

NECAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele

YURT DIŞINDAKİ
TÜRK VÄRLİĐİNİ
HEDEF ALAN

SAL

DIRI

AR

2023

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

**YURT DIŞINDAKİ
TÜRK VARLIĞINI
HEDEF ALAN SALDIRILAR
2023**

NEESAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele
nesam.ytb.gov.tr

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

YAYIMLANMA TARİHİ

EYLÜL 2024

YAYIMA HAZIRLAYAN - İLETİŞİM

YURTDIŞI VATANDAŞLAR DAİRE BAŞKANLIĞI

Bu yayının tüm hakları YurtdiŐi Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'na aittir. YurtdiŐi Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup herhangi bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı YurtdiŐi Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın izni olmaksızın yapılamaz. Ancak kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

 yurtdisiturkler

OĞuzlar Mah. Mevlana Bulvarı No:145 P.K:06520 Balgat - ANKARA
T: 00 90 (312) 218 4000 - F: 00 90 (312) 218 4049 Email: info@ytb.gov.tr

GİRİŞ

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 75. yıl dönümü olan 2023 yılında ırkçı, İslam ve Müslüman karşıtı saikli insan hakkı ihlalleri, saldırılar ve söylemler rekor seviyeye çıkmıştır. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 2018 yılından bu yana diasporamızın canlarına ve mallarına, izzetinefislerine, kurmuş oldukları STK'lara ve camiler ile dış temsilciliklerimize yönelik gerçekleştirilen saldırı ve söylemleri bir takvim yılı süresince her gün düzenli takip ederek raporlamakta ve yılın tamamlanmasının ardından "Yurt Dışındaki Türk Varlığını Hedef Alan Saldırılar" başlığı altında kamuoyuna sunmaktadır.

Bu raporda, önceki yıllardan farklı olarak Başkanlığımızın bilgisine sunulan vakaların kronolojik raporlamasının yanı sıra Türk diasporasının yoğun olarak yaşadığı ülkelere dair kapsamlı analizlere ve uluslararası örgütlerin bu konudaki görüşlerine yer verilmiştir. Diasporamıza ve Müslüman topluluklara yönelik hoşgörüsüzlük ve ön yargılardan kaynaklanan nefret suçları, söylemler, tehditler ve ayrımcı uygulamaların sadece bu eylemlerin mağdurlarını değil, bu eylemlere doğrudan maruz kalmayan bireylerin ve toplulukların gündelik yaşamlarını da çok çeşitli şekillerde derinden etkilediği bilinmektedir. Yurt dışındaki Türk varlığına yönelik saldırı ve söylemlerin raporlanması, hem kamuoyunun bu konuya dair farkındalık edinmesi hem de etkin mücadele için bir dayanak oluşturabilecektir.

Raporun ilk kısmında Başkanlığımıza doğrudan ve çevrim içi Nefret Suçları ve Ayrımcılıkla Mücadele Portalı (nesam.gov.tr) üzerinden, dış temsilciliklerimiz tarafından bilgisi iletilen diasporamıza yönelik saldırıların yanı sıra, Türk medyasına yansıyan olaylar derlenerek vakalar istatistiki veriler temelinde değerlendirilmiştir. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının görev alanı nedeniyle dünyadaki tüm İslam karşıtı ve Müslüman karşıtı ırkçı vakalar değil, yurt dışındaki Türk vatandaşlarına, ilgili kurumlarına, özetle Türk varlığına yönelik yapılan veya onları etkileyen saldırılar kayıt altına alınmaktadır. Vatandaşlarımızın yoğun yaşadığı bir ülkede bir caminin ya da başörtülü bir kadının saldırgan tarafından kökeni, milliyeti

dikkate alınmadan Müslüman kimliği nedeniyle hedef alındığı saldırıların da – hedefin fail tarafından Türk olarak belirlenmesi veya belirlememesine bakılmaksızın – Türk diasporasını etkilediği ve hedef aldığı gerçeği ile raporda yer verilmektedir. Zira saldırılar bütüncül olarak incelendiğinde, PKK yandaşları tarafından yapılan saldırılar hariç, mağdur kişi ve kuruluşların özellikle Türk olduğu için hedef gösterilmediği, fakat daha çok Müslüman kimliğinin hedef alındığı görülmüştür.

Dolayısıyla ilk bölümdeki veriler diasporamızın okulda, ibadethanelerde, işyerinde, kamusal yaşam alanında veya medya ve sosyal medyada maruz kaldıkları ırkçılıkla ve kültürel mirasımıza yönelen ve Başkanlığımız ile dış temsilciliklerimize bildirilen saldırılar ile Türk medyasında haberleŐtirilen Batı ülkelerindeki bu bağlamdaki vakalardır. İslam ve Müslüman karşıtı olarak tanımlanan eylem ve söylemler failin İslam dinine ilişkin herhangi bir entelektüel tercih ortaya koyarak fıkri bazda bir eleŐtiriye dile getirdiği vakalar değildir. Örneklerden de görüleceği gibi, aktarılan vakalar doğrudan şiddet ve nefret saikiyle karşıdaki insanı sadece Müslüman ve/veya Türk olduğu düşüncesiyle hedef alan sözlü veya fiziksel saldırılardır. Fiziksel saldırıların yanı sıra, özellikle çevrim içi nefret söylemlerinin de artmış olduğu ve bu alanda takibe ilişkin düzenleme ve mekanizmaların eksikliği, aşırı sağcı ideolojinin kendine ciddi bir propaganda alanı bulmasına yol açtığı tespit edilmiştir.

İkinci kısımda Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği nezdindeki kuruluşların ırkçılık, İslam ve Müslüman karşıtlığı konusundaki görüşleri ile tavsiye kararları analiz edilmiştir.

Raporun üçüncü kısmında ise vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadığı Batı Avrupa ülkelerindeki ırkçılık, İslam ve Müslüman karşıtlığı çok daha kapsamlı verilerle ortaya konulmuştur. ABD, Almanya, Avusturya, Belçika, Birleşik Krallık, Fransa, Hollanda, Danimarka, İsveç, İsviçre ve Kanada ülkelerindeki saldırılar, hak ihlalleri, ayrımcılık sayıları, durum ve trendlere dair detaylı analizler sunulmaktadır. Zira gelişmeler, ülkeden ülkeye değişiklik gösterebilmektedir. Ülke analizleri, 2023 yılındaki vakalara odaklanmaktadır fakat aynı zamanda ülkelerdeki bu duruma dair arka plan bilgisi vererek

önemli gelişmeleri de göz önüne sermektedir. Ülke analizlerinde ilgili ülkelere dair yayımlanan ulusal ve uluslararası raporlardaki veriler incelenerek yurt dışında Türk varlığının maruz kaldığı ayrımcılık, ırkçılık ve Müslüman karşıtlığının gelmiş olduğu nokta her bir ülke için gözler önüne serilmiştir.

İslam ve Müslüman karşıtlığı sadece fiziki ve sözlü olarak gerçekleşen saldırılarla sınırlı kalmamıştır. Müslümanlara karşı siyasi söylemler ile yasal ve idari düzenlemelerdeki sınırlandırma ve kısıtlamalar da bu kapsama girmektedir ve bu hususlara ülke bölümlerinde değinilmiştir. AB Adalet Divanı'nın 28.11.2023 tarihli kararında kamu kurumlarında çalışanlara yönelik başörtüsü yasağının AB hukukuna aykırı olmadığına hükmetmesi ve ülkelere dair etkileri, Fransa'daki "Cumhuriyetçi Değerlere Saygıyı Güçlendiren Yasa"nın en çok Müslümanları ve onların STK'larını etkilemesi, yine Fransa'da 2023 yılında mecliste görüşülen ve yürürlüğe giren Yeni Göç Yasası'nın "Müslüman göçmenler" üzerinden tartışılması, Belçika'da helal kesim yasağı gibi Müslümanların hem bireysel hem de grup haklarını etkileyen konular ülke bölümlerinde detaylandırılmıştır.

Analizlerde, ülkelerde yapılan hem yerel hem de ulusal seçimlerde İslam ve Müslüman karşıtı aşırı sağ partilerin güçlenerek çıkmaları değerlendirilmiştir. Özellikle siyasi söylemlerin ve global sorunların da toplumsal davranışlara etki ettiği, özellikle İsrail'in Gazze'de soykırıma varacak saldırılarının bir yansıması olarak vakalarda artış olduğu tespit edilmiştir. Birçok ülkede İslamofobi kavramına ilişkin halen bir çalışma tanımı olmadığı görülmüştür. İslamofobi, başka bir deyişle İslam ve Müslüman karşıtlığına ilişkin bir çalışma tanımının kabul edilmesinin söz konusu olgularla etkin mücadele edilmesinin temelini oluşturacağı değerlendirilmektedir.

Raporun dördüncü bölümünde ise 2023 yılında Türk varlığına yönelik gerçekleşen vakalar arasından her bir ülke için öne çıkan örneklerle detaylı olarak yer verilmiştir. "Yurt Dışındaki Türk Varlığını Hedef Alan Saldırıları 2023 Raporu"nda söz konusu vakalar, şahsa saldırı, mala zarar verme – mülke saldırı, nefret söylemi – tehdit – hakaret ve Kuran-ı Kerim'e saldırı üst başlıklarında kategorize edilmiş ardından olayın muhteviyatına göre alt başlıklandırmaları yapılmıştır.

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1: Yurt Dışındaki Türk Varlığını Hedef Alan Saldırlara Genel Bir Bakış	11
Irkçı, İslam ve Müslüman Karşıtı Vakalarda Dikkat Çeken Artış.....	14
Camilere Yönelik Saldırlar.....	17
Kur'an-ı Kerim Yakma Provokasyonları.....	19
AŞırı Sağın Yükselişi ve AŞırı Sağ Saikli Vakalar.....	20
Gazze'ye Yönelik Saldırlardan Sonra Ülkelerdeki Vakalarda Yaşanan Artış.....	22
PKK Terör Saikli Saldırlar.....	24
Saldırların Ülke ve Kategorilere Göre Tasnifi.....	25
Bölüm 2: Uluslararası Örgütlere Göre Irkçılık, İslam ve Müslüman Karşıtlığı Sorunu	37
Bölüm 3: Ülke Analizleri	49
Amerika Birleşik Devletleri.....	50
Almanya.....	64
Avusturya.....	92
Belçika.....	108
Birleşik Krallık.....	126
Danimarka ve İsveç.....	142
Fransa.....	151
Hollanda.....	162
İsviçre.....	179
Kanada.....	190

Bölüm 4: Raporlanan Emsal Vakalar	205
Amerika Birleşik Devletleri.....	208
Almanya.....	211
Avustralya.....	218
Avusturya.....	219
Belçika.....	220
Birleşik Krallık.....	222
Danimarka.....	224
Finlandiya.....	225
Fransa.....	226
Hollanda.....	228
İsveç.....	231
İsviçre.....	232
Kanada.....	233
Norveç.....	233

Bölüm 1

YURT DIŞINDAKİ TÜRK VARLIĞINI HEDEF ALAN SALDIRILARA GENEL BİR BAKIŞ

Yurt Dışındaki Türk Varlığını Hedef Alan Saldırlara Genel Bir Bakış

Diasporamızın yurt dışında karşı karşıya kaldığı en önemli sorunların başında ırkçı ve dini nefret saikiyle yapılan ayrımcı uygulamalar ile söylem ve saldırılar gelmektedir. Bu söylem ve eylemlerin ezici çoğunluğunun temelinde İslamofobi, başka bir deyişle İslam ve Müslüman karşıtı ırkçılık yatmaktadır. 1997'de Runnymede Trust tarafından tanımlanan İslamofobi, 2017 yılında Müslüman karşıtı ırkçılık tanımı olarak güncellenmiş olup olgu, üç eylem türünü ifade etmektedir; Müslümanlara karşı duyulan temelsiz düşmanlık, düşmanlığın sonucu olarak hem bireylere hem de Müslüman topluluklara yönelik ayrımcılık ve Müslümanları ana akım siyasetten ve sosyal hayattan dıŐlamadır. (Runnymede, 2017). Bu bakımdan olguyu, sonucunu en doğru ifade edecek Şekilde adlandırmak, İslam ve Müslüman karşıtlığı olarak tanımlamak büyük önem taşımaktadır. Nitekim Avrupa Konseyi Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu da 1 Mart 2022 tarihinde yayımladığı Müslüman Karşıtı Irkçılık ve Ayrımcılıkla Mücadele 5 No'lu Genel Politika Tavsiyesi metninde bu hususa dikkat çekerek Müslümanların ötekileŐtirilmesinin bir çeŐit ırksallaŐtırmaya dayandığını ve bu nedenle Müslümanlara karşı nefret ve ayrımcılığın spesifik bir ırkçılık türü olarak kabul edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (European Commission against Racism and Intolerance (ECRI), 2021). Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin kamusal alandaki Müslüman karşıtı ırkçılık tezahürlerini önleme ve bunlarla mücadele etme sorumluluğu önemli görölmektedir.

İrkçı saikli ayrımcılık, dışlama, Şiddet ve söylemler diasporamızın günlük yaŐamlarında sıklıkla maruz kaldığı eylemlerdir. Ülkelerde farklı uygulamalar görölse de eylem ve söylemlerin ortak noktası bunların ötekileştirme ile baŐlaması ve nefret saikli saldırılara dönüŐebilmesidir. İrkçılığın geçmişi yüzyıllara dayanmakla birlikte 11 Eylül Saldırıları, Avrupa'da son yıllarda yaşanılan terör saldırıları ve son olarak 7 Ekim 2023 itibariyle söylem ve eylemlerdeki artış endişe verici boyutlara ulaşmıştır.

Hollanda'da aşırı sağ partinin seçimde birinci olması 7 Ekim'den sonra Gazze'deki Filistin halkına yönelik soykırıma varacak düzeydeki saldırılar ve Avrupa Parlamentosu seçim kampanyalarının hız kazanması ile toplumsal yaşamda ırkçı saikli söylem ve eylemler 2023 yılında ivme kazanmıştır.

Ülkelerde yayımlanan hem resmi raporlar hem de sivil toplum kuruluşlarının raporları bütüncül olarak incelendiğinde, kaydedilen ırkçı, İslam ve Müslüman karşıtı vakaların Batı Avrupa ülkelerinde on binleri geçtiği görülmektedir. Kayıt altına alınan Almanya'da 1.926, Avusturya'da 1.522, ABD'de 8.061, Fransada da 828 vaka bu yüksek sayılara örnek olarak gösterilebilmektedir. Yapılan ırkçılık ve ayrımcılık araştırmalarına göre ise gerçek sayılar çok daha yüksektir. Örneğin Almanya'da federal düzeyde yapılan bir araştırma, ülkede yaşayan Müslümanların dörtte birinin sık sık ya da düzenli olarak İslam karşıtlığına maruz kaldığı sonucuna ulaşmıştır. Ülkelerde ırkçı ve dini temelli saldırıların sayısı istatistiksel olarak oldukça fazla olmasına rağmen bu olayların çok azının Türk medyasında yer aldığı ve kamuoyunca bilindiği tespit edilmiştir.

İrkçı, İslam ve Müslüman Karşıtı Vakalarda Dikkat Çeken Artış

Almanya'da İslam ve Müslüman karşıtlığı konusunda çalışmalar yürüten devlet destekli sivil toplum kuruluşlarından CLAIM raporuna göre ülkede 2023 yılında 1.926 Müslüman karşıtı vaka kaydedilmiştir. Bu ise Almanya'da her gün ortalama 5'ten fazla vakaya tekabül etmektedir. Kaydedilen 1.926 vakadan 90'ının camiler, Müslüman mezarlıkları gibi sembolik öneme sahip mekanlara yönelik saldırılar olarak gerçekteőtiği tespit edilmiştir. Müslüman karşıtı 1.926 ırkçı vaka sayısında 2022'ye göre %114 artış yaşandığı ve bu durumun "son derece alarm verici bir gelişme" olarak kayıtlara geçtiği belirtilmiştir. Kayıt altına alınmayan vakaların daha fazla olduğu, mağdurların bildirimde bulmaktan çekindikleri raporda özellikle vurgulanmıştır (CLAIM, 2023).

Federal İçişleri Bakanlığı tarafından kurulan Müslüman Karşıtlığı Bağımsız Uzmanlar Komisyonu'nun (UEM) "Müslüman karşıtlığı - Almanya Bilançosu 2023" raporunda ise siyaset, eğitim, medya, kültür, adalet, yönetim ve günlük yaşam gibi alanlarda İslam ve Müslüman karşıtlığı kapsamında somut sorunlar tespit edilmiştir (Almanya Federal İçişleri Bakanlığı, 2023). Raporda, 20.000'den fazla basın demeci ve yayın içeriği incelenmiş, buna göre İslam'ı ve Müslümanları konu alan TV programlarının %89'u, matbu haberlerin ise %57'si savaş, terör ve suç gibi olumsuz gündemlerle servis edildiği gözlemlenmiştir. Yine rapora göre, Almanya'da yaşayan Müslümanların dörtte biri sık sık ya da düzenli olarak İslam karşıtlığına maruz kalmaktadır. Bu veriler, Almanya'da ırkçılığın, İslam ve Müslüman karşıtlığına gelmiş olduğu noktaya işaret etmektedir. Bu sayılar toplum içinde diasporamıza ve Müslüman topluluklara yönelik yaygınlaőan ötekileştirme ve dışlamayı gösterir niteliktedir. Nitekim ötekileştirme ve dışlama da İslam ve Müslüman karşıtlığına bir unsurunu oluşturmaktadır.

Avusturya Müslümanlar için Dokümantasyon ve Danışmanlık Merkezi'nin (Dokustelle Österreich) 2023 yılında Avusturya'da 1.522 Müslüman karşıtı ırkçı vaka raporlanmıştır. Söz konusu vaka sayısı raporlamanın başladığı tarihten itibaren en yüksek vaka sayısıdır (Dokustelle, 2024).

Amerikan-İslam İlişkileri Konseyi (Council on American-Islamic Relations; CAIR), 2023'te ABD'de Müslümanların maruz kaldığı ırkçılık ve ayrımcılığı "Ölümcül: Müslüman Karşısı Nefretin Yeniden Ortaya Çıkışı" başlıklı raporunda kamuoyuna duyurmuştur (CAIR Foundation, 2024). Rapora göre, 2023'te 8.061 Müslüman karşıtı vaka kayıt altına alınmış ve bu sayı bir önceki yıla göre %56'lık bir artışa tekabül etmektedir. Raporda, artışın nedenlerinden birisinin bir önceki ABD Başkanı Donald Trump'ın, nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan bazı ülkelere uyguladığı seyahat yasağı olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca, ayrımcılığa uğradığı kayıt altına alınan kişi sayısının 2021'e oranla %1341 arttığı ifade edilen raporda, şikayetlerin %44'ünün 2023'ün son 3 ayında, yani Gazze olaylarının başlamasından sonra yapıldığı aktarılmıştır (Anadolu Ajansı, 2024). Müslümanlara karşı yapılan eylemlerde 7 Ekim sonrasında artışa dikkat çekilen raporda, 2023'ün son üç ayında, "iş yerinde ayrımcılık başta olmak üzere, nefret söylemi ve eğitimde ayrımcılık" gibi çeşitli şikayetlerin 3.578'e ulaştığı bilgisi paylaşılmıştır.

Filistin'e destek veren öğrenci gruplarının birçok üniversitede kapatıldığı raporda kaydedilmiştir.

Millî İstihbarat Akademisi'nin "Batılı Ülkelerde Aşırı Sağ Hareketler 2023 Değerlendirme Raporu"na göre Danimarka'da Ekim 2023-Aralık 2023 arasında Kopenhag'da nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan ülkelerin diplomatik misyonları önünde 206 kez İslam karşıtı vaka kaydedilmiş olup ülkede Kur'an-ı Kerim'e yönelik yakma eylemleri en yaygın eylem türü olarak kayıtlara geçmiştir. 48 eylem ise Türkiye'nin diplomatik misyonu önünde vuku bulmuştur (Millî İstihbarat Akademisi, 2024). 2023 yılında Başkanlığımızın bilgisine sunulan vakalarda 92 Kur'an-ı Kerim yakma provokasyonun bulunması, söz konusu eylem türünün İskandinav sathındaki ülkelerde en popüler eylem türü olduğunu doğrular niteliktedir.

Avrupa İslamofobiye Karşı Birlik (CCIE) verilerine göre, Fransa'da 2023 yılında 828 (779'u ayrımcılık, 188'i nefret ve düşmanlığa tahrik, 11'i mala zarar, 64'ü yaralama, 237'si ruhsal taciz/psikolojik şiddet, 97'si iftira, 23'ü şiddet eylemi, 72'si de radikalleşme ile mücadele kapsamında verilen zararlar; bir vakayı, birden çok kategoriye göre tasnif mümkündür bu nedenle sayılar farklılık gösterebilir) İslam/Müslüman karşıtı veri kayıt altına alınmıştır (The Council on International Educational Exchange (CIEE), 2023).

Bu kayda alınan olayların 675'inde mağdurların kadınlar olduğu görölmektedir. Genel olarak tüm ölkelere bakıldığında hem ayrımcılık hem de saldırı vakalarındaki mağdurların büyük çoğunluğunun tesettürlü kadınlar olduğu dikkat çekmektedir. 237 psikolojik şiddet vakasının 151'inin lise çağında gerçekleşmiştir. Almanyada benzer bir durum tespit edilmiş ve ayrımcılık vakalarının birçoğunun eğitim kurumlarında yaşandığı ortaya konmuştur.

Birleşik Krallık'ta yapılan bir araştırma ölkedeki camilerden %35'inin her yıl en az bir kere saldırıya uğradığını göstermiştir (Muslim Census, 2024). Ölkede Müslüman karşıtı olayları ve nefret suçlarını izleyen bir sivil toplum kuruluşu olan Tell MAMA'dan yapılan açıklamada, 7 Ekim 2023'ten 7 Şubat 2024'e kadar İngiltere'de Müslüman karşıtı 2.010 vaka kaydedildiği belirtilmiştir (Tell MAMA, 2024). İslam ve Müslüman karşıtı eylem ve söylemlerin özellikle Gazze'ye yönelik saldırılardan sonra ivme kazandığı tüm ölkelerde dikkat çeken başlıklardandır.

11 Mart 2024 tarihinde Birleşik Krallık İçişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, Müslümanlara ait kurumların güvenliği için son bir yılda 29,4 milyon sterlin harcandığı ve Müslümanlara ait ibadethane, okul ve toplum merkezlerinin güvenliği için gelecek 4 yılda 117 milyon sterlinlik fon sağlanacağı duyurulmuştur.

Hollanda'da da durum benzerdir. Hollanda tarihinde ilk defa aşırı sağcı bir partinin meclisteki sandalye sayısını 37'ye kadar yükseltmiş olması, göçmen kökenlilerde belirgin endişelere yol açmıştır. Hollanda İçişleri Bakanlığı, Hollanda Polis Teşkilatı, ayrımcılıkla mücadele çalışmaları yürüten Art.1 kuruluşu ve Movisie Araştırma Kurumu'nun ortak yayımladığı senelik araştırma raporuna göre, 2023 yılında Hollanda Polis Teşkilatı tarafından kaydedilen ayrımcılık vaka sayısı 8.990'dır (Hollanda İçişleri Bakanlığı, Hollanda Polis Teşkilatı, Art.1 ve Movisie Araştırma Kurumu, 2024). Ayrımcılık kategorisinde ırk ve din temelli saldırılar da yer almaktadır. Rapora göre vaka sayısı 2022 yılına göre %33 oranında artış göstermiştir. 2021-2023 yıllarında din sebebiyle ayrımcılık kategorisindeki vakaların yarısından fazlası Müslümanlara yönelik gerçekleşmiştir.

Nitekim din kategorisindeki vakalarda Müslüman ayrımcılığını kapsayan vaka sayısı, 2021 yılında %67 iken bu sayı 2022 yılında %93'e kadar yükselmiş, 2023 yılında ise %94 oranında olmuştur.

Bu veriler, din temelli ayrımcılık ve saldırı vakalarının artık neredeyse tamamının Müslümanlara yönelik olduğu anlamına gelmektedir. Bir diğer öne çıkan husus ise Batının İslamlaşmasına Karşı Vatansever Avrupalılar Hareketi PEGİDA'nın Hollanda kanadının yıl boyunca Kur'an-ı Kerim yırtma provokasyonlarıdır.

Avustralya'da İslamofobi araştırmalarında bulunan önemli bir kuruluş olan Islamophobia Register Australia'nın açıkladığı veriler, 7 Ekim 2023'ü takip eden süreçte İslam ve Müslüman karşıtı saldırıların 2022 yılına kıyasla 13 kat arttığını göstermektedir. İlk yedi hafta içinde 230'dan fazla olayın rapor edildiğini açıklayan kuruluş, dokuz yıllık operasyon geçmişlerinde hiçbir zaman şu anda kaydedilen İslam ve Müslüman karşıtlığı seviyesinin tespit edilmediğine dikkat çekmiştir.

Camilere Yönelik Saldırıları

Batı Avrupa ülkelerinde Müslümanların ve Türk toplumunun bir araya geldiği en önemli mekânların başında camiler gelmektedir. Bu nedenle aşırı sağ ve İslam karşıtı saldırganların birinci hedefi camilerdir. Camilere yönelik gerçekleştirilen saldırıların mahiyeti incelendiğinde ortaya çıkan eylem türleri şu şekilde özetlenebilmektedir; camilerin duvarlarına İslam dinini, Peygamber Efendimizi, Müslümanları ve Türk toplumunu aşağılayan nefret söylemleri ve hakaretlerin yazılması, mala zarar verme, hayvan kadavrası (domuz eti/kafası) bırakılması, kundaklama girişimleri ile tehdit ve nefret söylemi içerikli mektupların gönderilmesidir. Almanya'daki tehdit mektuplarının birçoğunda 2000-2007 yılları arasında 8'i Türk olan 10 kişinin öldürülmesinden sorumlu olan Neo-Nazi terör örgütü NSU'ya atfen NSU 2.0 ibaresinin bulunması dikkat çekmektedir. Gönderilen bu mektupların ekseriyetinde yazarların kolluk kuvvetlerince tespit edilmemesi sonucunda bu tür eylemlerin artarak devam ettiği gözlemlenmiştir.

5,5 milyon kadar Müslümanın yaşadığı ve 3.000'e yakın caminin bulunduğu Almanya'da CLAIM verilerine göre, 2023 yılında göre 70 camiye saldırı gerçekleşmiştir (Brandeilig, 2024).

2014-2023 yılları arasında ise camilere yönelik saldırılar kayıt altına alan Brandeilig sivil toplum kuruluşunun verilerine göre söz konusu dönemde Almanya'da 900'den fazla camiye yönelik saldırı raporlanmıştır. Ancak yapılan araştırmalar gerçek sayıların çok daha yüksek olduğunu zira her saldırının kolluk kuvvetleri veya medyaya bildirilmediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 1: Brandeilig verilerine göre 2014-2022 yılları arasında Almanya'da camilere yönelik gerçekteşen saldırılar

Cami Saldırıları	
2022	72
2021	63
2020	148
2019	141
2018	115
2017	95
2016	107
2015	91
2014	66

Kaynak: Brandeilig

Başkanlığımız tarafından 2023 yılında camilere yönelik 105 saldırı ve 46 nefret söylemi veya tehdit içerikli mektup gönderimi raporlanmıştır. Dolayısıyla 2023 yılında camilere yönelik toplam 151 vaka kaydedilmiştir.

Kur'an-ı Kerim Yakma Provokasyonları

2023 yılında özellikle İskandinav sathındaki ülkelerde Kur'an-ı Kerim yakma provokasyonları en önemli eylem türü olarak dikkat çekerken bu vakalar dini değerlere saldırıların yaygınlaşması ve sıradanlaşması tehlikesini ortaya koymaktadır. Nitekim Danimarka'da Ekim 2023 - Aralık 2023 tarihleri arasında Türkiye'nin dış temsilciliği önünde 48 ve yabancı ülkelerin misyonları önünde toplam 206 İslam karşıtı eylem kayıtlara geçmiştir (Milli İstihbarat Akademisi, 2024). Bunların büyük çoğunluğunun Kur'an-ı Kerim yakma eylemleri olduğu gözlemlenmektedir. Bununla birlikte Başkanlığımıza iletilen ve Türk medyasında yer alan Kur'an-ı Kerim yakma provokasyon sayısı 10 ülkede 92 olarak kayıtlara geçmiştir. Danimarka'da bu minvalde 36, Almanya'da 19, İsveç'te 17 ve Hollanda'da 13 vaka raporlanmıştır.

Tablo 2: YTB verilerine göre 2023 yılında Kur'an-ı Kerim'e yönelik saldırılara ilişkin vakalar ve ülke dağılımı

Ülke	Vaka Sayısı
Danimarka	36
Almanya	19
İsveç	17
Hollanda	13
Norveç	2
ABD	1
Avusturya	1
Kanada	1
Rusya	1
Yunanistan	1
Genel Toplam	92

Kaynak: YTB

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi'nde 12 Temmuz 2023'te kabul edilen kararla Kur'an-ı Kerim'e yönelik saldırılar dini saikli nefret eylemi olarak tanımlanmış ve bu soruna uluslararası düzeyde dikkat çekilmiştir (United Nations Regional Information Centre for Western Europe, 2023). Danimarka hükümeti ülkede gerçekleşen saldırılar nedeniyle Kur'an-ı Kerim'e ve diğer kutsal kitaplara yönelik saldırıları, ifade özgürlüğünü kısıtlamayacağı şerhi ile yasaklamak amacıyla bir yasa tasarısı hazırlamış ve söz konusu yasa 7 Aralık 2023'te mecliste kabul edilmiştir (Retsinformation, 2023). 7 Aralık'ta Danimarka Parlamentosu'nda kabul edilen "tanınmış bir dini topluluğun kutsal kitaplarının yanlış muamelesinin önüne geçmeyi amaçlayan yasa, bu tür eylemlerin kamusal alanda gerçekleştirilmesini ve özel alanda gerçekleştirilen bu tür eylemlerin kayıtlarının dağıtılmasını yasaklamaktadır. Ancak yasada, bu tür eylemlerin büyük bir sanat eserinin küçük bir parçası olarak yapıldığı durumlara izin verilmektedir. Yasada, para cezası veya iki yıla kadar hapis cezasına hükmedilebileceği düzenlenmiştir.

Aşırı Sağın Yükseliş ve Aşırı Sağ Saikli Vakalar

Türk diasporasının yoğunlaştığı Almanya'da, AfD partisinin güç kazanması ve göçmen kökenli kişileri geri göndermeye yönelik gizli toplantılar yapılması, 2023 yılında kayıtlara geçen ve günlük 5 vakaya tekabül eden toplam 1.926 Müslüman karşıtı vaka sayısı sorunun vahametini ortaya koymaktadır. ABD'de White Lives Matter grubunun Avrupa genelinde yayılması, aşırı sağ sorununun küresel boyutlara ulaştığını gözler

önüne sermektedir. Aşırı sağcıların en büyük hedefi ise Müslümanlardır. Aşırı sağ hareketler sadece göçmen ve Müslüman topluluklar için değil aynı zamanda ülkelerin kendi toplumları için de bir risk unsurudur zira aşırı sağın ortaya çıkarttığı terör eylemleri ülkelerin güvenliği ve istikrarını tehdit etmektedir. İrkçı nefret dilinin yaygınlaşıp normalleşmesi büyük tehlikeleri beraberinde getirecektir.

Başkanlığımızın raporunda, aşırı sağ vaka sayısı 2023 yılında 87 olarak kayıtlara geçmiştir. Aşırı sağcı vakaların zikredilen ülkedeki genellere uygun olarak en çok Almanya'da (42) gözlemlendiği ve bunu 21 vaka ile ABD'deki olayların takip ettiği tespit edilmiştir.

Almanya Federal Suç Dairesi (Bundeskriminalamt - BKA) Siyasi Suçlar Raporu'na göre 2023 yılında aşırı sağ motivasyonlu suçlar istatistiklerde ilk sırayı almış, bir önceki yıla göre %23 artışla 28.945'e ulaşmıştır. Aşırı sağ motivasyonla işlenen siyasi suçlar arasında şiddet eylemine tekabül eden vakaların ise 1.270 olarak kayda alınması, tehlikenin büyüklüğünü göstermektedir. (PMK Raporu, 2024). Alman Anayasayı Koruma Teşkilatının verilerine göre ülkede 14.500 şiddete meyilli aşırı sağcı bulunmaktadır (Alman Anayasayı Koruma Teşkilatı, 2023). Batı Avrupa ülkelerinde aşırı sağ hareketlerin özellikle Telegram üzerinden örgütlendikleri, silahlandığı, bireysel faaliyetlerin yanı sıra son dönemlerde toplu eylemlere de yöneldiği gözlemlenmektedir. Almanya'da son yıllarda aşırı sağcı hareketlerin ve suç sayısının önemli derecede artması nedeniyle Federal Hükümet tarafından 2022 yılında bir eylem planı duyurulmuştur. Eylem planında aşırı sağ ağların tespit edilerek ortadan kaldırılmaları, aşırı sağcılarının silahsızlandırılması, internet ortamındaki aşırı sağcı propaganda ve halkı tahrik suçlarıyla mücadele edilmesi ve mağdurların desteklenmesi en önemli başlıklardan olup sorunun çözümüne yönelik stratejiler olarak belirlenmiştir.

Başkanlığımız kayıtlarında aşırı sağ gruplarla bağlantılı 87 vaka kaydedilmiştir. Bunlardan 42'si Almanya'da, 21'i ABD'de ve 6'sı Fransa'da raporlanmıştır.

Tablo 3: YTB verilerine göre 2023 yılında aşırı sağ bağlantılı vakalar ve ülke dağılımı

Ülke	Vaka Sayısı
Almanya	42
ABD	21
Fransa	6
Avusturya	3
Belçika	2
Birleşik Krallık	2
Hollanda	2
İsveç	2
Norveç	2
Avustralya	1
Bosna Hersek	1
Kanada	1
Macaristan	1
Polonya	1
Genel Toplam	87

Kaynak: YTB

Gazze'ye Yönelik Saldırılarından Sonra Ülkelerdeki Vakalarda Yaşanan Artış

Pew Araştırma Merkezi tarafından yapılan bir araştırma, ABD'deki Müslümanlara karşı nefretin 7 Ekim Gazze olaylarından sonra arttığına dikkat çekmektedir (Alper, Silver, & Mohamed, 2024). Birleşik Krallık'taki sivil toplum kuruluşu Tell MAMA, Avustralya'daki sivil toplum kuruluşu olan Islamophobia Register Australia ve Almanya'daki sivil toplum kuruluşu CLAIM'inin basın bildirileri de bu hususu desteklemektedir (CLAIM, 2023). Müslümanlara yönelik söylem ve saldırılar 7 Ekim Gazze olaylarından sonra Batı Avrupa ülkelerinin birçoğunda ciddi bir şekilde artmış durumdadır. Batı Avrupa ülkelerinde Filistin halkıyla dayanışma gösterilerinin yasaklanması da hakların kısıtlanması anlamında önemli bir durum olmuştur.

Amerikan-İslam İlişkileri Konseyi (Council on American-Islamic Relations; CAIR) raporunda şikayetlerin %44'ünün 2023'ün son 3 ayında, yani Gazze olaylarının başlamasından sonra yapıldığı aktarılmıştır (Anadolu Ajansı, 2024). 14 Ekim 2023'te Illinois'da 6 yaşındaki Filistin-Amerikalı çocuk Wadea Al-Fayoume'nin, ev sahibi Joseph Czuba tarafından 26 kez bıçaklanarak öldürülmesi ve saldırganın "Siz Müslümanlar ölmelisiniz!" diye bağırması bu bağlamda yaşanan nefret suçlarına en acı örneklerden birisi olmuştur.

Başkanlığımızca İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırılarıyla bağlantılı olarak kaydettiği eylem sayısı 20'dir. Bunlardan 6'sı Almanya'da ve 4'ü ABD'de vuku bulmuştur.

Tablo 4: YTB verilerine göre 2023 yılında İsrail – Filistin bağlantılı vakalar ve ülke dağılımı

Ülke	Vaka Sayısı
Almanya	6
ABD	4
Birleşik Krallık	2
Hollanda	2
Avustralya	1
Fransa	1
İsveç	1
Kanada	1
Sırbistan	1
Genel Toplam	19

Kaynak: YTB

PKK Terör Saikli Saldırılar

Yurt dışında mukim Türk diasporası 2023 yılında da PKK yandaşları ve sempatanların saldırısına maruz kalmıştır. En çok vaka 7 saldırı ile İsvet'te kaydedilmiŐtır. Almanya'da 5 ve Fransa'da 3 vaka yaşanmıştır. PKK saldırılarının geretkleŐtiĐi 5 vakada yaralanma meydana geldiği raporlanmıştır.

Tablo 5: YTB verilerine gÖre 2023 yılında PKK terör bağlantılı vakalar ve ũlke dağılımı

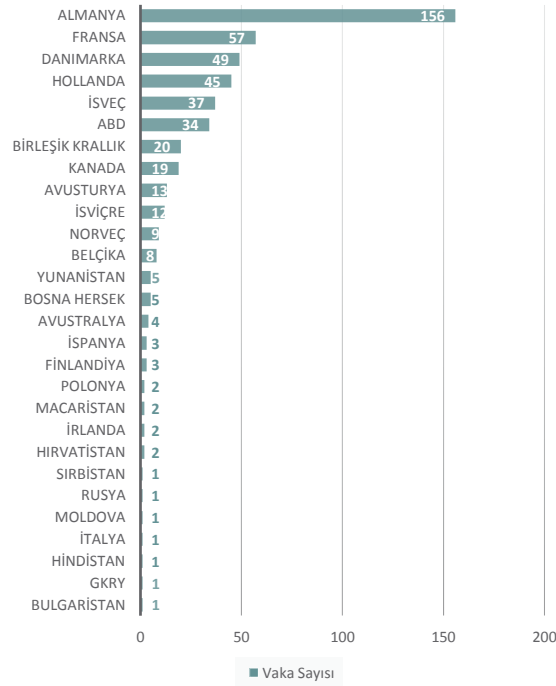
ũlke	Vaka Sayısı
İsvet	7
Almanya	5
Fransa	3
BelĐika	2
İsviÇre	2
Avusturya	1
Birleşik Krallık	1
Finlandiya	1
Genel Toplam	22

Kaynak: YTB

Saldırıların Ülke ve Kategorilere Göre Tasnifi

Başkanlığımıza iletilen ve medyada yer alan ırkçı, İslam, Türk ve Müslüman karşıtı saldırı ve söylemler bu bölümde ülke, hedef, motivasyon ve eylem türüne göre tasnif edilmiştir. 2023 yılında Başkanlığımızca 28 ülkede Türk varlığını hedef alan 494 saldırı raporlanmıştır. Tablodan da görüleceği üzere Almanya önceki yıllarda olduğu gibi 156 vaka sayısı ile birinci sırada yer alırken, Fransa 57 vaka ile ikinci sırayı korumuştur. 2023 yılında ilk kez Danimarka'da vaka sayısı önemli ölçüde artmış ve ülke 49 vaka ile üçüncü sıraya yükselmiştir. Danimarka'daki vakaların ekseriyetinin Kur'an-ı Kerim yakma provokasyonları olduğu tespit edilmiştir. Hollanda 45 vaka ile dördüncü sıraya yerleşmiş ve İsveç Danimarka'dakine benzer bir şekilde çoğunlukla Kur'an-ı Kerim'e yönelik saldırılar nedeniyle 37 vaka ile beşinci sıraya gelmiştir. ABD ise özellikle aşırı sağ hareketler tarafından işlenen suçlar nedeniyle 34 vaka ile altıncı sıraya gelmiştir.

Şekil 1: YTB verilerine göre 2023 yılında vakaların ülke dağılımı

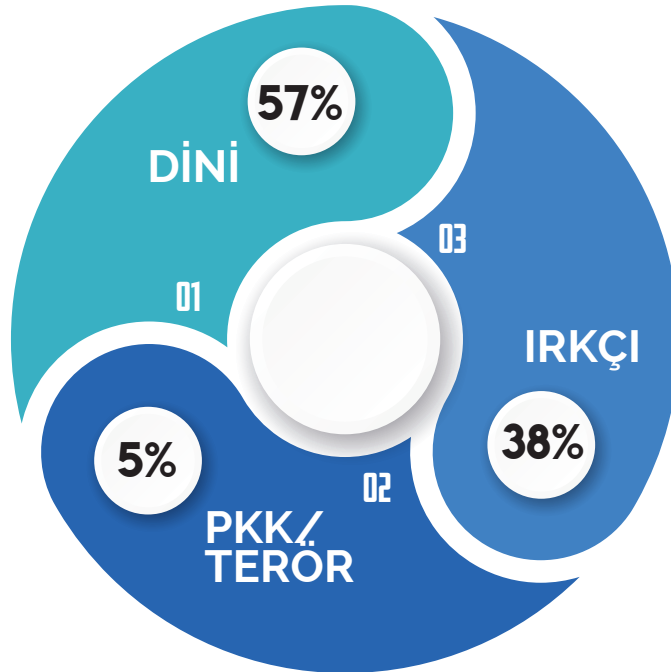

Kaynak: YTB

Tablodan da görüldüğü üzere toplamda 494 vakadan 283'ünün (%57) dini nefret saikli, başka deyişle İslam ve Müslüman karşıtlığı saikiyle gerçekleştirildiğı tespit edilmiştir. 189 vaka (%38) ise ırkçı saikle işlenmiştir. 2023 yılında PKK yandaşları ve sempatanları tarafından Türk diasporasına yönelik 22 saldırı (%5) raporlanmıştır.

İslam ve Müslüman karşıtlığı saikiyle gerçekleştirilen eylemlerin ekseriyetinin ırk ayrımı yapmaksızın Müslüman topluluğunun tamamını hedef olarak belirlediğı değerlendirilmektedir. İrkçı saikle düzenlenen saldırılar ise, PKK yandaşları ve sempatanları tarafından gerçekleştirilen saldırılar hariç, özellikle Türk kimliğine yönelik değil genel ırkçı motivasyonla yapıldığı düşünölmektedir. Birçok saldırı ve söylem türünde hem ırkçı hem de İslam ve Müslüman karşıtlığı motivasyonların bir arada bulunduğu görölmüş ve mükerrer sayım olmaması için vaka özelinde temel motivasyon olduğu değerlendirilen kategorinin altında tasnif edilmiştir.

Şekil 2: YTB verilerine göre 2023 yılında vakaların motivasyon bazında dağılımı

Kaynak: YTB

Saldırıların hedef kitlesi de ırkçı ve İslam/Müslüman karşıtı saldırıların bir arada olduğunu gösterir niteliktedir. Zira 186 vakada saldırıların hedefi doğrudan Türk kimliği nedeniyle seçilmiş ve bu seçim saldırı esnasında herhangi bir şekilde (örneğin: hakaretin içeriğinin Türk kimliğine atıfta bulunması) ortaya konulmuştur. Vakaların 238'i ise Müslüman toplumu hedef almış olup, Türk toplumu da saldırganlar bakımından bu toplumun bir parçası olarak görülmektedir.

Genel olarak İslam ve Müslüman karşıtlığı saiki görülmeyen, salt geleneksel ırkçı saikle göçmenlerin genelini hedef alan saldırı sayısı 70 olarak tespit edilmiştir. Göçmen kökenli olarak değerlendirilen toplumun içinde doğası gereği Türk toplumu da yerini almaktadır. Ancak genel olarak bakıldığında İslam ve Müslüman karşıtı saldırılarda, failin motivasyonunun ötekileştirme temelinde olduğu görülmüştür. Bu durum ise Müslüman karşıtlığının yeni bir ırkçılık türü olarak kabul edilmesi görüşünü doğrular niteliktedir.

Tablodan da görüleceği üzere şahısları hedef alan saldırı sayısı 267 olarak raporlanmıştır. Bu durum saldırıların şiddet eğilimini ortaya koymakta ve saldırıların kişi güvenliğini tehdit edecek bir düzeye geldiğini göstermektedir. 206 saldırı ise Türkiye'nin yurt dışındaki resmî kurumları ile Türk/Müslüman toplumu tarafından kurulan derneklere/camilere yönelik gerçekleştirilmiştir. 22 saldırı ise farklı varlık türlerine yönelik düzenlenmiştir.

Tablo 6: YTB verilerine göre 2023 yılında vakaların hedef kitle bazında dağılımı

Hedef Kitle	Vaka Sayısı			
	Şahıs	Kurum/Dernek	Varlık	Genel Toplam
Türk	70	104	12	186
Müslüman Toplum	133	98	7	238
Göçmen Kökenliler	64	3	3	70
Genel Toplam	267	205	22	494

Kaynak: YTB

Tabloda görüldüğü üzere, toplamda 494 saldırının 199'u (%40) nefret söylemi/tehdit, 103'ü (%21) camiye saldırı, 71'i (14%) şahsa saldırı, 46'sı (%9) camiye tehdit/hakaret içerikli mektup gönderimi, 36'sı (%7) dış temsilciliğe saldırı, 10'u (%2) işletmeye saldırı, 10'u (%2) mülke saldırı, 8'i (%2) kundaklama ve girişimi, 3'ü (%1) bomba ihbarı, 3'ü (%1) derneğe saldırı, 2'si (%0,3) eğitim kurumuna saldırı, 1'i (%0,2) araca saldırı, 1'i (%0,2) dini kuruma saldırı ve 1'i (%0,2) mezarlığa saldırı olarak gerçekleştirilmiştir. Saldırıların ekseriyeti nefret söylemi/tehdit, cami ve şahsa saldırı kategorilerinde gerçekleştirilmiştir. Sözlü saldırılar son yıllarda aynı yüksek düzeyde seyrederken fiziksel şiddet saldırılarının da yükselişe geçtiği gözlemlenmiştir. Şiddet vakalarının diasporamızın ve Müslüman toplumun can güvenliğini tehdit edecek bir seviyeye eriştiği değerlendirilmektedir.

Tablo 7: YTB verilerine göre 2023 yılında vakaların saldırı türü bazında dağılımı

Saldırı Türü	Vaka Sayısı
Nefret Söylemi/Tehdit	199
Camiye Saldırı	103
Şahsa Saldırı	71
Camiye Tehdit/Hakaret İçerikli Mektup	46
Dış Temsilciliğe Saldırı	36
İşletmeye Saldırı	10
Mülke Saldırı	10
Kundaklama	8
Bomba İhbarı	3
Eğitim Kurumuna Saldırı	3
Derneğe Saldırı	2
Araca Saldırı	1
Dini Kuruma Saldırı	1
Mezarlığa Saldırı	1
Genel Toplam	494

Kaynak: YTB

Almanya

2023 yılında Başkanlığımız tarafından kayıt altına alınan vakalar değerlendirildiğinde kişilere yönelik fiziksel saldırı ve nefret söylemi içerikli eylemlerin ciddi bir sayıya ulaştığı gözlemlenmektedir. Başkanlığımız kayıtlarına göre, 2023 yılı boyunca Almanya'da Türk varlığını hedef alan toplam 156 saldırı raporlanmıştır. Saldırganların motivasyonları incelendiğinde yaklaşık yarı yarıya ırkçı veya İslam/Müslüman karşıtlığı saikli saldırıların olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 8: YTB verilerine göre 2023 yılında Almanya'daki vakaların motivasyon bazında dağılımı

Motivasyon	Vaka Sayısı
İrkçı	77
İslam/Müslüman Karşıtı	74
PKK/Terör	5
Genel Toplam	156

Kaynak: YTB

Başkanlığımızca raporlanan 156 eylem incelendiğinde eylemlerin 40'i camilere yönelik tehdit ve hakaret içerikli mektupların gönderimi, 38'i camilere yönelik vandalizm bağlamında saldırılar, 26'sı gerçek kişilere yönelik saldırılar, 25'i nefret söylemi ve tehditler, 9'u dış temsilciliklere yönelik saldırılar ve 7'si kundaklama ve girişimleri minvalinde eylemlerdir.

Tablo 9: YTB verilerine göre 2023 yılında Almanya'daki vakaların saldırı türü bazında dağılımı

Saldırı Türü	Vaka Sayısı
Camiye Hakaret ve Tehdit İçerikli Mektup	40
Camiye Saldırı	38
Şahsa Saldırı	26
Nefret Söylemi/Tehdit	25
Dış Temsilciliğe Saldırı	9
Kundaklama	7
Mülke Saldırı	5
İŞletmeye Saldırı	3
Bomba İhbarı	1
EĞitim Kurumuna Saldırı	1
Mezarlığa Saldırı	1
Genel Toplam	156

Kaynak: YTB

Fransa

Fransa'da 2023 yılında raporlanan 57 saldırıdan 21'i camileri hedef alırken, 18 nefret söylemi ve tehdit, şahıslara yönelik 11 saldırı ve işletmelere yönelik 5 saldırı en yaygın saldırı türleri olmuştur.

Tablo 10: YTB verilerine göre 2023 yılında Fransa'daki vakaların saldırı türü bazında dağılımı

Saldırı Türü	Vaka Sayısı
Camiye Saldırı	21
Nefret Söylemi/Tehdit	18
Şahsa Saldırı	11
İŞletmeye Saldırı	5
Dış Temsilciliğe Saldırı	1
Araca Saldırı	1
Genel Toplam	57

Kaynak: YTB

Tablo 11: YTB verilerine göre 2023 yılında Fransa'daki vakaların motivasyon bazında dağılımı

Motivasyon	Vaka Sayısı
İslam/Müslüman Karşısı	29
İrkçı	25
PKK/Terör	3
Genel Toplam	57

Kaynak: YTB

Danimarka

Danimarka'da 2023 yılında Başkanlığımız tarafından 49 vaka raporlanmış olup bunlardan 36'sı Kur'an-ı Kerim yakma eylemleridir. Rapora yansıyan eylemlerden 16'sı dış temsilciliklerimiz önünde yapılmıştır.

Tablo 12: YTB verilerine göre 2023 yılında Danimarka'daki vakaların hedef kitle bazında dağılımı

Hedef Kitle	Vaka Sayısı			
	Şahıs	Kurum/Dernek	Varlık	Genel Toplam
Türk	8	4	-	12
Müslüman Toplum	20	16	-	36
Göçmen Kökenliler	1	-	-	1
Genel Toplam	29	20	0	49

Kaynak: YTB

Hollanda

Hollanda'da 2023 yılında raporlanan 45 saldırıdan 19'u camileri hedef alırken, 18 nefret söylemi ve tehdit ile 5 dış temsilciliğe saldırı vakası en yaygın saldırı türleri olmuştur. Nefret söylemi içinde Kur'an-ı Kerim'e yönelik 13 provokatif vaka bulunmaktadır. Vakaların 38'i İslam ve Müslüman karŐitlıĐı saikiyle gerçekleştirilmiştir.

Tablo 13: YTB verilerine göre 2023 yılında Hollanda'daki vakaların saldırı türü bazında dağılımı

Saldırı Türü	Vaka Sayısı
Camiye Saldırı	19
Nefret Söylemi/Tehdit	18
Dış Temsilciliğe Saldırı	5
Camiye Hakaret ve Tehdit İÇerikli Mektup	1
Mülke Saldırı	1
Bomba İhbarı	1
Genel Toplam	45

Kaynak: YTB

Tablo 14: YTB verilerine göre 2023 yılında Hollanda'daki vakaların motivasyon bazında dağılımı

Motivasyon	Vaka Sayısı
İslam/Müslüman Karşıtı	38
İrkçi	7
Genel Toplam	45

Kaynak: YTB

Tablo 15: YTB verilerine göre 2023 yılında Hollanda'daki vakaların hedef kitle bazında dağılımı

Hedef Kitle	Vaka Sayısı			
	Şahıs	Kurum/Dernek	Varlık	Genel Toplam
Türk	3	5	1	9
Müslüman Toplum	13	21	-	34
Göçmen Kökenliler	2	-	-	2
Genel Toplam	18	26	1	45

Kaynak: YTB

İsveç

İsveç'te 2023 yılında raporlanan 37 saldırıdan 29'u nefret söylemi ve tehdit, 5'i camiye saldırı, 2'si dış temsilciliğe saldırı ve 1'i derneğe saldırı olarak gerçekleşmiştir. Vakaların 17'si Kur'an-ı Kerim yakma provokasyonu içermektedir. İsveç'te düzenlenen saldırıların 25'inin İslam/Müslüman Karşısı; 5'inin PKK/terör saik temelinde işlendiği tespit edilmiştir.

Tablo 16: YTB verilerine göre 2023 yılında İsveç'teki vakaların saldırı türü bazında dağılımı

Saldırı Türü	Vaka Sayısı
Nefret Söylemi/Tehdit	29
Camiye Saldırı	5
Dış Temsilciliğe Saldırı	2
Derneğe Saldırı	1
Genel Toplam	37

Kaynak: YTB

Tablo 17: YTB verilerine göre 2023 yılında İsveç'teki vakaların motivasyon bazında dağılımı

Motivasyon	Vaka Sayısı
İslam/Müslüman Karşıtı	25
PKK/Terör	7
İrkçı	5
Genel Toplam	37

Kaynak: YTB

ABD

Amerika Birleşik Devletleri'nde 2023 yılında raporlanan 34 saldırıdan 20'si nefret söylemi ve tehdit, 11'i şahsa saldırı, 2'si eğitim kurumuna saldırı ve 1'i mülke saldırı olarak gerçekleşmiştir. Aşırı sağ gruplarla bağlantılı olarak 21 vaka kaydedilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde düzenlenen saldırıların 29'unun ırkçı saik temelinde işlendiği tespit edilmiştir.

Tablo 18: YTB verilerine göre 2023 yılında ABD'deki vakaların saldırı türü bazında dağılımı

Saldırı Türü	Vaka Sayısı
Nefret Söylemi/Tehdit	20
Şahsa Saldırı	11
Eğitim Kurumuna Saldırı	2
Mülke Saldırı	1
Genel Toplam	34

Kaynak: YTB

Tablo 19: YTB verilerine göre 2023 yılında ABD'deki vakaların motivasyon bazında dağılımı

Motivasyon	Vaka Sayısı
İrkçı	29
İslam/Müslüman Karşıtı	5
Genel Toplam	34

Kaynak: YTB

Bölüm 2

ULUSLARARASI ÖRGÜTLERE GÖRE İRKÇILIK, İSLAM ve MÜSLÜMAN KARŞITLIĞI SORUNU

ULUSLARARASI ÖRGÜTLERE GÖRE İRKÇILIK, İSLAM ve MÜSLÜMAN KARŞITLIĞI SORUNU

İrkçilik ve İslam/Müslüman karŐitlıđının son yıllardaki artışı uluslararası boyutlarda en çok tartışılan ve çözümlenmeye girilen konuların başında yer almaktadır. Uluslararası örgütlere göre irkçilik tüm dünyada en önemli insan hakkı ihlallerinin temelini oluşturmakta ve önlem alınması gereken küresel bir sorundur.

Yeni Zelanda'nın Christchurch kentinde yaşanan ve aralarında bir Türk vatandaşının da bulunduğu 51 kişinin hayatını kaybettiği terör saldırısının dördüncü yıl dönümünde 15 Mart devletimizin, Pakistan ve İslam İŞbirliği Teşkilatı ile yürüttüğu etkin çalışmaları sonucunda ilk kez BM Genel Kurulu tarafından "İslamofobiyle Mücadele Uluslararası Günü" olarak kabul edilmiştir.

BM Genel Kurulu'nda 15 Mart 2023 tarihinde gerçekteşen etkinlikte konuşmacılar, Müslümanlara yönelik artan nefret, ayrımcılık ve Şiddet karşısında somut adımlar atılması çağırısı yapmıştır. BM Genel Kurul Başkanı Csaba Körösi, İslamofobi'nin yabancı düşmanlığı ya da yabancı korkusundan kaynaklandığını ve yansımalarını ayrımcı uygulamalar, seyahat yasakları, nefret söylemi, zorbalık ve insanların hedef alınması Şeklinde bulunduğunu ifade etmiştir. Körösi, ölkeleri Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme kapsamında güvence altına alınan din ve inanç özgürlüğünü korumaya çağırmıştır. BM Genel Sekreteri Antonio Guterres ise, Müslümanların karşı karşıya kaldığı nefretin münferit bir gelişme olmadığını ve "(İslamofobi) etnik milliyetçiliğin, beyazların üstünlüğünü savunan Neo-Nazi ideolojilerin ve Müslümanları, Yahudileri, bazı Hristiyan azınlıklar gibi kırılgan toplulukları hedef alan Őiddetin yeniden canlanmasının amansız bir parçasıdır." ifadelerini kullanmıştır. Guterres, "Ayrımcılığın karşısında durmak hepimizin görevidir." demiştir.

Avrupa Konseyi nezdinde Müslüman Karşıtı Nefret ve Ayrımcılıkla Mücadele Koordinatörleri, Özel Temsilciler, Elçiler ve Büyükelçiler tarafından 29 Kasım 2023'te kamuoyuna yapılan açıklamada Gazze'ye yönelik saldırılardan sonra Müslümanlara yönelik artan vakalara işaret edilmiştir (European Commission, 2023).

Açıklamada uluslararası örgütlerin, terörist saldırıların ardından Müslümanlara yönelik ayrımcılığın ve nefretin salgın boyutlarına ulaşabileceğini kabul ettiklerini ve bu tür gelişmelerden derin endişe duyulduğunu ve Müslümanlarla dayanışma içinde olunduğu ifade edilmiştir. Müslümanlara karşı her türlü ön yargı, ayrımcılık ve nefretin topluca kınandığı belirtilmiştir. Açıklamada üye ülkelerin hükümetleri, yerel yönetimleri, sivil toplum temsilcileri ve aktörlerine şu talepler yöneltmiştir:

- Ülkelerimizin ve üye devletlerimizin ulusal makamlarının ırkçılık ve ayrımcılıkla mücadele eylemini destekliyoruz ve Müslüman toplulukların ibadethanelerde, iş yerlerinde, okullarda veya evlerinde güvenliğini sağlamak için hiçbir çabadan kaçınmamaları çağrısında bulunuyoruz.
- Kamu güvenliği ve kolluk kuvvetlerini Müslümanlara yönelik nefret suçları ve nefret kaynaklı şiddet olaylarına karşı uyanık olmaya ve ilgili uluslararası ve ulusal normları uygulamaya davet ediyoruz.

İrkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) 2023 Yılı Raporuna göre, İslam ve Müslüman karşıtlığı konusunda 2023 yılında öne çıkan hususlar şunlar olmuştur (European Commission against Racism and Intolerance (ECRI), 2024):

- "Bazı üye ülkelerde, göçmen karşıtı ve zaman zaman Müslüman karşıtı halk söyleminde belirgin bir artış yaşandı; yeni gelenler ulusal güvenliğe veya ulusal kimliğe tehdit olarak gösterildi. Politikacılar, seçim bağlamında siyasi kazançlar için göçmen karşıtı bir atmosfer yaratmak amacıyla aşağılayıcı ifadeler kullandılar. Bazı durumlarda bu ifadeler, göçmenlerin insan haklarını savunan veya destekleyen kişilere yönelik nefret söylemi kampanyalarına dönüştü, bu da sivil toplum aktörleri, kamu figürleri ve sanatçıları hedef aldı."
- "7 Ekim 2023'ten sonra bazı ülkelerde net bir şekilde ortaya çıktı ki saldırının ardından Müslümanlara karşı nefret olaylarının sayısı, çevrim içi Müslüman karşıtı nefret söylemi de dahil olmak üzere büyük ölçüde artmıştır. Müslümanlar, saldırı ve Orta Doğu'daki diğer saldırılar için bütün toplulukların genellemeleri ve şiddet kullanımıyla ilişkilendirilmesi nedeniyle suçlanmışlardır."

- “Politik ve diğer kamu söylemlerinin, Müslüman karőtı ırkçılığın unsurlarını genel yabancı düşmanlığı söylemiyle birleőtirdiđi veya Avrupa toplumlarının sözde İslamlaőtırılması tehdidini politik kazançlar için kullandığı birçok örnek yaşandı. Anti-terör veya aőtırlık karőtı yasaların veya politikaların uygulanması, Müslümanları veya böyle algılanan kiőtileri olumsuz etkilemeye devam etti. Görünür dini semboller veya geleneksel giysiler giyen kiőtiler bazen terörizm veya aőtırlıkla iliőtkenendirildi. Bu durum özellikle bazı ölkelerdeki Müslüman kız öğrenciler için geçerli oldu. Ayrıca, zaman zaman Müslüman öğrencilerin, öğretmenlerinden çoğunluk nüfusa mensup çocuklar kadar teőtvik, pozitif beklenti ve destek görmedikleri için rahat hissetmedikleri göröldü.”
- “Avrupa Konseyi ölkelerinde, Müslümanların kaliteli sağlık hizmetlerine eriőtiminde ayrımcılığa uğradıkları durumlar da yaşanmıştır. Bu durum, Müslüman hastaların ihtiyaçları kadar tıbbi randevu veya tıbbi ilgi alamama zorlukları Şeklinde kendini gösterebilir. Örneğin, birçok Müslüman, özellikle kadınlar, sağlık personelinin kültürel olarak belirtilerin kaynağının olduğunu ima ederek kendilerine saygısızca ve ayrımcı bir Şekilde davrandığını hissetmiőtır.”

Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA) 2024 raporu 2023 yılında Avrupa Birliği’nde artan ırkçılığın endiőt verici boyutlara ulaőtıđına ve 7 Ekim’den sonra Avrupa Birliği içinde antisemitizmin ve Müslüman karőtılıđının önemli ölçüde arttığına dikkat çekmiőtır (European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), 2024). Raporda Müslüman karőtı ayrımcılık ve nefret suçundaki artıőtın, antisemitizmdeki artıőtın daha az kapsamlı bir Şekilde rapor edildiği ancak daha az endiőt verici olmadığı vurgulanmıştır.

Birçok ölkedeki ulusal medya ve sivil toplum kuruluşlarının camilerine ve Müslüman mezarlıklarına yönelik saldırıların yanı sıra bireylere ve kuruluşlara yönelik saldırıları ele aldığı belirtilen raporda, 7 Ekim 2023’ten sonra küresel olarak YouTube’da Müslüman karőtı yorumlarda 43 kat artıőt tespit edildiğine iőtaret etmiőtır. Raporda 2019’daki Temel Haklar Anketi’ne atıfta bulunularak ankete katılanlardan üçte birinin (%32) Müslüman bir komőtuya sahip olma konusunda kendilerini rahatsız hissedeceklerini söyledikleri anımsatılmıőtır.

Temel Haklar Ajansı raporunda Avrupa Birliği içinde vuku bulan nefret suçlarının sistematik veri toplamasında halen eksiklikler olduğuna ve gerçek sayıların elde edilemediğine dikkat çekilmiştir. Dolayısıyla her bir sivil toplum kuruluşu veya kamu kurumunun bu alandaki faaliyetlerinin önemi vurgulanmıştır. Temel Haklar Ajansı 2012'den beri Müslüman karşıtı nefreti belgelemiş olduğunun altını çizerek 2023'teki saldırılardaki artıştan dolayı ulusal düzeyde Müslüman karşıtı şiddete ilişkin tutarlı veri toplama çağrısını yinelemiştir. Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı'nın bu çağrısı, İslam ve Müslüman karşıtı vakaların raporlanmasının önemini gözler önüne sermektedir.

Raporda ayrıca 2023'te AB içinde gerçekleştirilen ulusal ve yerel seçimlerde de aşırı sağa mensup siyasi partilerin hoşgörüsüzlüğe yönelik kampanyalarıyla yükselişe geçtiği belirtilmiştir. Temel Haklar Ajansı AB'nin mevcut yasal çerçevelerinin ve uluslararası anlaşmaların mücadele için önemli bir temel sağladığını açıklamış ve mücadele edebilmek için şu konulara dikkat çekmiştir:

- AB ve üye devletlerce kapsamlı ve güvenilir temel haklar verilerinin sistematik olarak toplamasının sağlanması,
- AB ve üye devletlerin, etkilenen toplulukları ırkçılığa karşı mücadeleye dâhil etmesi,
- Nefret söylemi ve şiddet dahil her türlü hoşgörüsüzlük ve ırk ayrımcılığına karşı kararlı bir duruş sergilenmesi gerekmektedir. Bu talep üye devletlerin etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımların kullanımı ve suç oluşturan eylemlerin işlendiğinde ceza hukukunun etkin bir şekilde işletilmesi ve ayrımcılık karşıtı mevzuatın uygun şekilde uygulanmasını da içermektedir. İrkçilik, İslam ve Müslüman karşıtlığı ile mücadelenin ulusal düzeyde yapılması gerektiğine dikkat çekilmiştir.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) Müslüman Karşıtı Nefret Suçlarını Anlamak Müslüman Toplulukların Güvenlik İhtiyaçlarının Ele Alınması Raporu'na göre Müslüman karşıtı şiddet, nefret ve ayrımcılık, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) bölgesinde Müslüman kadınları, erkekleri, kız ve erkek çocuklarını, toplulukları veya Müslüman olduğu düşünölen veya Müslümanlarla ve İslamiyet ile ilişkilendirilen herkesi hedef almaktadır.

Müslümanlar ile camiler, mescitler, okullar ve mezarlıklar da dahil olmak üzere İslami kurum ve kuruluşlar da şiddet ve vandallığın hedefi olmaktadır (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, 2022). Müslümanlara yönelik hoşgörüsüzlükten kaynaklanan nefret suçları, vakalar ve tehditler sadece bu saldırıların mağdurlarını değil, Müslüman kişilerin ve toplulukların gündelik yaşamlarını da çok çeşitli şekillerde derinden etkilemektedir. Bu fiziksel, duygusal ve psikolojik etkiler arasında AGİT şu hususlara özellikle dikkat çekmektedir:

1. İbadetlere katılmaktan, camilere girmekten veya ayırt edici dini veya geleneksel kıyafetler giymekten ya da semboller takmaktan duyulan korku, bireylerin ve toplulukların din veya inançlarını açıklama özgürlüğünü olumsuz şekilde etkilemektedir;
2. Alenen Müslüman olarak tanımlanmaktan, kültürel veya dini kimliklerini ifade etmekten ya da dini, kültürel veya başka etkinliklere katılmaktan kaçınma ihtiyacını hissetmek, bu bireyleri ve toplulukları kamusal yaşamın dışında bırakabilmektedir. Örneğin bu bireyler, Müslüman olmakla ilişkilendirilebilecek bir isme veya başka özelliklere sahip oldukları için hedef alınacakları korkusuyla devlet memurluğuna başvurmaktan kaçınabilmektedir;
3. Okulda, iş yerinde, sosyal ortamlarda veya sosyal medyada otosansür ihtiyacı hissetmek, Müslümanların damgalanmaktan kaçınmak adına Müslüman çoğunluğa sahip ülkelere yönelik empati veya destek ifadeleri kullanmaktan kaçınmasına yol açabilmekte; küçük çocuklar bile bir korku hissiyle ve savunmasız konumlarına dair bir idrakle büyüyeabilmektedir.

Müslümanlara yönelik hoşgörüsüzlük, AGİT bölgesindeki Müslüman toplulukların korkularını arttırmıştır. Camiler ve topluluk merkezleri gibi Müslüman kurumları Müslüman karşıtı toplulukların hedefi olacaklarını düşündükleri ve saldırıya uğrayacaklarından çekindikleri için giderek daha fazla güvenlik tedbiri almaktadırlar. Ancak, güvenlik tedbiri alma ihtiyacı Müslüman kurumlar açısından mali bir yük oluşturmakta, dini, kültürel ve eğitimsel faaliyetlerden kısılarak bu alana kaynak aktarılmaktadır.

Bunun sonucu olarak, Müslümanlara yönelik şiddet olayları ve şiddet içerikli tehditler, Müslüman toplulukların fiziksel güvenliğini tehlikeye atmakta, bu topluluklarda bir korku ve tekinsizlik hissi doğurmakta ve aynı zamanda topluluğun dini ve kültürel yaşamında ilerleme sağlayacak faaliyetlerde bulunmalarına da engel olmaktadır.

1. AGİT, bu minvalde üye devletlerin nefret suçlarının temelinde yatan Müslüman karşıtı ön yargıları saptamalarını, kayıt altına almalarını ve raporlamalarını taahhüt etmeleri; AGİT kurumlarının ise nefret suçlarına yönelik etkili ve kapsamlı müdahalede bulunulması yönündeki çabalarına destek sağladığını açıklamıştır.
2. AGİT üye devletlere "kamu görevlilerinin, kamu görevlerinin ifası sırasında kişilere veya dini topluluklara ya da inanç topluluklarına karşı din veya inanç temeline dayalı ayrımcılık yapmasını önlemek ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak amacıyla etkili tedbirler alma" ve "ibadethanelere ve dini alanlara, dini anıtlara, mezarlıklara ve tapınaklara saygı gösterilmesini ve bu yerlerin vandallığa ve yıkıma karşı korunmasını teşvik edecek politikalar benimseme" çağrısında bulunmuştur.

AGİT, nefret suçlarının bireylerin güvenliği ve toplumsal uyum açısından yarattığı tehlikenin yanı sıra, daha geniş ölçekte çatışmaya ve şiddete yol açma potansiyelini de birçok kez dile getirmiş ve hükümetlerin Müslümanlara yönelik hoşgörüsüzlük sorunu karşısında bir dizi tedbir alma talebini yöneltmiştir:

- Müslümanlara yönelik hoşgörüsüzlüğün ve ön yargıların, güvenlik ve istikrar açısından bir tehdit oluşturduğunu ve hükümetler tarafından kurumsal ve sistematik şekilde ele alınması gerektiğini; bu durumun topluluklar arasındaki toplumsal uyum önünde süregiden bir tehdit ve daha geniş anlamda toplumun kapsayıcılığı önünde bir engel olarak görülmesi gerektiğini kabul edebilirler.

- Emniyet kurumları ile Müslüman topluluklar arasında, camilerle ve İslami kuruluşlarla düzenli şekilde toplantılar yapılması da dâhil olmak üzere, resmî iletişim kurma, şeffaflığı sağlama ve ortak planlama ve eylem yapma yoluyla iş birliğini arttırarak, riskleri değerlendirip, saldırıları önleyebilirler. Bu sayede çeşitli emniyet kademelerinin topluluklarla ilişki kurarak toplulukların güvenliğine öncelik verilmesi sağlanabilir.
- Müslüman karşıtı nefret olgusu ve bu olgunun olumsuz ve sistematik etkileri hakkında farkındalık yaratarak, siyasi liderler, devlet memurları, ceza yargılamasında görevli kişiler, eşitlik organları, emniyet kurumları, sivil toplum ve daha geniş anlamda halk ile birlikte yürütülecek kapasite geliştirme tedbirleri yoluyla toplumsal uyumu uzun vadede güçlendirmek ve herkesin insan haklarının korunmasını temel alan değerleri pekiştirmek suretiyle bu olgu ile mücadele edebilirler.
- Müslüman topluluklar, sivil toplum kuruluşları ve bireylerle faal ortaklıklar geliştirip kurumsallaştırarak, güven inşa edebilirler. Bu amaç doğrultusunda, emniyet birimlerinin yaşanan olayların sıklığına ve türüne ve ayrıca Müslüman karşıtı nefret suçlarıyla ve vakalarla ilgili meselelere dair daha geniş kapsamlı bir kavrayış sağlamak üzere sivil toplumla veya topluluk ortaklarıyla bilgi paylaşmasını sağlayan bir mutabakata varabilirler.
- Müslüman topluluklara, kurumlara ve alanlara yönelik korumayı genişletebilirler; bunun için güvenlik tedbirlerini iyileştirmek üzere polis devriyelerini ve mali yardımı arttırabilirler. Polis devriyelerinin bilhassa, Müslümanların camileri ve İslami merkezleri daha yoğun şekilde ziyaret ettiği dini bayramlarda, örneğin Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı, Cuma namazları ve Ramazan ayı boyunca ve bazı Müslüman topluluklar açısından, Hz. Muhammed'in doğduğu gün olan Mevlid Kandili sırasında artırılması düşünülebilir.
- Suç teşkil eden fillerin soruşturulması ve kovuşturulması sırasında ya da Müslümanlara yönelik nefret suçlarına özgü hususlara karşı emniyet kurumlarında hassasiyet uyandırılırken, yerel, ulusal veya uluslararası açıdan tetikleyici unsurlar taşıyan durumlar da dâhil olmak üzere Müslüman karşıtı ön yargılı tutumları tespit edip kayıt altına alabilirler.

- Müslüman topluluklara yönelik bir saldırı ve/veya tehdit durumunda dayanışma göstererek ve çeşitli toplulukları bir araya getirerek devletin tüm topluluklara koruma sağlama taahhüdünü yineleyebilirler.
- Yaşanan bir saldırının ardından mağdurların ve toplulukların gündelik yaşamlarına dönmeleri için destek ve yardım sağlayabilirler. Müslümanlara yönelik saldırıların mağdurlarına ve daha geniş anlamda bu topluluklara fiziksel, psikolojik ve duygusal destek sağlanması da buna dâhildir. Kamu hizmetlerine güven ve itimat sağlama sorumluluğu öncelikle devlete düşmekle birlikte, özel kuruluşlar veya sivil toplum da bu konuda destek sunabilir. Yerel yönetimler, emniyet birimleri veya özel işletmeler gibi yapılarla birlikte yürütülecek savunuculuk çalışmaları, Müslümanlara yönelik hoşgörüsüzlüğün mağdurları açısından anlamlı sonuçlar yaratılmasına ve azınlık topluluklarının devletin hizmetlerine ve kurumlarına yönelik güvenin artırılmasına yardımcı olabilir.
- İlgili ülkelerdeki veya bölgelerdeki Müslümanları ve diğer toplulukları hedef alan nefret gruplarının ve hoşgörüden uzak bir söylemi destekleyen kişilerin anlatı ve ideolojileri hakkında akademisyenler ve sivil toplum grupları tarafından yapılan araştırmaları destekleyebilirler. Bu araştırmalar, eğilimleri tespit ederek emniyet birimleri ve devlet kuruluşlarına yardım edebilir ve Müslümanlara yönelik nefret suçlarının daha iyi şekilde ele alınmasına yönelik çabaları destekleyebilir.
- Kamuoyuna verilen mesajların nefret suçunun sadece bireyin değil, tüm toplulukların onuruna ve bütünlüğüne yönelik bir tehdit olarak kabul edilmesini sağlayabilirler. Daha geniş topluma verilen mesaj herhangi bir gruba veya bireye yönelik nefret suçlarını, hoşgörüsüzlüğü ve ayrımcılığı konu edinmelidir. Devletler, kamuoyuna verilen mesajların, belli bir zamanda Müslüman karşıtı nefret olaylarında artışa yol açabilecek şiddet yanlısı her türlü söyleme karşı çıkıp çıkmaması gerektiğini değerlendirmek isteyebilirler. Ayrıca, nefreti kınamak ve hoşgörüyü savunmak amacıyla mesajlar topluluk bünyesindeki kuruluşlar, gruplar ve temsilcilerle birlikte verilebilir.

KAYNAKÇA

- Alman Anayasayı Koruma Teşkilatı. (2023). *Bundesamt für Verfassungsschutz*. Bundesamt für Verfassungsschutz: https://www.verfassungsschutz.de/DE/themen/rechtsextremismus/zahlen-und-fakten/zahlen-und-fakten_node.html adresinden alındı
- Almanya Federal İçişleri Bakanlığı. (2023). *Müslüman Karşıtlığı Bağımsız Uzmanlar Raporu (Abschlussbericht des Unabhängigen Expertenkreises Muslimfeindlichkeit-UEM)*. Berlin: Almanya Federal İçişleri Bakanlığı.
- Alper, B. A., Silver, L., & Mohamed, B. (2024). *Rising Numbers of Americans Say Jews and Muslims Face a Lot of Discrimination*. Pew Research Center. Nisan 2, 2024 tarihinde <https://www.pewresearch.org/2024/04/02/rising-numbers-of-americans-say-jews-and-muslims-face-a-lot-of-discrimination/> adresinden alındı
- Anadolu Ajansı. (2024). *ABD'de Müslümanlara yönelik ayrımcılık 7 Ekim sonrasında arttı*. Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/ayrimcilikhatti/ayrimcilik/rapor-abdde-muslumanlara-yonelik-ayrimcilik-7-ekim-sonrasinda-artti/1819623> adresinden alındı
- Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı. (2022). *Müslüman Karşıtı Nefret Suçlarını Anlamak Müslüman Topulukların Güvenlik İhtiyaçlarının Ele Alınması*.
- Brandeilig. (2024). *Brandeilig 2015 - 2024*. Mart 12, 2024 tarihinde <https://brandeilig.org/category/brandeilig/year/2024/> adresinden alındı
- CAIR Foundation. (2024). *Fatal: The Resurgence of Anti-Muslim Hate*. CAIR Foundation.
- CLAIM. (2023). *Pressemitteilung - Gewaltvolle Übergriffe, Drohungen, Diskriminierungen: Zahl antimuslimischer Vorfälle bundesweit erneut gestiegen*. CLAIM. Temmuz 1, 2024 tarihinde <https://www.claim-allianz.de/aktuelles/news/pressemitteilung-gewaltvolle-uebergriffe-drohungen-diskriminierungen-zahl-antimuslimischer-vorfaelle-bundesweit-erneut-gestiegen/> adresinden alındı
- Dokustelle. (2024). *Antimuslimischer Rassismus Report 2023*. Viyana: Dokustelle.
- European Commission. (2023). *Joint Statement of the Coordinators, Special Representatives, Envoy and Ambassadors on Combating Anti-Muslim Hatred and Discrimination*. https://commission.europa.eu/document/download/a3b2c21e-fed0-430b-9c93-aa8420feefe9_en?filename=Statement%20on%20Combating%20Anti-Muslim%20Hatred.pdf adresinden alındı
- European Commission against Racism and Intolerance (ECRI). (2021). *Müslümanlara Karşı Irkçılığı ve Ayrımcılığı Önleme ve Bununla Mücadele Etmeye Daire Gözden Geçirilmiş 5 No'lu ECRI Genel Politika Tavsiye Kararı*. Strazburg: ECRI Secretariat. Mart 12, 2024 tarihinde <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-5-revised-on-preventing-and-comb/1680ae0bee> adresinden alındı
- European Commission against Racism and Intolerance (ECRI). (2024). *Annual Report on ECRI's Activities covering the period from 1 January to 31 December 2023*. ECRI. Haziran 20, 2024 tarihinde <https://rm.coe.int/annual-report-on-ecri-s-activities-covering-the-period-from-1-january-/1680b0505d> adresinden alındı

- European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). (2024). *Fundamental Rights Report - 2024*. Imprimerie Bietlot. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2024-fundamental-rights-report-2024_en.pdf adresinden alındı
- <https://www.runnymedetrust.org/>. (2017, Kasım). Runnymede: https://assets-global.website-files.com/61488f992b58e687f1108c7c/61bcd30e26cca7688f7a5808_Islamophobia%20Report%202018%20FINAL.pdf adresinden alındı
- Milli İstihbarat Akademisi. (2024). *Batılı Ülkelerde Aşırı Sağ Hareketler - 2023 Değerlendirme Raporu*. Milli İstihbarat Akademisi. <https://www.mit.gov.tr/uploads/f/lvTX6wxmYqB3.pdf> adresinden alındı
- Muslim Census. (2024). *Birleşik Krallık'taki Mescit ve İslami Enstitülere Yönelik Saldırıları Raporu*. Mart 12, 2024 tarihinde <https://muslimcensus.co.uk/attacks-upon-mosques/> adresinden alındı
- Retsinformation. (2023, Aralık 12). *Retsinformation*. Retsinformation: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/1554> adresinden alındı
- Runnymede. (2017, Kasım). *Runnymede*. Runnymede Trust. Temmuz 30, 2024 tarihinde <https://www.runnymedetrust.org/>: https://assets-global.website-files.com/61488f992b58e687f1108c7c/61bcd30e26cca7688f7a5808_Islamophobia%20Report%202018%20FINAL.pdf adresinden alındı
- Tell MAMA. (2024). *Greatest Rise in Reported Anti-Muslim Hate Cases to Tell MAMA since Oct 7th*. Tell MAMA. <https://tellmamauk.org/greatest-rise-in-reported-anti-muslim-hate-cases-to-tell-mama-since-oct-7th/> adresinden alındı
- The Council on International Educational Exchange (CIEE). (2023). *2023 Yılında Avrupa'da İslamofobiye Dair CCIE Yıllık Raporu*. CIEE. Ağustos 1, 2024 tarihinde <https://ccieurope.org/rapport2023/> adresinden alındı

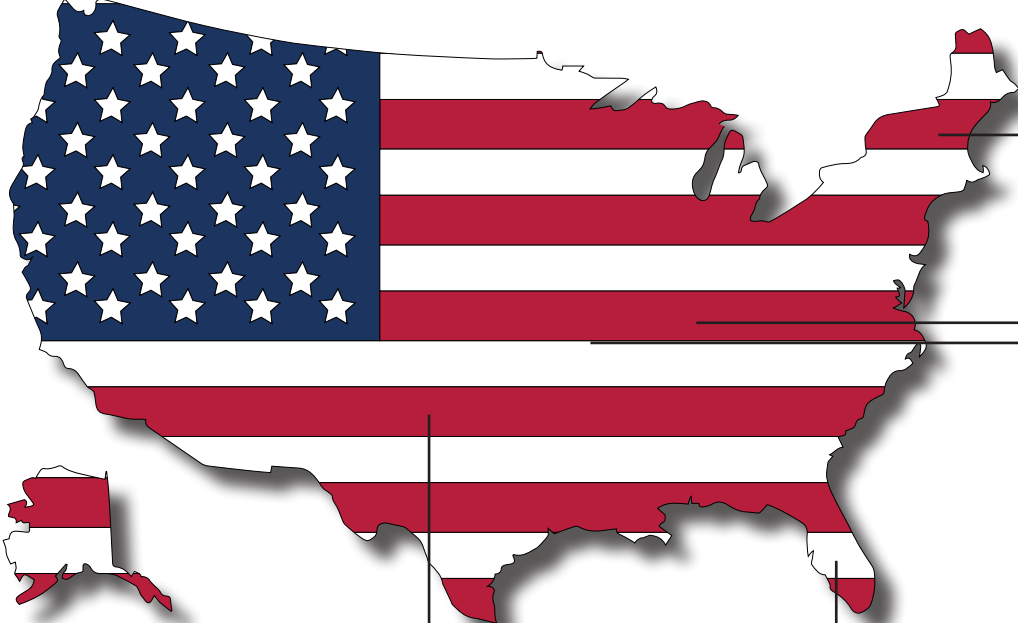

Bölüm 3

ÜLKE ANALİZLERİ

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

2022 yılında FBI tarafından yayımlanan rapora göre, **11.643** nefret suçu işlenmiştir. Raporda Müslümanlara yönelik saldırılar ise **158 vaka ile 15. sırada** yer almaktadır.

YTB tarafından **2023 yılında 34 vaka** kaydedilmiştir.

Center for Strategic and International Studies tarafından yayımlanan rapora göre, 2022 yılında gerçekleşen **71 terör saldırısının %69'u** aşırı sağ, **%20'si** aşırı sol, **%8'i** ise etnik milliyetçi fikirlere sahip terör grupları tarafından yürütülen terör eylemleridir.

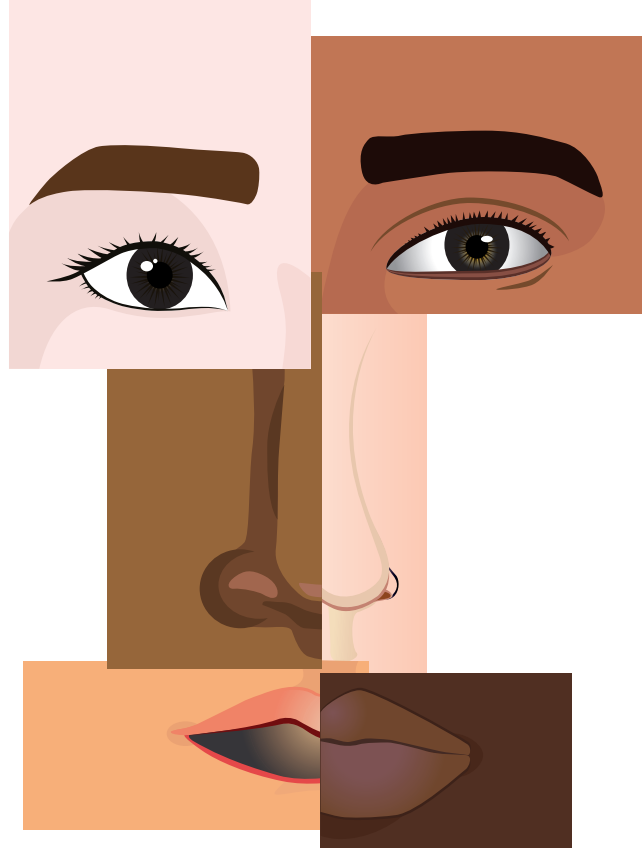
2023 yılında CAIR (Amerikan İslam İlişkileri Konseyi) tarafından yayımlanan raporda, Müslüman karşıtı vaka şikâyet sayısının **8.061** olduğu ve bu sayının yaklaşık yarısının, ekim ayından itibaren artarak devam eden İsrail saldırılarının ardından sadece üç ayda kaydedildiği bildirilmektedir.

2022 yılı verilerine göre, ayrımcılık mağdurlarının yaklaşık yarısının yaşadığı sorunları kolluk kuvvetlerine bildirmediği belirtilmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde İslam karşıtı nefret saldırılarını tetikleyen dönüm noktaları; 2001 yılında gerçekleşen 11 Eylül Saldırıları, 2016 yılında Cumhuriyeti aday Trump'ın Başkan seçilmesi ve 2017 yılında nüfusun çoğunluğu Müslüman olan ülkelere yönelik getirilen seyahat yasağına dair Başkanlık Kararnamesi'nin imzalanması olmuştur. Başkan Biden'ın göreve geliŐinin ardından azalma eğilimi gösteren İslam ve Müslüman karşıtı eylemler, İsrail'in saldırılarından sonra yeniden artışa geçmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde nefret suçları ve ayrımcılık vakaları hem resmî kurumlar hem de sivil toplum kuruluşları tarafından kayıt altına alınmaktadır.

Federal Soruşturma Bürosu'nun Birleşik Suç Raporları

Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan nefret suçlarına dair resmî veriler Federal Soruşturma Bürosu (FBI) tarafından her yılın ekim ayında, yerel kolluk kuvvetlerinin Birleşik Suç Raporlaması (Uniform Crime Reporting-UCR) adlı sistemde paylaŐtıkları vakalar üzerinden bir önceki yıl için hazırlanan rapor vasıtasıyla kamuoyuna sunulmaktadır.

FBI nefret suçunu; "tamamen veya kısmen failin bir ırk, din, engellilik, cinsel yönelim, etnik köken, cinsiyet veya cinsiyet kimliğine karşı ön yargı/ları ile motive olarak işlediği suç" olarak tanımlamaktadır (GLESS & CLESU, 2022). Nefret suçları hakkında her yıl rapor yayımlanması, ulusal kategorilerin oluşturulması ve analizini görevlerini de içeren faaliyet, 1992 yılında federal yasa ile FBI'ya verilmiş bir görevdir. 32 yıldır devam eden uygulamaya ve yayımlanan raporlara yönelik kamuoyu tarafından çeşitli eleştiriler getirilmektedir.

FBI tarafından nefret suçlarının raporlanması için oluşturulan ulusal üst kategoriler engellilik, cinsiyet, cinsiyet kimliği, ırk, etnik kimlik, soy, din ve cinsel yönelim olarak belirlenmiştir. Bu üst kategoriler altında değerlendirilen nefret suçları, 36 alt kırılımda tanımlanmakta ve ele alınmaktadır (Kalunta-Crumpton, 2024). Eyalet ve şehirlerde görevli kolluk kuvvetlerinin nefret suçlarını değerlendirme ve kategorilendirme şeklinin FBI'dan farklılık gösterdiği, bu durumlarda kolluk kuvvetlerinin gerçekleşen vaka sayısını daha az raporladığı ya da hiç rapor hâline getirmediği görülmektedir (ADL, 2022). Haberlerde ya da yerel kolluk kuvvetlerinin kendi raporlarında yer alan farklı sayılar da bu duruma işaret etmektedir (Kalunta-Crumpton, 2024). Şehir ve eyaletlerde yaşanan nefret suçu vakalarının UCR üzerinden paylaşılmasının zorunlu olmaması, vakaların kayıt altına alınma sürecinde kullanılan kategorilerin farklılık göstermesi ve "yaşanan olayların sadece klasik suç tanımlarından birine dâhil olması durumunda kayıt altına alınması" gibi nedenlerden dolayı FBI tarafından açıklanan istatistiklerin gerçekleşen vaka sayısını yansıtmadığı ve bu sebeple konuya yönelik alınacak tedbirlerin geciktiği hususlarında çeşitli eleştiriler bulunmaktadır (Lieberman, 2024).

FBI'nın 2023 yılına ilişkin raporu henüz yayımlanmamıştır. 2023 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan nefret suçları hakkında bir analiz ancak bu alanda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve araştırma merkezlerinin yayınları üzerinden yapılabilmektedir. Ancak FBI'nın 2022 yılına ilişkin yayımladığı rapor ülkede nefret suçlarının artışına dikkat çekmekte ve bu bilgilerin 2023 yılına dair paylaşılacak olanlarla beraber değerlendirilmesi açısından faydalı olduğu düşünülmektedir. 2022 yılında FBI tarafından yayımlanan rapora göre, 11.643 nefret suçu işlenmiştir.

Zikredilen yılda kaydedilen vakalar arasında birinci sırada 3.424 vaka ile siyahilere yönelik gerçekleştirilen saldırılar, ikinci sırada ise 1.124 vaka ile Yahudilere yönelik saldırılar bulunmaktadır.

Müslümanlara yönelik saldırılar ise 158 vaka ile 15. sırada yer almaktadır. Genel olarak herhangi bir din mensubuna yönelik saldırılar da 2021 yılına benzer şekilde artarak 2.044 vaka ile son iki yılda rekor seviyeye yükselmiştir (FBI, 2023).

Ulusal Suç Mağduriyeti Araştması

FBI'ya ek olarak nefret suçlarına ilişkin istatistik paylaşan bir resmî kurum daha bulunmaktadır. Ulusal Suç Mağduriyeti Araştması (National Crime Victimization Survey –NCVS-), 1973 yılından itibaren Adalet Bakanlığı altında faaliyet gösteren Adalet İstatistikleri Bürosu tarafından aileler ve bireylerden oluşan bir örneklemin suç mağduriyeti deneyimleri hakkında yapılan bir anket çalışmasıdır. Nefret suçları, 2000 yılında ankete konuyu tespit etmek üzere araştırmaya dâhil edilen sorular sonucunda anket kapsamına alınmıştır (Harlow, 2005). 2022 yılında açıklanan raporda, mağdurların yaklaşık yarısının yaşadığı sorunu kolluk kuvvetlerine bildirmediği belirtilmektedir (Li & Lartey, 2023).

Amerikan İslam İlişkileri Konseyi'nin Müslüman Karşıtlığı Raporu

Amerika Birleşik Devletleri'nde Müslümanlara yönelik nefret suçlarının takip edildiği, raporlandığı, kişilerin gönüllü olarak yaşadıkları sorunlara dair bildirimde bulunduğu ve hukuki destek alabildikleri en önemli kuruluş Amerikan İslam İlişkileri Konseyi'dir (Council on American-Islamic Relations -CAIR-). İlgili kuruluş tarafından her yıl muntazaman yayımlanan insan hakları raporlarının 2023 çalışması nisan ayında kamuoyuna sunulmuştur. "Ölümçül: Müslüman Karşıtı Nefretin Yeniden Canlanması" başlıklı raporda CAIR'nin kuruluşundan itibaren alınan en yüksek şikâyet sayısına ulaşıldığı belirtilmektedir. 2023 yılında ABD'de Müslümanlara karşı yapılan söylem, saldırı ve ayrımcılık hakkında CAIR bürolarına gerçekleştirilen şikâyet sayısının 8.061 olduğu ve bu sayının yaklaşık yarısının ekim ayından itibaren artarak devam eden İsrail saldırılarının ardından sadece son üç ayda kaydedildiği bildirilmektedir. şikâyet oranının en yüksek seviyeye ulaştığı 2021 yılında kaydedilen 6.720 vaka sayısı %20 artış göstermiştir. Söz konusu artış,

2022 yılı ile karşılaştırıldığında ise %56 olarak ortaya çıkmaktadır. CAIR'ye yapılan başvurular arasında en yüksek başvuru oranı 1.637 vaka ile "göçmenlik ve iltica konularında yaşanan ayrımcılık", ikinci olarak 1.201 vaka ile "iş yerinde ayrımcılık", üçüncü olarak 688 vaka ile "eğitimde ayrımcılık" ve dördüncü olarak 607 vaka sayısı ile "nefret suçlarını içeren saldırılar" verilmektedir. Yaşanan vakaların büyük çoğunluğunun "işverenler, üniversite ve okul yönetimleri tarafından" uygulanan ayrımcı politikalar nedeniyle meydana geldiği, bazı durumlarda ise söz konusu birimlere Müslüman karşıtı sivil toplum kuruluşlarının baskısı sonucunda ayrımcı eylemlerde yoğunlaşma ve keskinleşme yaşandığı dile getirilmektedir (CAIR, 2024).

CAIR'nin yayımladığı raporlarda mağdurlar tarafından yapılan şikâyetler çeşitli kategoriler altında değerlendirilmektedir; bu başlıklardan özellikle ayrımcılık, zorbalık, nefret suçları, camilere yönelik saldırılar ve "doxxing" olarak adlandırılan "kişinin rızası olmadan özel bilgilerinin kötü niyetle çevrim içi alanlarda paylaşılmasını" içeren saldırılar bu rapor kapsamında değerlendirilmektedir.

Müslüman Karşıtı İrkçilik ve Wadea Al-Fayoume Cinayeti

14 Ekim 2023'te Illinois'de 6 yaşındaki Filistin kökenli çocuk Wadea Al-Fayoume, ev sahibi Joseph Czuba tarafından 26 kez bıçaklanarak öldürülmüştür. Saldırganın saldırı sırasında "Siz Müslümanlar ölmelisiniz!" diye bağırdığı bildirilmektedir. Annesi Hanaan Shahin de ev sahibi tarafından bıçaklanarak ağır yaralanmıştır. Yetkililer, cinayetin "İslamofobi ve Filistin karşıtlığından kaynaklanan bir nefret suçu" olarak nitelendirmiştir. 15 Ekim'de Amerika Birleşik Devletleri Başsavcısı Merrick Garland ve Amerika Birleşik Devletleri Adalet Bakanlığı saldırıya ilişkin federal bir nefret suçu soruşturması açtığını duyurmuş, cinayetten sonra siyasiler, bürokratlar, sivil toplum temsilcileri, dini ve kanaat önderleri birçok kamuoyu açıklaması yapıp kınamalarını beyan etmişlerdir. ABD Başkanı Joe Biden da cinayete ilişkin yaptığı yazılı açıklamada "Bu tür korkunç nefretin Amerika'da yeri yok. Amerikalıların bir araya gelerek İslamofobi ve her türlü nefrete karşı çıkması gerek." ifadelerini kullanmıştır. Bu cinayet ve dahi her vaka İslam karşıtlığı ve Müslüman karşıtlığı ırkçılığın ABD'de geldiği endişe verici düzeyi göstermektedir. Önümüzdeki dönemde "Başkanlık seçimi, İsrail'in Filistin'e yönelik saldırıları, Ukrayna savaşı ve artan aşırı sağ gruplar" gibi nedenlerin etkisiyle Müslümanlar ve göçmenlere yönelik saldırılarda artış eğiliminin devam edeceği değerlendirilmektedir.

Fiziksel Saldırı Örnekleri

1. 2023 yılında ABD'deki camilere yönelik çeşitli saldırılar düzenlenmiştir. Minnesota'da nisan ayında iki farklı cami, aynı kişi tarafından iki gün arayla kundaklanmıştır. Omar İslam Merkezi Mescidi ve Al Rahma Mescidi saldırılarda zarar görmüştür. Pennsylvania'da faaliyet gösteren Masjidullah Center for Human Excellence'in duvarlarına şubat ayında bir kişi tarafından farklı dinlerle alakalı yazı ve semboller yazılmıştır. Belirtilen olaylar dışında farklı camilere de saldırı yapıldığı bilinmektedir.
2. Kasım ayında Connecticut Üniversitesinde eğitim gören Müslüman ve Filistinli öğrenci grupları ırkçı, Müslüman karşıtı tehdit içerikli e-posta ve ses kayıtları aldıklarını belirtmişlerdir. Üniversite yönetiminin konuya dair öğrencilere herhangi bir destek vermediği bildirilmiştir.
3. Ekim ayında Ohio'da kamyon sürücüsü bir adam, üniversite kampüsünde gerçekleşen gösterilerdeki katılımcılara hakaret etmiş ve yolunu değiştirerek bisikletli bir protestocuya zarar vermiştir.
4. Kasım ayında Vermont'ta Filistin kökenli 3 Amerikalı öğrenci vurulmuştur. Polisin, saldırının bir nefret suçu olup olmadığı konusundaki araştırmaları devam etmektedir.

Sözlü Saldırı Örnekleri

1. Aralık ayında Georgia'da bir öğretmen 7. sınıfa giden Müslüman bir öğrenciyi "boğazını kesmek" ve "kafasını koparmak"la tehdit etmiştir.
2. Mayıs ayında Maryland'da eğitim gören Afgan mülteci öğrencilere yaklaşan bir grup erkek "geldikleri yere dönmeleri gerektiğini" söyleyerek tehdit etmiştir.

Ayrımcılık Örnekleri

1. Kasım ayında Müslümanlara ait bir ibadethaneye PayPal üzerinden gerçekleştirilen bağış transferi "İsrail'de yaşanmakta olan ulusal acil durum" nedeniyle durdurulmuş, şikâyet üzerine gecikmeli olarak gerçekleştirilmiştir.
2. Aralık ayında New Jersey'de bulunan Rutgers Üniversitesi okulda kayıtlı olan "Student for Justice in Palestine" grubuna ait şubenin faaliyetlerini askıya almıştır.
3. Filistin kökenli Amerikalı bir kadın, sosyal medya hesaplarında İsrail'in Filistin'e yönelik saldırılarına karşı eleştirilerini içeren paylaşım yapmasının ardından verdiği özel ders işinden, oğlu ise eğitim aldığı özel okuldan atılmıştır.
4. Nisan ayında Michigan'da yaşayan Müslüman bir kadın öğrenci staj mülakatı için gittiği şirketin yönetim kurulu başkanı ile el sıkışmadığı için elenmiştir. Mağdur, yönetim kurulu başkanının kendisine "dinini evde bırakması" uyarısında bulunulduğunu belirtmiştir.
5. Nisan ayında Müslüman bir kadının sabıka fotoğrafı çekimi sırasında tesettürü zorla çıkarılmış ve tesettürsüz fotoğrafı çevrim içi sistemde erişime açık yayımlanmaya devam etmektedir.
6. New Jersey Belediye Başkanı Mohamed Khairullah, Mayıs ayında Beyaz Saray'da gerçekleştirilen iftar yemeği davetinin iptal edildiğini açıklamıştır. Daha önce de FBI'nın izleme listesinde adı geçen, eyalette en uzun süre görev yapan Müslüman Belediye Başkanı olan Khairullah'ın güvenlik soruşturmasından geçemediği için davetinin iptal edildiği ifade edilmiştir.

AŞırı Sağ Grupların Eylemleri

Nefret suçlarına dair yapılan araŐtırmalarda, özellikle son dönemde faaliyetlerini artıran ve artan sayıda kişinin takipçisi olduğu aşırı sağ grupların varlığı hususunda çeşitli bilgiler paylaşılmaktadır. 2021 yılında Beyaz Saray, Ulusal Güvenlik Konseyi tarafından yayımlanan "Yerel Terörizmle Mücadele için Ulusal Güvenlik" başlıklı tedbirler, Amerika Birleşik Devletleri yönetimi tarafından söz konusu faaliyetlerin terör tehdidi olarak görüldüğüne işaret etmektedir (NSC, 2021). "Beyaz ırkın üstünlüğü, ırkçılık ve Hristiyanlık dışındaki dinlere karŐıtlık" üzerinde temellendirilen, azınlıklara yönelik bir tehdit olarak ortaya çıkan ve yakın zamanda daha görünür hâle gelen aşırı sağ gruplar özellikle sosyal medya platformları üzerinden paylaŐtıkları komplo teorileri ile takipçi sayılarını artırmak için faaliyet göstermektedirler. AŞırı sağ gruplar toplumsal kargaŐanın, Şiddet ve çatıŐmanın artırılması ve toplumsal bir çöküŐün hızlandırılmasının akabinde beyazların üstünlüğünün sağlandığı arzu ettikleri bir düzen kurabileceklerine inanmaktadırlar (Byman, 2020). Sosyal medya faaliyetleri izlenen aşırı sağ grupların ayrıca Amerika Birleşik Devletleri'nde yeni bir iç savaŐın kaçınılmaz olduğuna inandıkları ve bu sebeple silahlanma ve askerî eğitim konusunda da çalışmaları olduğu gözlemlenmiştir (Walther, 2020).

AŞırı sağ gruplar tarafından saldırı düzenlenen gruplar özellikle siyahiler, Latin Amerikalılar, Müslüman ve Yahudi gruplar olarak öne çıkmaktadır. Fakat Kovid-19 salgını sürecinde hastalığın kaynağı hakkında üretilen komplo teorilerinin etkisi ile Asyalılara dönük saldırılar da artış göstermiştir. Daha önce "Yeni Dünya Düzeni" ve "Siyonist İŐgalindeki Hükümet" teorilerine inanan aşırı sağ grupların, son zamanlarda ortaya çıkan QAnon ve Kovid-19'un kaynağına dair yapılan komplo teorileri üzerinden kamuoyu oluşturduğu ve özellikle Telegram gruplarında sahte bilgiler paylaştığı yapılan araŐtırmalarla ortaya konmaktadır (Hoffman & Ware, 2024). AraŐtırmalarda, aşırı sağ fikirler etrafında toplanan geleneksel gruplar dışında Telegram üzerinden kişilerin bireysel ya da küçük gruplar hâlinde eylemler yapacak terör unsurları hâline getirilmesi amaçlandığı ifade edilmektedir (Doxsee et al., 2024).

Center for Strategic and International Studies tarafından yayımlanan rapora göre Amerika Birleşik Devletleri'nde 2021 yılında 65, 2022 yılında ise 71 terör saldırısı gerçekleştirilmiştir.

2022 yılında gerçekleşen 71 terör saldırısının yüzde 69'u aşırı sağ, yüzde 20'si aşırı sol, yüzde 8'i ise etnik milliyetçi fikirlere sahip terör grupları tarafından yürütülen terör eylemleridir (Doxsee et al., 2022). Son beş yılda gerçekleştirilen ölümcül saldırıların 19'undan 18'inin aşırı sağcılar tarafından gerçekleştirildiği kaydedilmektedir. Söz konusu eylemler incelendiğinde aşırı sağ ve etnik milliyetçilerin özellikle ırk, etnik, cinsiyet ve dinî kimlikler üzerinden belirledikleri kişilere yönelik saldırı gerçekleştirdikleri gözlemlenmiştir. Southern Poverty Law Center tarafından yapılan araştırmada ABD'de 2023 yılında aktif faaliyet gösteren 1.430 adet nefret ve hükümet karşıtı grup olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu gruplara dair interaktif bir harita yayımlayan kuruluş Müslüman karşıtı ideolojiye sahip 34, göçmen karşıtı 18 terör grubu olduğunu da paylaşmaktadır (Southern Poverty Law Center, 2024).

Millî İstihbarat Akademisi raporunda da bahsi geçen aşırı sağ örgütlenmeler çeşitli sosyal medya mecralarında bilgi paylaşımına yoğunlaşmakta, ülkede gerçekleştirilen terör saldırılarını ve "yalnız aktörleri" yücelterek toplumda infial yaratmaya çalışmaktadır (MİA, 2024). Kamuoyunun büyük kısmı tarafından kullanılan sosyal medya platformlarının aşırı sağ söylemleri engellemesi ile alternatif uygulamalara yönelen aşırı sağ grupların, Telegram üzerinden şiddet çağrısı yapmakta, beyaz ırkın üstünlüğü konusunda gerçek dışı bilgiler paylaşmakta ve azınlık gruplarına yönelik aşağılayıcı fikirleri yaymakta oldukları gözlemlenmiştir (Guhl & Davey, 2020). 1994 ile 2020 yılları arasında gerçekleştirilen 893 terör planı ve saldırısı incelendiğinde, aşırı sağ terörizm ile alakalı eylemlerin, aşırı sol ve DAEŞ ya da El-Kaide bağlantılı kişiler tarafından gerçekleştirilen terör eylemlerinin sayısını geçtiği sonucu ortaya çıkmaktadır (Jones et al., 2020).

Söz konusu grupların yakın zamanda gerçekleştirdikleri en büyük gösteri 2017 yılında Virginia, Charlottesville'de gerçekleştirilen "Unite the Right" yürüyüşüdür. Katılımcıların ırkçı sloganlar kullandığı, silah, Nazi ve Neo-Nazi sembolleri ve konfederasyon bayrakları taşıdığı yürüyüşün ikinci gününde karşı protestocuların üzerine arabasını süren beyaz ırkın üstünlüğünü savunan kişinin gerçekleştirdiği saldırıda bir kişi ölmüş ve 35 kişi yaralanmıştır. Bu olaydan sonra aşırı sağ grupların öne çıktığı bir diğer önemli olay ise 6 Ocak 2021'de Kongre binasının işgali sürecinde gerçekleşmiştir.

2020 yılı Başkanlık seçimlerinin hileli olduğunu iddia eden gruplar Trump'ın çağırısı ile Washington anıtının çevresinde toplanmış ve günün ilerleyen saatlerinde kongre binasına saldırmıştır. 4 protestocunun ve bir polisin öldüğü saldırılar, Amerika Birleşik Devletleri tarihinde beyaz ırkın üstünlüğü ve aşırı sağ görüşlerin ülke içerisindeki en önemli yerel terör tehlikesi olduğunu göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde aşırı sağ düşüncesine sahip öne çıkan bazı gruplar şunlardır; QAnon, Boogaloo, Atomwaffen, Proud Boys, Antifa, Patriot Front, Skinhead Nation, National Alliance, League of the South, National Vanguard, New Black Panther Party, the NSDAP, Pine Tree Party, Sparrows Crew, the Base, the Right Stuff ve Vinlanders Club (Walther & McCoy, 2021).

Araştırmacılar önümüzdeki dönemde "İsrail'in saldırıları, eski Başkan Trump'a yönelik soruşturmalar, bireysel silahlanmaya dair kontroller, göç, kürtaj, ırksal adalet, polis şiddeti, acil sağlık durumları" gibi hususların aşırı sağ faaliyetlerin fikrî alt yapısını oluşturacağı tahmin etmektedir.

Fiziksel Saldırı Örnekleri

- 6 Mayıs 2023 tarihinde Texas'ta Allen Premium Outlets adlı bir alışveriş merkezine yönelik aşırı sağcı Mauricio Martinez Garcia tarafından bir terör saldırısı gerçekleştirilmiştir (Bleiberg & Johnson, 2023). Saldırıda Asya ve Latin Amerika uyruklu kişileri hedef alan terörist, 7 kişiyi de yaralamıştır. Teröristin saldırı sırasında giydiği askeri yeleğinde "Right Wing Death Squad" adlı gruba ait bir yama olduğu görülmüş, sosyal medya hesaplarında ise Nazi sembolleri paylaştığı, Müslüman, Arap ve Asyalılara karşı mesajlara yer verdiği görülmüştür (Craig et al., 2023).
- 26 Ağustos 2023 tarihinde beyaz ırkın üstünlüğüne inanan, siyahi karşıtı Ryan Christopher Palmeter tarafından Jacksonville, Florida'da gerçekleştirilen terör saldırısında 3 kişi öldürülmüştür (Osborne, 2023). Saldırıda hedef alınan kişiler siyahi Amerikan vatandaşlardır. Terörist yayımladığı manifestosunda Christchurch saldırısının faili Brenton Tarrant'tan ilham aldığını belirtmiştir (ADL Center on Extremism, 2022).

YTB tarafından derlenen ve Türk medyasında yer alan Türk varlığını hedef alan vaka sayısı, 2023 yılında 34 olarak kaydedilmiştir.

Bu vakalardan 20'si nefret söylemi ve tehdit, 11'i şahıslara yönelik fiziki saldırılar, 2'si eğitim kurumuna yönelik saldırılar ve 1'i mülke zarar verme eylemleridir. Bunlardan 29'unda ırkçı saik, 9'unda Müslüman karşıtı ırkçı saik ve 3'ünde Türk karşıtlığı tespit edilmiştir. Bu sayılar, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki saldırıların çok az sayıda bildirildiği gerçeğini destekler niteliktedir. Nitekim gerçek sayıların çok daha yüksek olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 1: YTB verilerine göre 2023 yılında ABD'deki vakaların saldırı türü bazında dağılımı

Saldırı Türü	Vaka Sayısı
Nefret Söylemi/Tehdit	20
Şahsa Saldırı	11
Eğitim Kurumuna Saldırı	2
Mülke Saldırı	1
Genel Toplam	34

Kaynak: YTB

Tablo 2: YTB verilerine göre 2023 yılında ABD'deki vakaların motivasyon bazında dağılımı

Motivasyon	Vaka Sayısı
İrkçı	29
Müslüman/İslam Karşıtı	5
Genel Toplam	34

Kaynak: YTB

Tablo 3: YTB verilerine göre 2023 yılında ABD'deki vakaların hedef kitle bazında dağılımı

Hedef Kitle	Vaka Sayısı			
	Şahıs	Kurum/Dernek	Varlık	Genel Toplam
Türk	1	1	1	3
Müslüman Toplum	8	-	1	9
Göçmen Kökenliler	21	-	1	22
Genel Toplam	30	1	3	34

Kaynak: YTB

KAYNAKÇA

- ADL Calls for Comprehensive Hate Crime Reporting in Response to Alarming Gaps in Data Collection. (2022, December 12). New York/New Jersey. <https://nynj.adl.org/news/adl-calls-for-comprehensive-hate-crime-reporting-in-response-to-alarming-gaps-in-data-collection/>
- Bleiberg, J., & Johnson, G. (2023, May 10). *What to know about the mass shooting at a Texas mall*. AP NEWS. <https://apnews.com/article/shooting-outlet-mall-allen-texas-200f1ffadf7daefa42cfbe45510b083f>
- Byman, D. (2020, June 2). *Riots, white supremacy, and accelerationism*. Brookings. <https://www.brookings.edu/articles/riots-white-supremacy-and-accelerationism/>
- CAIR Foundation. (2024). *Fatal: The Resurgence of Anti-Muslim Hate*. CAIR Foundation.
- Center on Extremism. (2022, January 22). *Jacksonville Shooter's Newly Public Writings Reveal White Supremacist Beliefs | ADL*. Anti-Defamation League. <https://www.adl.org/resources/blog/jacksonville-shooters-newly-public-writings-reveal-white-supremacist-beliefs>
- Craig, T., Horton, A., Allam, H., & Shammass, B. (2023, May 9). Texas gunman fantasized over race wars on social media before mass killing. *Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/nation/2023/05/08/texas-mall-shooting/>
- Doxsee, C., Jones, S., Thompson, J., Halstead, K., & Hwang, G. (2022, May 17). *Pushed to Extremes: Domestic Terrorism amid Polarization and Protest*. Center for Strategic and International Studies. <https://www.csis.org/analysis/pushed-extremes-domestic-terrorism-amid-polarization-and-protest>
- Doxsee, C., Palmer, A., & McCabe, R. (2024). *Global Terrorism Threat Assessment Report 2024*. Center for Strategic & International Strategies.
- Federal Bureau of Investigation. (2023). *Hate Crime in the United States Incident Analysis*. Cjis.gov. <https://cde.ucr.cjis.gov/LATEST/webapp/#/pages/explorer/crime/hate-crime>
- Guhl, J., & Davey, J. (2020). *A Safe Space to Hate: White Supremacist Mobilisation on Telegram Far-right exploitation of Covid-19 ISDISD and BBC Click investigation ISD and BBC Click Investigation analyses far right exploitation of Covid-19 disinformation and uncovers massive volumes of engagement with COVID-19 disinformation on Facebook*. <https://www.isdglobal.org/wp-content/uploads/2020/06/A-Safe-Space-to-Hate2.pdf>
- Harlow, C. (2005). *Hate Crime Reported by Victims and Police*. Bureau of Justice Statistics. <https://bjs.ojp.gov/content/pub/pdf/hcrvp.pdf>
- Hoffman, B., & Ware, J. (2024, February 26). *Why the Far-Right Terrorist Threat Is Often Misunderstood and Underestimated*. Council on Foreign Relations. <https://www.cfr.org/blog/why-far-right-terrorist-threat-often-misunderstood-and-underestimated>
- Jones, S. G., Doxsee, C., & Harrington, N. (2020). *The Escalating Terrorism Problem in the United States*. JSTOR. <https://www.jstor.org/stable/resrep25227>

- Kalunta-Crumpton, A. (2024). What exactly is a hate crime in the United States (US)? A review of hate crime in five US cities. *Safer Communities*, 23(3). <https://doi.org/10.1108/sc-12-2023-0051>
- Law Enforcement Support Section (GLESS), & Crime and Law Enforcement Statistics Unit (CLESU). (2022). *Hate Crime Data Collection Guidelines And Training Manual Version 3.0*. In *FBI Resources for Law Enforcement*. FBI Resources for Law Enforcement
- Li, W., & Lartey, J. (2023, October 21). *Hate Crimes Rose in 2022 — and Concerns Remain High*. The Marshall Project. <https://www.themarshallproject.org/2023/10/21/fbi-hate-crime-black-muslim-jewish>
- Lieberman, M. (2024, April 24). *New legislation an opportunity to improve hate crime data, combat violence*. Southern Poverty Law Center. <https://www.splcenter.org/hopewatch/2024/04/24/new-legislation-opportunity-hate-crime-data>
- National Security Council. (2021). *National Strategy for Countering Domestic Terrorism*. White House.
- Milli İstihbarat Akademisi. (2024). *Batılı Ülkelerde Aşırı Sağ Hareketler 2023 Değerlendirme Raporu*. Ankara: Milli İstihbarat Akademisi.
- Osborne, D. (2023, August 27). *Jacksonville White domestic terrorist attack part of anti-Black campaign*. Black Wall Street Times. <https://theblackwallstreettimes.com/2023/08/27/jacksonville-domestic-terrorist-attack-part-of-anti-black-campaign/>
- Southern Poverty Law Center. (2021). *Hate Map*. Southern Poverty Law Center. <https://www.splcenter.org/hate-map>
- Walther, S. (2020). *The Nature of Far-Right Extremism Online Post-2015 in the United States*. American Counterterrorism Targeting & Resilience Institute. <https://americanctri.org/wp-content/uploads/2020/08/ACTRI-Report-The-Nature-of-Far-Right-Extremism-Online-by-Samantha-Walther.pdf>
- Walther, S., & McCoy, A. (2021). US Extremism on Telegram: Fueling Disinformation, Conspiracy Theories, and Accelerationism. *Perspectives on Terrorism*, 15(2), 100–124. <https://www.jstor.org/stable/27007298>

ALMANYA

CLAIM 2023 raporuna göre, Müslüman karşıtı vakalardan etkilenenlerin **%62'si kadındır.**

YTB kayıtlarına göre, 2023 yılı boyunca Almanya'da Türk varlığını hedef alan toplam **156 saldırı** gerçekleşmiştir.

CLAIM 2023 raporuna göre, **2023 yılında %114** oranında bir artış yaşanarak ülkede Müslüman karşıtı **1.926 vaka** kaydedilmiştir.

PMK raporuna göre, **2023 yılında** camileri hedef alan toplam **70 suç** polis kayıtlarında yer bulmuştur.

PMK raporuna göre, **%140 artış ile 2023 yılında** İslam karşıtlığı kategorisinde toplam **1.464 nefret suçu** kaydedilmiştir.

1.926 vakanın aktarıldığı CLAIM 2023 raporunda, İsrail'in Gazze'ye düzenlediği saldırıdan sonra, sadece 7 Ekim - 31 Aralık 2023 döneminde **679 Müslüman karşıtı** vakanın kaydedildiğine dikkat çekilmektedir.

CLAIM 2023 raporuna göre, **1.926 Müslüman karşıtı** vakanın **90'ı** cami, Müslüman mezarlıkları, restoran gibi yerlere yönelik saldırılardır.

Alman Göç ve Entegrasyon Vakıfları Uzman Konseyi tarafından yayınlanan raporda, **Müslümanların (%55) Hristiyanlardan (%29)** veya herhangi bir dine mensup olmayan kişilerden önemli ölçüde daha sık **ayrımcılığa maruz kaldığı** ifade edilmiştir.

Almanya'da 2023 yılında **Kur'an-ı Kerim'e** yönelik **19 saldırı** kayıt altına alınmıştır.

2023'te ayrımcılığa maruz kalması sebebiyle Ayrımcılıkla Mücadele Merkezi'ne başvuruda bulunan kişi sayısı, şu ana kadar kaydedilen en yüksek rakam olarak **10.772**'dir.

Almanya, her dört kişiden birinin göç geçmişine sahip olduğu çok kültürlü ve çok etnisiteli nüfus yapısıyla Avrupa'da kültürel çeşitlilik ve göçmen kökenli unsurların toplumsal entegrasyonu açısından önemli ölkelerden biri olarak görölmektedir. Ancak, popölizmin etkisiyle artan aşırı sağ eğilimler, ırkçılık, ayrımcılık, yabancı düşmanlığı ve İslam/Müslüman karşıtlığı gibi fenomenlerin oluşturduğu iklim, Almanya'da da toplumsal kırılmaya sebep olan en temel unsurlardan biri haline gelmiştir. Siyasi karar alıcıların inisiyatifiyle gerek eyaletler gerekse federal düzeyde Almanya'da toplumsal huzur ve barıŐ ortamını pekiŐtirmeye yönelik başlatılan yenilikçi girişimler, birçok Avrupa ölkesine kıyasla alanında çığır açan nitelikte olmasına rağmen toplumun farklı katmanlarına sirayet etmiş grup odaklı ırkçılık, ayrımcılık ve türevi toplumsal ayrıŐmayı körükleyen eğilimler dolayısıyla halen geliŐtirilmeye açıktır.

Almanya'da grup odaklı ayrımcılık ve ırkçılık vakalarıyla mücadelede sivil toplum dayanıŐmasını güçlendirmek üzere tesis edilen CLAIM İttifakı gibi sivil yapılar, Federal Meclis bünyesinde oluşturulan başta Müslüman KarŐıtlıĐıyla Mücadele Bağımsız Uzmanlar Komisyonu olmak üzere uzmanlık birimleri, nefret suçlarıyla mücadelede yasal düzenleme ve geliŐtirmeler ile etkili bir raporlama ve takip mekanizmasının oluşturulması için yapılan altyapı çalışmaları gibi kurumsal kapasitenin güçlendirilmesini hedefleyen tüm olumlu geliŐmelerle birlikte, 2023 yılında ırkçılık, yabancı düşmanlığı, İslam/Müslüman karşıtlığı ile kişi hak ve özgürlükleri bağlamındaki hak ihlallerine dair kayda alınan vakalarda son yıllarda görölen artış ivmesi devam etmektedir (Federal İçişleri Bakanlığı PMK Raporu, 2024).

Ulusal ve uluslararası raporlarda geçmiş yıllara oranla en yüksek sayılara ulaşılmıştır (Claim Allianz, 2024).

Federal Almanya'nın Hak ve Özgürlükler Perspektifinde AŞırı Sağ, Irkçılık ve İslam/Müslüman Karşıtlığı ile Mücadele Vizyonu

Federal Almanya Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın hazırladığı Almanya'nın hak ve özgürlükler rejimine dair mevcut yaklaşım ve gelecek vizyonunu ortaya koyan eylem planı çerçevesinde 2023 ve 2024 yılları için atılması öngörölen adımlar, amaçlar ve temel prensipler ırkçılık, İslam ve Müslüman karşıtlığı ile ayrımcılıkla mücadele bağlamında Şu Şekilde ifade edilmiştir:

- Din ve inanç özgürlüğünün güvence altına alınması,
- Göçmen, sığınmacı ve mültecilerin haklarının öncülüğünün yapılması,
- Irkçılık, antisemitizm, İslam karşıtlığı gibi akımlarla mücadele edilmesi,
- Avrupa kurumları ve uluslararası kurumların sağlamlaştırılması; aynı zamanda izleme mekanizmalarının tesisi,
- Azınlık ve yerli halkların haklarının korunması,

Federal Hükümet tarafından ayrıca sağ aşırıcılık ile mücadele bağlamında bir eylem planı hazırlanmış söz konusu plan kapsamında yurttaşlık eğitimi programlarının geliştirilmesi, aşırı sağ eğilimlere sahip kişi, kurum ve kuruluşların finansal hareketlerinin detaylı olarak takip altına alınması, güvenlik tehdidi oluşturanların önleyici tedbirler ile silahsızlandırılması ve özellikle internet ortamında yayılan ve suç kapsamına giren aşırı içeriklerin kaldırılması için hızlı adımların atılması ile aktif kamu görevinde bulunduğu tespit edilen aşırıların ivedilikle ihracı gibi hedefler eylem planında yer bulmuştur.

Bu anlamda, toplumsal ayrışma ve güvenlik hissini en temel tehditlerinden biri olan aşırılıkçı eğilimlerle mücadele edilmesi ve toplumun farklı kesimlerinin grup temelli ayrımcılığa karşı bilinçlendirilmesi maksadıyla Federal Hükümet tarafından 2015 yılında uygulamaya konulan "Demokratie leben!" (Demokrasiyi yaşamak!) programı, Almanya'da devlet kurumlarından sivil girişimlere toplumsal hayatın birçok kademesinde hak ve özgürlük rejimi bağlamındaki hedeflere erişebilmek noktasında ana enstrümanlardan biri olmuştur.

2024 yılında sona erecek programın, ilerleyen yıllarda benzer kapsamda destek ve teşvik programları ile sürdürülmesi beklenmektedir. Söz konusu program çerçevesinde her türlü aşırıcılıkla mücadele için yerel düzeyde farkındalık yaratılmasına ve eğitimler verilmesine yönelik bütçe sağlanmıştır. Bilhassa okul çağındaki çocuk ve gençlere yönelik düzenlenen bu tarz programlar, yerel düzeydeki sivil toplum kuruluşlarının girişimleri ve ortaklıklarıyla gerçekleştirilmektedir.

2023 Yılında Hak ve Özgürlükler Bağlamında Olumlu Adımlar

Almanya, kültürel çeşitliliğin korunması, geniş toplum içerisinde özelleşen ihtiyaçlarıyla farklı grupların toplumsal entegrasyonu ve demokratik katılımını sağlamaya yönelik kapsayıcı ve özgürlükçü politikaların geliştirilmesi noktasında 2023 yılında birçok olumlu gelişmeye sahne olmuştur.

Berlin eyaletinde Müslüman mezarlıkları için özel alanların tahsisi, Bavyera ve Saksonya-Anhalt eyaletlerinde tabutla defin zorunluluğunun kaldırılması gibi Müslüman toplumun dini ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik uygulamalarla birlikte, Federal Meclis bünyesinde İrkçılıkla Mücadele Komisyonu'nun kurulması, Berlin Tarafsızlık Yasası'nda yapılan değişikliklerle tesettürlü Müslüman kadınların toplumsal katılımının güçlendirilmesi gibi yapısal değişikliklere öncülük edilmiştir. Yine benzer şekilde dini cemaatlerin iş birliğiyle bazı bölgelerde uygulamaya konulan İslam Din Dersleri gibi birçok olumlu gelişme 2023 yılında kayda geçmiştir.

Toplumsal bütünleşmeyi destekleyici nitelikteki çok yönlü ve kapsayıcı politikalar, aşırılıkçı eğilimlerle mücadelede atılan cesur adımlar ve kültürel çeşitliliği teşvik eden tüm bu olumlu gelişmeler, Almanya'da toplumsal hayatın birçok kademesine sirayet etmiş ırkçılık, grup temelli ayrımcılık ve İslam/Müslüman karşıtlığı gibi akımların gölgesinde kalmakta, ırkçılık en çok da toplumun en kırılgan kesimi olan göçmen kökenlileri etkilemektedir.

İrkçılık, İslam ve Müslüman Karşıtlığının Artışı

2023 yılında Almanya'da hak ve özgürlükler bağlamında birçok olumlu gelişme kayda alınmış olmakla birlikte, aynı zamanda ırkçılık ve ayrımcılık vakalarında önceki yıllara oranla en yüksek rakamlara da ulaşılmıştır.

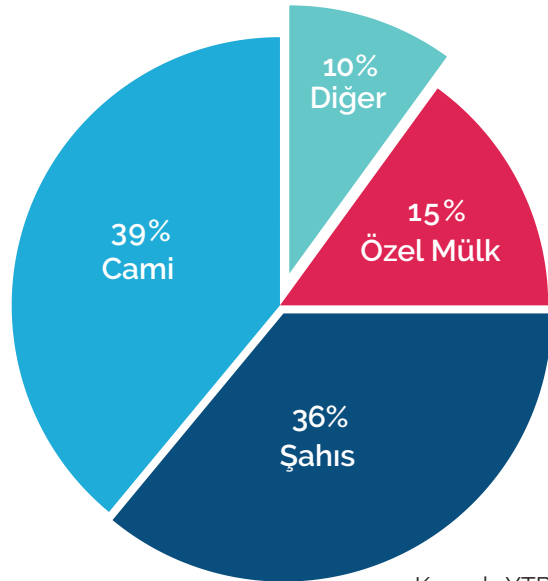
2023 kayıtları incelendiğinde, göçmen karşıtı saikli suç teşkil eden saldırı ve nefret söylemi vakalarının öne çıktığı görülmektedir. Gerek Federal Hükümet gerek sivil toplum kuruluşları düzenledikleri raporlarda, Almanya genelinde 2023 yılında yabancı ve İslam/Müslüman karşıtı ile ırkçı saldırıların kayda değer düzeyde arttığına işaret etmektedir.

Bunun yanı sıra İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırılarını protesto eden Filistin destekçisi bazı gösterilerin antisemitizm gerekçesiyle engellenmesi, uluslararası raporlarda toplanma ve gösteri özgürlüğünün ihlal edildiğine dair eleştirileri doğurmuştur (İnsan Hakları İzleme Örgütü, 2023).

2023 yılında kaydedilen ırkçı, İslam ve Müslüman karşıtı saikli saldırıların belirli ana kategoriler altında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu bağlamda söz konusu kategoriler, sivil toplum kuruluşları ve cami saldırıları, tehdit mektupları, Kur'an-ı Kerim yakma eylemleri, bireyleri hedef alan fiziksel şiddet vakaları, göçmen ve mülteci yurtlarına yapılan saldırılar, yazılı ve görsel basında (sosyal medya ağırlıklı olmak üzere) nefret söylemi ile özel mülkiyeti hedef alan vandalizm olayları olarak tasnif edilebilmektedir.

Başkanlığımız kayıtlarına göre söz konusu suçların yaklaşık %30'u nefret söylemleri, hakaret veya tehdit gibi suçlar iken, %70'i darp, kundaklama gibi fiziksel şiddet içeren suçlardır.

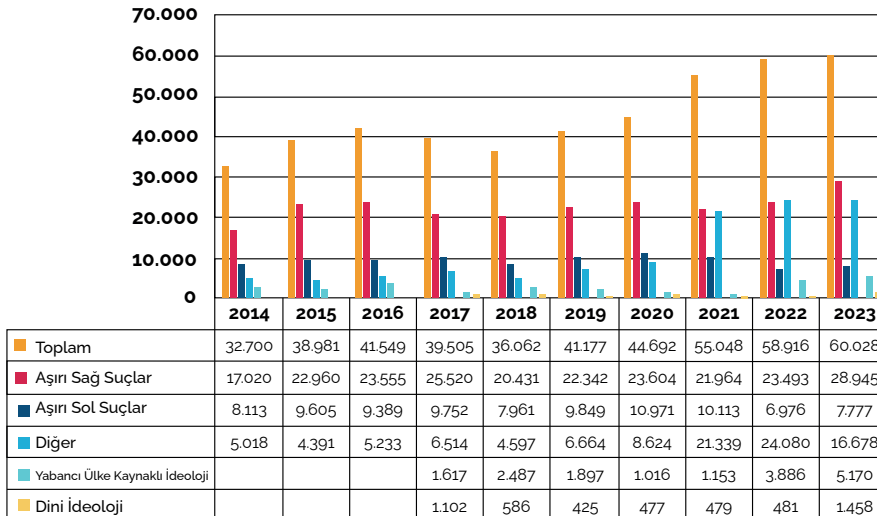
Şekil 1: 2023 yılında işlenen ve fiziksel şiddet içeren suçların hedeflerine göre yüzdelik dağılımı

Son 10 Yılda Federal İçişleri Bakanlığı Federal Suç Dairesi Raporları'na Yansıyan Vaka Sayıları

2023 yılında nefret suçlarında en yüksek rakamlara ulaşılan ölkede, Federal İçişleri Bakanı Nancy Feaeser'ın basın açıklamasıyla ilan edilen "Almanya Federal Suç Dairesi (Bundeskriminalamt - BKA) Siyasi Suçlar Raporu (Politisch motivierte Kriminalität-PMK)", bir önceki yıla kıyasla %1,89 artış ile polis istatistiklerinde toplam 60.028 vakayı kayıt altına almıştır. Bu sayı istatistiklerin tutulmaya başladığı 2001 tarihinden itibaren Almanya'da raporlanan en yüksek rakam olmuştur. Rapor, siyasi bir motivasyondan kaynaklanan şiddet eylemi içerikli saldırı niteliğindeki suçlar ile propaganda, tahrik, hakaret ve aşağılama içeren nefret söylemi kapsamındaki suçları ayrı ayrı kaydetmektedir. Siyasi motivasyona ilişkin kategorizasyon ise, aşırı sağ, aşırı sol, yabancı bir ölkeden ihraç edilen ideoloji, dini ideoloji, antisemitizm, cinsel kimlik ve cinsiyet temelli çeşitlilik, İmparatorluk Vatandaşları (Reichsbürger ve Selbstverwalter) ile motivasyon kaynağı tanımlanamayan vakaların yer aldığı diğerleri şeklinde ayrıştırılmaktadır. Raporda kayıt altına alınan tüm kategorilerde ciddi artış yaşanmıştır. Tüm kategoriler arasında aşırı sağ motivasyonlu suçlar istatistiklerde ilk sırayı almış, bir önceki yıla göre %23 artışla 28.945 sayısına ulaşmıştır. Aşırı sağ motivasyonla işlenen siyasi suçlar arasında şiddet eylemine tekabül eden vakaların sayısı ise 1.270 olarak kayda alınmış, 2022 yılı verilerine göre artış oranı ise %8,6 olarak raporda yer almıştır (PMK Raporu, 2024).

Şekil 2: PMK raporuna göre vakaların saldırı türü bazında dağılımı

Kaynak: PMK Raporu

Raporda nefret suçları, herhangi bir ayırt edici özelliği dolayısıyla (etnik köken, cinsiyet, din, engellilik, yabancı düşmanlığı vb.) bir gruba yönelik hoşgörüsüzlük, ön yargı, damgalama/etiketleme ve toplumsal stereotipleme kaynaklı suçlar olarak belirtilmiştir. 2023 yılında nefret suçları kategorisinde 17.007 vaka ile 2022 yılına göre %47,63 artış göstermiştir.

Raporun sistematığı ile vakaları kayıt altına alırken benimsenen kategorilere ilişkin kavramsal çerçevenin muğlaklığı dolayısıyla nefret suçları başlığı altında kaydedilen çoğu vakada, temel motivasyon kaynağının belirlenmesindeki sınırlılıklar ile saldırgan motivasyonun girift ve geçirgen yapısı ile farklı ideolojilerden eş zamanlı beslenmesi sebebiyle vakaların aşağıdaki tabloda mükerrer olarak işlendiği dikkate alınmalıdır.

Tablo 1: PMK raporuna göre nefret suçlarının motivasyon bazında dağılımı

Motivasyon Unsuru	2023	Önceki Yıla göre Yüzde Değişimi
Antisemitik	5.164	+ 95,53
Roman Karşıtı	171	+ %17,93
Göçmen Karşıtı	6.978	+ %29,90
Engelli	114	- % 29,55
Hristiyan Karşıtı	277	+ % 105,19
Alman Karşıtı	344	+% 1,18
Kadın Düşmanı	322	+% 56,31
Yabancı Karşıtı	15.087	+% 50,30
Cinsiyet Temelli Çeşitlilik	854	+ % 104,80
Sosyal Statü	167	+ % 12,08
Nefret Suçu	22	- % 88,72
İslam Karşıtı	1.464	+ % 140,00
Erkek Düşmanı	13	- % 13,33
İrkçi	3.786	+ % 19,06
Cinsel Tercih ve Yönelim	1.499	+ % 49,15
Diğer Etnik Kimlik	52	- % 46,94
Diğer Din	74	+ % 111,43
Toplam	17.007	+ %47,63

Kaynak: PMK Raporu

Rapora göre en yüksek artış oranı %140 ile İslam karşıtlığı kategorisinde kaydedilmiştir. İslam düşmanlığı motivasyonlu suçlar için ilk defa 2017 yılında ayrı bir kategori açılmıştır. Bu tarihten önce, İslam karşıtlığını özellikle kayda alan müstakil bir kategori bulunmadığından, bu alandaki veriler genel sayılar içerisinde zikredilmiştir.

2023 yılında İslam karşıtlığı kategorisinde toplam 1.464 nefret suçu kaydedilmiştir. 2022 yılında kayıtlarda ise 610 suç yer almıştır. Önceki yıla göre artış oranı %140 olmuş, böylelikle ideolojik arka planı itibariyle en ciddi artış, İslam karşıtlığı kategorisinde kayda alınmış ve ülkede güncel yaşamda hissedilen olgu sayılara da yansımıştır. İslam karşıtı saikli eylemlerden 93'ü şiddet eylemi olarak kayıtlara geçmiştir. Söz konusu saldırıların 87'si, fiziksel yaralama kategorisindedir.

2023 yılında camileri hedef alan toplam 70 suç polis kayıtlarında yer bulmuştur. 2022 yılında 62 olan camileri hedef alan suçlarda %12,9'luk bir artış yaşandığı raporda belirtilmiştir. Camilere yönelik suçların niteliği açısından dağılımında, 17 vaka mülke zarar verme ve maddi hasar eylemi kategorisinde, 17 vaka ise nefret söylemi kategorisinde kayıtlara geçmiştir (PMK Raporu, 2024).

2023 yılında ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların raporlarında, İslam karşıtlığı saikli vakaların hedef dağılımları incelendiğinde ise, cami ve ibadethanelerin ilk sıralarda yer alıyor olması özellikle dikkat çekmektedir. Bu durum camilerin güvenliğinin sağlanmasında daha etkili adımların atılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Münferit Vakalar, Aydınlatılmayan Örgüt Bağlantıları ve Kurumsal İrkçilik

Federal Almanya'nın son 20 yılına damga vuran NSU cinayetleri, Köln Keup Caddesi çivili bomba saldırısı, Walter Lübcke Cinayeti, Hanau Saldırısı, NSU 2.0 imzalı tehdit mektupları ve grup temelli ırkçılıktan beslenen sayısız kundaklama girişimi ırkçı saikle işlenen eylemlerin birçoğunda ne yazık ki bağlantılar tam olarak aydınlatılmamış, çoğu vaka tekil eylemler olarak kayda geçmiştir.

Bu bağlamda 2023 yılında sonuçlanan, Almanya'da 80'den fazla isme gönderilen NSU 2.0 imzalı tehdit mektubu ile ilgili şüpheli polislerin dava sürecinden aklanması aşırı sağ ile mücadelede kurumsal ırkçılığa dikkat çeken önemli bir gelişme olmuştur. Sistemik ırkçılığın ve etki ettiği toplumsal katmanların boyutunu gösteren NSU 2.0 olayları polis teşkilatında da ırkçılığın belirli kademelere sirayet ettiğini gözler önüne sermektedir. Aşırı sağ eğilimlerin güvenlik birimlerine de sızmış olması kurumsal düzeyde bir ırkçılık şüphesini de akla getirmektedir. Bu bağlamda öne çıkan hususların başında Alman kolluk kuvvetlerinin kullandığı veri tabanlarının ırksal profillemeye (racial profiling) imkân tanınmasıdır. Söz konusu husus, ulusal ve uluslararası bazı raporlarda da ortaya konmuş olmakla birlikte (ECRI, 2021) kolluk kuvvetlerinde görev yapan aşırı sağcı kişiler tarafından suistimal edilmeye oldukça açıktır.

Buna ek olarak yine yapısal ırkçılığın arttığını gösteren bir diğer vaka Hanau kentinde dördü Türk, dokuz gencin ırkçı saikle katledildiği saldırıyı araştıran Federal Savcılığın, 80 dosyanın bir bölümünü karartarak komisyona göndermesidir. Bu vaka ülkede toplumsal hayatın dışında da ırkçılığın arttığını ve kurumsal bir boyut kazandığını gösterir niteliktedir. Bu çerçevede Alman kamuoyunda ciddi yankı yaratan bir diğer olay Gelsenkirchen kentinde Polis Yüksek Okulu'nda "kültürlerarası yetkinlik" dersleri veren Bahar Aslan'ın, sosyal medya hesabında bazı polislerin yabancılara karşı uyguladığı şiddeti konu alan paylaşımları dolayısıyla görevden alınmasıdır.

Almanya'da güvenlik birimlerindeki aşırı sağ eğilimler, resmi raporlara da konu olmuş; ilk kez 2020 yılında dönemin İçişleri Bakanı Horst Seehofer tarafından ilan edilen Federal Anayasayı Koruma Teşkilatı'nın (Bundesamt für Verfassungsschutz- BfV) "Güvenlik Güçlerinde Aşırı Sağ Radikalizm Durum Raporu" ile doğrulanmıştır. Raporun yayımlandığı dönemde aşırı sağ radikal eğilime sahip toplam 377 güvenlik personeli ile 1.064 askeri personelin tespit edildiği bilgisi kayıtlara geçmiştir (Federal Anayasayı Koruma Teşkilatı [Bundesamt für Verfassungsschutz], 2020).

2024 yılının temmuz ayında ise yine Federal Anayasayı Koruma Teşkilatı güvenlik birimlerindeki görevliler arasında, ayrılıkçı ve aşırı sağ eğilimleri ile bilinen Almanya'nın Nasyonal Sosyalist yönetim altında III. İmparatorluk dönemine referansla günümüzde IV. İmparatorluğun süregeldiğine inanan

ve Federal Almanya Cumhuriyeti'nin meşruiyetini tanımayan İmparatorluk Vatandaşları (Reichsbürger) ve benzeri eğilimlere sahip devlet otoritesini tanımayan gruplara ilişkin (Selbstverwalter) bir durum raporu yayımlanmış, buna göre takip altına alınan 739 personelin 364'ünde anayasal düzeni tehdit eden eğilimlere dair somut kanıtlara ulaşıldığı bildirilmiştir (Federal Anayasayı Koruma Teşkilatı [Bundesamt für Verfassungsschutz], 2024).

İmparatorluk Vatandaşları

Federal Cumhuriyet'in varlığını ve yasal düzenini kabul etmeyi reddeden ayrılıkçı radikal İmparatorluk Vatandaşları (Reichsbürger) oluşumu 1980'li yıllardan itibaren aktif olarak faaliyet göstermekle birlikte özellikle son yıllarda sert bir radikalleşmenin yanı sıra örgüt yapılanması içerisinde silahlanma eğilimleriyle gündeme gelmiştir. Örgütün Almanya'da anayasal düzene bir tehdit unsuru olarak güç kazanması, takipçi sayısının yıllara sâri şekilde artış göstermesi ve örgüte bağlı silahlı yapılanmanın boyutlarının 2022 yılı sonunda deşifre edilmesi neticesinde, örgüte yönelik 2023 yılının ilk aylarına tekabül eden kapsamlı bir operasyon düzenlenmiştir.

Federal Anayasayı Koruma Teşkilatı'nın raporlarına göre 2023 yılında İmparatorluk Vatandaşları ve devletin meşruiyetine karşı konumlanan ilişkili grupların sayısı 25.000 olarak kayıtlarda yer bulmuştur [2022: 23.000, 2021: 21.000; 2020: 20.000] (Federal Anayasayı Koruma Teşkilatı 2023 Raporu, 2024). Bu kitlenin neredeyse onda birine karşılık gelen 2.500 üyenin potansiyel olarak bir şiddet eylemi girişiminde bulunmaya hazır nitelikte tehdit oluşturduğu raporda belirtilirken, üyelerin büyük kısmının Güney Almanya eyaletlerinde mukim olduğu kayda geçmiştir. Her altı İmparatorluk Vatandaşından birinin Baden-Württemberg eyaletinde mukim olduğu yine raporda dikkat çeken unsurlardan biri olmuştur.

Siyasette Artan Aşırı Sağ Söylem – AfD'nin Göçmen Karşıtı Komplo Planları

Alman siyasetinde Almanya İçin Alternatif (AfD) Partisi'nin hem ulusal hem de eyaletler düzeyinde yükselişe geçmesi, ülke genelinde aşırı sağ söylemlerin daha görünür olmasına ve yaygınlaşmasına yol açmaktadır. Bu durumun bir sonucu olarak bürokrasi ve ana akım siyasette aşırı sağ eğilimlerin tırmanışa geçtiğini belirtmek mümkündür.

Nitekim eski Anayasayı Koruma Teşkilatı (Bundesamt für Verfassungsschutz – BfV) Başkanı Hans-Georg Maaßen'in AfD yanlısı bazı söylemleri ve aşırı sağ medya organlarına verdiği demeçler, bu durumun ne kadar ciddi bir hâl aldığı kanıtlar niteliktedir. AfD'nin 2024 yılında düzenlenecek Brandenburg, Saksonya ve Thüringen eyalet seçimlerinde ilk defa hükümet kurma ihtimalinin bulunması, dikkatle incelenmesi gereken bir olaydır.

Eski Doğu Almanya eyaletlerinde daha görünür olan AfD'nin bu eyaletlerdeki başarıları, parti içerisindeki en radikal grupları güçlendirmektedir.

Benzer şekilde, AfD bünyesinde şahin kanattaki siyasiler ile çeşitli çevrelerden iş insanlarının 25 Kasım 2023 tarihinde Potsdam yakınlarında gizli bir toplantıda görüştüğü, göçmen kökenliler ile Alman değerlerine yeterince "entegre olamadığı" iddia edilen grupların sınır dışı edilmesini konu edinen geriye göç planı, 2024 ocak ayında basına sızmış, ülke gündeminde ciddi yer teşkil etmiştir. Söz konusu toplantının ilk olmadığı konusunda ciddi deliller bulunduğu ise basında sıklıkla dile getirilmiş, komplo planı toplumsal bir direnişle karşılaşarak tüm Almanya genelinde protesto edilmiştir.

Göçmen Kökenlilerin Ayrımcılığa Maruz Kalması

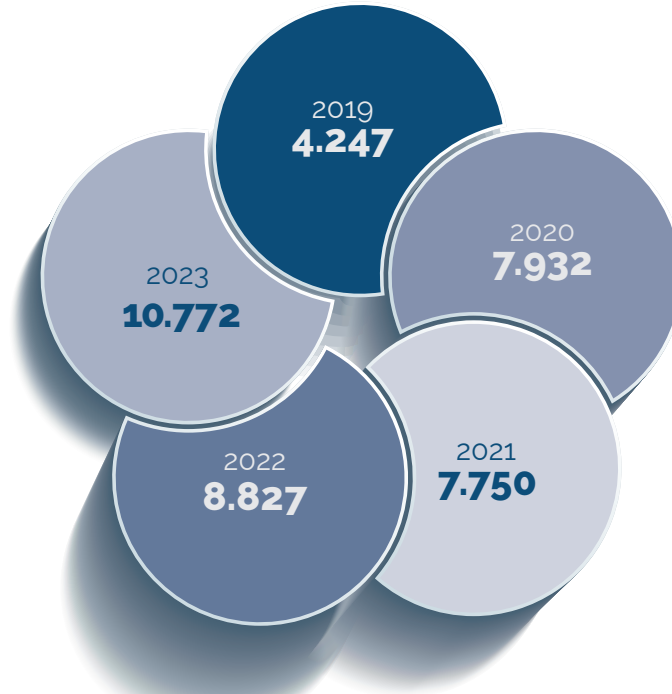
Alman Göç ve Entegrasyon Vakıfları Uzman Konseyi tarafından yayınlanan bir analiz raporu, göç geçmişi olan kişilerin daha fazla ayrımcılığa uğradıklarını ortaya koymuştur. Öte yandan dini aidiyetin ayrımcılığın temel etkenlerinden biri olduğu raporda vurgulanmış, Müslümanların (%55) Hristiyanlardan (%29) veya herhangi bir dine mensup olmayan kişilerden önemli ölçüde daha sık ayrımcılığa maruz kaldığı ifade edilmiştir (SVR, 2022). Ayrımcılık vakaları ve nefret suçları göçmenler arasında toplumsal güvensizlik hissini pekiştirmektedir.

Üzerinde durulması gereken başka bir başlık ise Almanya'da yürürlükte olan Genel Eşit Muamele Yasası'nın (Allgemeines Gleichbehandlungsgesetz – AGG) uygulanmasıdır. Federal Ayrımcılıkla Mücadele Ofisi (Antidiskriminierungsstelle des Bundes- ADS) tarafından yayınlanan '2023 Ayrımcılık Raporu'na göre Almanya genelinde AGG'yi ihlal eden önemli uygulamalar bulunmaktadır. Bunlar konut piyasasında yaşanan ayrımcılık, göçmenler ve engelliler gibi dezavantajlı grupların toplumsal hayata katılımı noktasında yaşanan sorunlar ile eğitim ve ana dili hakkının korunmasının engellenmesi olarak aktarılmıştır.

Haziran 2024'de yayımlanan '2023 Ayrımcılık Raporu'nda Almanya'daki ayrımcılık boyutunu gösteren bulgular Şu Şekildedir:

- 2023'te ayrımcılığa maruz kalması sebebiyle Ayrımcılıkla M¼cadele Merkezi'ne başvuruda bulunan kişi sayısı, 10.772 olarak kaydedilmiştir. Detaylı bir inceleme sonrası bunun Şu ana kadar kaydedilen en y¼ksek rakam olduğu ve bir ¼nceki yıl ile kıyasla Őik¼yet başvurusunda bulunanların oranında %22'lik bir artış yaşandığı g¼r¼lmektedir.

Şekil 3: Yıllara g¼re Ayrımcılıkla M¼cadele Merkezi'ne başvuran kişi sayıları

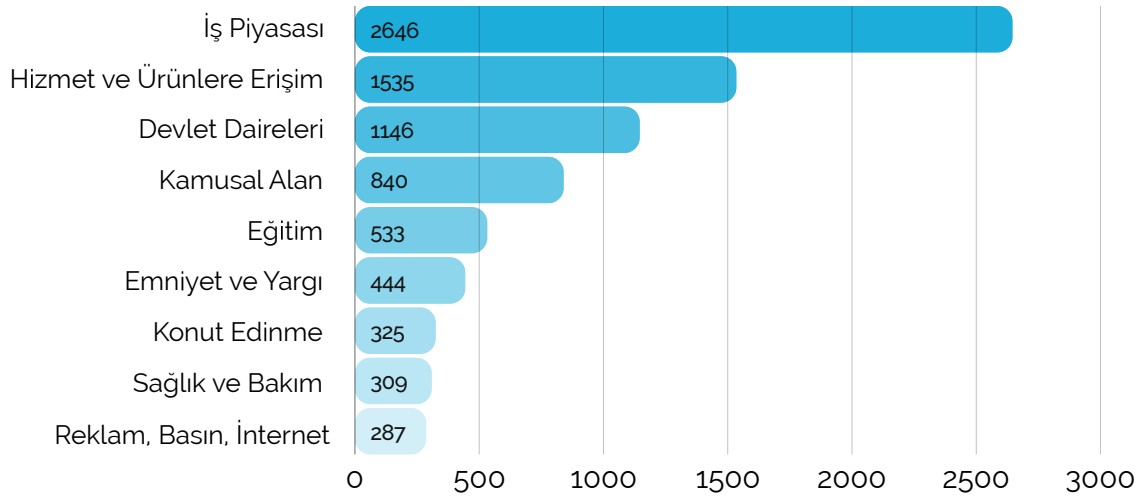
Kaynak: Ayrımcılıkla M¼cadele Merkezi

- Bahsi ge¼en 10.772 başvuru ¼er¼evesinde "etnik k¼ken ve ırk¼lık" başlığı altındaki ayrımcılık Őik¼yetlerinin ilk sırada yer aldığı, bunun ardından ise engellilik, cinsiyet, yaş ve dini inanca dayalı Őik¼yetlerin olduğu g¼r¼lmektedir. Etnik k¼kene dayalı ayrımcılığın t¼m Őik¼yetlerin %41'ini oluşturduğu, dolayısıyla 3.429 ile t¼m Őik¼yetlerin b¼y¼k bir b¼l¼m¼n bu kategoriden geldiği dikkat ¼ekmektedir.

2023'te ayrımcılık şikâyetlerinin genel dağılımı ise aşağıda sıralanmıştır:

1. 2.646 İş Piyasası
2. 1.535 Hizmet ve Ürünlere Erişim
3. 1.146 Devlet Dairelerinde
4. 840 Kamusal Alanda
5. 533 Eğitimde
6. 444 Polis ve Yargıda
7. 325 Konut Edinmede
8. 309 Sağlık ve Bakımda
9. 287 Reklam, Medya, İnternet (ADS Yıllık Raporu, 2024).

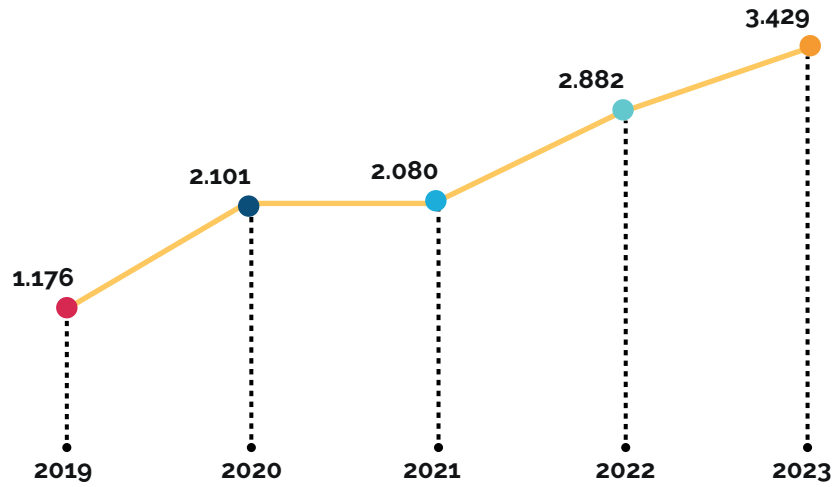
Şekil 3: Yıllara göre Ayrımcılıkla Mücadele Merkezi'ne başvuran kişi sayıları

Kaynak: ADS Raporu

- Öte yandan raporda köken ve ırkçılık Şikâyetlerinin 2019'a göre 3 kat arttığı da dikkat çekmektedir. Bu alandaki Şikâyetler; 2019'da bin 76, 2020'de 2 bin101, 2021'de 2 bin 80 ve 2022'de 2 bin 282, 2023'te de 3 bin 429 olarak kayda geçmiştir.

Şekil 5: Yıllara göre ırkçılık ve köken temelli ayrımcılıkla ilgili başvuru yapan kişi sayısı

Kaynak: ADS Raporu

Nefret suçları ve ayrımcılık vakalarının kayıt altına alınmasında temel sorun alanlarından biri, objektif bir raporlama altyapısının bulunmaması ve vakaların ancak bildirim yapıldığı takdirde istatistiklere yansıtılabilmesidir. Bu durum göz önüne alındığında, çok sayıda ayrımcılık vakasının kayıt dışı kaldığı bilinmektedir.

Benzer Şekilde, EŞit Muamele Yasası kapsamına girmediği için ADS'nin raporunda yer verilmeyen Şikâyetler de göz önünde bulundurulduğunda raporda belirtilen rakamın gündelik hayatta karşılaşılan ayrımcılık vakalarının çok sınırlı bir kısmını yansıttığı değerlendirilmektedir.

“Müslüman Karşıtlığı Bağımsız Uzmanlar Kurulu 2023 Raporu”na Göre Müslüman Karşıtlığının Yaşandığı Alanlar

Almanya’da 19 Şubat 2020 yılında 9 kişinin ırkçı saikle katledildiği Hanau saldırısının ardından göçmen karşıtlığı, İslam ve Müslüman karşıtı ırkçılıkla mücadele konusunda federal düzeyde etkin bir takip mekanizmasını tesis etme ihtiyacından hareketle Federal İçişleri Bakanlığı tarafından kurulan “Müslüman Karşıtlığı Bağımsız Uzmanlar Komisyonu” (UEM) 2 buçuk yıl süren bir çalışmayla Müslüman karşıtlığının toplumsal tezahürünü konu alan bir durum analizi raporu oluşturmuştur.

Raporda, Almanya’daki İslam ve Müslüman karşıtlığına ilişkin güncel durum ile değişen toplumsal yansımaları analiz edilmiştir. Komisyon raporu, Müslüman karşıtı ırkçılık ve dışlanmaya karşı mücadele stratejileri için öneriler geliştirmek amacını taşımakta, Almanya’daki Müslüman karşıtı tutumların kapsamı ve farklı yönleri hakkında bilgi sağlayan bilimsel çalışmaların ve anketlerin incelenmesi ile birlikte alanda uzman isimlerle yapılan görüşmelere dayanmaktadır.

Söz konusu raporda siyaset, eğitim, medya, kültür, adalet, yönetim ve günlük yaşam gibi alanlarda İslam ve Müslüman karşıtlığı kapsamında somut sorunlar tespit edilmiş ve Federal Hükümet başta olmak üzere, diğer devlet kurumlarına öneriler sunulmuştur. Müslüman karşıtlığının, toplumda marjinal bir durum olmadığı, aksine toplumunun büyük bir bölümünde yaygın olduğu ve yıllardır bir artış trendi gösterdiği görülmektedir.

Müslümanların yoğun şekilde sosyal ayrımcılığa maruz kaldığı aktarılarak, bunların hukuk, eğitim, istihdam ve konut piyasası ile medya ve siyaset alanlarında da yaşandığı vurgulanmaktadır.

Araştırmacılara göre medya, İslam hakkında olumsuz bir imaj çizmektedir. Raporda 20.000’den fazla basın demeci ve yayın içeriği incelenmiş, buna göre İslam’ı ve Müslümanları konu alan TV programlarının %89’u, matbu haberlerin ise %57’si savaş, terör ve suç gibi olumsuz gündemlerle servis edilmiştir. Benzer bir durum, sosyal medya platformlarında da görülmektedir. Örneğin Facebook, Telegram ve Twitter gibi mecralarda İslam’la ilgili yapılan yarım milyondan fazla paylaşım ve yorumda İslam olumsuz bir imajla değerlendirilmektedir.

Raporda okullarda verilen ders içerikleri ve ders kitaplarında Müslümanlara dair çoğunlukla düşman imgesi kullanıldığı da ortaya çıkmıştır. Örneğin 761 ders kitabında Müslümanlara ilişkin en sık rastlanan konuların, Haçlı Seferleri ve dini istismar eden aşırılıkçı "İslamcılık" ("Islamismus") akımı bağlamında olduğu görölmektedir. Ancak hiçbir müfredat içeriğinde İslam/Müslüman düşmanlığı ("Muslimfeindlichkeit") konusunun yer almadığı da özellikle belirtilmektedir. Aynı şekilde öğretmenler arasında Müslüman karşıtı klişeler yaygın olarak kullanılmaktadır. 2021'de bildirilen ayrımcılık vakalarının, %96'sının öğrenciler tarafından yapılan bildirimlere karşılık geldiği de raporda özellikle belirtilmiştir. Buna ek olarak, yaşlara göre İslam'ın bir tehdit olarak algılanma eğilimine bakıldığında 16-24 yaş arasındaki gençlerin %38'inin İslam'ı bir tehdit olarak algıladığı, öte yandan 70 yaş ve üstü kişilerde bu oranın %57 ile çok daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Siyasi parti programlarında İslam'ın ne şekilde yansıtıldığı incelendiğinde ise Müslümanlara yönelik yaklaşımların, İslami cemaatlerle iş birliği, başörtüsü ve İslam din dersi gibi daimî konu başlıkları etrafında şekillendiği, tüm partilerde kimi durumlarda şüpheli kimi durumlarda ise destekleyici bir tutum söz konusuyken, sadece AfD'nin eşit haklara karşı durduğu raporda vurgulanmıştır. Raporda, uzmanların incelediği 150 federal ve eyalet parti programında ve 45 parlamento tartışmasında İslam düşmanlığının özellikle AfD'de aşikâr, CDU/CSU'da da gizli olduğu ve Yeşiller ve FDP'nin ise Müslümanlarla arasına mesafe koyduğu tespit edilmiştir.

Avukatlarla yapılan görüşmelere ve 515 mahkeme kararı analizine dayanan rapor, Almanyadaki aile mahkemelerinde Müslümanlara yönelik ön yargı, bilgisizlik ve çifte standartların olduğunu tespit etmiştir. Yine Federal Ayrımcılıkla Mücadele Merkezi'ne Müslüman oldukları gerekçesiyle ayrımcılığa uğradığını beyan eden kişi başvurularında ciddi bir artış tespit edilmektedir. 2010 yılında 22 bildirim söz konusu iken, 2021'de bu sayı 81'e yükselmiştir.

Yine rapora göre, Almanyada yaşayan Müslümanların dörtte biri sık sık ya da düzenli olarak İslam/Müslüman karşıtlığına maruz kalmaktadır. Bu düşmanlık türünün birinin de cami saldırıları olduğu vurgulanmaktadır. Uzmanlar dayanışma eksikliği, yetersiz polis soruşturmaları ve daha fazla saldırıya maruz kalma korkusuna dikkat çekmektedir.

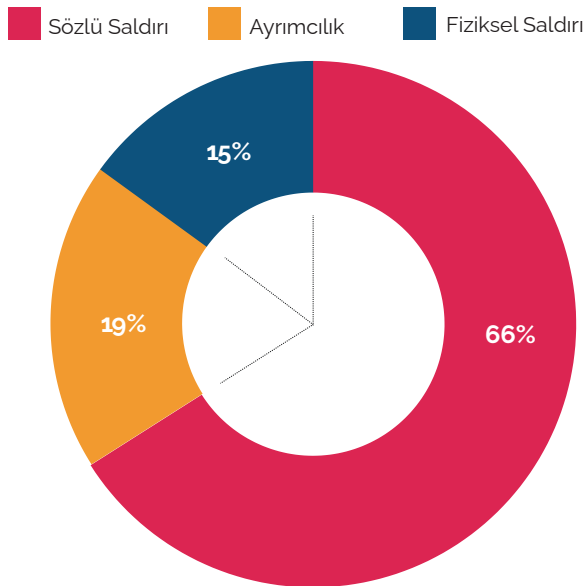
Raporda suç istatistiklerine her yıl yaklaşık 100 saldırı kaydedildiği belirtilmektedir. Ancak saldırıların sıklığı ve toplumun çoğunluğunun saldırılara verdiği önemin düşük olmasının, saldırıya uğrayanları da etkilediğini ortaya koymaktadır. Örneğin söz konusu saldırılardan sonra artık daha az suç duyurusunda bulunulduğu ortaya çıkmaktadır.

Bağımsız uzmanlar komisyonu tarafından hazırlanan, Almanya'da Müslüman karşıtlığını tüm yönleriyle ortaya koyan rapor, alanında Avrupa genelinde öncü bir çalışma olmakla birlikte, raporun yayınlanmasından kısa bir süre sonra Federal İçişleri Bakanlığı tarafından geri çekilmesi dikkate değerdir.

Sivil Toplum Raporlarında Almanya'da İslam/Müslüman Karşıtlığı ve Ayrımcılık

Almanya'da İslam ve Müslümanlara karşıtlığı konusunda çalışmalar yürüten devlet destekli sivil toplum kuruluşlarından CLAIM 2023 raporuna göre, ülkede Müslüman karşıtı 1.926 vaka kaydedilmiş olup bunların yaklaşık 90'ının cami, Müslüman mezarlıkları, restoran gibi yerlere yönelik saldırılar olduğu belirlenmiştir. Bu sayı günde ortalama beşten fazla vakaya tekabül etmektedir (2022 yılında bu sayı, günlük 2 vaka olarak yansımıştır). Raporda vakalar fiziksel saldırılar, sözlü saldırılar ve ayrımcılık üst kategorilerinde toplanmaktadır (Claim Allianz, 2024).

Tablo 2: CLAIM raporuna göre Müslüman karşıtı saldırıların kategorilere göre dağılımı

Kaynak: CLAIM

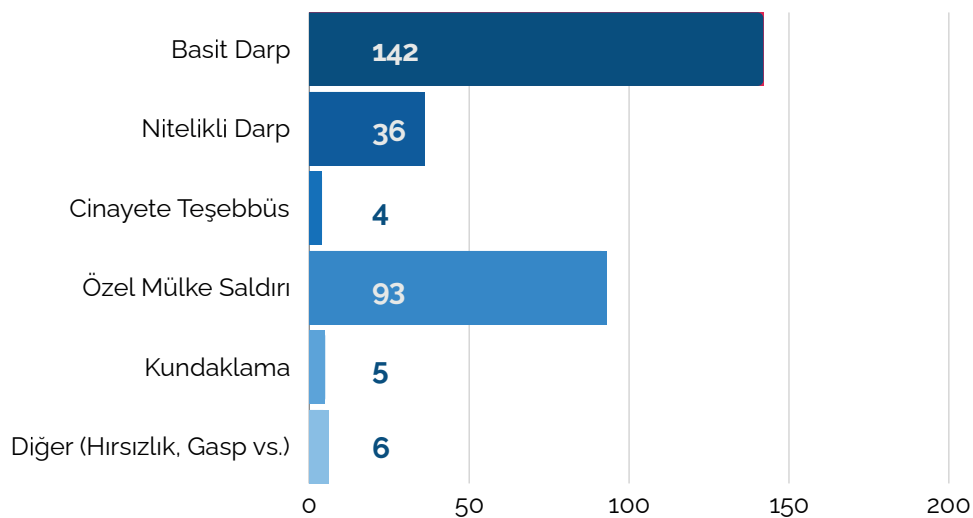
Müslüman karşıtı ırkçı vaka sayısının 2022'de 898 olduğu dikkate alındığında 2023 yılında %114 oranında bir artış yaşandığı görülmektedir. Raporda "İnsanlar Müslüman oldukları veya Müslüman oldukları varsayıldığı için hedef alınıyor." ifadesi kullanılmakta olup, İsrail'in Gazze'ye düzenlediği saldırıdan sonra, 7 Ekim 2023 tarihi itibarıyla bu vakaların hızla arttığına, sadece 7 Ekim-31 Aralık 2023 döneminde 679 Müslüman karşıtı vakanın kaydedildiğine dikkat çekilmektedir (Claim Allianz, 2024).

Rapor, Müslüman karşıtı ırkçı söylem ve eylemler ile ayrımcılık vakalarının eğitimde, sağlık alanında, ev arayışı esnasında veya toplu ulaşım gibi hayatın her alanında yaşandığını oraya koymaktadır. Söz konusu eylemlerin %21,1 ile eğitimde, %18,9 ile kamusal alanda ve %13,7 ile iş hayatında yaşandığı belirtilmektedir. Rapora göre kaydedilen vakaların %66'sı (1.277 vaka) hakaret, tehdit ve iftira gibi sözlü saldırılardan oluşmaktadır. Sözlü saldırıları %19 (363 vaka) ile ayrımcılık takip etmektedir. Bunun ardından %15 (286 vaka) ile fiziksel saldırı (yaralama), mala zarar verme, kundaklama ve başka şiddet vakaları takip etmektedir.

Raporda öne çıkan bir diğer husus ise Müslüman karşıtı vakalardan etkilenenlerin %62'sinin kadın olmasıdır.

CLAIM raporunda internet ortamında yaşanan İslam/Müslüman karşıtı eylemlere yer verilmediği görülmüştür. Çevrim içi mecralarda İslam/Müslüman karşıtı söylemlerin çok yüksek ve yaygın olduğu göz önüne alındığında, Almanya'da genel itibarıyla İslam/Müslüman karşıtı ırkçı vakaların günlük yaşamda çok daha yüksek bir düzeyde seyrettiği değerlendirilmektedir.

Şekil 6: CLAIM raporuna göre fiziksel saldırı türlerine göre dağılımı

Kaynak: CLAIM

Uluslararası Raporlarda Almanya Ülke Bilançosu

Uluslararası bağlamda, İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch – HRW), Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International), UNICEF ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) tarafından yayınlanan hak ve özgürlüklere ilişkin ülke durum raporları çerçevesinde Almanya, nefret suçlarıyla mücadele ve ifade özgürlüğünün korunması bağlamında ele alınmıştır.

Human Rights Watch 2024 raporunda çeşitli ülkelerdeki insan hakları ihlalleri incelenmiş ve 2023 yılında Almanya'da en çok dikkat çeken konular şu şekilde sıralanmıştır (HWR Raporu, 2024).

- Ocak 2023'te, İç İstihdam ve Ayrımcılık Komiseri, ırkçılıkla mücadele etmek için daha fazla veri toplama ile koruyucu ve önleyici önlemler çağrısında bulunmuştur. Komiser, ırkçı saldırıların ve yapısal ırksal eşitsizliklerin insanların günlük yaşamlarını nasıl etkilediğine dikkat çekmiş ve bu durumun eğitim, konut, istihdam ve sağlık sektörlerini de kapsadığını vurgulamıştır.
- 2023'ün ilk yarısında 2022'nin ilk yarısına kıyasla üç kat daha fazla sağcı gösteri yapıldığı ve birçoğunun göçmen karşıtı temalar içerdiği tespit edilmiştir.
- İki buçuk yıllık izleme sonucunda Almanya'da hazırlanan Müslüman Düşmanlığı Bağımsız Uzmanlar Konseyi'nin 2023 raporuna göre, Müslüman karşıtlığının yaygın olduğu sonucuna varılmıştır. Başörtüsü gibi açıkça tanımlanabilen kişilerin özellikle etkilendiği belirtilmiştir. Müslüman karşıtı ırkçılık, özellikle okulda, işte ve çevrim içi platformlarda günlük yaşamda varlığını sürdürmektedir.

Uluslararası Af Örgütü'nün 2023 yılı raporunda ayrımcılık ve göçmen hakları öne çıkan başlıklar olmuştur. Alman Federal İçişleri Bakanlığı'nın verilerine göre bir önceki yıla kıyasla ırkçı vakalarda %14, yabancı düşmanlığı temelli vakalarda ise %13 artış kaydedilmiştir. Bilhassa İsrail'in Gazze'de başlattığı

saldırılarla birlikte hem İslam karşıtı hem de antisemit saldırılarda artış olduğu vurgulanmıştır (Uluslararası Af Örgütü, Almanya Yıllık Raporu, 2024).

Aynı zamanda Avrupa Konseyi'nin Basu v. Almanya davası ile ilgili etkili gözetim uygulamasına gittiği, söz konusu davada kolluk kuvvetlerinin ırksal profillemeye yaptığına dair iddiaların yeterince araştırılmadığı belirtilmiştir. Söz konusu davada, Hint asıllı bir Alman vatandaŐı tren seyahati esnasında polis tarafından kimlik kontrolüne tabi tutulmuştur. Polisin o sırada vagonunda bulunan başka kimseye kimlik sormamıŐ olması başvuru tarafından ayrımcı bir uygulama olarak algılanmıŐtır. Alman iç hukuk yollarını tüketen başvuru, en nihayetinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurmuŐtur. Mahkeme, Almanya'nın bağımsız bir denetleme organı vesilesiyle vakayı incelememiğini belirtmiŐ ve bu nedenden dolayı söz konusu kimlik kontrolünün ayrımcı saikle yapılıp yapılmadığı noktasında kesin hüküm vermemiştir. Bununla birlikte mahkeme, başvurucuyu kısmen haklı bulmuŐ ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 14. maddesinin ihlal edildiğine oy birliği ile hükmetmiŐtir (Basu v. Almanya, AİHM, 2023).

AGİT'nin "ODIHR Nefret Suçları Takibi" kapsamındaki en güncel raporu, 2022 yılını ele almaktadır. Bu bağlamda, 2018 yılından beri emniyet teşkilatı tarafından kayıt altına alınan nefret suçu sayısı, 5 yılda 8.113'ten 11.520'ye yükselmiştir. Bu vakaların çok önemli bir bölümü yabancı düşmanı ve ırkçı saikle gerçektelemiŐtir. Bununla birlikte söz konusu verilerin yetersiz görüldüğünün altı çizilmelidir. Vakaların çok büyük bir bölümünün içeriği hakkında bilgi mevcut değildir. Buna ek olarak, soruşturma sonuçları hakkında bir veri de bulunmamaktadır. Raporda, çeşitli sivil toplum kuruluşları tarafından bildirilen vakalara dair veriler de yer almaktadır. Bu verilere göre, 2022 yılında toplam 2.281 nefret suçu raporlanmıştır. Söz konusu suçların 203'ü ibadethaneleri, bunlardan 8'i ise camileri hedef almıştır (AGİT ODIHR Veri Tabanı, 2023).

Başkanlığımızın derlediği veriler, Almanya'daki resmî kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinin raporları ile uluslararası raporlar bütüncül olarak değerlendirildiğinde, 2023 yılında kaydedilen ve 2 bin civarında seyreden İslam ve Müslüman karşıtı ırkçı vaka sayısının ciddi bir endişe kaynağı olduğu görülmektedir.

Genel olarak ise, emniyet güçlerine veya sivil toplum kuruluşlarına bildirilmeyen birçok Müslüman karşıtı olayın bulunduğu göz önüne alındığında; belgelenmiş vaka sayılarının gerçekte yaşanan olayların sadece küçük bir kısmını yansıttığı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte yayınlanmasından kısa bir süre sonra geri çekilen "Müslüman Karşıtlığı Bağımsız Uzmanlar Kurulu 2023 Raporu" nda da yer verildiği üzere medyada, yargıda, eğitimde, kamu hizmetine erişimde, istihdam alanında, siyasi ve toplumsal yaşamın her alanında İslam ve Müslüman karşıtı söylemler ile eylemler ve ayrımcılık vakalarının çok yaygın olarak yaşandığı tespit edilmiştir.

2023 yılı vakaları çerçevesinde özellikle mercek tutulması gereken olaylardan biri, nisan ayında Aşağı Saksonya eyaletinde başlayıp yayılan Türk vatandaşlarına ait ibadethaneleri hedef alan saldırı silsilesi olmuştur. Türkiye'nin 2023 yılı Cumhurbaşkanlığı ve genel seçimlerinde yurt dışı oy kullanma sürecinin ilk turunun tamamlanmasını müteakip, ilk olarak 28 Nisan tarihinde Aşağı Saksonya eyaletine bağlı Barnstorf'ta İslam Cemaati Millî Görüş'e (IGMG) ait Mevlâna Camisi'ne "NSU 2.0" imzalı bir tehdit mektubu gönderilmiş, mektupta "İslam'ı öldürün, Türkler defolun!" gibi ifadeler ile gamalı haç sembolü yer almıştır. İlk mektubun ardından sırasıyla mayıs ayı içerisinde Göttingen'de Diyanet İşleri Türk İslam Birliği'ne (DİTİB) bağlı cami ile Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde Velbert şehrinde bulunan DİTİB Yeni Camii'ne de NSU 2.0. imzalı tehdit mektupları gönderilmiştir.

Aşağı Saksonya'daki saldırı ve tehdit serisinin ardından haziran ayında Frankfurt DİTİB teşkilatına gönderilen tehdit mektubu ve beraberindeki ırkçı manifesto, bölge Müslüman toplumu nezdinde tedirginliğe yol açmıştır. Yahudilerin "Alman ve Müslümanların ortak düşmanı" olarak tanımlandığı, Müslümanların "memleketlerine dönmelerinin" iyi niyetli bir tavsiye olduğu gibi ifadelerin yer aldığı mektup, Türkçe ve Almanca olarak iki dilde gönderilmiştir. Öte yandan camileri hedef alan eylemlerin, özellikle 2023'ün ağustos ayında ciddi anlamda arttığı, 2 saldırı 5 tehdit mektubu olmak üzere aynı ayda toplam 7 caminin hedef alındığı görülmektedir. Bunun dışında İsrail'in Gazze şeridine başlattığı saldırının ardından Ekim 2023'te özellikle Almanya'nın Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde bulunan camilerin hedef alındığı; aynı ay içerisinde toplam 6 camiye benzer motifte saldırıların gerçekleştirildiği dikkat çekmektedir.

2023 yılında Başkanlığımız tarafından kayıt altına alınan vakalar değerlendirildiğinde şahsa yönelik fiziksel saldırı ve nefret söylemi içerikli eylemlerin de ciddi bir sayıya ulaştığı gözlemlenmektedir. Başkanlığımız kayıtlarına göre, 2023 yılı boyunca Almanya'da Türk varlığını hedef alan toplam 156 saldırı gerçekleşmiştir. Saldırganların motivasyonları incelendiğinde yaklaşık yarı yarıya ırkçı veya İslam/Müslüman karşıtlığı saikli saldırıların olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 3: YTB verilerine göre 2023 yılında Almanya'daki vakaların motivasyon bazında dağılımı

Motivasyon	Vaka Sayısı
İrkçı	77
İslam/Müslüman Karşıtı	72
PKK/Terör	5
Türk Karşıtı	2
Genel Toplam	156

Kaynak: YTB

Başkanlığımızca raporlanan 156 eylem incelendiğinde eylemlerin 40'ı camilere yönelik tehdit ve hakaret içerikli mektupların gönderimi, 38'i camilere yönelik vandalizm bağlamında saldırılar, 26'sı gerçek kişilere yönelik saldırılar, 25'in nefret söylemi ve tehditler, 9'u dış temsilciliklere yönelik saldırılar ve 7'i kundaklama ve girişimleri minvalinde eylemlerdir.

Son yıllarda Avrupa'da, İslam karşıtlığı güdümlü eylemlerin başında Kur'an-ı Kerim'in yakılması gibi provokatif girişimler gelmektedir. Almanya'da 2023 yılında Kur'an-ı Kerim'e yönelik 19 saldırı kayıt altına alınmıştır. Bununla birlikte 42 saldırıda aşırı sağ grup bağlantısı tespit edilmiştir. Gazze'ye yönelik saldırılarla bağlantılı olarak ise 6 vaka raporlanmıştır. 156 saldırıdan 51'i gerçek kişilere yönelik gerçekleştirilirken 96'sı cami, STK ve diğer kuruluşlara yönelik işlenmiştir. 9 saldırı ise mali veya kültürel değerli olan varlıklara yönelik yapılmıştır.

Tablo 4: YTB verilerine göre 2023 yılında Almanya'daki vakaların saldırı türü bazında dağılımı

Saldırı Türü	Vaka Sayısı
Camiye Hakaret ve Tehdit İçerikli Mektup	40
Camiye Saldırı	38
Şahsa Saldırı	26
Nefret Söylemi/Tehdit	25
Dış Temsilciliğe Saldırı	9
Kundaklama	7
Mülke Saldırı	5
İşletmeye Saldırı	3
Bomba İhbarı	1
Eğitim Kurumuna Saldırı	1
Mezarlığa Saldırı	1
Genel Toplam	156

Kaynak: YTB

Saldırıları arasında Almanya'da aşırı sağcı NSU terör örgütü tarafından 9 Eylül 2000'de Nürnberg'de çiçek satarken kurşunlanarak öldürülen Enver Şimşek'in katledildiği meydanı gösteren trafik levhasının karalanması gibi aslında mülke saldırı kategorisinde bulunan fakat sembolik değeri çok yüksek olan olayların yanı sıra, ülke kamuoyunda uzun süre tartışılan Berlin'de yaşlı bir Alman'ın, Glienicke Gölü kenarında iki kızı ile birlikte gezintiye çıkan Türk aileye ırkçı hakaretlerde bulunması olayı gibi vakalar da kayda alınmıştır.

Söz konusu vakalar, ırkçı saldırıların toplumsal alanlarda ve günlük yaşamın her alanında sıklıkla gerçekleştiğini gösterir niteliktedir. Bu saldırılarda, hukuki takibinin vakaların ekseriyetinde yetersiz kaldığı, birçok vakada soruşturmadan bir netice alınmadan delil yetersizliği veya faili meçhul durum gerekçesiyle durdurulduğu veya takipsizlik kararı verildiği gözlemlenmiştir.

Fiziksel Saldırı Örnekleri

- Mayıs ayında Hannover kentinde İslam Toplumu Millî Görüş'e ait Merkez Camii'ne molotof kokteyli ile saldırı düzenlenmiştir. Gece saatlerinde gerçekleşen saldırıda caminin alt katındaki lokanta hasar görmüştür.
- Temmuz ayında Berlin'in Kreuzberg semtinde bulunan ve çoğunluğu göçmen kökenli öğrencilerden oluşan bir okulun düzenlediği gezi sırasında 4 öğrenci, 62 ve 30 yaşlarında oldukları öğrenilen ırkçı baba-oğulun saldırısına uğramıştır. Saldırıda motosiklet kaskı ile öğrencilerden birinin çenesi kırılmıştır.
- Eylül ayında Rosenheim şehrinde 13 ve 15 yaşlarındaki üç Müslüman kız çocuğu iki erkek ve bir kadın tarafından saldırıya uğramıştır. Saldırganlar biri, tesettürlü olan çocukları ittikten sonra ırkçı hakaretlerde bulunarak darpetmiştir. Yoldan geçen bir kişinin olaya müdahale ederek saldırganları engellediği olay hakkında soruşturma başlatılmıştır.

Sözlü Saldırı Örnekleri

- Ocak ayında DİTİB Flensburg Fatih Camii'nde din dersi alan 8-12 yaşlarındaki çocuklar teneffüs sırasında bahçeye gelen ve elinde bıçak bulunan bir kadın tarafından, "Domuzsunuz, caminizi de sizi de yakacağım, öldüreceğim." sözleriyle tehdit edilmiştir.
- 19 Şubat 2020 tarihinde gerçekleşen Hanau Saldırısında hayatını kaybedenlerin ailelerinin, saldırganın babası Hans-Gerd tarafından düzenli olarak taciz edildikleri bildirilmiştir. Hans-Gerd'in Ünvar ailesinin çocuklarını okulda gözetlediği, her sabah köpeğiyle kurban ailelerinin evlerinin önünden geçtiği ve ailelere neden Almanya'ya yerleştiklerini sorarak rahatsızlık verdiği kaydedilmiştir.
- Aralık ayında Wuppertal şehrinde kimliği belirlenemeyen kişi ya da kişilerce, kentin farklı noktalarına İslam karşıtı sloganlar yazılmıştır. Evlerin duvarlarına, otobüs duraklarına, elektrik kutuları ve konteynerlere yazılan sloganlar, bölgedeki Müslüman toplum nezdinde tedirginlik uyandırmıştır.

Ayrımcılık Örnekleri

- Ocak ayında Köln Caritas Uyum Ajansı yöneticisi tarafından verilen bir röportajda yabancı isme sahip kişilerin konut piyasasında ev bulma şanslarının yok denecek kadar az olduğu raporlanmıştır. Ajansa göre, konut ilanlarına yabancı bir isme sahip kişi tarafından yapılan başvuruların konutun kiraya verildiği gerekçesiyle reddedildiği, aynı ilana Almanca isme sahip bir kişinin başvurusunun ise kabul edildiği vakalar bulunmaktadır.
- Temmuz ayında Bremen Eyaleti Yurttaşlık Eğitimi Ajansı tarafından yürütülen bir araştırma okullarda kullanılan ders kitaplarında ırkçı ifadelerin yer aldığını ortaya koymuştur. Söz konusu çalışmada, 2013-2020 yılları arasında yayınlanan toplum ve siyaset alanındaki tarih kitapları incelenmiş, incelenen kitaplarda antisemit, ırkçı, Sinti ve Roman karşıtı, cinsiyetçi içerik ve çizimler bulunmuştur. (Bremen Eyaleti Yurttaşlık Eğitimi Ajansı Yıllık Rapor, 2023)

KAYNAKÇA

- 2022 Yıllık Rapor, Bremen Eyaleti Yurttaşlık Eğitimi Ajansı (*Landeszentrale für politische Bildung Bremen*), 2023
- 2023 Yıllık Rapor, Federal Anayasayı Koruma Teşkilatı, 2024
- 2023 Yıllık Rapor, Federal Ayrımcılıkla Mücadele Ofisi (*Antidiskriminierungstelle des Bundes*), 2024
- 2023 Yıllık Rapor, Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International), 2024
6. İzleme Dönemi Almanya Raporu, Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (*European Commission on Racism and Intolerance*), 2021
- Dünya Raporu: Almanya, İnsan Hakları İzleme Örgütü (*Human Rights Watch*), 2024
- Federal Almanya Hükümetinin İnsan Hakları Politikasına Dair 15. Raporu, Federal Almanya Dışişleri Bakanlığı, 2023
- Göçmen Ülkesinde Müslüman ve Yahudi Karşıtı Tutumlar, Alman Göç ve Entegrasyon Vakıfları Uzman Konseyi (*The Expert Council on Integration and Migration*), 2022
- Güvenlik Makamlarındaki Aşırı Sağcılar Durum Raporu, Federal Anayasayı Koruma Teşkilatı (*Bundesamt für Verfassungsschutz*), 2024
- Müslüman Karşıtı Irkçılığa İlişkin Sivil Toplum Durum Raporu (*Zivilgesellschaftliches Lagebild antimuslimischer Rassismus*), İslam ve Müslüman Düşmanlığı Karşıtı İttifak (Claim Allianz), 2023
- Müslüman Karşıtlığı Bağımsız Uzmanlar Raporu (*Abschlussbericht des Unabhängigen Expertenkreises Muslimfeindlichkeit-UEM*), Almanya Federal İçişleri Bakanlığı, 2023
- ODIHR Nefret Suçları Takip Raporu, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), 2022
- PMK (*Politisch motivierte Kriminalität*) Raporu, Almanya Federal İçişleri Bakanlığı, 2023

AVUSTURYA

7 Ekim sonrasında Müslümanlara yönelik Avusturya'da gerçekleşen saldırıların yoğunluğu yılın **diğer dönemine oranla 3 kattan fazla** artmıştır.

2023 yılında kayıt altına alınan **1.522 vakanın 1.015'i** çevrim içi ortamda yaşanmıştır.

Dokustelle tarafından yayımlanan rapora göre, 2023 yılında Avusturya'da **1.522 Müslüman karşıtı** ırkçı vaka raporlanmıştır.

Sosyal Araştırmalar Enstitüsü çatısı altında yapılan bir saha çalışmasına göre, **Avusturyalıların sadece %50'sinin** Müslüman bir komşuya sahip olmayı sorun etmeyeceği, **%31**'inin ise kesinlikle bir Müslüman komşuya sahip olmayı tercih etmeyeceği sonucu çıkmaktadır.

Avusturya, **ırkçı saldırıların %13** ile en yüksek oranda gerçekleştiği AB ülkelerinden biriyken AB genelinde bu oran **%5**'tir.

9 milyon nüfuslu Avusturya Cumhuriyeti'nin %26,7'si (2,4 milyon) göçmen geçmişine sahiptir. Ülkede 700 binden fazla Müslüman yaşamaktadır. Son istatistiki verilere göre Avusturya'da 350 bin Türk kökenli bulunmaktadır (DERSTANDARD, 2023). Avusturya, Avrupa'da İslam ve Müslüman karşıtlığının yüksek düzeyde yaşandığı ülkelerden birisidir.

Avusturya Federal Sanat, Kamu Hizmetleri ve Spor Bakanlığı tarafından yayımlanan 2024 İrkçılıkla Mücadele Strateji Belgesi'nde de belirttiği gibi kayıt altına alınan vakalar, gerçekte karşılaşılan olayların sadece bir kısmını oluşturmaktadır. İrlanda ve Finlandiya ile birlikte Avusturya, ırkçı saldırıların %13 ile en yüksek oranda gerçekleştiği AB ülkelerinden biriyken AB genelinde bu oran %5'tir (Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport (BMKÖS), 2024).

İslam/Müslüman karşıtlığı açısından bakıldığında ise yapılan araştırmada Avusturyalıların sadece %50'sinin Müslüman bir komşuya sahip olmayı sorun etmeyeceği, %31'inin ise kesinlikle bir Müslüman komşuya sahip olmayı tercih etmeyeceği sonucu çıkmaktadır (Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport (BMKÖS), 2024).

Ülkede bu alanda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarından olan Dokustelle'nin raporuna göre 2023 yılında Avusturya'da 1.522 Müslüman karşıtı ırkçı vaka raporlanmıştır (Dokustelle, 2024). Söz konusu vaka sayısı raporlamanın başladığı tarihten itibaren en yüksek vaka sayısıdır.

Başkanlığımıza bildirilen ve saha ziyaretinde iletilen bilgiler ise Müslüman ve Türk toplumların hem bireysel hem de kurumsal anlamda nefret söylemi, nefret suçları ve ırkçı ayrımcı uygulamalara maruz kaldığı yönündedir. Ancak ülkede, diğer birçok Avrupa ülkesinden farklı olarak, bu tür eylemlerin yanı sıra kurumsal anlamda da Müslümanların hem bireysel hem de grup haklarını kısıtlayan bir çok yasal düzenleme dikkat çekmektedir.

Avusturya toplumu içindeki İslam ve Müslüman karşıtlığını analiz edebilmek için, tarihi sürecini ve son yıllarda yaşanan olayları irdelemek gerekmektedir.

İslam ve Müslüman Karşıtlığının Arka Planı

Avusturya'da yüzyılı aşkın süredir yer alan İslam ve altmış yıldır toplumun bir parçası olarak yaşayan yüz binlerce Müslüman ve Türk, 2010'lu yıllara gelindiğinde ırkçılığın ve İslam karşıtlığının yükselmesiyle karşı karşıya kalmıştır. 1912 yılında yürürlüğe giren ilk İslam Yasası'nın yüzüncü yılının dolmasıyla başlayan reform tartışmaları, İŞİD'in ortaya çıkışı, mülteci krizi, Avusturya siyasetinde artan popülizm ve sağ yönelim neticesinde 2014 yılında yeni yasa tasarısının Ulusal Meclis'e sunulmasıyla devam etmiştir. Dönemin entegrasyondan sorumlu bakanı olan Sebastian Kurz'un girişimleri ile Müslümanların 1912 yılından beri İslam Yasası neticesinde sahip oldukları yasal güvencelerin alanının değiştirilmesine çalışılmıştır.

Yasalaşma sürecinde cuma hutbelerinin Almanca okutulması, din dersi öğretmenlerinin Avusturya'da yetiştirilmesi, imamların da Avusturya'da yetiştirilmesi gibi konular kamuoyunda tartışılmıştır. Müslümanların resmi çatı kuruluşu olarak 1979 yılından beri hizmet veren Avusturya İslam Topluluğu (İGGÖ) ve bağlı kuruluşları, söz konusu yasanın ayrımcılık içerdiği, diğer dini cemaatlerden farklı bir muameleye tabi tutulduğu itirazlarını yüksek sesle dile getirmişlerdir.

Kamuoyu nezdinde hararetli geçen tartışmaların ardından yeni İslam Yasası'nın 2015 yılında yürürlüğe girmesiyle yeni bir evreye geçilmiştir. Artan mülteci akını tehdidi ve uluslararası konjektür neticesinde Avusturya siyasi partileri söz konusu tartışmaları iç siyaset malzemesi haline getirmiştir. 2017 yılına gelindiğinde Sebastian Kurz'un Avusturya Halk Partisi (ÖVP) genel başkanlığına seçilmesi, genel seçimlerden birinci çıkarak aşırı sağcı Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) ile koalisyon hükümeti kurarak başbakanlık görevini üstlenmesi, Avusturya'da yaşayan Müslümanlar için daha çetin günlerin yaklaştığının habercisi olmuştur.

Yeni parlamentonun ilk icraatlarından birisi 2017 yılında Müslümanlara yönelik kamusal alanda peçe yasağı yasa tasarısını meclisten geçirmek olmuştur (European Network of Equality, 2017) (SETA, 2017). 2019'da ise ilkokullarda tesettür yasağına ilişkin yasa tasarısı kanunlaşmış ancak çok geçmeden Anayasa Mahkemesi tarafından bu yasa iptal edilmiştir (EuroNews, 2020).

Mayıs 2019'da "İbizagate" skandalıyla sona eren ÖVP-FPÖ koalisyonu yerini ÖVP-Yeşiller koalisyonuna bırakmışsa da Kasım 2020'ye gelindiğinde

Avusturya'nın "aşırılılık ve terörizmle mücadele" adı altında gerçekleştirdiği Luxor Operasyonu ile Graz başta olmak üzere ülke genelinde birçok adrese şafak operasyonu yapılmıştır. İçişleri Bakanı Karl Nehammer'in refaketinde düzenlenen operasyonda, aralarında öğretim üyelerinin de yer aldığı çok sayıda Müslüman Avusturyalı soruşturmaya tabi tutulmuştur (ALJAZEERA, 2023).

Bu operasyonla yakın bir tarihte ise Başbakan Sebastian Kurz'un öncülüğünde Viyana Üniversitesi ile ortaklaşa kurulan "Dini Saikli Siyasal Aşırıcılığa Yönelik Avusturya Dokümantasyon Merkezi" Entegrasyon Bakanı Susanne Raab tarafından yapılan bir basın toplantısıyla kamuoyuna tanıtılmıştır (Perspektif, 2021). Viyana Üniversitesi, İslam Dini Eğitimi Enstitüsü ortaklığında söz konusu merkezin, kısaca Siyasal İslam Dokümantasyon Merkezi, oluşturduğu "İslamlandkarte" (bknz. İslam-Landkarte) başlıklı çalışmayla Avusturya genelindeki tüm İslami kuruluşların (cami, dernek, okul vb.) interaktif bir şekilde harita üzerinden işaretlendiği, detaylı ve açık adres bilgilerinin olduğu bir tür fişleme çalışması hayata geçirilmiştir (HaberTürk, 2021).

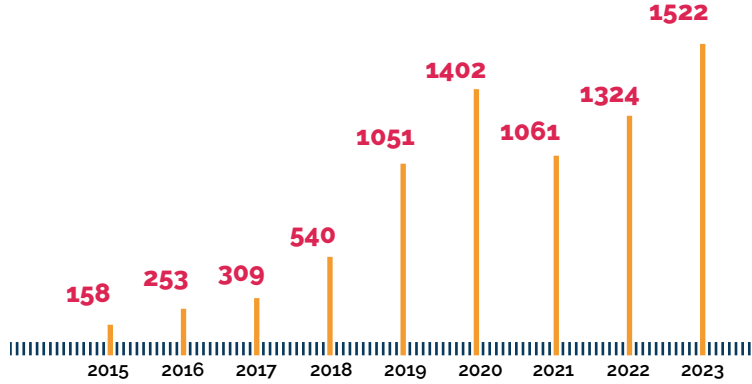
Kurz'un istifasının ardından 2022'de ÖVP'nin yeni lideri olarak başbakanlık koltuğuna oturan Karl Nehammer döneminde, görece söylemlerde yumuşamadan bahsedilse de yıllık 500 bin avroluk bir bütçeye sahip olan dokümantasyon merkezi bütçesinin 2022 yılında 1,7 milyon avroya yükseltildiği Entegrasyon Bakanı Susanne Raab tarafından açıklanmıştır (Anadolu Ajansı, 2023).

Son yıllarda yaşanan gelişmelere dair bir perspektif sunmak amacıyla yapılan bu özetleme, Avusturya'da yaşayan vatandaşlarımıza ve Müslümanlara yönelik ırkçı, ayrımcı ve İslam karşıtı yaklaşımların ve saldırıların artmasına neden olan faktörleri aktarmaktadır.

Yıllara Göre Müslüman Karşıtı İrkçı Vakalar

Avusturya merkezli Müslüman karşıtı ırkçı saldırıların izlenmesi ve belgelenmesi amacıyla çalışmalar yürüten bir sivil toplum kuruluşu olan Dokustelle tarafından 2015 yılından beri yayınlanan raporlara göre, her yıl İslam/Müslüman karşıtı saikli vakalarda artış gözlemlenmektedir (Statista, 2024).

Şekil 1: Avusturya'da Müslüman karşıtı ırkçılık

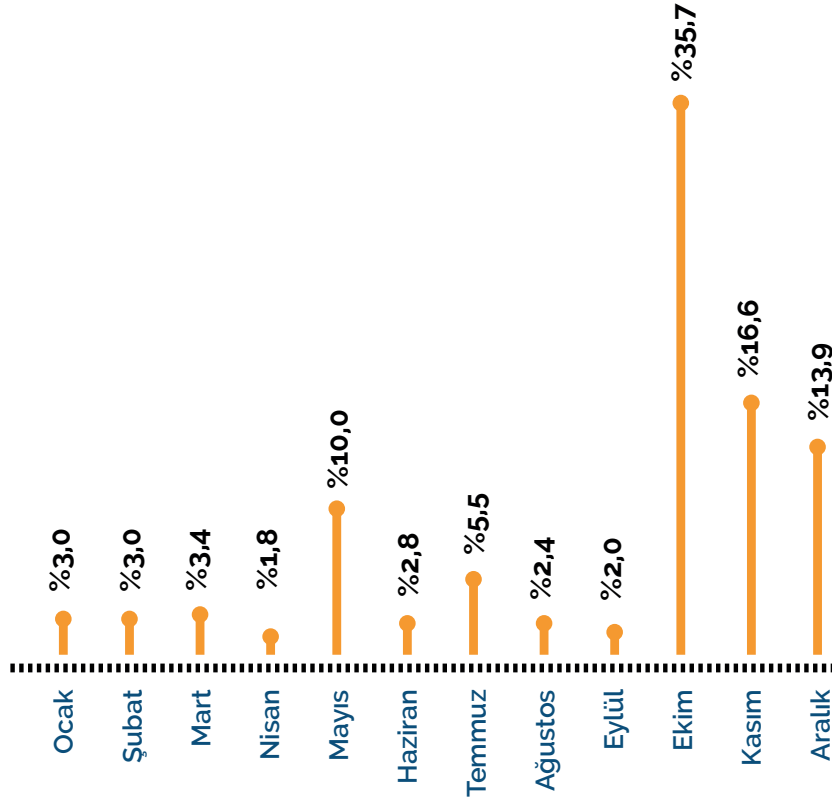
Kaynak: Dokustelle, 2024

Dokustelle tarafından Avusturya genelinde 2015 yılında 158, 2016'da 253, 2017'de 309, 2018'de 540, 2019'da 1.051, 2020'de 1.402, 2021'de 1.061, 2022'de 1.324 ve 2023 yılında 1.522 adet İslam/Müslüman karşıtı ırkçılık vakası kayıt altına alınmıştır. Hem kamusal alanda hem de çevrim içi platformlarda gerçekleşen Müslüman karşıtı vakaların kayıt altına alındığı rapordan, 2023 yılında kayıt altına alınan 1.522 vakanın 1.015'inin çevrim içi ortamda yaşandığı anlaşılmaktadır (Dokustelle, 2024).

Genel olarak 2023 yılındaki vaka dağılımına bakıldığında ise mayıs, ekim, kasım ve aralık ayları en yüksek vakaların raporlandığı aylar olarak ortaya çıkmaktadır. Mayıs ayındaki vaka çokluğunun Türkiye'de gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı ve genel seçimler sebebiyle artan polarizasyonun bir tezahürü olabileceği düşünülmektedir.

2023 yılının son çeyreğinde ise 7 Ekim olayları ertesinde Filistin'de yaşanan İsrail saldırıları, artan kamuoyu desteği ve Filistin'e destek gösterileri ile görünürlüğün yükselmesinin vakaları artırmış olduğu belirtilmelidir. Yılın ilk 9 ayında gerçekleşen toplam vaka sayısı ile ekim-aralık döneminde gerçekleşen saldırıların neredeyse aynı olduğunun, yani başka bir deyişle 7 Ekim sonrasında Müslümanlara yönelik Avusturya'da gerçekleşen saldırıların yoğunluğunun yılın diğer dönemine oranla 3 kattan fazla arttığına altı kalın bir şekilde çizilmelidir.

Şekil 2: Aylara göre kaydedilen vakalar

Kaynak: Dokustelle, 2024

Raporlanan her 5 vakadan 4'ünün Viyana çevresinden olması, vurgulanması gereken bir diğer unsur olarak göze çarpmaktadır (Dokustelle, 2024). Burada Dokustelle'nin Viyana'da yerleşik bir kuruluş olması ya da Viyana'da yaşayan Müslümanların maruz kaldıkları ırkçılığı bildirme konusunda daha bilinçli olmaları sonuçları çıkarılabilir. 2022'de olduğu gibi 2023'te de Müslüman karşıtı vakaların %80'inden fazlası başkent Viyana'dan bildirilmiştir.

Ancak genel sonuçlar itibariyle kayıt altına alınan vakaların aslında gerçekleşen vakaların çok azı olması endişe verici bir durum olarak değerlendirilmektedir.

İrkçılığın Artışı: Etkenler ve Alanlar

2023 yılının ekim ayından itibaren söz konusu kuruluşa ihbar edilen vaka sayısında çok belirgin bir artış söz konusudur. Mezkûr artış, medyanın ve siyasetin Müslüman ve Müslüman olarak algılanan kişileri yansıtmaya biçimleri ile ilişkilendirilebilir. Ek olarak, vaka sayıları 7 Ekim tarihinde başlayan İsrail'in Filistin saldırıları sonrasında ve Avusturya'nın Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ndeki bu konu hakkındaki tutumu gibi küresel olguların yerelde etki etmesi ile bağlantılı olarak artmıştır.

Mezkûr rapora göre, 2023 yılının ekim ayından beri en çok vaka bildirilen yerlerin başında okullar gelmektedir. Okullarda öğrenciler ve velilerden zorunlu olarak İsrail'in Filistin'e saldırısına dair görüş talep edilmesi ayrımcı tutumlar arasında değerlendirilmektedir. Raporda ırkçı vakaların okullarda artmasından etkilenen kişiler göçmen kökenli Müslüman çocuklar olarak belirtilmektedir (Dokustelle, 2024).

Müslüman Karşıtı İrkçilik Eylem Türleri

İrkçilik eylemlerinin türüne bakıldığında ayrımcılık ve hakaret kategorilerine giren vakaların toplamda vakaların %60'ına tekabül ettiği görülmektedir. Hatta söz konusu kategoride bir önceki seneye kıyasla %10'luk bir artış söz konusudur. Raporda özellikle altı çizilen vaka türleri nefret söylemlerinin yaygınlaştırılması, vandalizm, polis şiddeti ve fiziksel saldırılardır. Somut sayılarla; 38 vandalizm vakasından 33'ü duvara hakaret/tehdit vb. sözler yazılması, 37 polis şiddeti vakası, 13 fiziksel saldırı vakası ve 39 "diğer suçlar" kategorisine ait vakalar kayıt altına alınmıştır. 2022 yılında 3 fiziksel saldırı raporlanmışken 2023 yılında bu sayının 13'e çıkması ve 2022 yılında 11 polis şiddeti vaka raporlanmışken 2023 yılında bu sayının 37'ye yükselmesi eylemlerin şiddet potansiyelinin yükseldiğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilmektedir (Dokustelle, 2024).

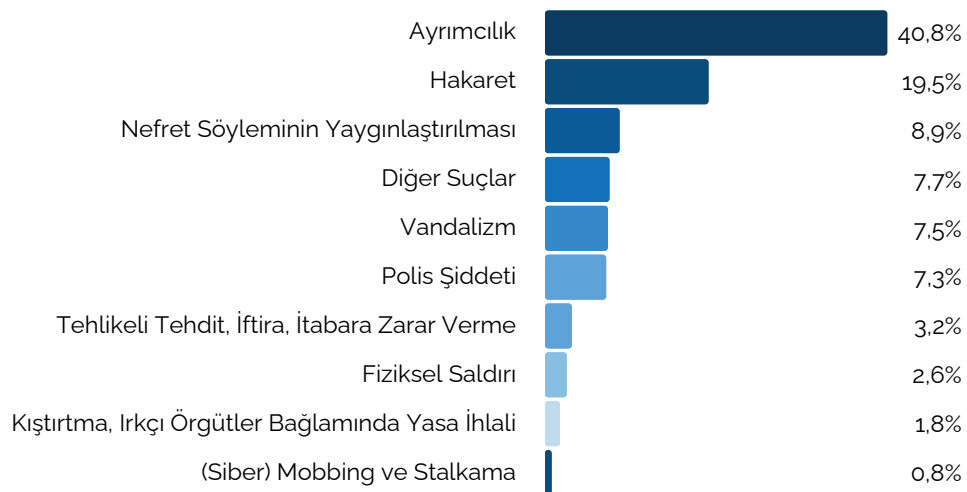
Dokustelle raporunda kayıt altına alınan vandalizm, polis şiddeti ve fiziki saldırı türleri arasındaki dağılım, Başkanlığımız tarafından tutulan vandalizm ve şahsa saldırı kayıtları bakımından oransal olarak paralellik göstermektedir.

Őöyle ki, Başkanlığımıza bildirilen ve Türk basınında yer alan Avusturya'daki vakaların genel dağılımlı őryledir: 2023 yılında toplam 14 vaka raporlanmış olup bunların 7 tanesi nefret söylemi, 4 tanesi sivil toplum kuruluşlarına ve camilere yönelik vandalizm, 2 tanesi dış temsilciliklerimize yönelik saldırılar ve 1 tanesi de şahsa fiziksel saldırı olarak gruplandırılmıştır.

Örneğin 2023 yılının ilk saatlerinde Viyana'da bir camiye yönelik kundaklama olmuş, yangın çok büyümeden söndürülmüŐtür (HAVADIS, 2023). Olayın faillerine yönelik bir gelişme olmamıŐtır. Yine Graz'daki bir camiye ise Müslüman karşıtlığı olarak domuz başı gönderilmesi gibi vakalar yaşanmıştır (HAVADIS, 2023).

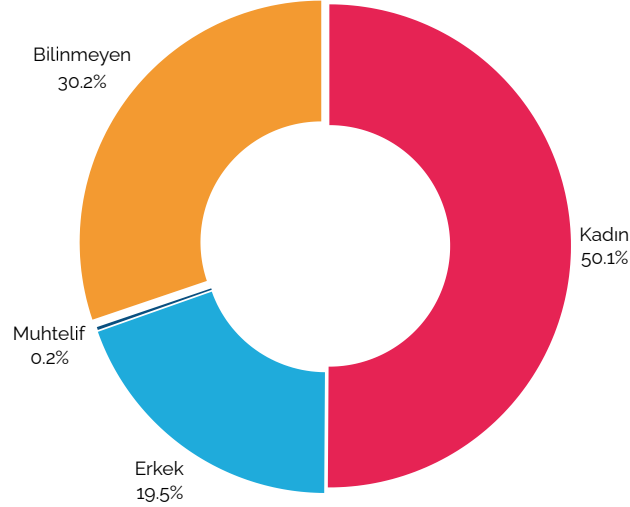
Diğer olarak adlandırılan vaka türlerinde ise, somut suç kategorilerine girmeyen eylemler toplanmaktadır. Bunlar örneğin Müslüman karşıtı ırkçılığı konu edinen toplantıların iptal edilmesi, Müslüman karşıtı ırkçı bir anlatım dili kullanan raporların hazırlanması, tesettürün ırkçılık tecrübelerinden dolayı kullanılamaması veya medyanın, failerin Müslüman karşıtı tutumlarını kasten örtbas etmesi gibi vakalardır.

Şekil 3: Türüne göre eylemler

Kaynak: Dokustelle, 2024

Şekil 4: İrkçı eylemlerin mağdurları

Kaynak: Dokustelle, 2024

Mağdurların kimlikleri incelendiğinde en çok kadınların Müslüman karşıtı vakaların mağdurları oldukları gözlemlenmektedir. Söz konusu durum – tıpkı ırkçılığın diğer şekillerinde olduğu gibi – Müslüman karşıtı ırkçılığın, dışlanmanın başka şekilleriyle beraber değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Tesettürlü kadınların kimliklerinin Müslüman karşıtı saldırılar açısından daha kolay tespit edilebildiği varsayılmakta ve bu sebeple saldırganların kolay hedef olarak kadınları gördüğü düşünülmektedir.

Örneğin 2023 yılında işe gitmek üzere yolda yürüyen tesettürlü bir kadın, kendisine yaklaşan elektrikli scooter sürücüsü bir adamın suratına tükürmek suretiyle saldırısına maruz kalmıştır. Olayın şokuyla polisi arayan mağdur şikâyetini dile getirmiş ancak polisin bir şey yapamayacağı cevabını alarak manevi yönden bir daha yaralanmıştır (Dokustelle, 2024).

Başka bir vakada ise Purkersdorf'ta bulunan bir umuma açık yüzme havuzunda yüzmek isteyen burkinili iki kadın, mayo giymedikleri gerekçesiyle dışarı atılmıştır. Yine yolda yürürken sadece çarşafı olması sebebiyle bir sürü polis tarafından etrafı çevrilerek ve sirenler arasında polis aracına alınan başka bir kadın uzun bir süre polis aracında tutulmuştur (Dokustelle, 2024).

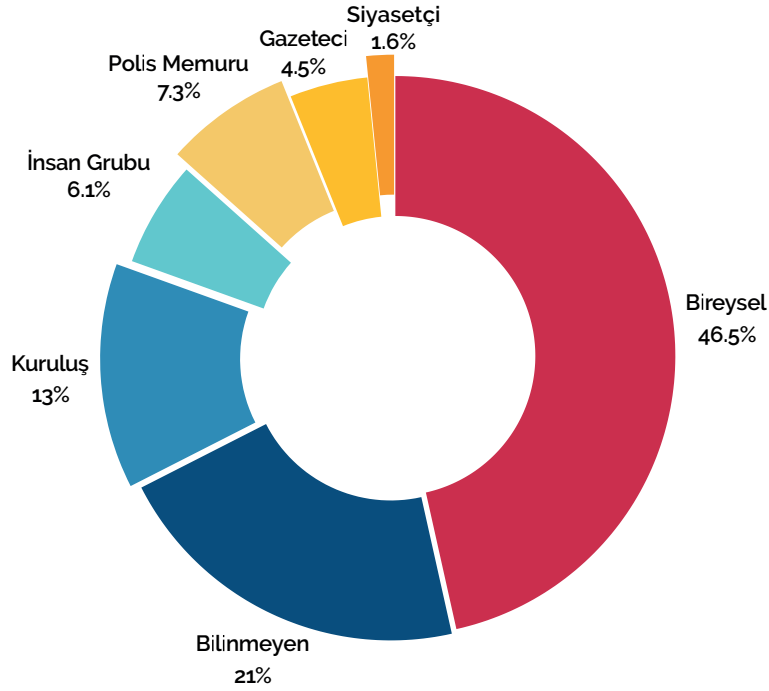
Genel olarak başörtüsüne yönelik bir yasak bulunmasa da halihazırda Avusturya'da kısmi helal kesim yasağı, Karintiya ve Vorarlberg eyaletlerinde minare yasağı, 2017'den beri peçe yasağı, 2018-2020 arasında Anayasa Mahkemesi iptaline kadar ilkokulda tesettür yasağı gibi uygulamalar bulunmaktadır (SETA, 2023).

Kadınlara yönelik görünürlüğün ve Müslümanlığın daha kolay tespit edilmesinden kaynaklanan vakalara benzer nitelikte bir çalışma ise isimlendirme ve aksan üzerinden yapılmıştır. 2023 yılında Avusturya'daki Müslüman karşıtlığına yönelik Daniel Schoenherr tarafından Sosyal Araştırmalar Enstitüsü (SORA.at) çatısı altında yapılan bir saha çalışması çarpıcı sonuçlar ortaya koymaktadır (Schönherr, 2023).

Avusturya'da ev kiralamak isteyen sosyal ve maddi açıdan tamamen aynı şartları taşıyan iki erkek, aynı evler için emlak şirketleri ve ev sahipleri ile iletişime geçmişlerdir. İki kişi arasındaki temel fark ise birinin Avusturyalı isme sahip olarak yerli Avusturyalı aksanına sahip olması, diğersinin ise Müslüman bir isimde ve yabancı aksanı ile konuşmasıdır.

Bu iki kişiye verilen cevaplar arasındaki farklar, ayrımcılığı açık bir şekilde gözler önüne sermiştir. Mart ve Nisan 2023 aylarında Viyana, Graz, Linz ve Innsbruck şehirlerinde toplam 157 ev için iki kişi tarafından telefonla ev görme randevusu istenmiştir. Kendisini Michael Gruber olarak tanıtan kişi tüm evler için olumlu yanıt almışken Muhammad Asif olarak tanıtan kişi evlerden sadece 78'inden direkt randevu alabilmiştir. Ayrıca Muhammad Asif için daha önce aramasına rağmen evlerden %10'u için Michael Gruber'den geç bir tarihe randevu verilmiştir. Bu çalışma, birincil olarak Avusturya emlak piyasasındaki Müslümanlara yönelik ayrımcılığı göstermesi açısından bir göstergedir, ancak aynı zamanda Müslüman kimliğine sahip kişilerin ülkede karşılaştıkları ayrımcılığın en somut örneklerini de teşkil etmektedir (Schönherr, 2023).

Raporda mağdurlara ilişkin "bilinmeyen" başlığı ise mağdur kişinin cinsiyetinin belirtilmediği, zümrelerin söz konusu olduğu veya bir kişinin doğrudan mağdur olmadığı, mağdurun kuruluş olduğu, durumları ifade etmektedir (Dokustelle, 2024).

Şekil 5: İrkçi eylemlerin failleri

Kaynak: Dokustelle, 2024

Raporda dikkat çeken bir diğer önemli veri ise failler hakkındaki bilgilerdir. 2023 yılında Dokustelle'ye bildirilen vakaların faillerinin 23'ü gazeteciler, 37'si polislerdir. Kayda geçen polis şiddeti eylemleri; şiddet içeren müdahalelerin sıklıkla uygulanması, Müslümanların soruşturulması durumunda tanıkların gözlerinin korkutulması ve Müslüman mağdurlara haksız yere para cezası yazılması olarak sıralanabilmektedir. Gazeteciler tarafından işlenen ırkçılık eylemleri ise Müslümanların imajını zedeleyecek ön yargılı, genelleyci ve halkı bölücü ithamları kapsamaktadır. Siyasetçilerin ırkçı eylemleri arasında özellikle Müslüman karşıtı bir dille yapılan, korku ve nefretin yayılmasını sağlayan ve dışlayıcı siyasi yaptırımların onaylanmasına sebep olan söylemler ve ifadeler olarak açıklanmaktadır (Dokustelle, 2024).

Çevrim İçi Eylemler

Dokustelle, 2023 yılında internette yapılan hakaret ve nefret söylemlerini kayda almak adına bir tarama yapmıştır. Çevrim içi ortamda yapılan eylemlerde failin tespitinin zor olması nedeniyle, bu ortamda vakaların çok daha yaygın yaşandığı dikkat çekmektedir.

Söz konusu taramanın neticesinde elde edilen 1.015 kaydın %87'si "nefret söyleminin yaygınlaştırması" kategorisine girmektedir. Vakaların %7,8'inden fazlasında halkı kin ve düşmanlığa kışkırtma söz konusudur. Halkı kin ve düşmanlığa kışkırtma eylemleri, yasaklı Nazi görüş ve sembollerinin kullanılmasını da kapsamaktadır. Faillerin çevrim içi ortamda Nazi düşünceleri ve söylemlerini yaygınlaştırması ve Müslümanlara karşı şiddet çağruları yapması, hakaret etmesi de bu kategori altında toplanmaktadır. Sosyal medya mecrasında "Müslümanların topluca bir trenle Auschwitz'deki ölüm kamplarına gönderilmesi" yorumu buna örnek olarak gösterilebilmektedir (Dokustelle, 2024).

Özellikle sosyal medyadaki yorumlarda Müslüman karşıtı söylemler konusunda bir artış görülmektedir. Müslümanlar "insan dışı varlıklar" olarak adlandırılmakta, onurlarını zedeleyecek hayvan kıyaslamalarına maruz kalmakta ve "cinayet işleme meraklısı" olarak nitelendirilmektedirler (Dokustelle, 2024). İslam'ın ve böylelikle Müslümanların "doğal olarak barışa kâdir olmadığını" ve Avusturya değerleri ile Müslüman değerlerin asla bağdaştırılamayacağı iddia edilmektedir.

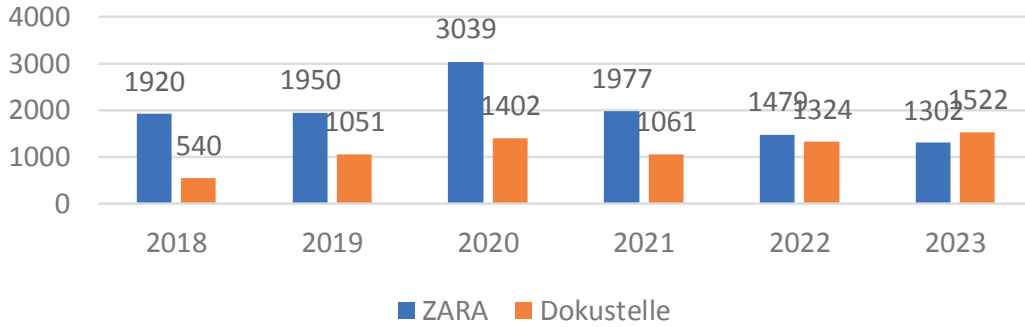
Genel İrkçılık Vakaları ve Müslüman Karşıtlığının Yükselişi

Avusturya merkezli başka bir insan hakları izleme kuruluşu olan ZARA tarafından tutulan raporlar, Avusturya'daki ırkçılık vakalarını kayıt altına almayı amaçlamaktadır. Raporlarında ırkçılık vakasının mağduru ya da vakaya şahit olanların bildirimlerinin yanı sıra İçişleri Bakanlığı ve diğer sivil toplum kuruluşlarından da yararlanmaktadırlar. Hatta kendilerine rapor edilen vakaların %80'inin olaya şahit olanlarca yapıldığını, mağdurların çoğunlukla bildirimde bulunmaya çekindikleri belirtilmektedir.

Her yıl mart ayı içerisinde yayınladıkları raporlarda yer alan ırkçılık vakaları şöyledir: 2022 yılında 1.479 (ZARA, 2023), 2021 yılında 1.977 (ZARA, 2022), 2020 yılında 3.039 (ZARA, 2021), 2019 yılında 1.950 (ZARA, 2020) ve 2018 yılında 1.920 (ZARA, 2020). 2023 yılı raporlarında ise Avusturya genelinde toplam 1.302 ırkçılık vakası raporladıkları ve bunların %60'ının çevrim içi ortamda gerçekleştiği bilgisi yer almaktadır (ZARA, 2024).

Dokustelle tarafından raporlanan Müslüman karşıtı vakalar ile ZARA tarafından derlenen ırkçılık vakaları birlikte değerlendirildiğinde iki tür arasındaki makasın kapandığı açıkça görülmektedir.

Şekil 6: Avusturya'da İrkçi ve İslam/Müslüman karşıtı saldırılar

Kaynak: Dokustelle ve ZARA

Geçmiş dönem raporlarına göre Avusturya genelinde ırkçı vakalar, İslam ve Müslüman karşıtı vakalardan fazla iken ilk defa 2023 yılında Müslüman karşıtı vakalar genel ırkçılığın önüne geçmiştir. Tabii bu sayılar içerisinde ortak vakalar bulunması ihtimaller dahilindedir. Bu nedenle aynı vakalar sayılardan düşülse dahi toplamda Müslüman karşıtı vakalardaki artış tarihte bir ilk olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan Başkanlığımızca takip edilen Avusturya genelinde vatandaşlarımıza yönelik saldırılarda da benzer bir trend izlenmiştir. Bir önceki yıla oranla saldırı sayısı %233 oranında artış göstermiştir. Motivasyonu ırk ve İslam/Müslüman karşıtlığı olan saldırıların ise hemen hemen aynı oranda gerçekleştiği, bir önceki yıla göre İslam/Müslüman karşıtı saikli saldırıların arttığı gözlemlenmiştir.

Başkanlığımızca toplanan veriler ve yukarıda zikredilen kuruluşların raporlama teknikleri arasında farklar bulunmaktadır. Başkanlığımız raporlarında, çoğunlukla medyaya yansıyan, infial yaratan veya kolluk kuvvetlerince müdahil olunan vakalara yer vermektedir. Irk veya din temelinde nefret söylemi, tehdit, şahsa veya kuruluşlara fiili saldırılar gibi daha ağır vakaları takip etmektedir. Ayrımcılık algısı veya bireylerin üçüncü bir kişi olarak şahit oldukları eylemler raporumuza dahil edilememektedir.

İkili anlaşmalar ile başka ülkelerden iş gücü transferi yaparak kalkınmasını gerçekleştirmiş Avusturya gibi ülkelerin yabancı karşıtlığı, ırkçılık, İslam/Müslüman karşıtlığı gibi toplumsal yapıyı derinden etkileyen olgulara yönelik hassasiyetini artırmasına ihtiyacı olduğu değerlendirilmektedir. Münferit vakaların yaşanmasının önüne tam olarak geçilemese de kamu hizmetleri bağlamında ayrımcılığın giderilmesine yönelik strateji belgelerinin oluşturulması, geleceğe dair olumlu bir adım olarak görülmektedir.

KAYNAKÇA

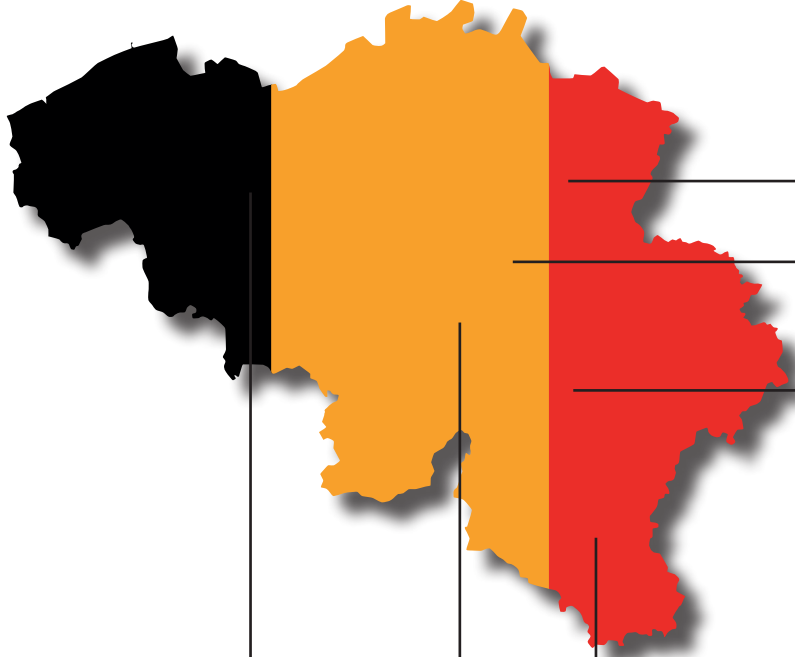
ALJAZEERA. (2023, 01 11). *Islamophobia*. Austria drops bogus ‘terrorism’ charges against Muslim academic: <https://www.aljazeera.com/news/2023/1/11/austria-drops-bogus-terrorism-charges-against-muslim-academic> adresinden alındı

Anadolu Ajansı. (2023, 03 22). *Avrupa İslamofobi Raporu 2022 yayımlandı*. Dünya,Ayrımcılık Hattı: <https://www.aa.com.tr/tr/ayrimcilik-hatti/avrupa-islamofobi-raporu-2022-yayimlandi/2852692> adresinden alındı

Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport (BMKÖS). (2024). *Antirassismus Strategie (ARS)*. Wien: Kompetenzzentrum für Diversität, Antirassismus und Antidiskriminierung (KDA).

- DERSTANDARD. (2023, Ağustos 29). *Türkeistämmige in Österreich – die etablierten Außenseiter*. DERSTANDARD: <https://www.derstandard.at/story/3000000184653/die-etablierten-au223enseiter> adresinden alındı
- Dokustelle. (2024). *Antimuslimischer Rassismus Report 2023*. Wien: Dokustelle.
- EuroNews. (2020, 12 11). *Dünya*. Avusturya'da Anayasa Mahkemesi ilkokullardaki başörtüsü yasağının kaldırılmasına hükmetti: <https://tr.euronews.com/2020/12/11/avusturya-da-anayasa-mahkemesi-ilkokullardaki-basortusu-yasag-n-n-kald-r-lmas-na-hukmetti#:~:text=ayk%C4%B1r%C4%B1%20oldu%C4%9Funa%20h%C3%BCkmetti.-,> adresinden alındı
- European Network of Equality. (2017). *Faith in Equality: Religion and Belief in Europe*. Equinet.
- HaberTürk. (2021, 05 31). *'Islam-Landkarte' neyin haritası? 'Islam-Landkarte' neyin haritası?:* <https://www.haberturk.com/yazarlar/cetiner-cetin/3088945-islam-landkarte-neyin-haritasi> adresinden alındı
- HAVADIS. (2023, 01 03). *Avusturya'da camiye saldırı*. Avusturya: <https://havadis.at/haber/avusturyada-camiye-saldiri-h30926.html> adresinden alındı
- HAVADIS. (2023, 10 05). *Graz'da caminin girişine domuz kafası bırakıldı*. Avusturya: https://havadis.at/haber/grazda-caminin-girisine-domuz-kafasi-birakildi-h35766.html#google_vignette adresinden alındı
- Islam-Landkarte. (tarih yok). *Islam-Landkarte*. Islam-Landkarte: <https://www.islam-landkarte.at/> adresinden alındı
- Perspektif. (2021, 05 28). *AVUSTURYA*. <https://perspektif.eu/2021/05/28/avusturyada-islam-haritasi-endiselere-yol-acti/>: <https://perspektif.eu/2021/05/28/avusturyada-islam-haritasi-endiselere-yol-acti/> adresinden alındı
- Schönherr, D. (2023). *SORA Endbericht: Diskriminierung am Wohnungsmarkt*. Wien: SORA – Institute for Social Research and Consulting.
- SETA. (2017). *EIR(European Islamophobia Report)*. İstanbul: SETA.
- SETA. (2023). *EIR 2022*. İstanbul: LEOPOLD WEST INSTITUTE.
- Statista. (2024, 05 29). *Anzahl der islamfeindlichen Vorfälle in Österreich von 2015 bis 2023*. Gesellschaft: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/997396/umfrage/islamfeindliche-vorfaelle-in-oesterreich/> adresinden alındı
- ZARA. (2020). *Racism Report 2019*. ZARA.
- ZARA. (2021). *Racism Report 2020*. ZARA.
- ZARA. (2022). *Racism Report 2021*. ZARA.
- ZARA. (2023). *Racism Report 2022*. ZARA.
- ZARA. (2024). *Rassismus Report 2023*. ZARA.

BELÇİKA

Belçika Kapsayıcılık ve İslamofobiyle Mücadele Kolektifi verilerine göre, İslam/Müslüman karşıtı saldırılarda **10 mağdurdan 7'si** kadındır.

Belçika Kapsayıcılık ve İslamofobiyle Mücadele Kolektifi verilerine göre, ülkede her hafta **5 İslam/Müslüman** karşıtı vaka kaydedilmektedir.

Mağdurların **%53'ünün başörtülü ve %19'unun ise uzun elbiseli** olması İslam/Müslüman karşıtı kurbanların ağırlıklı olarak tesettürlü kadınlardan oluştuğunu göstermektedir

UNIA, 2023 yılında, **6.706 bildirim** almış ve bu bildirimler temelinde **1.704 dava** dosyası açılmıştır.

Avrupa Birliği'nin İkinci Azınlıklar ve Ayrımcılık Araştırmasına göre, Türk kökenli Belçikalı Müslümanların **%21'i ayrımcılık ve %31'i şiddet** deneyiminin olduğundan söz etmektedir.

YTB tarafından derlenen verilere göre, 2023 yılında **vaka sayısı 8** olmuştur.

11,7 milyon nüfuslu Belçika'da 900 bin civarında Müslüman yaşamaktadır. Belçika'da İslam dini 1974'ten beri resmî olarak tanınmaktadır ancak İslam'ın ülkeye ait olup olmadığı ve Batı Avrupa değerleriyle örtüşüp örtüşmediğı yıllardır tartışılmaktadır. Bu tartışmaların toplum içinde de dönemsel olarak bir kutuplaşmaya sebebiyet verdiği görülmektedir. Ülkede ırkçı, İslam ve Müslüman karşıtlığı saikiyle gerçekleştirilen söylemler, saldırılar ve ayrımcı uygulamalar 2023 yılında da artarak devam etmiştir. Hem ulusal hem de uluslararası raporlara göre saldırıların ve ayrımcı uygulamaların mağduru ekseriyetle tesettürlü Müslüman kadınlardır. Raporlarda ayrıca mağdurların bildirimde bulunmaktan çekindikleri ve dolayısıyla günlük yaşamda karşılaşılan ırkçı, İslam ve Müslüman karşıtı olayların gerçek sayılarının raporlara yansıtılmadığı ve vaka sayılarının çok daha yüksek olduğu değerlendirilmektedir.

Belçika'da İslamofobiyle mücadele alanında çalışmalar sürdüren Belçika Kapsayıcılık ve İslamofobiyle Mücadele Kolektifi (Collectif pour l'Inclusion et contre l'Islamophobie en Belgique, CIB) sivil toplum örgütünün verilerine göre ülkede her hafta 5 İslam/Müslüman karşıtı vaka kaydedilmektedir (Collectif pour l'Inclusion et contre l'Islamophobie en Belgique, CIB, 2024).

CIB tarafından raporlaması yapılan vakalar ayrımcı uygulamalar, fiziki ve sözlü saldırılar kategorilerinde tasnif edilmektedir. Ayrımcı vakaların büyük çoğunluğunun istihdam ve eğitim alanı ile toplumsal yaşamda bildirildiğı kaydedilmiştir. İslam ve Müslüman karşıtlığı konusunda CIB'e bildirilen vakalardan 32'si dava yoluyla mahkemeye taşınmıştır. Dava dosyaların detaylı bir analizi şu sonuçları ortaya çıkartmıştır: 28 dosya (%88) ayrımcılık mevzuatının ihlali nedeniyle açılmıştır. Bunlardan 16 dosya ayrımcılık vakası (%50), 2 dosya nefret suçu vakası (%6), 2 dosya halkı kin ve düşmanlığa tahrik vakası (%6), 6 dosya taciz vakası (%19) ve dosya 2 (%6) olumsuz, aşağılayıcı ve/veya damgalayıcı olsa da ifade özgürlüğü kapsamında giren söylem olarak tasnif edilmiştir. Bu analiz, Belçika'daki İslam ve Müslüman karşıtlığının vuku bulduğı alanlar bakımından da genel durumu gösterir niteliktedir. Nitekim vakaların ekseriyeti, ayrımcı uygulamalar temelinde iken, fiziki ve sözlü saldırı sayısı nispeten daha az yaşanmaktadır.

Dava dosyalarından anlaşılan diğere bir husus ise, 10 mağdurdan 7'sinin kadın olmasıdır (Collectif pour l'Inclusion et contre l'Islamophobie en Belgique, CIB, 2024).

Belçika'da ayrımcılıkla mücadele alanında faaliyetlerini sürdüren UNIA kuruluşu, 2023 yılında, 6.706 bildirim almış ve bu bildirimler temelinde 1.704 dava dosyası açılmıştır. Son beş yılda, ayrımcılığın en çok yaşandığı alanlar sırasıyla 'istihdam,' 'ürün ve hizmet' ve 'medya' bölümleri olarak tespit edilmiştir. 1.811 vakada mağdura yönelik uygulanan ayrımcılığın ırksal nedenlerle yapıldığı kaydedilmiştir. 532 vakada ise mağdur, dini inanç ve felsefi görüşü nedeniyle ayrımcılığa uğramıştır (UNIA, 2024).

Başkanlığımız tarafından derlenen veriler, Belçika içinde kaydedilen vakaların sayılarını oransal olarak doğrular niteliktedir. Zira 2023 yılında Başkanlığımıza bildirimde bulunulan ve Türk medyasında belirlenen vaka sayısı 8 olmuştur. Bunlardan 4'ü nefret söylemi/tehdit, 2'si dernek ve işletmeye saldırı ve diğere 2'si ise şahsa saldırı niteliğindedir. Şahsa yönelik saldırı eylemleri, PKK yandaşları ve sempatizanları tarafından gerçekleştirilmiştir.

İslam ve Müslüman Karşıtlığının Arka Planı

Fransa'nın aksine Belçika, din ve devlet arasında, dinlerin tanınmasına ve finansmanına izin veren ve özellikle dini yaşamayı kolaylaştıran esnek bir ayrıma sahiptir. Ülke laik bir devlet değil, tarafsızlık ilkesinin benimsendiği bir devlettir. Tarafsızlık ilkesinin genel tanımlanması, dini görünürlüğün kısıtlanmasına ya da buna izin verilmesine olanak tanımaktadır. İslam karşıtlığı Belçika'da bir tartışma konusuysa da Fransa'dakine kıyasla daha az hararetlidir çünkü kavram dinin yerinin daha az tartışmalı olduğu bir bağlamda bulunmaktadır. Ancak İslam'ı çevreleyen bu tartışmalar, toplumun ırkçılık algısının evrimini sorgulamaya teşvik etmektedir. Aslında İslamofobi teriminin zaman içindeki değişimi gözlemlendiğinde, anlamın kınanmaya mahal vermeyen bir dini ön yargıdan yeni bir kültürel ırkçılığa, İslam ve Müslüman karşıtlığına doğru bir evrim geçirdiği dikkat çekmektedir.

Belçika'da Fransızca konuşulan kesimde ırkçılık, İslam ve Müslüman karşıtlığı konusunda faaliyet gösteren çok sayıda aktör vardır ancak başlıca aktörler şunlardır: Unia ve Mrax. Unia, 1993'ten bu yana varlığını sürdüren bağımsız bir kamu kurumuyken, Mrax, 1950'de Yahudi direnişçiler tarafından kurulan bir kuruluştur. Spesifik olarak İslamofobiyle mücadele alanında çalışmalar yürüten dernekler ise, 2014'ten bu yana sembolik bir aktör olarak CIB (Belçika Kapsayıcılık ve İslamofobiyle Mücadele Kolektifi) ve ardından 2012 ile 2014 yılları arasında faaliyet gösteren Müslüman Hakları Belçika (MBR) kuruluşlarıdır.

Başlangıçta İslam'a karşı hoşgörüsüzlük olarak tanımlanan İslamofobi terimi, 2010'ların başlarında kendi başına ırkçılık olarak değerlendirilmeden önce, yavaş yavaş ırkçılığın örtülü bir tezahürü haline gelmiştir. Ancak bu İslamofobi-ırkçılık bağlantısı, önemli ölçüde çok anlamlılığını koruyan terimin belirsizliğini engellemektedir. Örneğin, CIB'nin raporlarında İslamofobi hem ırkçılığa hem İslam korkusuna (2014 ve 2018 yılları arasında) hem de bir Müslümana veya Müslüman olduğu varsayılan bir kişiye yönelik şiddet ve ayrımcı uygulama biçimine atıfta bulunmaktadır. Bu çok anlamlılığı azaltmak için özellikle 2008 yılında suç sayılan İslamofobi'yi suç sayılmayan İslamofobi'den ayırmak amaçlı UNIA tarafından girişimlerde bulunulmuştur. Söz konusu girişimler, Belçika ayrımcılıkla mücadele kanunu kapsamında cezalandırılacak hem ifadeleri hem de eylemleri içermektedir. Ancak bu ayırım, İslamofobi'yi örneğin 'insan hakları ihlali' olarak tanımlayarak kınanması gereken bir olgu olarak kabul ettirmeye çalışan diğer aktörler tarafından her zaman dikkate alınmamaktadır.

Belçika'da ırk ve din temelli ayrımcılığa ilişkin çalışmalar yürüten iki önemli kuruluştan birisi olan CIB doğrudan İslamofobiye ilişkin faaliyetler sürdürürken UNIA'nın çalışma alanı daha kapsamlıdır.

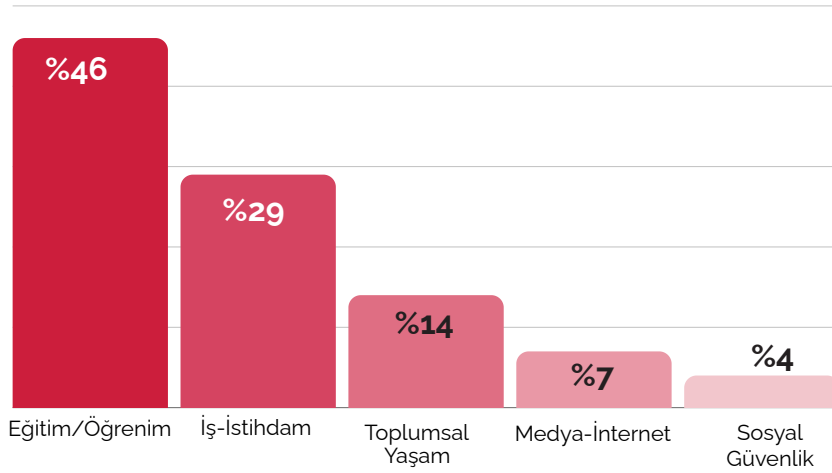
CIB'nin İslamofobi Raporunda Yer Alan Veriler ve Tespitler

Belçika Kapsayıcılık ve İslamofobiyle Mücadele Kolektifi (CIB)'nin 2023 yılı verilerine istinaden yayınladığı ayrımcılık raporuna göre en çok eğitim öğrenimde ayrımcılığa rastlanılmaktadır (Collectif pour l'Inclusion et contre l'Islamophobie en Belgique, CIB, 2024).

Vakaların Alana Göre Dağılımı

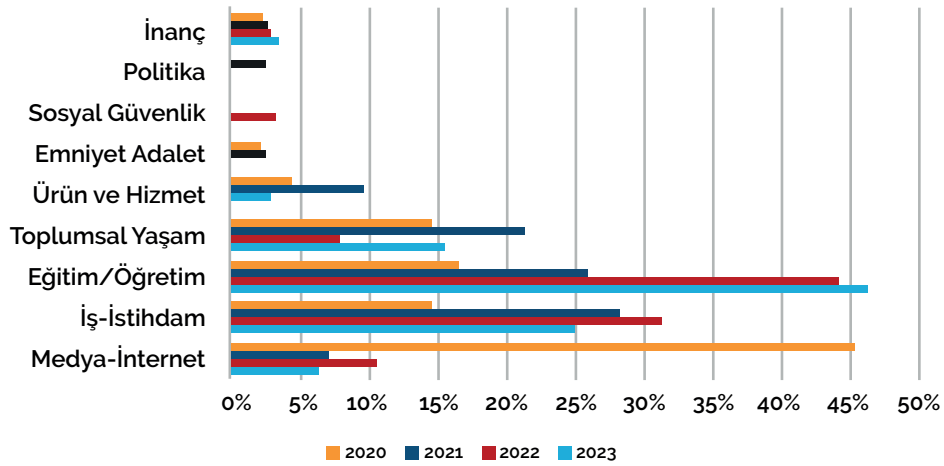
CIB verilerine göre 2023 yılında İslam/Müslüman karşıtlığı içeren bildirimlerin başında "eğitim/öğrenim" ve "iş-istihdam" alanları gelmektedir. Son 3 yılın tablosuna bakıldığında %46'lık oranla bildirimlerin ilk sırasında "eğitim/öğrenim" alanı yer almaktadır (Collectif pour l'Inclusion et contre l'Islamophobie en Belgique, CIB, 2024).

Şekil 1: İslam/Müslüman karşıtlığı içeren bildirimlerin yapıldığı alanlar

Kaynak: Collectif pour l'Inclusion et contre l'Islamophobie en Belgique, CIB, 2024

Şekil 2: 2020'den 2023'e kadar alanlara göre dağılımlar

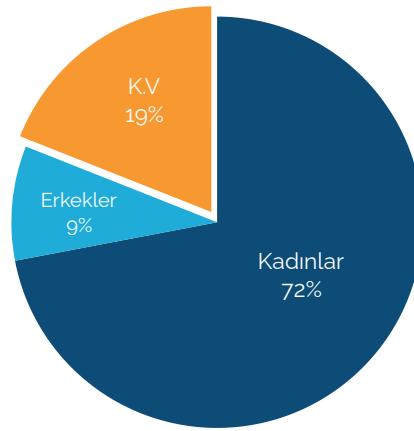

Kaynak: Collectif pour l'Inclusion et contre l'Islamophobie en Belgique, CIB, 2024

Mağdurlar

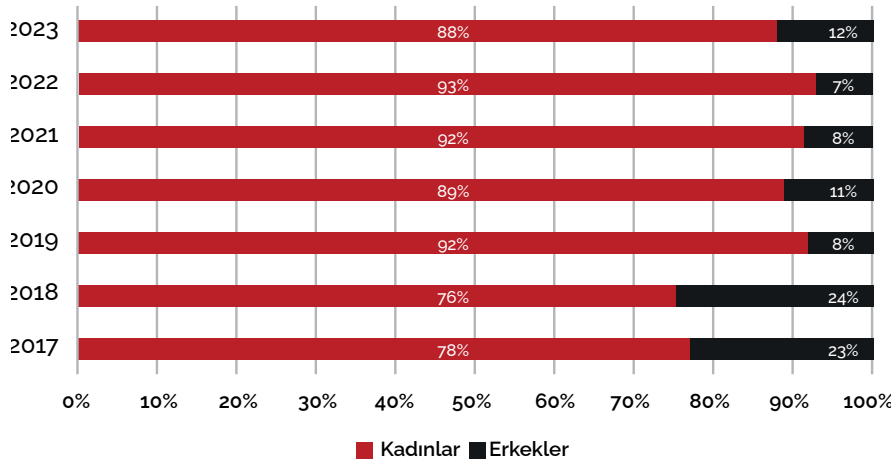
2023 yılında CIB'ye bildirilen 32 vakanın analizine göre, 10 mağdurdan 7'si kadındır. Her yıl tekrar eden bu durum, CIB tarafından raporlanan İslamofobik eylemlerin özellikle cinsiyete dayalı doğasını teyit etmektedir. "K.V" tanımılaması ise gruplara yönelik eylemleri kapsamaktadır. CIB'nin rakamlarına göre mağdurların ekseriyetinin kadınlar olması eğilimi birkaç yıldır sabit ve görünür durumdadır (Collectif pour l'Inclusion et contre l'Islamophobie en Belgique, CIB, 2024).

Şekil 3: İslamofobik eylemlerin cinsiyete göre dağılımları

Kaynak: Collectif pour l'Inclusion et contre l'Islamophobie en Belgique, CIB, 2024

Şekil 4: 2017'den 2023'e cinsiyete göre dağılım

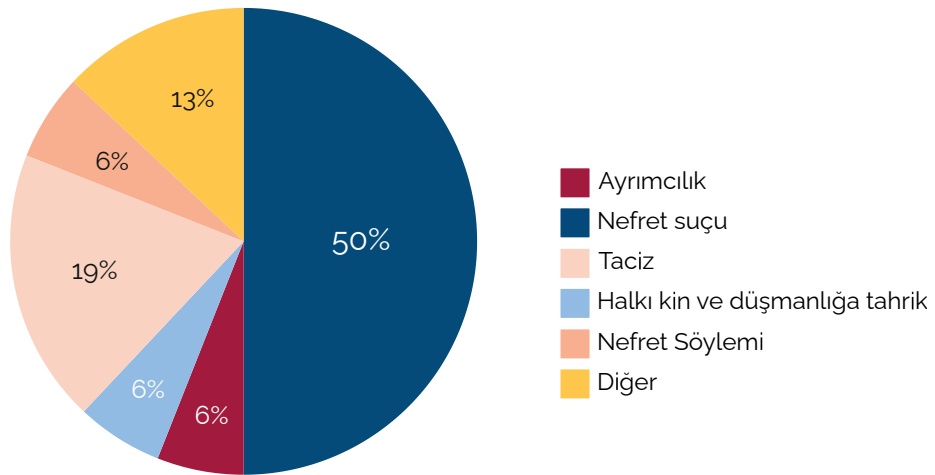
Kaynak: Collectif pour l'Inclusion et contre l'Islamophobie en Belgique, CIB, 2024

Vaka Türüne Göre Dağılım

CIB'ye 2023 yılında yapılan bildirimlerden 32'si İslam ve Müslüman karşıtlığı temelinde mahkemeye taşınmıştır. Dava dosyalarının detaylı bir analizi şu sonuçları ortaya çıkartmıştır. 28 dosya (%88) ayrımcılık mevzuatının ihlali nedeniyle açılmıştır. Açılan davalarda öne çıkan ihlal nedenleri şu şekildedir:

- 16 ayrımcılık vakası (%50),
- 2 nefret suçu vakası (%6),
- 2 halkı kin ve düşmanlığa tahrik vakası (%6),
- 6 taciz vakası (%19),
- 2 vaka (%6) olumsuz, aşağılayıcı ve/veya damgalayıcı söylemler içermektedir (Collectif pour l'Inclusion et contre l'Islamophobie en Belgique, CIIB, 2024).

Şekil 5: Vaka türüne göre dağılım

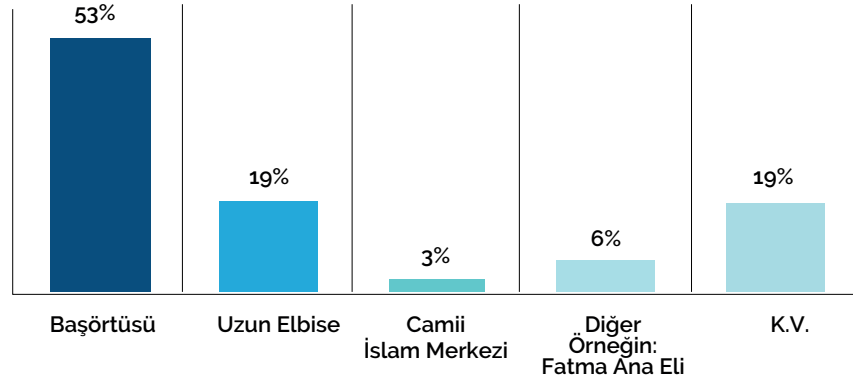
Kaynak: Collectif pour l'Inclusion et contre l'Islamophobie en Belgique, CIB, 2024

Mağdurun "Müslüman" Kimliği ve Aidiyetinin Görünürlüğü

Mahkemeye taŐınan davalarda Müslüman kimliği ve aidiyetinin görünürlüğü, başörtüsü/sakal ve camide bulunma olarak tanımlamıŐtır. Mağdurların %53'ünün başörtülü ve %19'unun uzun elbiseli olması İslam/Müslüman karşıtı kurbanların ağırlıklı olarak özellikle tesettürlü kadınlardan olduğunu teyit eder niteliktedir.

Başkanlığımız tarafından derlenen ve Türk medyasında yer alan vakalar arasında Belçika'da bu yıl kadınların iş ve eğitim alanında başörtüsünü aşağılayan sözlü saldırılar dikkat çekmektedir. Fransa'daki abaya, uzun elbise giyimi tartıŐmalarından sonra okullarda Müslüman öğrencilere yönelik kontrolcü yaklaşımların benzerleri Belçika'da da vukuu bulmuştur. Camii tanınırlıklarını kısıtlayan giriŐimlerin yanı sıra İslam ile ilgisi olmayan fakat İslam'la alakalandırılan olaylar da gerçekteŐmiştir. Müslüman karşıtı ırkçı eylemlerin en görünür olduğu yerlerin eğitim ve iş-istihdam alanlarında olduğu hem CIB'nin raporunda hem de Başkanlığımızın verileriyle doğrulanmaktadır.

Şekil 6: Müslüman karşıtı ırkçı eylemlerin gerçekteŐtiĐi alanlar

Kaynak: Collectif pour l'Inclusion et contre l'Islamophobie en Belgique, CIB, 2024

Raporda açıklanan verilerin buzdağının görünen kısmı olduğu ve günlük yaşamda ırkçı, İslam ve Müslüman karşıtı vakaların çok daha yüksek olduğu değerlendirilmektedir.

UNIA'nın Ayrımcılık Raporu

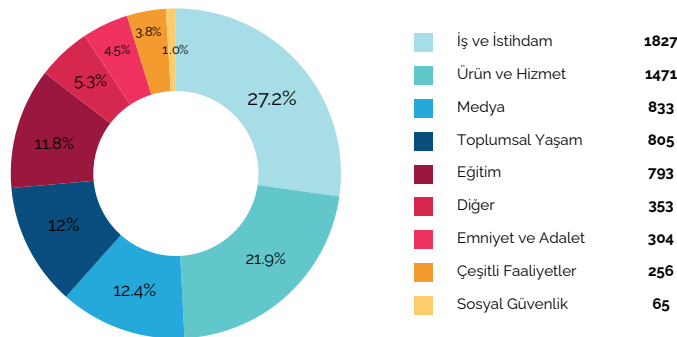
Ayrımcılıkla mücadele alanında yetkili olan UNIA kuruluşu, 2023 yılında, 6.706 bildirim almış ve bu bildirimler temelinde 1.704 dava dosyası açılmıştır. 2010 yılından bu yana alınan bildirim ve açılan dava sayısı yılda ortalama 6.226 bildirim ve 1.801 dava dosyası olarak kaydedilmiştir (UNIA, 2024).

2021 yılında alınan ihbar sayısı mutlak zirveyi görmüş ancak ardından daha düşük bir seviyeye inmiştir. Bu düşüşün sebebinin 2019-2022 döneminde yaşanan Covid salgınından kaynaklandığı değerlendirilmektedir. 2023 yılında, Covid'in etkisi tamamen ortadan kalkmış ve dolayısıyla küresel gelişmeler ışığında da yeniden yüksek vaka sayıları raporlanmıştır (UNIA, 2024).

Toplumsal Alanlar

UNIA yaşanan vakaları vukuu buldukları sosyal yaşam alanına göre kategorilere bölmektedir. Bunlar iş ve istihdam, medya, eğitim, emniyet ve adalet, sosyal güvenlik gibi sınırları belli yaşam alanlarıdır. Bunun yanı sıra istihdam ve eğitim gibi sınırları net olmayan 'mal ve hizmet' gibi bir alan da konut, sağlık, ulaşım, bankacılık, sigorta ve konaklama, yeme ve içme hizmetleri gibi genel yaşam alanları kapsamaktadır. "Çeşitli faaliyetler" kategorisi ise özellikle sosyo-kültürel ve sportif faaliyetleri ifade etmektedir. "Toplumsal yaşam" alanı, bu kategorilerin dışında kalan fakat kamusal alanda olup biten her şeyi, örneğin mahalle kavgalarını ve benzerlerini dahil etmek için oluşturulan bir kategoridir.

Şekil 7: Ayrımcılığın yaşandığı alanlar

Kaynak: UNIA, 2024

Son beş yilda, ayrımcılığın en çok yaşandığı klasik ilk üç kategori 'istihdam,' 'ürün ve hizmet' ve 'medya' olmaya devam etmiştir. İstihdam alanında yaşanılan ırk ve din temelli ayrımcılık vakaları 2023 yılında 1.826 ihbarla (%27,2) ilk sırada yer alırken, onu 1.471 ihbarla (%21,9) mal ve hizmetler ve 833 ihbarla (%12,4) medya takip etmektedir. 'Toplumsal yaşam' kategorisi ise 805 ihbarla (%12) dördüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 1: Yıllara göre ayrımcılığın yaşandığı alanların değişimi

	2019	2020	2021	2022	2023
İş ve İstihdam	1858	1812	1889	1534	1826
Ürün ve Hizmet	1880	1731	2526	1707	1471
Medya	1922	2674	2202	1488	833
Toplumsal Yaşam	594	1082	1188	828	805
Eğitim	746	664	747	731	793
Diğer	584	580	1110	396	353
Emniyet ve Adalet	321	361	345	256	304
Diğer Faaliyetler	418	464	525	275	256
Sosyal Güvenlik	154	98	78	95	65

Kaynak: UNIA, 2024

'Ürün ve hizmet,' 'medya,' 'toplumsal yaşam' ve 'diğer' kategorilerinde bildirimlerin Kovid-19 dönemi nedeniyle 2020-2021 yıllarında zirve yaptığını görölmektedir. Bu kategorilerdeki vaka sayısı, 2023 yılında Kovid-19 dönemi öncesiyle karşılaştırılabilir bir seviyeye geri dönmüőtür. İstihdam alanındaki kaydedilen vaka sayısı, 2022'deki düşüşün ardından önceki yıllara benzer bir seviyeye yükselmiştir. İş ve istihdam kategorisi Kovid-19 döneminden bu yana bir kez daha en çok vakanın kaydedildiği alan olmuştur. Ürün ve hizmet alanındaki bildirim sayısı, Kovid-19 dönemindeki mutlak zirvenin ardından düşüşe geçmiş son beş yılın en düşük rakamına ulaşmıştır.

Ayrımcılığa Temel Oluşturan ve Yasayla Korunan Kriterler

Ayrımcılık karşıtı mevzuat (federal yasalar, kararnameler ve yönetmelikler vb.) belirli unsurların koruma altında olduğunu ve bu unsurlardan dolayı ayrımcılığın bir hak ihlali anlamı taşıdığını hükme bağlamaktadır.

Söz konusu unsurlar şunlardır; uyruk, ten rengi, soy, ulusal veya etnik köken, sözde ırk, engellilik, cinsel yönelim, yaş, mülkiyet, sağlık durumu, dini veya felsefi inanç, doğum, fiziksel veya genetik özellik, siyasi inanç, sendikal inanç, medeni durum, köken, sosyal köken veya durum ve hane halkı yapısıdır (Dupont, 2023).

Ayrımcılık kriterleri 'ten rengi,' 'soy,' 'milliyet ve ulusal veya etnik köken' ve 'sözde ırk', UNIA'nın raporunda 'ırksal' kriterler genel terimi altında yer almaktadır. 2023 yılında en çok ihbarlar 'ırksal kriterler,' engellilik veya 'felsefi görüş ya da dini inançla' ilgili olmuştur. İhbar sayılarının dizilimi incelendiğinde dikkat çeken husus, Kovid-19 döneminde 'sağlık durumu' kriteri zirveye ulaşırken 'ırk' kriteri için alınan bildirim sayısında bir düşüş yaşanmasıdır (UNIA, 2024).

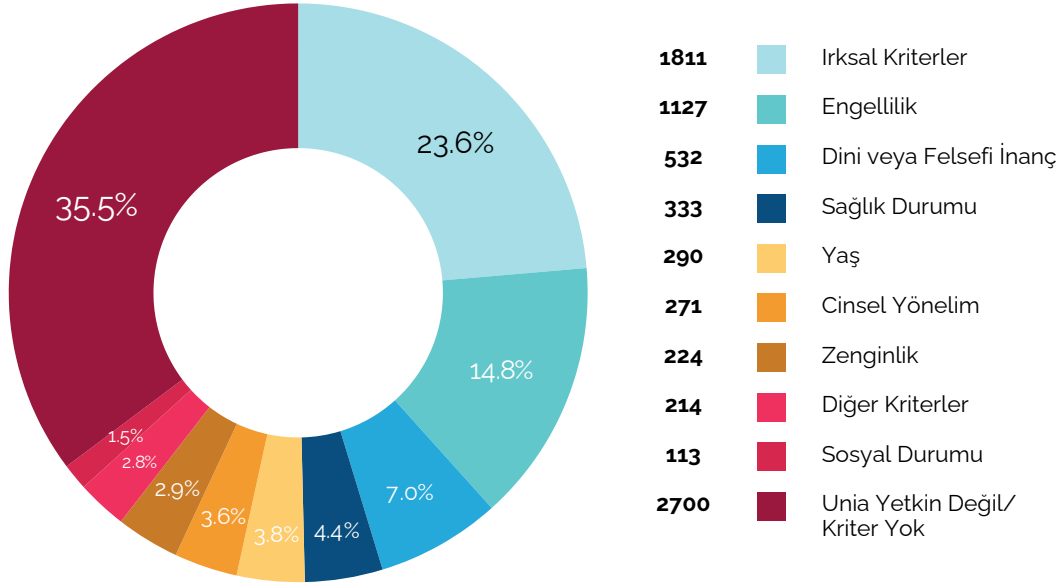
Avrupa Birliği'nin İkinci Azınlıklar ve Ayrımcılık Araştırması- Müslümanlar (EU-Midis II) kapsamında Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı, diğerlerinin yanı sıra Belçikalı Müslümanlara ayrımcılık ve şiddet deneyimleri hakkında sorular yönelmiştir.

Kuzey Afrika kökenli Müslüman katılımcıların %30'u anketten önceki 12 ay içerisinde, %43'ü ise son 5 yıl içerisinde Belçika'da ayrımcılığa maruz kaldıklarını ifade etmiştir. Bu oran Türk kökenli Müslüman katılımcılar için sırasıyla %21 ve %31 ile önemli ölçüde daha düşüktür (FRA – Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı, 2018).

Belçikalı Müslüman katılımcıların %59'u Belçika'da dine dayalı ayrımcılığın nispeten yaygın veya çok yaygın olduğunu düşünürken, %57'si bunun etnik köken veya göç bağlamında geçerli olduğunu ve %49'u da durumun ten rengi temelinde geçerli olduğunu düşünmektedir. Son olarak, Belçika'daki Kuzey Afrikalı katılımcıların %37'si ve Türk katılımcıların %17'si anketten önceki 12 ay içinde tacize uğradıklarını belirtmiştir. Bu araştırma ve UNIA'nın raporları Belçika'da hem ırk hem de dini inanç nedeniyle ayrımcılık vakalarındaki endişe verici düzeyi teyit eder niteliktedir.

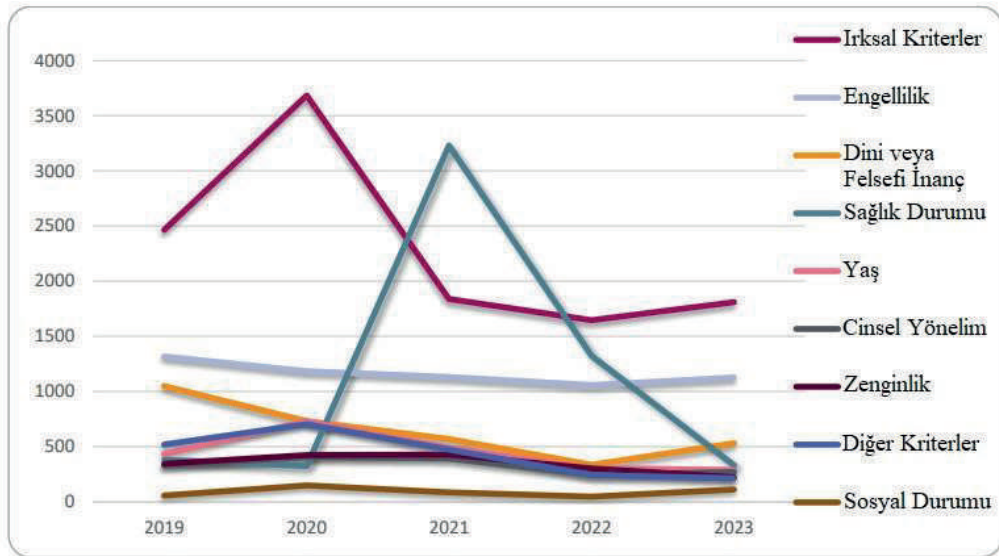

Şekil 8: Ayrımcılığın mağdurları

Kaynak: UNIA,2024

Şekil 9: Ayrımcılığın motivasyon bazında dağılımı

Kaynak: UNIA,2024

Tablo 2: Ayrımcılığın motivasyon bazında yıllara göre dağılımı

	2019	2020	2021	2022	2023
Irksal Kriterler	2465	3684	1839	1647	1811
Engellilik	1318	1185	1131	1059	1127
Dini veya Felsefi İnanç	1050	733	571	336	532
Sağlık Durumu	383	326	3231	1326	333
Yaş	434	732	489	306	290
Cinsel Yönelim	328	406	395	247	271
Zenginlik	347	424	429	304	224
Diğer Kriterler	521	705	474	243	214
Sosyal Durumu	59	150	86	48	113

Kaynak: UNIA, 2024

Helal Kesim Yasağı ve Etkileri

Avrupa ülkelerinde Müslümanların anayasa ile güvence altına alınan hak ve özgürlüklerini kısıtlayan ya da Müslümanlara yönelik ayrımcılığı meşrulaştıran yasal düzenlemeler de İslam ve Müslüman karşıtlığının bir unsurudur. Belçika'da son yıllarda bu bağlamda en dikkat çeken yasaklama helal kesime yönelik yaşanmıştır.

Belçika'da, 7 Temmuz 2017'de Flaman Bölgesi, 4 Ekim 2018'de de Valon Bölgesi birer Kararname ile hayvanları koruma kanunlarında değişiklik yaparak önceden sersemletilmeksizin hayvan kesimini yasaklamışlardır. Bu sebeple, Müslümanlar helal et ihtiyaçlarını karşılamak üzere Brüksel-Başkent bölgesi ve diğer ülkelere yönelmiştir. Çeşitli gerçek ve tüzel kişiler her iki kararnameyi de Belçika Anayasa Mahkemesi'ne taşımıştır. Fakat en son AİHM'ye kadar gelen dava sürecinin sonucunda AİHM 13 Şubat 2024'te verdiği gerekçeli kararında oy birliği ile inanç özgürlüğünün ihlal olmadığı yönünde karar vermiştir.

Hayvan refahından sorumlu Flaman Bakan Ben Weyts AİHM'nin bu kararını "tarihi" olarak nitelendirmiş ve memnuniyetle karşılamıştır. Bu kararın "öncüleri" olan Flamanlar için bir "gurur" kaynağı olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, ülkede sersemletmeden ritüel kesimin hala mümkün olduğu tek bölge olan başkent Brüksel'e de bir çağrıda bulunmuştur.

Sadece Brüksel'de değil, Avrupa genelinde de yasağın yolunun açık olduğunu vurgulamıştır. Belçika İslam Temsil Kurumu ve Belçika İslam Koordinasyon Kurulu tarafından yapılan yazılı açıklamada, karara itiraz edileceği ifade edilmiştir. AIHM'nin kararının lkedeki Müslümanları "hayal kırıklığına uğrattığı" belirtilmiştir. Ayrıca açıklamada Şunlar da kaydedilmiştir: "Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Evrensel Beyannameyi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile güvence altına alınan dini zgrlkler, Müslümanların dini özgürlükleri söz konusu olduğunda yeni yasalar ve mahkeme kararlarıyla sürekli olarak kısıtlanmaktadır. Belçika Müslümanları, maruz kaldıkları bu ötekileŐtirici ve ayrımcı muamele hissini pekiŐtiren bu karardan endişe duymakta ve dini özgürlüklerine yönelik bu kısıtlamaların nereye kadar gideceğini merak etmektedirler."

AIHM'nin verdiği kararın, temyizde kesinleŐmesi halinde Brüksel-Başkent Bölgesinde ve AB lkelerinde de yasağın uygulanma ihtimali çok yüksektir. Bu durumda, AIHM'nin kararında belirttiği ve ihlal olmadığı yönünde gerekçe gösterdiği "nc bölgelerden ve başka lkelerden helal etin temin edilebilmesi" hususu güncel ve gerçekçi olmaktan çıkacaktır.

İrkçılığa Karşı Ulusal Eylem Planının Federal nlemleri 2021 – 2024

Belçika 2001 yılında Durban Deklarasyonu'nu imzalayarak ırkçılığa karşı ulusal bir eylem planı geliştirme taahhüdünde bulunmuştur. Bu minvalde eylem planı, 15 Temmuz 2022 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilerek "İrkçılığa Karşı Ulusal Eylem Planının Federal nlemleri 2021 – 2024" alıŐması yürürlüğe girmiştir. İrkçılığa karşı bu ulusal eylem planı, Belçika'nın 20 yıl önce verdiği taahhüdü somutlaŐtırmakta ve Avrupa Komisyonu'nun 2022 yılı sonuna kadar bir ulusal eylem planı benimseme talebine yanıt vermektedir. Plan aynı zamanda Komisyon'un, sivil toplum ve eşitlik kurumlarının temsilcilerinin ırkçılığa karşı ulusal eylem planlarının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde yer almalarının sağlanması talebine de karŐılayacaktır (Ministère de la Fdration Wallonie-Bruxelles) (NAPAR, 2022).

İrkçılığa Karşı Ulusal Eylem Planı'nda federal önlemleri arasında fırsat eŐitliđi, istihdam, ekonomi, iltica ve g, sağlık, adalet, polis, kamu hizmeti, dış ilişkiler, dijital medya ve hareketlilik alanlarında ırkılığla mücadeleyi amaçlayan 80'den fazla eylem yer almaktadır.

İrkçılığa Karşı Ulusal Eylem Planı'nda yer alan federal tedbirler "ırksal" kriterlere (milliyet, sözde ırk, ten rengi, soy ve ulusal veya etnik köken) odaklanmakta ve çeşitli ırkçılık türleriyle (antisemitizm, İslamofobi ve Afrofobi dâhil) mücadele etmeyi amaçlamaktadır. Bu önlemlerin hedef kitlesi, potansiyel mağdur olan, ırkçılığa, ırk ayrımcılığına, yabancı düşmanlığına veya bunlarla bağlantılı hoşgörüsüzlüğe maruz kalan veya hedefi olan bireyler veya gruplardan oluşmaktadır.

Sembolik Değere Sahip Saldırı Örnekleri

2023'te gerçekleşen ırkçı, İslam ve Müslüman karşıtı eylemlerin bilhassa son yıllarda özellikle başörtüsü üzerine yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Bu tür saldırıların çok az sayıda kayıt altına alındığı değerlendirilmektedir.

- 5 Temmuz'da huzurevinde çalışan bir genç kızın başörtüsü ile çalışmasına müsaade edilememiş "İş alanında dini sembollere yer verilmemektedir." denilmiştir.
- 15 Eylül'de 9 yaşındaki Saloua okumak istediği bölümü, ileride iş bulmakta sıkıntı yaşayacağı için seçemediğini ifade etmiştir. Öğretmenlik yapmak isteyen Saloua, okullarda başörtüsü ile ders verme imkânın kısıtlı olmasından dolayı hayalinden vazgeçmek zorunda kalmıştır.
- 15 Eylül'de Brüksel'de gerçekleşen saldırılar sonrasında iş yerinde başörtüsü ile çalışan Soehaila L., insan kaynakları sorumlusunun kendisine "İslam'ın kötü bir imaja sahip olduğunu ve müşteri kaybetmek istemediklerini" söylediğini ifade etmiştir.

Fransa'daki tutumun etkisi altında son yıllarda Belçika'da da başörtüsüne karşı gerçekleşen bu tür eylemler yüksek okul ve üniversite çağındaki gençleri tedirgin etmektedir. Müslüman genç kızlar, başörtüsü ile okuyabilecekleri bölümleri bulmakta zorlanmakta ve iş olanaklarının kısıtlandığını düşünmektedirler.

2023 yılında Belçika aşırı sağının hedefi Belçika'daki camiler olmuştur. Camilerin Türk Hükümetinin etkisi altında olduğu iddia edilmiş, bazılarının tanınmasının geri çekilmesi istenilmiştir.

- Belçika Diyanet Vakfına bağlı camiler sistematik bir Şekilde hedef gösterilmiŐ ve 3 Mayıs'ta Aalst Kevser Camisinin tanınmasının Belçika Diyanet Vakfı ve Diyanet İŞleri Başkanlığı ile bağlantıları öne sürölerek caminin tanınırlığını askıya alınması prosedürünün baŐlatılacaėı bildirilmiştir.
- N-VA Partili Genk Belediye Meclis Üyesi ve aynı zamanda Flaman Hükümetinde bakanlık yapan Zuhal Demir 20 Mart'ta Millî GörüŐe bağlı bir caminin tanınmasını engellemek amacıyla görüş sunmuştur.

Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili genel seçimleri için Belçika'daki oy kullanma merkezlerinde bulunan Türk seçmenlere yönelik PKK sempatanları ve yandaşları tarafından saldırılar gerçekteŐirilmiiŐtir.

- 30 Nisan'da, Cumhurbaşkanlığı ve genel seçimleri için Belçika'da yaşayan Türkler, oy kullanma merkezine gittiklerinde terör örgütü PKK yandaşlarının provokasyonu ve sözlü hakaretlerine maruz kalmıştır. Sözlü saldırıdan sonra PKK yandaşları Türk seçmenlere yumruklarla saldırmıştır.
- 25 Mayıs'ta Brüksel'de Cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci turu için oy verme işleminin tamamlanmasının ardından oy kullanılan binadan ayrılan bir genç, terör örgütü PKK yanlıları tarafından sokakta saldırıya uğramıştır. PKK yandaşları gence kesici aletlerle saldırarak yüzünü yaralamıştır. Olay yerinde gence yardım etmek için gelen vatandaşlar ile PKK yandaşları arasında arbede çıkmış ve olay yerinde bulunan araçlar hasar görmüştür.

KAYNAKÇA

- Collectif pour l'Inclusion et contre l'Islamophobie en Belgique (CIB). (2024, 07 31). *L'islamophobie en Belgique*. Home: <https://islamophobia.be/> adresinden alındı
- Dupont, K. (2023, 03 23). *Quels sont les chiffres sur le racisme en Belgique?* . <https://www.moustique.be/actu/belgique/2023/03/20/quels-sont-les-chiffres-sur-le-racisme-en-belgique-258764> adresinden alındı
- FRA – Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı. (2018). *İkinci Avrupa Birliği Azınlıklar ve Ayrımcılık Anketi*. Lüksemburg: Avrupa Birliği Resmî Yayınlar Ofisi
- Ministère de la Fédération Wallonie-Bruxelles. (tarih yok). *Plan de lutte contre le racisme 2023-2026*. Ministère de la Fédération Wallonie-Bruxelles.
- NAPAR. (2022). *Les mesures fédérales du Plan d'action contre le racisme 2021-2024*. NAPAR.
- UNIA. (2024, 07 30). *Rapport Chiffres 2023*. UNIA. Unia: <https://www.unia.be/en> adresinden alındı

BİRLEŞİK KRALLIK

İçişleri Bakanlığı'nın verilerine göre, Müslümanlara yönelik gerçekleştirilen suç sayısı **3.400 olarak** raporlanmış olup bir önceki döneme kıyasla **%44'lük bir artış** söz konusudur.

2022'de yayımlanan MEND verilerine göre, camilerin veya İslami kurumların **%42'si son 3 yıl** içinde **dini motifli saldırılara** maruz kalmıştır.

Tell MAMA, son dönemde Müslüman karşıtı olaylarda "yıl içindeki en önemli artışı" 7 Ekim 2023 - 7 Şubat 2024 tarihleri arasında raporlamış ve hem çevrim içi hem de çevrim dışı **2.010 Müslüman karşıtı** vaka kaydetmiştir.

2023 yılında **20 vaka** Başkanlığımız kayıtlarında yer almıştır.

Nüfusunun yaklaşık 4 milyonu Müslüman olan Birleşik Krallık'ta, İslam ve Müslüman karşıtı ırkçı vakalarda son yıllarda yaşanan artış endişe verici boyutlara ulaşmıştır. Yapılan araştırmalar ve raporlamalar, Birleşik Krallık'ta dini gruplara karşı suçların en fazla Müslümanlara yönelik işlendiğini göz önüne sermektedir. Kıta Avrupası'na göre daha az vaka kaydedilse de ırkçılık ile İslam ve Müslüman karşıtlığı Birleşik Krallık'ta da önemli bir sorun haline gelmiş ve aşırı sağ grupların toplumsal düzlemde eylemsel boyuta geçeceği riskini barındırmaktadır. Vakalardaki artış veya azalışın ülke içindeki göçmen nüfusun genel intibası, ekonomik sorunlar vb. konuların yanı sıra dışsal faktörlere (uluslararası terör olayları, ülke içindeki münferit saldırı olayları vb.) bağlı olduğu değerlendirilmektedir.

2017 yılında yaşanan Manchester'daki bombalı saldırıda 22 kişinin ölmesi ve 59 kişinin yaralanması bir dönüm noktası teşkil etmektedir. Zira bu saldırıdan sonra İslam ve Müslüman karşıtı suçlar üst seviyeye çıkmış fakat sonraki yıllarda yeniden azalma eğilimine girmiştir. Ekim 2023'te başlayan İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırıları sonrası Birleşik Krallık'ta İslam ve Müslüman karşıtlığı yine bir artış trendi yakalamıştır. Bu durum, Birleşik Krallık'ta İslam ve Müslüman karşıtlığının güncel ve küresel olaylardan etkilendiğini bir kez daha göstermektedir.

Birleşik Krallık'ta İslam ve Müslüman karşıtlığı ile mücadele eden STK'lar İslam ve Müslüman karşıtı vakaları kayıt altına almakta ve analizler yayımlamaktadır. Hukuki anlamda ülkede İslamofobinin resmi bir tanımı bulunmamakla beraber, ülkede hem parlamento hem de çeşitli STK'lar İslamofobinin bir tanımı üzerine istişarelerde bulunmuşlardır. Zira tanımlamanın mücadelenin daha kurumsal anlamda yürütülmesinde etkisi olacağı değerlendirilmektedir.

Başkanlığımız 2018 yılından itibaren ülkedeki Türk varlığına yönelik gerçekleştirilen vakaları raporlamaktadır. Birleşik Krallık'ta 2023 yılında 20 vaka Başkanlığımız kayıtlarında yer almıştır.

Birleşik Krallık Parlamentosunun İslamofobiye İlişkin Görüşleri

650 seçilmiş milletvekilinden oluşan Avam Kamarası ve atama/veraset yoluyla atanan yaklaşık 800 üyenin bulunduğu Lordlar Kamarası olmak üzere iki kanatlı bir yapıya sahip olan Birleşik Krallık Parlamentosunda, İslamofobiye dair görüşmeler ve görüşler ülkede artan vakalar karşısında önem kazanmıştır.

Ekim 2017'de dönemin Topluluklar ve Yerel Yönetimler Bakanlığı'nda Parlamento Müsteşarı Aberystwyth Lordu Bourne, İslamofobiyle ilgili olarak yaptığı açıklamada, Hükümetin dini nefret ve hoşgörüsüzlüğü ortadan kaldırmaya kararlı olduğunu belirtmiştir. Birleşik Krallık'ta 2016 yılında antisemitizme ilişkin bir tanım yapılmış fakat İslamofobinin tanımıyla ilgili bir mutabakat sağlanamamıştır. Lord Bourne şu hususları ifade etmiştir:

"Hükümet şu anda İslamofobi için bir resmi tanım belirlememiştir. Bu terimi tanımlamak için yapılan önceki girişimler, önerilen terimlerle ilgili fikir birliği sağlanamadığı veya yaygın çevreler tarafından kabul görmediği için başarılı olamamıştır (Lord Bourne of Aberystwyth, 2017)."

İslamofob'nin resmi olarak tanımlanması, söz konusu olguya karşı eylem planları oluşturmaya yönelik çalışmalara temel oluşturabileceği için Müslüman kuruluşlarca talep edilmektedir.

Dönemin Muhafazakar Parti hükümetinin İslamofobinin resmî bir tanımını benimseme konusundaki isteksizliği üzerine Britanyalı Müslümanlara ilişkin Tüm Partiler Parlamento Grubu (APPG) Nisan 2018'de İslamofobinin çalışma tanımına ilişkin bir çalışma başlatmıştır (APPG on British Muslims, 2018). APPG, "Müslümanların karşılaştığı ayrımcılık ve eylemlere ilişkin kanıtların belgelenmesinin [...] üzerinde uzlaşmış bir tanım oluşmadıkça İslamofobik ayrımcılığı tersine çevirme arzusunun sağlanamayacağı" görüşünü beyan etmiştir (APPG on British Muslims, 2018).

Akademisyenler, hukukçular ve Müslüman kuruluşlar ile yapılan geniş çaplı istişarelerin ardından, aşağıdaki tanımın benimsenmesi tavsiye edilmiştir:

"İslamofobinin kökleri ırkçılığa dayanmaktadır ve Müslümanlık ifadelerini veya algılanan Müslümanlığı hedef alan bir ırkçılık türüdür (APPG on British Muslims, 2018)."

Tanım, aralarında Britanya Müslüman Konseyi'nin (MCB) de bulunduğu bir dizi Müslüman kuruluş tarafından da desteklenmiştir. Ancak APPG raporu eleştirilere de maruz kalmıştır. Örneğin, çalışmaya görüş sunan kuruluşlardan biri olan Ulusal Laik Toplum (NSS) tarafından çeşitli eleştiriler dile getirilmiştir. NSS, dönemin İçişleri Bakanı Sajid Javid'e gönderdiği ve Hükümeti bu tanımı benimsememeye çağırđıĐı bir mektupta bu tanımı "muğlak ve uygulanamaz" olarak nitelendirmiş, "Müslümanlara yönelik nefret ve ayrımcılığı İslam'a yönelik eleştirisi ile birleştirdiğini" belirtmiştir (NSS, 2018).

Bunun ardından Aralık 2018'de Lordlar Kamarası'nda verilen yazılı bir soru önergesinde Hükümete İslamofobinin tanımı olup olmadığı yeniden sorulmuştur. Soru önergesinde Hükümete, İslamofobiyi bir ırkçılık biçimi olarak görüp görmedikleri ve eğer öyleyse, Uluslararası Holokost Anma İttifakı'nın antisemitizm tanımına benzer bir İslamofobi tanımı benimseyip benimsemeyecekleri sorulmuştur (House of Lords, 2018).

Aberystwyth Lordu Bourne cevaben, Hükümetin İslamofobiyi çok ciddiye aldığını ve tüm nefret suçlarıyla mücadele etmeye kararlı olduğunu vurgulamış, "önerilen tanımla ilgili çeşitli görüşleri dinlememiz artık hayati önem taşımaktadır" ifadesini kullanmıştır (House of Lords, 2018).

23 Temmuz 2019 tarihinde Hükümet, o dönemde Müslüman Nefretiyle Mücadele Çalışma Grubu Başkan Yardımcısı olan İmam Qari Asim MBE'yi İslamofobi için uygun bir tanım önerme çalışmalarına öncülük etmek üzere atamıştır (Ministry of Housing, Communities & Local Government, 2019).

Ancak Asim, Haziran 2022'de bu görevinden alınmıştır (APPG on British Muslims, 2018). 9 Mayıs 2023 itibariyle dönemin Muhafazakar hükümeti "İslamofobinin resmi bir tanımına ilişkin çalışmaların ilerletilmesini desteklememektedir." açıklamasını yapmıştır (Khan, 2023).

Çeşitli kuruluşlar ve uzmanlar, üzerinde mutabık kalınmış bir tanımın İslamofobiyi önlemeye yönelik girişimleri geliştireceğini savunmaktadır. Nitekim dönemin Muhafazakar hükümeti, Uluslararası Holokost Anma İttifakı'nın Aralık 2016'da antisemitizm tanımını kabul etmiş, ancak İslamofobinin resmi bir tanımını kabul etmeye muktedir olamamıştır (Birleşik Krallık Başbakanlık Ofisi, 2016).

Birleşik Krallık Parlamentosu, Kasım 2023'te gerçekleşen İslamofobi Farkındalık Ayını desteklediğini; Britanyalı Müslümanların Birleşik Krallık'a yaptığı inanılmaz katkıları tanıdığını; Müslüman karşıtı düşüncelerin toplumda çok yaygın olduğunu kabul ettiğini Tell MAMA'nın 7 - 29 Ekim 2023 tarihleri arasında Müslüman karşıtı olayların geçen yılın aynı dönemine kıyasla yedi kat arttığını bildirmesiyle, dehşet verici İsrail-Gazze çatışmasının Birleşik Krallık'ta İslamofobinin artmasına yol açtığını endişeyle not ettiğini; her türlü dini nefrete karşı durmanın önemli olduğunu ve Hükümete, kamu kurumlarının nefret suçlarını tespit etmek ve önlemek için ihtiyaç duydukları kaynaklara ve eğitime sahip olmalarını sağlama çağrısında bulunduğunu beyan etmiştir.

Dini Nefret Suçu İstatistikleri

İslam ve Müslüman karşıtlığı, antisemitik veya diğer inançlarla ilgili olan dini nefret suçlarının sayısına ilişkin polis tarafından kaydedilenvaka sayıları İçişleri Bakanlığı'nın 2022/23 Nefret Suçu İstatistiklerinde verilmektedir. Dini nefret suçlarının kaydı, failin motivasyonuna göre belirlenmektedir. Bazı durumlarda failin birden fazla motivasyonu bulunabilmektedir. 2022/2023 veri setinde kaydedilen vakalara göre Müslümanlara yönelik gerçekleştirilen suç sayısı 3.400 olarak raporlanmış olup, bir önceki döneme kıyasla %44'lük bir artış söz konusudur (Home Office UK, 2023).

Şekil 1: 2022/23 yıllarında polis tarafından kaydedilen dini suçlar

2022/23 Yıllarında Polis Tarafından Kaydedilen Dini Nefret Suçlarının Yaklaşık %44'ü İslamofobiktir.

MAĞDURUN ALGILANAN DİNİ	SUÇLAR	YÜZDE
Müslüman	3400	44%
Yahudi	1510	19%
Bilinmiyor	1491	19%
Hristiyan	609	8%
Diğer	469	6%
Sikh	302	4%
Hindu	286	4%
İnançsız	166	2%
Hedeflenen toplam din sayısı	8233	
TOPLAM SUÇ SAYISI	7756	

Kaynak: Home Office UK, 2023

İslamofobik olarak tanımlanan nefret suçlarının bir kısmının Müslüman sanılan gayrimüslimlere yönelik olduğu da rapora yansımıştır. Örneğin, Metropolitan Polisine yapılan bir talep, 2020/21 yıllarında İslamofobik nefret suçu mağdurlarının %4,6'sının gayrimüslim olduğunu, %17'sinin ise inançlarının bilinmediğini veya inançlarını belirlemek için kendileriyle iletişime geçilmediğini ortaya koymuştur (Metropolitan Police, 2021).

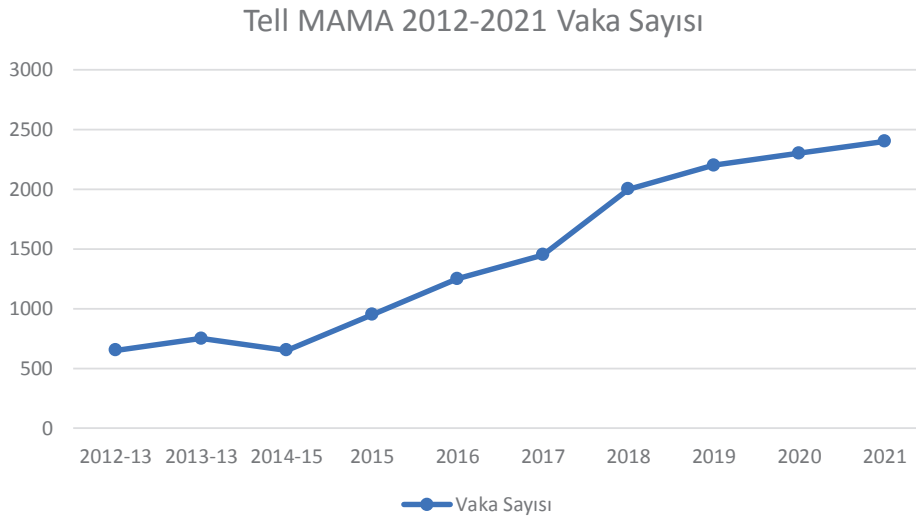
Crime Survey for England and Wales (CSEW), dini motivasyonlu nefret suçu mağduru olan yetişkinlerin etnik köken ve dini inançlarına göre veriler sunmaktadır (GOV.UK, 2022). 2017/18, 2018/2019 ve 2019/20 birleşik veri setinde dini motifli nefret suçu mağduru olan tüm yetişkinlerin oranı %0,1'dir.

Bu oran 2007/08 ve 2008/09 birleşik veri setine göre değişmemiştir. 2017/18, 2018/2019 ve 2019/20 birleşik veri setinde (mevcut en son veri) Müslümanların dini saikli nefret suçu mağduru olma olasılığı en yüksek orandadır ve Müslümanların %0,8'i bu tür saldırıların mağduru olduğunu beyan etmiştir. Hindular Birleşik Krallık'ta Müslümanlardan sonra dini motifli nefret suçu mağduru olma olasılığı en yüksek ikinci dini grubu (%0,3) oluşturmaktadır (GOV.UK, 2022).

TELL MAMA İstatistikleri

Birleşik Krallık'ta İslam ve Müslüman karşıtlığı konularında en bilinen sivil toplum kuruluşlarından olan Tell MAMA, Temmuz 2023'te 2012'den 2022'ye kadar olan on yıllık döneme dair bir rapor yayımlamıştır. Tell MAMA, kuruluşundan (2012) bu yana 16 bin Müslüman karşıtı nefret vakası kaydetmiş olduğunu ve 20 binden fazla kişiye danışmanlık verdiğini kamuoyuna duyurmuştur. Çevrim dışı olarak kaydedilen vakalar hakaret, vandalizm, yaralama, cami veya Müslümanların mülküne zarar verilmesi, nefret söylemleri, ayrımcılık vb. eylemleri kapsamaktadır.

Şekil 2: Tell MAMA 2012-2021 kaydedilen vakalar

Kaynak: Tell MAMA, 2023

2012-2019

2012-2019 döneminde Tell MAMA, 3.812'si doğrulanmış toplam 5.267 çevrim dışı İslamofobik vaka kaydetmiştir. 2012 ile 2014/2015 yılları arasında doğrulanmış vakaların sayısı yıllık olarak 135 ile 150 arasında değişmekteydi. Tell MAMA'nın raporlama kapasitesini artırması sayesinde 2015 yılında bu sayı 437'ye yükselmiştir. Bu dönemdeki en yüksek doğrulanmış vaka sayısı 2017'de raporlanmıştır. 2017'deki artış, Londra ve Manchester'da meydana gelen terör saldırılarına denk gelecek şekilde gerçekleşmiştir.

Söz konusu dönemde, en yüksek vaka oranı 1.997 ile doğrulanmış vakaların %51'ini oluşturan taciz içeren davranışlardır. İkinci en yüksek oran ise doğrulanmış vakaların %16'sına tekabül eden 629 ile fiziksel saldırıdır (Tell MAMA, 2023).

Bu dönem boyunca mağdurların çoğunluğu, Müslüman olarak daha kolay tanımlanabilmeleri nedeniyle kadınlardan oluşmuştur (Tell MAMA, 2023). Failler açısından ise 2012/13'ten bu yana açık ara çoğunluk erkeklerden oluşmaktadır (Tell MAMA, 2023).

2020 Sonrası

2020 ve 2021'de Tell MAMA, 1.507'si doğrulanmış toplam 2.013 çevrim dışı vaka kaydetmiştir. Önceki yıllarda olduğu gibi hem 2020 hem de 2021'de vakaların en yüksek oranı %46 ile %49 arasında değişen taciz edici davranışlardır. Bunu 2020'de %15 ve 2021'de %16 ile ayrımcılık takip etmiştir.

Pandemi ve sokağa çıkma yasakları nedeniyle, doğrulanmış olayların en büyük oranı hanelere karşı veya özel mülklerde gerçekleşmiştir.

Yine bu dönemde mağdurların çoğunluğunu kadınlar oluşturmuştur. İki yılda kaydedilen 1.481 mağdurun 661'i (%45) kadın, 627'si (%42) erkektir; geri kalanlar ise grup veya aile, kurum veya özel mülk ya da bilinmeyen kişilerdir. Bu dönemde bilinen 1.296 failin 752'si (%58) erkektir (Tell MAMA, 2023).

Camilere Yönelik Saldırıları

Haziran 2022'de Muslim Census ve Muslim Engagement and Development (MEND), camilere ve İslami kurumlara yönelik saldırıları belgeleyen bir rapor yayımlamıştır (Muslim Census, 2022). Raporun bulguları, Haziran - Eylül 2021 tarihleri arasında camiler ve İslami kurumlar arasında yapılan bir ankete dayanmaktadır. Birleşik Krallık genelinde 1.800 cami kuruluşunun %6'sı (114) ankete yanıt vermiştir.

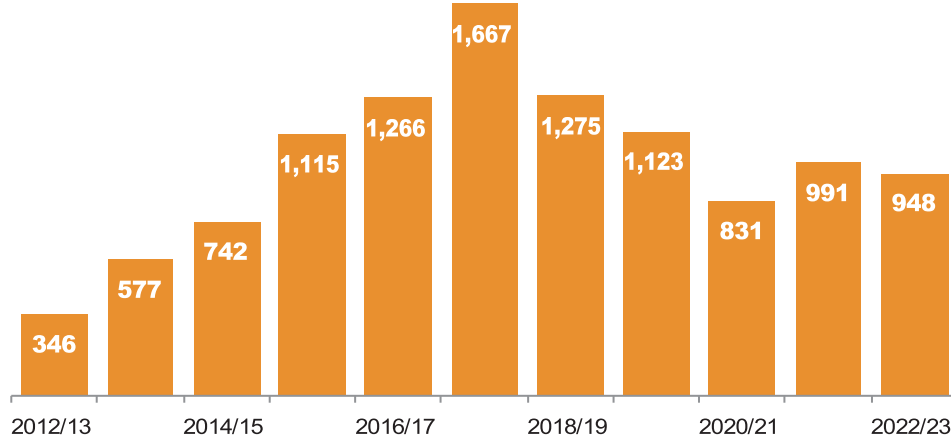
Toplanan verilerdeki kilit bulgular arasında:

- Camilerin veya İslami kurumların %42'si son 3 yıl içinde dini motifli saldırılara maruz kalmıştır.
- Son 3 yıl içinde saldırıya uğrayan camilerin %17'sinde fiziksel saldırı vakaları yaşanmıştır.
- Camilerin %35'i yılda en az bir kez dini motifli bir saldırıya maruz kalmaktadır.
- Camilerin %15'inde Kovid-19 salgını sırasında saldırılarda artış görülmüştür.
- Saldırıya uğrayan veya saldırı tehdidi altında olan kurumların %85'i bu durumu polise bildirmiştir. Bu kurumların sadece %55'i polisin müdahalesinden memnun kalmıştır (Muslim Census, 2022).

Londra'da İslam ve Müslüman Karşıtlığı

2021 nüfus sayımına göre İngiltere ve Galler'deki Müslüman nüfusun yaklaşık %34'ü Londra'da yaşamaktadır (ONS, 2022). Metropolitan Polisi'nin verileri 2022/23 yılında Londra'da 948 İslamofobik nefret suçu vakasının kaydedildiğini göstermektedir. Bu veri, bir önceki yıla göre %4'lük bir düşüşe tekabül etse de on yıl önceki oranın neredeyse üç katıdır (2012/13'te 346 vakaya göre).

Şekil 3: Londra'da İslam ve Müslüman karşıtı nefret suçları

Kaynak: Metropolitan Police, 2023

İsrail'in Gazze'ye Yönelik Saldırıları ve Artan Vakalar

DüzeY Yükseltme, Konut ve Topluluklar Departmanı, Community Security Trust (Yahudileri antisemitizm ve diğer tehditlerden koruyan bir Birleşik Krallık hayır kurumu) ve Tell MAMA (yine bir Birleşik Krallık STK'sı olan Müslüman Karşıtı Saldırıları Raporlama Merkezi) Orta Doğu'da artan gerilimin Birleşik Krallık'ta Müslüman karşıtı ve antisemitik olaylarda artışa yol açabileceğini rapor etmektedir (Department for Levelling Up, Housing and Communities, 2023).

Tell MAMA, son dönemde Müslüman karşıtı olaylarda "yıl içindeki en önemli artışı" 7 Ekim 2023 – 7 Şubat 2024 tarihleri arasında raporlamış ve hem çevrim içi hem de çevrim dışı 2.010 Müslüman karşıtı vaka kaydetmiştir. 2022 yılında aynı dönemde bu sayı 600 olarak raporlanmıştır. Londra'da Metropolitan Polisi de 1-18 Ekim 2023 tarihleri arasında İslam/Müslüman karşıtı suçlar ve antisemit suçlarda 2022 yılının aynı dönemine kıyasla önemli oranda bir artış kaydetmiştir (Metropolitan Police, 2023). Metropolitan Polisi, bu nedenle yüzlerce polis memurunun ibadet yerleri, okullar ve diğer tesislerde ekstra devriye görevi üstlendiğini duyurmuştur.

23 Ekim 2023 tarihinde bir konuşma yapan dönemin Başbakanı Rishi Sunak, Hükümetin "antisemitizme ya da herhangi bir şekilde Müslüman karşıtı nefrete sıfır tolerans gösterdiğini" söylemiştir (UK Parliament, 2023).

4 Kasım 2023 tarihinde BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri Volker Türk, dünya genelinde "[İsrail-Hamas] çatışmasıyla ilgili protestolar bağlamı dâhil olmak üzere, İslamofobik ve antisemitik taciz, saldırı ve nefret söyleminin arttığına" dikkat çekmiş ve "Bu artıştan üzüntü duyduğunu" belirtmiştir. BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri, uluslararası insan hakları hukukuna göre "ayrımcılık, düşmanlık veya şiddete teşvik teşkil eden her türlü ulusal, ırksal veya dini nefret savunuculuğunun yasak olduğunu" vurgulamıştır (UN Office for the High Commissioner Human Rights, 2023).

İslam/Müslüman Karşıtlığına Dair Yasal Düzenlemeler

Birleşik Krallık'ta İslam ve Müslüman karşıtlığı özel normlarla düzenlenmemiş fakat bu saikle işlenen eylemler nefret suçu, nefret söylemi ve ayrımcılıkla ilgili genel mevzuat kapsamında değerlendirilmektedir.

Mevzuat, ırk veya din temelinde işlenen nefret suçlarını üç farklı şekilde ele almakta olup nefreti körükleme suçları; belirli temel cezai suçların ağırlaştırılmış biçimleri ve nefret saikiyle işlenen suçlar için artırılmış cezalardır. Savcılık makamı genel bir suç işlendiğinde (örneğin hakaret, yaralama) bunun ırkçı veya dini nefret nedeniyle mağdura yönelik gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini değerlendirmekle görevlidir.

1986 tarihli Kamu Düzeni Yasasının III. bölümü ve 1986 tarihli Yasanın IIIA Bölümü, nefreti kışkırtmaya yönelik belirli eylemleri suç olarak kabul etmektedir. Irksal nefret, "renk, ırk, milliyet (vatandaşlık dahil) veya etnik ya da ulusal kökene atıfla tanımlanan bir grup insana karşı nefret" olarak; dini nefret ise, "dini inanç veya dini inanç eksikliğine atıfla tanımlanan bir grup insana karşı nefret" olarak tanımlanmaktadır. 1986'da yürürlüğe giren yasalar bu saikle gerçekleştirilen söylemleri, görüntü ve ses içeren programların yayınlanması, materyalin dağıtılması vb. eylemlerini suç olarak değerlendirmektedir. Dini nefret suçları için bir "ifade özgürlüğü" savunması varken ırksal nefret suçları için böyle bir kısıtlama yoktur.

1998 Suç ve Düzensizlik Yasası kapsamında, belirli temel cezai suçların faillerinin bu suçu işlerken ırk veya din temelinde düşmanlık göstermeleri

veya bu yönde bir motivasyona sahip olmaları halinde, ağırlaştırılmış bir şekilde cezalandırılmaları öngörölmektedir. Bu suçlar arasında şahsa saldırı, asayiő suçları, taciz ve ısrarlı takip gibi suçlar yer almaktadır. Araştırmalar ağırlaştırılmış suçların ırkçılık ve dini nefret mağdurlarının maruz kaldığı en yaygın suç türleri olduğunu göstermektedir (The Crown Prosecution Service, 2022). Hukuk Komisyonu, Hükümete yönelik 2021 yılında vermiő olduğu bir raporda, ırkçı ve dini nefret saikli suçlarla etkin mücadele edilmesini teminen ilgili yasaların tek bir hukuki metinde birleőtirilmesini ve nefret suçlarıyla mücadele komisyonu kurulmasını önermiőtir.

Çevrim içi mecralarda çok fazla sayıda nefret söylemi ve halkı kin ve düşmanlığa tahrik etme suçları işlendiği bilinmektedir. Birleőtik Krallık'ta gerçekteştirilen bu suçların etkin bir şekilde kovuşturulması için çeőtli cezai müeyyideler öngörölmektedir. Mahkemeler, çevrim içi suçlar bağlamında 2020 Ceza Yasası'nın 66. bölümü kapsamındaki artırılmış ceza rejiminden yararlanabilmektedir. 2023 yılında bu bağlamda önemli bir gelişme kaydedilmiőt ve nefret suçlarıyla mücadeleyi de içeren 2023 Çevrim içi Güvenlik Yasası, 26 Ekim 2023 tarihinde Kraliyet Onayı ile yürürlüğe girmiştir. Birleőtik Krallık'taki Müslüman toplulukların karőtılaőtıĐı sorunları araştıran bir düşünce kuruluğu olan Community Policy Forum, Mayıs 2022'de 2023 Yasasının çevrim içi alanları Müslüman topluluklar için daha güvenli hale getirip getirmeyeceğini inceleyen bir raporyayımlamıőtir. Rapora göre, yorum bölümlerinin yasanın hükümleri dıőtında bırakılması "azınlık topluluklarının bu tür ortamlarda maruz kaldığı büyük zararları ele almamasına sebep olmaktadır" (Community Policy Forum, 2022).

Birleőtik Krallık'ta ırkçılık ve faőtizme karőtı kampanya yürüten Hope not Hate (Nefret Değil Umut) adlı savunuculuk grubu, 2023 Yasası'ndaki bazı muafiyet ve istisnaların "aőtırı sağcı figürlerin" çevrim içi platformlara geri dönmesine ve "yanlış bilgi ve ayrımcı içerik yaymasına" olanak sağlayabileceği riskine iőtaret etmiştir (Velleman, 2022).

Başkanlığımızın raporladığı nefret suçu ve söylemleri örnekleri, Birleőtik Krallık'ta İslam ve Müslüman karőtıtlıĐı ile Türk varlığını hedef alan ırkçılığın gelmiőt olduğu düzeyi göstermektedir. Ülkede aőtırı sağın ivme kazandığı bu günlerde, ırkçılık ve İslam/Müslüman karőtıtlıĐı ile etkin mücadele edilmesinin önemi yeniden ortaya çıkmıőtir.

Fiziksel Saldırı Örnekleri

- Eylül ayında Londra'da Müslüman kadınlar için İslam merkezi görevi gören enstitü 26 Eylül tarihinde gece saat 22:00 sularında vandalizm eylemine maruz kaldı. Binanın alarm sistemini devre dışı bırakan saldırgan(lar) ön kapının camını kırmak suretiyle binanın içine girdi ve koyu renkli spreyci boya ile duvarlara, halılara, mobilyalara ve yüzlerce Kur'an-ı Kerim'e zarar verdi. Alarm sistemi şirketinin dernek yetkilileri araması üzerine olay yerine saat 02:00 civarında intikal eden polis ekipleri binanın kundaklandığını ve büyük çaplı maddi hasar oluştuğunu kaydetti. İlk ihbarın ardından (kayıtlara hırsızlık ihbarı olarak girmiş) zamanında müdahale edilmemesi, binanın kundaklanmasında polisin ihmalinin bulunduğu iddiasını gündeme getirdi.
- Ekim ayında Oxford Merkez Camisi'ne sabah saatlerinde bisikletiyle yaklaşan bir kişi, üzerinde IDF yazılı kırmızı renkli iki benzin bidonunu kapının üzerinden camiye doğru attı. Camide herhangi bir maddi hasar oluşmadı. Bir cemaat mensubunun da geçen hafta aynı camide baltalı saldırıya uğradığı tespit edildi.
- Ekim ayında Londra'da düzenlenen Filistin halkıyla dayanışma yürüyüşünün ardından elinde Filistin bayrağı bulunan genç kadın, Victoria tren istasyonunun dışında kimliği belirsiz bir adamın sözlü ve fiziksel saldırısına maruz kaldı.
- Kasım ayında Aberdeen'de kâin "Aberdeen Turkish Education and Culture Trust" adlı derneğe ait binanın gece saatlerinde kimliği belirsiz şahıslar tarafından camlarının kırıldı ve duvarına hakaret/tehdit içerikli yazı yazıldığı tespit edildi.

Sözlü Saldırı Örnekleri

- Şubat ayında Londra'da Türkler tarafından kurulan iki camiye hakaret ve nefret dolu mektuplar gönderildi. Mektubun içeriğinde "Türkiye'de meydana gelen büyük deprem felaketinde çok daha fazla insan ölmeliydi" nefret söylemi yer aldı.

KAYNAKÇA

APPG on British Muslims. (2018). (rep.). *Islamophobia Defined: The inquiry into a working definition of Islamophobia*. All Party Parliamentary Group on British Muslims. Retrieved August 12, 2024, from <https://static1.squarespace.com/static/599c3d2febbd1a90cffdd8a9/t/5bfd1ea3352f531a6170ceee/1543315109493/Islamophobia+Defined.pdf>

Birleşik Krallık Başbakanlık Ofisi. (2016, December 12). *Government Leads the Way in Tackling Anti-Semitism*. Retrieved August 12, 2024, from <https://www.gov.uk/government/news/government-leads-the-way-in-tackling-anti-semitism>.

Community Policy Forum. (2022, May 31). The online safety bill – will it make online spaces safer for Muslim communities? <https://communitypolicyforum.com/portfolio-item/online-safety-bill/>

The Crown Prosecution Service. (2022, March 3). *Public statement on prosecuting racist and religious hate crime*. Public statement on prosecuting racist and religious hate crime | The Crown Prosecution Service. <https://www.cps.gov.uk/publication/public-statement-prosecuting-racist-and-religious-hate-crime>

Department for Levelling Up, Housing and Communities, & Khan, A., *Islamophobia* (2023). UK Parliament. Retrieved August 12, 2024, from <https://questions-statements.parliament.uk/written-questions/detail/2023-04-26/182937>.

Department for Levelling Up, Housing and Communities. (2023, May 4). *Impact Assessment: Economic Activity of Public Bodies (Overseas Matters) Bill (PDF)*. https://publications.parliament.uk/pa/bills/cbill/58-03/0325/EAPB_IA_15-03-23.pdf

GOV.UK. (2022, October 6). *Hate crime, England and Wales, 2021 to 2022*. GOV.UK. <https://www.gov.uk/government/statistics/hate-crime-england-and-wales-2021-to-2022/hate-crime-england-and-wales-2021-to-2022>

Home Office UK. (2023, November 2). *Hate crime, England and Wales, 2022 to 2023*. <https://www.gov.uk/government/statistics/hate-crime-england-and-wales-2022-to-2023/hate-crime-england-and-wales-2022-to-2023>

House of Lords, *Islamophobia* (2018). Retrieved August 12, 2024, from <https://questions-statements.parliament.uk/written-questions/detail/2018-12-03/HL11998>.

Lord Bourne of Aberystwyth. (2017, October 17). Islamophobia. <https://hansard.parliament.uk/Lords/2017-10-17/debates/A731DF08-23EA-4D1F-B206-00FCB7EB2C67/Islamophobia>

Metropolitan Police. (2021, March). Victims of Islamophobic hate crimes across the MPS area from April 2020 to April 2021. <https://www.met.police.uk/foi-ai/metropolitan-police/d/march-2022/victims-islamophobic-hate-crimes-across-mps-area-april2020-april2021>

Metropolitan Police. (2023, October 20). Update: Met response to terror attacks in Israel and ongoing military action in Gaza. <https://news.met.police.uk/news/update-met-response-to-terror-attacks-in-israel-and-ongoing-military-action-in-gaza-474080>

Ministry of Housing, Communities & Local Government. (2019, July 23). *Independent Expert Appointed to Tackle Islamophobi*. Retrieved August 12, 2024, from a <https://www.gov.uk/government/news/independent-expert-appointed-to-tackle-islamophobia>.

Muslim Census. (2022, July). ATTACKS UPON MOSQUES AND ISLAMIC INSTITUTIONS IN THE UK. <https://muslimcensus.co.uk/wp-content/uploads/MuslimCensus-x-MEND.pdf>

National Secular Society. (2018, December 9). *Home secretary urged not to adopt definition of “islamophobia.”* Home secretary urged not to adopt definition of ‘Islamophobia’. <https://www.secularism.org.uk/news/2018/12/home-secretary-urged-not-to-adopt-definition-of-islamophobia>

ONS. (2022, November 29). *2021 Census*. Religion. <https://www.ons.gov.uk/datasets/TS030/editions/2021/versions/1>

Tell MAMA. (2023). A Decade of ANTI-MUSLIM Hate. <https://tellmamauk.org/wp-content/uploads/pdf/A-Decade-of-Anti-Muslim-Hate-TellMAMAReport.pdf>

UK Parliament. (2023, October 23). *Israel and Gaza*. Retrieved August 12, 2024, from <https://hansard.parliament.uk/commons/2023-10-23/debates/018D96AB-5D91-48D7-9809-19A03E54125A/IsraelAndGaza#contribution-2C83E27C-33D5-41ED-A8D8-48F471279A02>.

UN Office for the High Commissioner Human Rights. (2023, November 4). Un human rights chief condemns rise in hatred. <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/11/un-human-rights-chief-condemns-rise-hatred>

Velleman, L. (2022, April 22). MPs are debating the Online Safety Bill - here’s Why That Matters. <https://hopenoathate.org.uk/2022/04/19/mps-to-start-debating-the-online-safety-bill/>

DANİMARKA

Milli İstihbarat Akademisi verilerine göre, 2023 yılında Danimarka'da yabancı misyonların önlerinde toplam **206 İslam karşıtı eylem** gerçekleştirilmiştir. Bunların **48'i** Türkiye'nin dış temsilciliği önünde gerçekleştirilmiştir.

YTB tarafından derlenen verilere göre, 2023 yılında Danimarka'da Türk varlığını hedef alan toplam **49 saldırının 36'sı** İslam karşıtlığı saikiyle gerçekleşmiştir. Danimarka'da, farklı ülkelerin dış temsilciliklerinin önünde **toplamda 36** Kur'an-ı Kerim'e yönelik yakılma ve tahrip edilme eylemi vuku bulmuştur.

İSVEÇ

2023 yılında İsveç'te, farklı ülkelerin dış temsilciliklerinin önünde **toplamda 15** Kur'an-ı Kerim'e yönelik yakılma ve tahrip edilme eylemi vuku bulmuştur.

İsveç Adalet Bakanlığı verilerine göre, 2022 yılında kayıt altına alınan **2.834** nefret suçunun **%53**'ü yabancı düşmanlığı ve ırkçı saikle, **%16**'sı dini gruplara karşı ve **%12**'si ülkede bulunan diğer azınlık gruplara yönelik gerçekleştirilmiştir.

YTB tarafından derlenen verilere göre, 2023 yılında İsveç'te Türk varlığını hedef alan toplam **37 saldırının 17'si** İslam karşıtı saikle gerçekleştirilmiştir. 2023 yılında İsveç'teki vakaların **7'si** PKK tarafından gerçekleştirilmiştir.

Danimarka ve İŖveç'te 2023 yılında en önemli İslam karşıtı eylem türü, Kur'an-ı Kerim'e yönelik saldırılar olmuştur. Danimarka ve İŖveç başta olmak üzere tüm İskandinav sathındaki ülkelerde ön plana çıkan bu eylem trendi, son zamanlarda ivme kazanmıştır. İskandinav ülkelerinde 10 yıl öncesine dayanan Kur'an-ı Kerim yakma eylemleri, 2023 yılında da artarak devam etmiştir.

2023 yılında, Danimarka'daki aşırı sağcı "Sıkı Yön" (Stram Kurs) Partisi BaŐkanı Rasmus Paludan, Türkiye'nin İŖveç'in NATO'ya katılım sürecine iliŐkin tutumunu eleŐtirmek amacıyla 21 Ocak 2023 tarihinde İŖveç'in baŐkenti Stockholm'deki Türk BüyükelçiliĐi konutu yakınlarında Kur'an-ı Kerim yakma eylemi gerçekteŐirmiŐtir. Kalabalık polis korumasında yapılan eylem sırasında Paludan'ın yanına kimsenin yaklaŐmasına izin verilmemiŐtir. Bu olay, İŖveç'in Türkiye ile NATO üyeliği konusundaki müzakerelerinin askıya alınmasına ve Türkiye'nin İŖveç'in NATO üyeliğine verdiği desteği geri çekmesine yol ačmıŐtır.

Olayın ardından İŖveç polisi iki kez güvenlik gerekçesiyle aşırı sağcı grupların Kur'an-ı Kerim yakma eylemlerini engellemiŐ; Mart 2023'te Paludan hakkında Kur'an-ı Kerim yakma provokasyonu ile baŐlayan olaylar nedeniyle nefret ve tahrik suçundan soruŐturma baŐlatılmıŐtır (TRT HABER, 2023). Farklı kiŐiler ve kurumlar tarafından Kur'an-ı Kerim'e hakarettten nefret suçu davaları ačılan Paludan hakkında Malmö Savcılığı ifadeye gelmediği gerekçesiyle tutuklama kararı çıkmıŐtır. İŖveç gazetesi Aftonbladet'e konuyla ilgili ačıklama yapan Paludan, "Genel olarak İŖveç polisi, özel olarak Malmö polisi beni korumak istemiyor, bu yüzden İŖveç'e gelmem tehlikeli, görüntülü olarak ifade vermek istiyorum." demiŐtir (ANADOLU AJANSI, 2023).

Danimarka adeta Kur'an-ı Kerim'e yönelik saldırıların merkezi haline gelmiştir. Bu minvalde dış temsilciliğimizin önünde 48 ve nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan farklı ülkelerin (Nijer, İnan, Libya, Faz, Cezayir, Mısır, Irak, Suudi Arabistan) dış temsilciliklerinin önünde 158 olmak üzere toplamda 206 İslam karşıtı eylem gerçekteŐirilmiŐtir (Milli İstihbarat Akademisi, 2024).

Başkanlığımız tarafından derlenen verilere göre ise, 2023 yılında Danimarka'da Türk varlığını hedef alan toplam 49 saldırının 36'sı, İŖveç'te 37 saldırının 17'si İslam karşıtlığı saikiyle gerçekteŐirmiŐtir.

Saldırıları; nefret söylemi ve tehdit, hakaret içerikli mektup, camilere saldırı ve maddi hasar ile dış misyonlara saldırı şeklindedir. Başkanlığımızın verilerine göre Danimarka'da, Türkiye de dâhil olmak üzere nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan farklı ülkelerin dış temsilciliklerinin önünde toplamda 36 Kur'an-ı Kerim'e yönelik yakılma ve tahrip edilme eylemi vuku bulmuştur. İsveç'te ise söz konusu eylemlerin sayısı 15'e ulaşmaktadır.

Ulusal ve Bölgesel Raporlarda Danimarka'nın Durumu

2021 yılında yayımlanan İslamofobi Raporu'nda Danimarka'da yaşayan Müslüman göçmenlerden vatandaşlık almak isteyen eğitim, medya ve vatandaşlık işlemleri gibi alanlarda ayrımcılığa maruz kaldığı belirtilmiştir (The Swedish National Council for Crime Prevention (Brå), 2021). Söz konusu raporun yayımlandığı tarihten birkaç yıl öncesine gidildiğinde ise Danimarka'da var olan durumun temelleri görülebilmektedir (Amani, 2022). Nitekim 2018 yılında, Danimarka Parlamentosu %30'u "Batılı olmayan" göçmenlerden ve yakınlarından oluşan mahallelerde demografik yapıyı düzenlemek ve gettolaşmayı önlemek için göçmenler aleyhinde çeşitli politikalar oluşturmuştur. Raporun yayımlandığı yılda uygulanmaya başlanan düzenlemeler neticesinde, göçmenlerin yoğun olarak yaşadıkları mahallelerde kotalar belirlenerek bazı mahalle sakinlerinin farklı yerlere taşınması hedeflenmiştir (TRT HABER, 2023).

2021 yılında ise Danimarka'da son 40 yılda vatandaşlık verilme oranının en düşük seviyede olduğu kaydedilmiştir. Ülkede vatandaşlık almanın ortalama 19 yıl sürdüğü; Danimarka'da doğan ve büyüyen Müslümanların %35'inin Danimarka vatandaşlığı bulunmadığı ve dolayısıyla ülkedeki diğer kişilerle eşit olmadıkları zikredilmektedir. Bu bağlamda Danimarka İnsan Hakları Enstitüsü, ülkede doğan ve büyüyen kişilerin vatandaşlık sürecinin kolaylaştırılmamasını uluslararası hukukun ihlali olarak nitelendirmekteyse bile ülkede bulunan Müslümanların konuyla ilgili mağduriyetlerinin devam ettiği görülmektedir (TRT HABER, 2023). Son olarak, Danimarka Polis Raporu'na göre 2021 yılında şikâyete konu olan 521 nefret suçunun işlendiği, bunlardan 164'ünde kişi ve kurumlarının inancı hedef alınırken saldırılara maruz kalanların %40'nın Müslümanlar olduğu belirtilmiştir (The National Police (Rigspolitiet), 2023).

Kur'an-ı Kerim Yakma Provokasyonları

Kur'an-ı Kerim yakma eylemleri İslam karşıtlığının en sembolik saldırı türlerinden biridir. Rasmus Paludan, 2017 yılından itibaren farklı İskandinavya ülkelerinde ifade özgürlüğü altında ve çoğu kez polis korumasında yüzlerce Kur'an-ı Kerim yakma eylemi düzenlemiştir. Paludan, söz konusu eylemleri genellikle Müslüman toplum için önem atfeden mekânları (örneğin cami önü, dış temsilcilikler vb.) ve zaman dilimlerini (Ramazan, Cuma namazı saatleri) seçerek gerçekleştirmektedir. Kur'an-ı Kerim yakma eylemleri Müslüman toplumu tahrik etmek üzere kurgulanmış bir saldırı türü olmakla birlikte, mezkûr eylemler toplumsal huzuru da ciddi derecede etkilemektedir.

2023 yılına Danimarka'da yabancı misyonların önlerinde toplam 206 İslam karşıtı eylem gerçekleştirilmiştir (Milli İstihbarat Akademisi, 2024). Ağustos 2023'te Danimarka Parlamentosu söz konusu saldırılara ve eylemlere bir çözüm olarak Kur'an-ı Kerim yakılmasını yasaklayan bir yasa tasarısını "ifade özgürlüğünü kısıtlamayacağı" şerhiyle kamuoyuna sunmuştur. Yasa tasarısı, 7 Aralık 2023 tarihinde parlamento tarafından kabul edilmiş ve Danimarka Resmî Gazetesinde (<https://lovtidende.dk/>) belirtildiği üzere (Lov om ændring af straffeloven (Forbud mod utilbørlig behandling af skrifter med væsentlig religiøs betydning for et anerkendt trossamfund) 13 Aralık 2023 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Ulusal ve Bölgesel Raporlarda İsveç'in Durumu

İsveç'te Adalet Bakanlığı'na bağlı çalışan Ulusal Suç Önleme Konseyi'nin (Brå) 2020 yılında yayımladığı rapora göre 2020'de bildirilen nefret suçlarının %55'i yabancı düşmanlığı ve ırkçı saikle, %17'si dini gruplara karşı ve %13'ü ülkede bulunan diğer azınlık gruplara yönelik gerçekleştirilmiştir. 2020'de bildirilen tüm nefret suçlarının %25'ini taciz oluştururken etnik veya ulusal bir gruba karşı kışkırtmanın %23 ile ikinci, tehditlerin ise %15 ile üçüncü sırada olduğu açıklanmıştır (The Swedish National Council for Crime Prevention (Brå), 2021).

Aynı kuruluşun 2021 raporunda ülkede kayıtlara geçen nefret suçlarının %55'i yabancı karşıtı ve ırkçı, %17'si dini gruplara karşı, %13'ü diğer azınlık gruplara karşı gerçekleşmiştir.

Söz konusu raporda, dini gruplara yönelik tüm nefret suçlarının %51'i İslamofobik, %27'si Antisemitik, %11'i Hristiyanlık karşıtı, %11'i ise diğer gruplara yönelik meydana geldiği açıklanmıştır. İslam karşıtı vakalarda, ağırlıklı olarak taciz ve tahrik eylemlerine başvurulduğu ve Müslümanlara yönelik nefret suçlarının %38'inin hedefinde kadınların olduğu; %22'sinin hedefinde ise erkeklerin yer aldığı belirtilmiştir (The Swedish National Council for Crime Prevention (Brå), 2021).

2022 yılında kayıt altına alınan 2.834 nefret suçunun %53'ü yabancı düşmanlığı ve ırkçı saikle, %16'sı dini gruplara karşı ve %12'si ülkede bulunan diğer azınlık gruplara yönelik gerçekleştirilmiştir. Söz konusu suçların %24'ünü önceki yıllara benzer şekilde taciz oluşturmaktadır. Son üç yılda Brå'nun yayımladığı rapordan hareketle İsveç'te İslam/Müslüman karşıtı ve yabancı düşmanı nefret suçlarının aynı seviyelerde seyrettiği dikkat çekmektedir (The Swedish National Council for Crime Prevention (Brå), 2021).

Kur'an-ı Kerim Yakma Provokasyonları

İsveç'te ise Kur'an-ı Kerim yakma provokasyonlarında öne çıkan iki isim Irak göçmeni Süryani-Arami Salwan Najem ile Salwan Momika'dır. 5 yıl önce İsveç'e gelen Momika, Haziran 2023'ten itibaren birçok kez Kur'an-ı Kerim yakma eylemi gerçekleştirmiştir (Voss & Koponen, 2023). Salwan Momika Stockholm'ün en büyük camisinin önünde, Büyükelçiliklerin önünde ve Müslümanların yoğun olarak yaşadığı Malmö şehrinde çeşitli eylemler düzenlemiştir. Stockholm Camisi önünde Kurban Bayramı günü gerçekleştireceği eylem için mahkemeye başvuran ve üç ay içinde izin alan Momika, Müslümanlara yönelik hakaretler eşliğinde Kur'an-ı Kerim sayfalarına domuz pastırması yapıştırıp, sayfaların üstünde sigara söndürmüş ve sonra Kur'an-ı Kerim'i ateşe vermiştir. Provokasyona izin verilmesine tepki gösteren Stockholm Camisi Derneği Başkanı Mahmut Khalfi, provokasyonun Müslümanları derinden üzdüğünü ifade ederek "Müslüman üyelerimiz bizi arayarak çok incindiklerini, endişe duyduklarını ve kutsal değerlerine hakaret nedeniyle kendilerini güvende hissetmediklerini söylüyor." demiştir.

İsveç'te Şubat 2023'te Salwan Momika, Irak'ın Stockholm Büyükelçiliği'nin önünde ve Afrika kökenli Chris Makoundout, Türkiye'nin Stockholm Büyükelçiliği'nin önünde Kur'an-ı Kerim yakmak istemiş; polis güvenlik gerekçesiyle bu provokasyonlara izin vermemiştir.

Momika ve Makoundout polisin kararına itiraz etmiş ve idare mahkemesi güvenlik riski endişesinin bir gösteriyi yapma hakkını sınırlamak için yeterli olmadığını öne sürerek, polisin kararını 4 Nisan 2023 tarihinde iptal etmiştir. Bunun üzerine Stockholm polisi karara karşı Yüksek Mahkemeye temyiz başvurusunda bulunmuştur. Yüksek Mahkeme, birinci derece mahkemenin kararını onaylayarak polisin Kur'an-ı Kerim yakmayı yasaklayan kararını 12 Haziran 2023 tarihinde kaldırmıştır.

Salwan Najem ise eylemlerini sosyal medya platformları üzerinden gerçekleştirmektedir. Najem, bir videosunda Müslüman bir kadının önünde Kur'an-ı Kerim'den sayfalar yırtarak yemiştir. Bu tür online eylemler dikkat çekici olmanın yanı sıra sosyal medya vasıtasıyla hızlı bir şekilde yayılmakta ve yüksek bir tıklanma sayısına ulaşmaktadır. Sosyal medya Kur'an-ı Kerim'e yönelik eylemlerin görünürlüğünü sağlarken aynı zamanda da çarpan etkisi oluşturmaktadır. Najem'in videoları Arapça hashtag'ler ile etiketlendiği için Arap dünyasında özellikle etki yaratmaktadır. Momika ve Najem, saldırıların amacını Kur'an-ı Kerim'in İsveç'te yasaklanması olarak açıklamaktadır. Eylül 2023'te Salwan Najem ile Salwan Momika'nın sosyal medya hesapları silinmiştir.

İslam ve Müslüman Karşıtlığına Genel Bakış

İsveç'te yaşayan birçok insanın Müslümanlar hakkında basmakalıp ve olumsuz algılara sahip olduğu ve bu algının nefret suçu ile ayrımcılığa zemin hazırladığı değerlendirilmektedir. Danimarka'da ise İslam ve Müslüman karşıtı nefret suçlarının pek çok biçimde olduğu fakat son yıllarda Kur'an-ı Kerim yakma provokasyonlarının ön plana çıktığı tespit edilmektedir. Kur'an-ı Kerim yakma veya yırtma eylemlerinde bulunan kişiler farklı arka planlara sahip olmakla birlikte, ortak noktaları İslam'a karşı duyulan nefrettir.

İskandinav ülkelerinde yaşayan Müslümanlar kültürel, geleneksel ve tarihi olarak çeşitlilik gösteren bir topluluktur. Ancak dünyanın pek çok farklı yerinde geçmişleri olan Müslümanların çoğu, buldukları İskandinav ülkelerinde doğup büyümüşlerdir.

Danimarka ve İsveç özelinde siyasi söylemlerde ve medyada, tüm Müslümanların aynı özellikleri paylaştığı varsayımına dayalı olarak Müslümanlara belirli özellikler atfedildiği ve "biz ve onlar" perspektifinin güçlendirilmesine katkıda bulunduğu göz ardı edilmemelidir.

İlgili ülkelerde yaşayan Müslümanların siyasette, medyada ve toplumda kimi zaman insanlık dışı ifadelerle ve savaşla ilgili referanslarla yan yana kullanılması İslam karşıtı nefret suçlarının artmasına yönelik nedenlerden biri olarak görülmektedir.

Bununla birlikte, yukarıda zikredilen raporlarda İskandinav ülkelerinde kişilerin İslam ve Müslüman karşıtlığına maruz kalma sıklığı ve bu maruziyetin niteliği kişinin cinsiyeti, ten rengi, sosyal sınıfı ve etnik kökeni gibi diğer özelliklere bağlı olarak değiştiği belirtilmektedir. Bu durum, bazı Müslümanların diğerlerinden farklı olarak yüksek düzeyde nefret söylem ve suçlarına maruz kaldığı anlamına gelmektedir.

Kur'an-ı Kerim'e yönelik saldırılar dâhil olmak üzere İskandinav ülkelerinde gerçekleşen İslam ve Müslüman karşıtı nefret söylem ve suçlarının faillerinin genel bir resmini çizmek zor olsa da İsveç Ulusal Suç Önleme Konseyi'nin raporunda saldırganların onda yedisinin erkek, beşte birinin ise 50 ile 59 yaşları arasında olduğu aktarılmıştır. Söz konusu verilerde saldırganların akıl hastalığı ve alkol bağımlılıklarının bulunmasıyla birlikte sosyal ve ekonomik istikrarsızlık belirtilerine sahip oldukları belirtilmektedir. Ayrıca faillerin özellikle göçle ilgili olarak çeşitli aşırı sağ popülist ve düzen karşıtı sempaticileri bulunabilmektedir (The Swedish National Council for Crime Prevention (Brå), 2023).

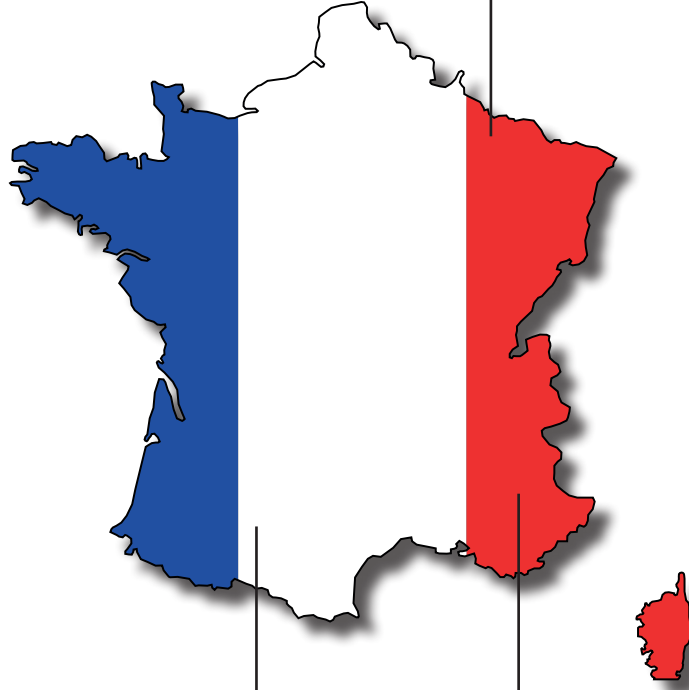
İslam karşıtlığı ve Müslüman karşıtı ırkçılık saikiyle gerçekleştirilen nefret söylemi ve nefret suçlarının mağdurları için şok, kaygı ve korku gibi doğrudan sonuçlar ile depresyon gibi daha uzun vadeli sonuçlar doğurabileceği değerlendirilmektedir. Kimi bireyler için bu tür saldırılara ve ayrımcılığa maruz kalmak, yaşam koşullarının bozulmasına neden olmakta ve uzun vadede dışlanmışlık duygusuna zemin hazırlayabilmektedir. İslam karşıtlığı aynı zamanda din özgürlüğünün de kısıtlanmasına yol açabilmektedir. Örneğin camilerin, algılanan suç riski nedeniyle sigorta ve benzeri konularda zorlanabileceği değerlendirilmektedir. İslam karşıtı nefret söylem ve suçları ile Müslümanlara yönelik olumsuz tutum ve ön yargılar, İskandinav ülkelerinde yaşayan Müslümanların hayat koşullarını etkilemektedir.

KAYNAKÇA

- Amani, H. (2022). *Islamophobia in Denmark: National Report 2021*. Vienna: Leopold Weiss Institute.
- ANADOLU AJANSI. (2023, 05 04). *Dünya*. İsveç'te, Kur'an-ı Kerim yakan Paludan hakkında giyabi tutuklama kararı: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/isvechte-kuran-i-kerim-yakan-paludan-hakkinda-giyabi-tutuklama-karari/2889490> adresinden alındı
- Milli İstihbarat Akademisi. (2024). *Batılı Ülkelerde Aşırı Sağ Hareketler 2023 Değerlendirme Raporu*. Ankara: Milli İstihbarat Akademisi.
- The National Police (Rigspolitiet). (2023). *Hate crimes in 2021- The annual report regarding hate crime by the National Police (Hadforbrydelser i 2021- Rigspolitiets årsrapport vedrørende hadforbrydelser)*. Copenhagen: Rigspolitiet.
- The Swedish National Council for Crime Prevention (Brå). (2021). *Hate crimes reported to the police in 2020*. Stockholm: The Swedish National Council for Crime Prevention (Brå).
- The Swedish National Council for Crime Prevention (Brå). (2021). *Islamophobic hate crime*. Stockholm: The Swedish National Council for Crime Prevention (Brå).
- The Swedish National Council for Crime Prevention (Brå). (2023). *Hate crimes reported to the police in 2022*. Stockholm: The Swedish National Council for Crime Prevention (Brå).
- TRT HABER. (2023, 02 03). *Dünya*. Danimarka Batılı olmayan nüfusunu ayrıştırıyor: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/danimarka-batili-olmayan-nufusunu-ayristiriyor-743303.html> adresinden alındı
- TRT HABER. (2023, 03 10). *Dünya*. İsveç'te aşırı sağcı siyasetçi Paludan hakkında nefret ve kışkırtma suçundan soruşturma: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/isvechte-asiri-sagci-siyasetci-paludan-hakkinda-nefret-ve-kiskirtma-sucundan-sorusturma-752098.html> adresinden alındı
- Voss, P., & Koponen, L. (2023, 10 25). *In Schweden und Dänemark werden immer wieder Korane verbrannt: Wer steckt dahinter? Und was treibt die Verbrenner an?* NZZ: <https://www.nzz.ch/international/koranverbrennung-in-schweden-diese-personen-stecken-dahinter-ld.1754959> adresinden alındı

FRANSA

YTB tarafından **2023 yılında 57** ırkçı, İslam ve Müslüman karşıtı saldırı kaydedilmiştir.

CCIE verilerine göre, İslam ve Müslüman karşıtı söylem ve saldırıların **%41**'i okul ortamında gerçekleşmiştir.

Fransa İnsan Hakları Ulusal Danışma Komisyonu CNCDH'nin yayımladığı rapora göre, 2023 yılında İslam ve Müslüman karşıtı saldırıların 2022 yılına kıyasla **%29** oranında arttığı gözlemlenmiştir.

Fransa devletinin İstatistik Servisi Bakanlık İç Güvenlik İstatistik Kuruluđu (Le Service statistique ministériel de la sécurité intérieure -SSMSI)¹ tarafından tutulan resmî kayıtlara göre yabancı dğmanı veya din karđıtı saldırılar 2022'ye göre %32 artış gösterirken, 2023'te kaydedilen ırkçı nitelikteki suçlar çoğunlukla kamusal alanda hakaret (%50), tehditler (oĐunlukla ölüm tehditleri) veya Şantajlardan (%20) oluğuğtur.

2023'te güvenlik güçleri tarafından kaydedilen "ırkçı" suçların sayısı hızlı bir Şekilde artış gstermiğuğtir. Bu artışlarla ilgili sunulan sebeplerden biri de ırkçı olayların sayı olarak artmasının yanı sıra kişilerin ırkçı olayları bildirme eğilimlerinin artması ve bu olayların güvenlik güçleri tarafından daha fazla dikkate alınmaya başlanmış olmasıdır.

Fransa genelinde ise Paris Şehri, lke ortalamasından neredeyse 3 kat daha yüksek ırkçı suç oranıyla açıkça ne çıkmaktadır. Güvenlik güçleri etnik köken, milliyet, din veya varsayılan bir ırk sebebiyle 2023'te 8.800 mağdurun olduğunu aıklamığuğtır. Bu rakam bir önceki yıla (2022) kıyasla %29 artışa tekabül etmektedir. Bu mağdurların %90'ı gerçek kişiler, %10'u ise tüzel kişiler/kuruluğuğlardan oluğuğmaktadır.

Başkanlığımız tarafından 2023 yılında Fransa'daki Türk varlığını hedef alan toplamda 57 ırkçı, İslam ve Müslüman karđıtı saldırı kaydedilmiğuğtir. Saldırı türleri arasında birinci sırada sivil toplum kuruluğuğları ve cami saldırıları yerini almığuğtır, bunu nefret söylemi/tehdit/hakaret, Şahsa saldırı, mülke saldırı ve dış temsilciliğe saldırı kategorileri takip etmiğuğtir.

Güvenlik açısından yaşanmışlık ve hissiyat (Vécu et Ressenti- VRS) anketine göre, ırkçı saldırı mağdurlarının yalnızca %4' Őikâyette bulunmaktadır (VRS, 2024). Dolayısıyla resmî kuruluğu ve sivil toplum örgütleri tarafından hazırlanan raporların yalnızca ihbar edilen vakaları dikkate aldığı, bu nedenle sahadaki gerçekliği yeterince yansıtamadığı dğnlmektedir. Bununla beraber saldırı sayısının her yıl artış gösterdiği yine söz konusu raporda gözlemlenebilmektedir.

¹SSMSI, Fransa İçişleri Bakanlığı uhdesinde çalışmalarını 15 resmî istatistik kurumu verilerini derleyen ve Ulusal İstatistik ve Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü (INSEE) koordinasyonunda istatistik hizmeti sunan bir kamu kuruluğuğtur.

Fransa'da İslam ve Müslüman Karşıtlığındaki Dönüm Noktaları

Fransa'da İslam karşıtı nefret saldırılarının artmasında etkili olan birkaç dönüm noktası bulunmaktadır. Bu olaylar, toplumda gerilimi artırmış ve İslam/Müslüman karşıtı tepkilerin yayılmasına yol açmıştır. Fransa'da gerçekleşmemiş olsa da 11 Eylül 2001 Saldırıları küresel ölçekte Müslümanlara yönelik ön yargıların artmasına neden olmuş, bu durumdan etkilenen Fransa'da Müslümanlara karşı daha şüpheli ve düşmanca bir tavır gözlemlenmiştir.

Bunun ardından, laiklik ilkesine dayanılarak 2004 yılında kamu okullarında başörtüsü ve diğer dini sembollerin yasaklanması, Müslüman topluluklar arasında büyük bir tartışmaya yol açmış, bu yasa, Müslüman kadınların kamusal alanda görünürlüğünü kısıtlayarak İslam karşıtlığı duygularını tetiklemiştir.

2015 yılı hem Charlie Hebdo hem de Bataclan saldırıları ile ayrı bir dönüm yılı olarak kabul edilmektedir. Paris'te mizah dergisi Charlie Hebdo'ya yapılan ve 12 kişinin hayatını kaybettiği terör saldırısı, ülkede büyük bir şok ve öfkeye neden olmuştur. Aynı yıl içinde Paris'te gerçekleşen ve 130 kişinin hayatını kaybettiği terör saldırıları, Fransa'da güvenlik kaygılarını artırmış ve bu saldırılar, Müslümanlara yönelik şüphelerin ve korkuların daha da derinleşmesine neden olmuştur.

Bu olaydan bir sene sonra, 2016 yılında Bastille Günü kutlamaları sırasında Nice'de gerçekleşen ve 86 kişinin ölümüne neden olan terör saldırısı, yine Müslümanlara yönelik olumsuz algıların artmasına yol açmış, 2018'de Strazburg Noel pazarında gerçekleştirilen ve 5 kişinin ölümüyle sonuçlanan terör saldırısı, İslam/Müslüman karşıtı duyguların yeniden alevlenmesine neden olmuştur.

Son olarak 2020'de tarih öğretmeni Samuel Paty'nin başının kesilerek öldürülmesi, Fransa'da büyük bir infiale yol açmış, hükümetin daha sert önlemler almasına ve toplumda İslam/Müslüman karşıtı tepkilerin artmasına neden olmuştur. Samuel Paty öldürülmeden birkaç gün önce sınıfta ifade özgürlüğü dersi kapsamında Charlie Hebdo dergisinin Hz. Muhammed'e yönelik hakaret içerikli karikatürünü göstermiş ve bazı velilerin buna tepki gösterdiği bildirilmiştir.

Fransa'da İrkçı, İslam ve Müslüman Karşıtı Vakaların Resmî Sayıları

Fransa'da ırk bazlı veri tutulması konusunda yasalar ve düzenlemeler oldukça katıdır. Fransız yasaları, bireylerin etnik kökeni veya dini inancı hakkında resmi veri toplanmasını ve saklanması önüne geçmektedir.² Dolayısıyla resmî kayıtlarda bu temelde bilgilere ve verilere ulaşılması oldukça güçtür. Bununla beraber çeşitli kuruluşların derlediği raporlarda anonim olarak derlenen verilerden yararlanılabilmektedir.

20 Mart 2024'te İstatistik Servisi Bakanlık İç Güvenlik İstatistik Kuruluşu (SSMSI) "2023'te İrkçı, Yabancı Düşmanı veya Din Karşıtı Saldırıları" başlıklı bir raporyayımlamıştır. Bu rapora göre, yabancı düşmanı veya din karşıtı saldırılar 2022'ye göre %32 artış gösterirken, 2023'te kaydedilen ırkçı nitelikteki suçlar çoğunlukla kamusal alanda hakaret (%50), tehditler (çoğunlukla ölüm tehditleri) veya şantajlardan (%20) oluşmuştur (SSMSI, 2024).

2023'te kaydedilen ırkçı nitelikteki suçların %12'si ayrımcılık ve provokasyon suçları olmuş, kişiye ya da mülke karşı gerçekleştirilen saldırılar ırkçı suçların sırasıyla %5'ini ve %4'ünü temsil etmektedir. Ayrımcılık şikâyetlerinin %78'i ticaret ve ekonomi sektörlerinde, %20'si iş hayatında gerçekleşen olaylardan oluşurken ulusal polis ve jandarma teşkilatları tarafından 2023 yılında çoğunluğu kamuya açık olmayan alanlarda 6.400 ırkçı saldırı sebebiyle ceza kesilmiştir.

2023'te güvenlik güçleri tarafından kaydedilen "ırkçı" suçların sayısı verilen cezalardan daha hızlı bir şekilde artış göstermiştir. Bu artışlarla ilgili sunulan sebeplerden biri de ırkçı olayların sayı olarak artmasının yanı sıra kişilerin ırkçı olayları bildirme eğilimlerinin artması ve bu olayların güvenlik güçleri tarafından daha fazla dikkate alınmaya başlanmış olmasıdır.

Fransa genelinde, Paris şehri ülke ortalamasından neredeyse 3 kat daha yüksek ırkçı suç oranıyla açıkça öne çıkmaktadır. Etnik köken, milliyet, din veya varsayılan bir ırk sebebiyle işlenen suçlarla ilgili güvenlik güçleri 2023'te 8.800 mağdur tespit etmiştir. Bu rakam 2022'ye göre %29 artış göstermiştir. Bu mağdurların büyük çoğunluğu (%90) gerçek kişilerden, kalan kısmı tüzel kişilerden oluşmaktadır. Kaydedilen ırkçı suçların mağdurları genellikle en fazla 25 ila 54 yaş arasında ve Afrika kökenli erkeklerden oluşmaktadır. 2023 verilerine göre ırkçı saldırı mağdurlarının %58'ini erkekler oluşturmaktadır.

² 2007 yılında yürürlüğe giren Göç, Entegrasyon ve İltica Yönetimi Yasası'nın 63. Maddesi kişilerin ırk veya etnik kökenleri hakkında veri toplanmasını ve işlenmesini ciddi şekilde kısıtlamaktadır.

2023 yılında güvenlik güçleri raporlarına göre, 4.200 kişi ırkçı saldırı gerçekleştirmiştir: bu kişilerin %63'ü yani 2.700'ü provokasyon, karalama veya hakaret suçu; %17'si yani 700'ü tehdit veya şantaj suçu; %3'ü yani 100'ü ayrımcılık suçu, %4'ü yani 200'ü kişilerin hayatına kast etme ve şiddet suçu, %2'den azı yani 100 kişiden azı mülke zarar verme suçu ve son olarak %11'i yani 500 kişi ırkçı nitelikli "diğer" suçları işlemişlerdir.

Güvenlik açısından yaşanmışlık ve hissiyat (Vécu et Ressenti – VRS) anketinde, ırkçı saldırı mağdurlarının yalnızca %4'ünün şikâyetinde bulunduğu, ilgili raporların yalnızca ihbar edilen vakaları yansıttığı bilgileri paylaşılmıştır (VRS, 2024). Dolayısıyla, söz konusu raporların yaşanan ırkçı, İslam ve Müslüman karşıtı eylemleri yeterince yansıtmadığı söylenebilmektedir. Bununla beraber, saldırı sayısının her yıl artış gösterdiği yine bu raporda tespit edilmektedir.

Avrupa İslamofobi ile Mücadele Topluluğu (CCIE) Verilerine Göre Vaka Sayıları

Avrupa İslamofobi ile Mücadele Topluluğu CCIE'nin 2023 yılı için yayımladığı raporda Fransa'ya özellikle değinilmiştir. Raporda, Avrupa genelinde saldırı sayısının artışının Fransa'nın siyasi iklimi ile ilişkili olduğu görüşü aktarılmış, kuruluşa bildirilen vakaların ise devlet destekli ötekileştirmeye işaret ettiği ifadeleri yer almıştır. Fransa'da okullarda dini sembollerin yasaklandığı 2004 laiklik yasası ile İslam karşıtı söylemlerin en çok gerçekleştiği alanlar okullar olmuş, CCIE verilerine göre İslam ve Müslüman karşıtı söylem ve saldırıların %41'i okul ortamında (anaokulundan üniversiteye) gerçekleşmiştir (Collective for Countering Islamophobia in Europe, 2024).

Abaya Yasası

2023 yılının ağustos ayında dönemin Eğitim Bakanı Gabriel Attal, laiklik ilkesini istikrarsızlaştırdığı düşüncesiyle okullarda abaya adı verilen uzun ve bol elbiselerin giyiminin yasaklandığını duyurmuş (Bu yasak hiçbir zaman yazılı olarak resmîyete dökülmemiştir.), Cumhurbaşkanı Macron bu kararı Samuel Paty cinayetleri ile ilişkilendirerek meşrulaştırmaya çalışmıştır. Bu açıklamaların ardından akademik yıl başlangıcında CCIE'ye yapılan başvuru sayısı olağan sıklığa göre ikiye katlanmış, 182'ye ulaşmıştır.

2023 yılı boyunca CCIE'ye abaya ile ilişkili 234 Şikâyet bildirilmiŐ, dini bir aidiyete işaret eden abaya adlı bu giysinin tanımsal sınırları çizilmediğinden yapılan açıklamalar gölgesinde uygulanan yasaklar, açık bir Şekilde insan hakları ihlali derecesinde laiklik ilkesinin suistimal edildiğini gözler önüne sermiştir. Bu dönemde öğrencilerin giymiŐ oldukları bol elbiseler dini radikalleşme hatta Fransa'nın yok sayılması gibi olgularla eşleŐtirilerek insanların temel hak ve özgürlüklerine yönelik ciddi müdahalelerin gerçekteşmesine sebebiyet vermiştir.

Müslümanlara ve Camilere Yönelik Saldırılar

İslam ve Müslüman karşıtı saldırılar hususunda abaya mevzusu dışında Fransa'da odaklanılması gereken bir başka kategori ise cami saldırılarıdır. 2023 yılında da Fransız aşırı sağının birinci hedefi Fransa'da mukim Müslümanlar ve onların topluluklarını sembolize eden ve ibadetlerine özgülenmiŐ olan camiler olmuştur: etiketleme, mülke zarar verme, yağma, silahlı saldırı, cinayete teşebbüs, kundaklama girişimi. Fransa'da yaşanan bu hadiselerin mimarı olan aşırı sağ grupların yaptırımla karşı karşıya kalmaması durumu, Müslümanlar için gizli bir Şiddet iklimine işaret etmektedir: aşırı sağın temsil ettiği bu tehdit büyük ölçüde göz ardı edilmektedir. Bu durum Fransa'daki Müslümanların güvenliği hususunda ciddi bir endişe oluŐurmaktadır.

Başkanlığımızın derlediği veriler de sivil toplum kuruluşları ve cami saldırılarının yoğun olması hususunu doğrular niteliktedir: saldırı türleri arasında birinci sırada cami saldırıları yerini almıştır, bunu nefret söylemi/ tehdit/hakaret, şahsa saldırı, mülke saldırı, dış temsilciliğe saldırı kategorileri takip etmiştir. Bu minvalde, 2023 yılında toplamda 57 vaka Başkanlığımız tarafından kaydedilmiştir. Bunlardan 21'i cami saldırısı, 5'i işletmelere yönelik saldırı ve bir saldırı ise dış temsilciliğe yönelik gerçekteşirilmiŐtir. Aynı dönemde 18 nefret söylemi, tehdit ve hakaret ile 11 şahsa yönelik saldırı fiilleri kaydedilmiştir. Fransa'da mukim Türklere karşı işlenen saldırıların çoğunlukla Müslüman karşıtlığı saikiyle gerçekteştiği değerlendirilmektedir.

Ülkede ayrıca PKK sempatanları ve yandaşları tarafından 3 saldırı gerçekteşirilmiŐtir. Başkanlığımızca raporlanan ırkçı, İslam ve Müslüman karşıtı ile PKK saikli saldırılar, ülkenin genel tablosuyla örtüşen oransallıktadır.

Tablo 1: Saldırıların türleri

Saldırı Türü	Vaka Sayısı
Camiye Saldırı	21
Nefret Söylemi/Tehdit	18
Şahsa Saldırı	11
İşletmeye Saldırı	5
Dış Temsilciliğe Saldırı	1
Araca Saldırı	1
Genel Toplam	57

Kaynak: YTB

Tablo 2: Saldırıların motivasyonu

Motivasyon	Vaka Sayısı
İslam/Müslüman Karşıtı	29
İrkçı	25
PKK/Terör	3
Genel Toplam	57

Kaynak: YTB

Tablo 3: Saldırıların yöneldiği hedef kitle

Hedef Kitle	Vaka Sayısı			
	Şahıs	Kurum/Dernek	Varlık	Genel Toplam
Türk	11	2	1	14
Müslüman Toplum	14	20	4	38
Göçmen Kökenliler	4	-	1	5
Genel Toplam	29	22	6	57

Kaynak: YTB

Fransa İnsan Hakları Ulusal Danışma Komisyonu (CNCDH) Verileri

Fransa İnsan Hakları Ulusal Danışma Komisyonu CNCDH'nin 17 Temmuz 2024 tarihinde yayımladığı rapora göre, Fransa'da 2023 yılında İslam ve Müslüman karşıtı saldırılarda önemli bir artış fark edilmiş, saldırıların 2022 yılına kıyasla %29 oranında arttığı gözlemlenmiştir. Bu komisyon raporuna göre, 7 Ekim 2023 tarihinden itibaren ayrıca Yahudi karşıtı saldırılar da bilhassa artış göstermiştir (CNCDH , 2024).

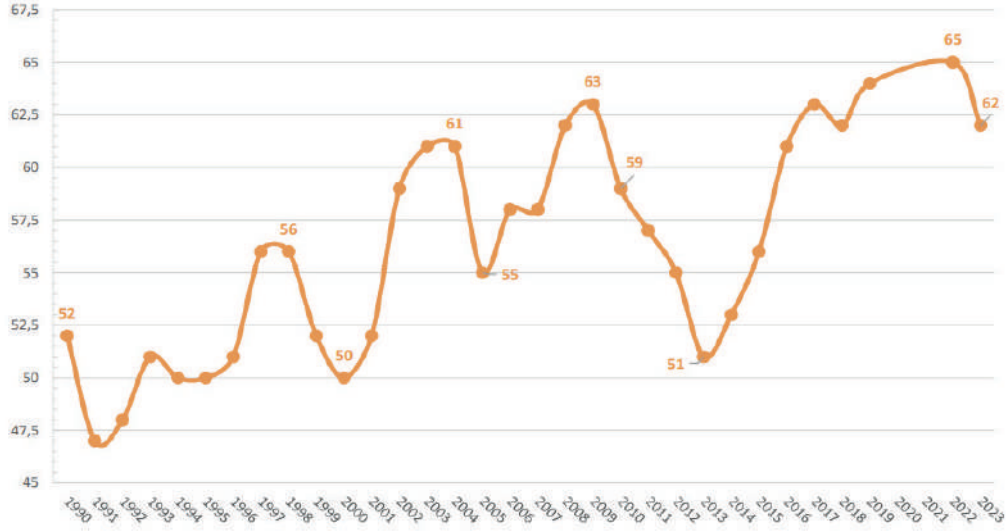
Tablo 4: CNCHD 2019-2023 Verileri

	2019	2020	2021	2022	2023	2019-2023 farkı	2022-2023 farkı
Yahudi Karşıtı Olaylar	687	339	589	436	1676	+%144	+%284
Müslüman Karşıtı Olaylar	154	234	213	188	242	+%57	+%29
Diğer İrkçi Ya Da Yabancı Düşmanı Olaylar	1142	888	1326	1012	1221	+%7	+%21
Toplam	1983	1461	2128	1636	3139	+%58	+%92

Kaynak: CNCDH , 2024

CNCDH 1990'dan bu yana her sene, Fransa tolerans endeksini ölçmektedir. Bu endeks, 0 ilâ 100 arasında bir sayı olup, 100'e yaklaştıkça tolerans seviyesinin yüksek olduğunu, 0'a yaklaştıkça ise tolerans seviyesinin düşük olduğunu göstermektedir. Fransa tolerans endeksi, genel nüfusun azınlıklara yönelik duygu ve fikirlerinin bir tezahürü olarak tanımlanabilmektedir. Aşağıda yer alan grafikten de anlaşılacağı üzere Fransa'da tolerans endeksi 2022 yılına göre üç puan gerileyerek 2018 yılındaki seviyesine inmiştir. CNCDH tarafından yapılan endeks çalışmasında farklı azınlık gruplarına yönelik tolerans endeksi ayrı ayrı olarak da hesaplanmıştır: 2023 verilerine göre Fransa'nın tolerans seviyesi siyahilere yönelik 77, Yahudilere yönelik 68, Müslümanlara yönelik 57, Romanlara yönelik ise 42 olmuştur. Dolayısıyla bu endeks, Fransa'daki Müslümanlara yönelik tolerans seviyesinin aşağıda seyrettiğini, neredeyse her iki kişiden birinin Müslümanlara yönelik olumsuz algılara sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil 1: CNCDH Fransa tolerans endeksi

Kaynak: CNCDH , 2024

Uluslararası Raporlarda Fransa'daki Durumun Analizi

Human Rights Watch 2024 Fransa'ya dair 2023 yılı için şu tespitleri paylaşmıştır:

- Temmuz ayında BM Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi, Nahel M. adlı Cezayir kökenli 17 yaşındaki Fransız vatandaşının trafik kontrolü sırasında öldürülmesinin ardından polis tarafından yapılan yapısal ve sistemik ırkçılık nedeniyle Fransa'yı eleştirmiştir. BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, Fransa'yı polis teşkilatındaki "derin sorunlar"la başa çıkmaya çağırmıştır.
- Haziran ayında, Devlet Konseyi, futbol yarışmalarında başörtüsü takılmasını yasaklayan kararı onaylamış ve "Les Hijabeuses" adlı Müslüman kadın kolektifinin Fransız Futbol Federasyonu'na karşı yaptığı itirazı reddetmiştir.
- Ağustos sonunda hükümet, bazı Müslüman kadınlar ve kızlar tarafından giyilen uzun bir elbise olan abayayı okullarda yasaklamıştır. Devlet Konseyi, yasağın ayrımcı olduğu ve Müslümanlara karşı nefreti kışkırtabileceği yönündeki şikayetleri reddederek yasağı onaylamıştır.

Sembolik Değere Sahip Saldırı Örneklere

2023'te gerçekleşen ırkçı, İslam ve Müslüman karşıtı eylem yoğunluğunun bilhassa İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırılarından etkilendiği gözlemlenmektedir. Fransa'da camilere yönelik gerçekleştirilen saldırılar, özellikle kasım-aralık aylarında yoğunlaŐmıştır.

- 5 Kasım'da Pessac camisinde ölüm tehdit yazıları ("Tabutlarınız veya valizleriniz" ve "Fransa Fransızlarındır") bulunmuş, 11 Kasım'da Angers Camisi'nin inŐaat alanına "Fransız katliamına dur de! MeŐru müdafaa." yazısı yazılmıştır.
- 15 Kasım'da Lyon'daki Koba Camisi'ne spreylen boyayla "İslam, Yahudi düşmanlığıdır." yazılmış, 25 Kasım'da Manche'deki Cherbourgen-Cotentin Camisi'nin duvarlarında "Bougnoul'a ölüm", Valence camisinin duvarlarına ise "İyi bir Müslüman ölü bir Müslümandır." yazıları yazılmıştır.
- 1 Aralık'ı 2 Aralık'a bağlayan gece saldırganlar, Aveyron'daki Millau camisinin duvarlarına spreylen boyayla 'Tutuklu Vatanseverler.' yazısını yazmış, 2-3 Aralık gecesinde ise Vendée'deki Roche-sur-Yon camisi molotof kokteyli saldırının hedefi olmuştur.
- 23 Aralık'ta Chavanoz Camisi'ne "İslam dışarı!" yazısı yazılmış, 24 Aralık'ta Oise'da bulunan Beauvais Hamza Camisi'nin duvarına "maymun" yazıldığı öğrenilmiştir. Aynı gün, Vigneux-sur-Seine'de bir yaban domuzunun başı ve gövdesi cami kapısının bir direğine kazığa bağlanmış halde bulunmuştur.

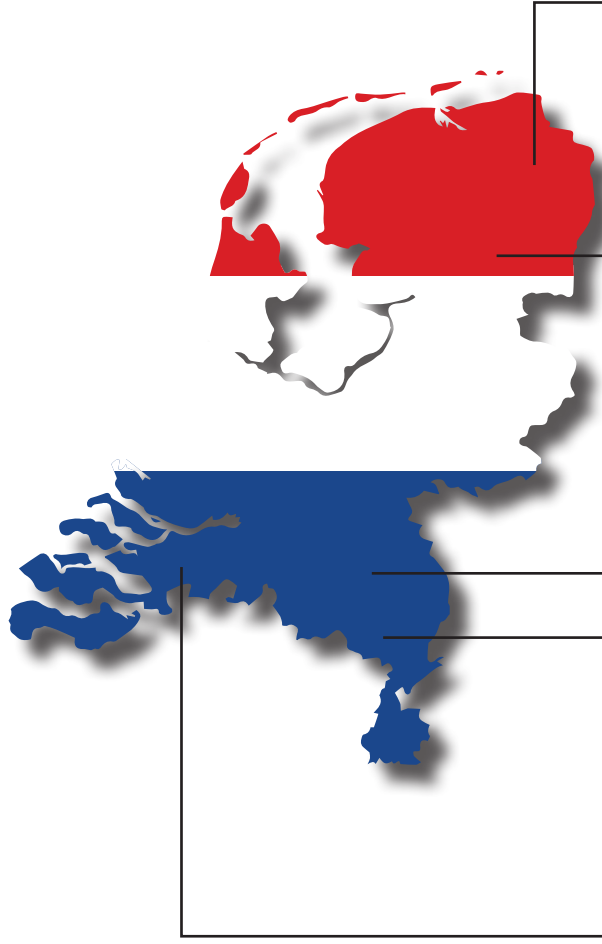
Bu saldırılar, camilere yönelik gerçekleşen saldırıların yalnızca bir kısmını oluŐursa da saldırıların kısa bir zaman dilimi içerisinde ne derece yoğunlukla yer aldığını görmek açısından özellikle önemli görülmektedir.

Fransa'da gerçekleşen ırkçı, İslam ve Müslüman karşıtı saldırıların ölkede yaşayan Müslümanlar üzerinde olumsuz etkiler oluşturduğu görülmektedir. Bu saldırılar güvenlik kaygısı, sosyal dışlanma, uyum güçlüğü, daha az görünür olmaya eğilim gösterme gibi sonuçlar doğurma ihtimalini beraberinde getirmekte, belki de en net sonucu Müslümanların vatandaŐı oldukları ölkeyi terk etme eğilimi göstermeleri olmuştur. Julien Talpin "La France, Tu l'Aimes Mais Tu La Quittes" (Fransa: Severek Ayrılanlar) adlı kitabında özellikle eğitim almış Fransız Müslümanların ırkçılığa maruz kalmamak adına ölkeyi terk etme eğiliminde olduğunu söylemektedir (FranceTV, 2024).

KAYNAKÇA

- CNCDH . (2024). *Rapport 2023 sur la lutte contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie*. CNCDH
- Collective for Countering Islamophobia in Europe. (2024). *CCIE ANNUAL REPORT ON ISLAMOPHOBIA IN EUROPE 2023*. Collective for Countering Islamophobia in Europe.
- FranceTV. (2024, 02 05). “Binlerce, hatta on binlerce Müslüman ırkçılığa maruz kalmamak için Fransa'yı terk etti”.
- SSMSI. (2024). *2023 İrkçi, Yabancı Düşmanı veya Din Karşısı Saldırıları Raporu*.
- VRS. (2024, 05 01). *Enquête Vécu et Ressenti En Matière de Sécurité : Güvenlik Açısından Yaşanmışlık ve Hissiyat Anketi*. <https://www.enquetevrs.fr/> adresinden alındı

HOLLANDA

Hollanda İçişleri Bakanlığı'nın yayımladığı rapora göre, 2022 yılına göre **%33** oranında artış ile 2023 yılında ayrımcılık vaka sayısı **8.990** şeklindedir.

YTB tarafından derlenen verilere göre, 2023 yılında Hollanda'da bir önceki yıla kıyasla **%104**'lük bir artış ile **45 vaka** raporlanmıştır.

2022-2023 yılları arasında Müslüman ayrımcılığı kategorisindeki vaka kaydının sayısı **%59,4** oranında artarak **160'dan 255'e** yükselmiştir.

2022 yılında şiddet kullanılarak yapılan Müslüman ayrımcılığında vaka sayısı **4** iken bu sayı 2023 yılında **30'a** yükselmiştir.

Müslüman ayrımcılığı kategorisindeki **255 vakadan 62'si (%24,3)** tesettürlü kadınlara yöneliktir, **12'si** ise 2023 ekim ayında Gazze'ye yönelik yapılan saldırılar ile bağlantılıdır.

Genel Bakış

Hollanda'da 2023 yılında en önemli geliőmelerin başında, Temmuz ayında Hollanda Başbakanı Mark Rutte'nın Dördüncü Kabinesinde yer alan dört koalisyon partisinin, uzun müzakereler sonucunda göç konusunda mutabakat sağlayamamaları sebebiyle hükümetin istifa etmesi olmuştur.

Söz konusu istifa üzerine 22 Kasım 2023 tarihinde gerçekteşen genel seçimlerin sonucunda aşırı sağcı Özgürlük Partisi (PVV) oyların %23.49'unu (37 sandalye) alarak seçimi kazanmıştır. Geert Wilders'in liderliğindeki PVV partisi, 2021 yılındaki seçimlere kıyasla 150 sandalyelik Temsilciler Meclisi'nde sandalye sayısını 20 ile artırarak 17'den 37'ye yükseltmiőtir.

Hollanda tarihinde ilk defa aşırı sağcı bir partinin sandalye sayısının 37'ye kadar yükselmiş olması, Hollanda'da göçmen kökenlilerde belirli endişelere yol açmıştır. Irkçılık ve Ayrımcılıkla Mücadele Koordinatörü Rabin Baldeswigh, seçim sonuçlarının göçmen kökenli vatandaşlarda endişe, kaygı ve Hollanda'da istenmedikleri hissiyatına yol açtığını ifade etmiştir. Nitekim belediyeler düzeyinde ayrımcılık bildirimlerini kayıt altına alan ADV ofislerine gelen vaka kayıtları arasında PVV'nin seçimi kazanması sebebiyle ayrımcılık tecrübeleri ve ayrımcılık kaygıları yer almıştır.

2023 yılının Ekim ayında İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırıları da Hollanda'daki Müslüman ayrımcılığında bir rol oynamıőtır. Bu husus, Hollanda'daki ırkçı ve Müslüman karşıtı bildirimlerde gözlemlenen bir etken olmuştur.

Bir diğer öne çıkan husus ise Batının İslamlaşmasına Karşı Vatansever Avrupalılar Hareketi PEGİDA'nın Hollanda kanadının yıl boyunca Kur'an-ı Kerim yırtma provokasyonlarıdır. PEGİDA'nın Hollanda lideri Edwin Wagenveld, 22 Ocak 2023 tarihinde Lahey, 23 Şubat 2023 tarihinde Utrecht, 22 Mart 2023 tarihinde Leiden şehirlerinde Kur'an-ı Kerim yırtma provokasyonlarında bulunmuştur. 18 Ağustos 2023 ve 23 Eylül 2023 tarihlerinde ise Türkiye'nin Lahey Büyükelçiliği önünde Kur'an-ı Kerim yırtma eylemi gerçekteőirmiőtir. 22 Ocak tarihindeki eylemde Edwin Wagenveld'in Müslümanları Nazilere benzetmesi, Kur'an-ı Kerim'in faşist bir kitap olduğunu söylemesi ve Adolf Hitler'in Kavgam kitabına benzetmesinden dolayı, Hollanda Diyanet Vakfı'na bağlı 6 cami başkanı suç duyurusunda bulunmuştur.

Bunun üzerine başsavcılık şartlı tahliye uygulanacak şekilde 700 avro para cezası talep etmiştir. 9 Kasım tarihinde gerçekleşen duruşmada Wagenveld binanın dışında ve mahkeme salonunda tekrar Kur'an-ı Kerim yırtma eylemi gerçekleştirmiş ve "Bu duruşma bir kukla gösterisidir." sözü ile İslam'a hakaret içeren ifadeler kullanmıştır. 23 Kasım 2023 tarihinde Lahey Mahkemesi, Wagenveld'i gruba hakareten suçlu bulmuştur. Mahkeme, para cezasını az bulduğunu ifade ederek daha ağır bir ceza niteliği taşıyan 40 saat kamu hizmeti cezası verilmesini kararlaştırmıştır (Rechtspraak, 2023).

Ülke genelinde söz konusu gelişmeler haricinde, ırkçı ve Müslüman karşıtlığı saikli işlenen eylemler genel olarak gündemde yerini koruyan bir mesele olmaya devam etmiştir. Hollanda kamu kurumlarında çalışan göçmen kökenlilerin ayrımcılık tecrübelerine dair araştırma raporlarının yayımlanması, Lahey İstinaf Mahkemesi'nin polis memurları tarafından yapılan sınır kontrollerinde göçmen kökenlilere etnik kökene binaen ayrımcı muamele yapıldığına hükmetmesi, İnsan Hakları Enstitüsü'ne iki ebeveynin başvurusu sonucunda Vergi Dairesi'nin geçmiş yıllarda göçmen kökenlilere ayrımcı denetimde bulunduğu dair açıklamada bulunması gibi gelişmeler bu kapsamda verilebilecek örnekler arasındadır.

Hollanda'da ırkçı ve Müslüman karşıtı saikle işlenen eylemler, ülkede suç veya saldırı değil ayrımcılık ana kategorisinde kayıt altına alınmakta olup ilgili kurum ve kuruluşların kayıt ve tasnif prosedüründe farklı kategoriler öngörülmektedir. Örneğin Hollanda Polis Teşkilatı, ayrımcılık vakalarını Ceza Kanunu'nda (Wetboek van Strafrecht) suç sayılan altı kategoriye göre kayıt altına almaktadır (137c ila 137g maddeleri, 429quater maddesi ve ayrımcılık motifiyle işlenmiş suçlar). Ayrımcılık olarak tasnif edilen söz konusu hükümlerin dışında ceza hukukunda genel suçlar kategorisinde yer alan hakaret veya vandalizm gibi suçların (ırk veya din temelli) ayrımcılık motifiyle işlenmesi halinde de bu eylemler, polis tarafından kayıt altına alınmaktadır. Dolayısıyla Hollanda'daki resmî verilerde, ırkçı ve Müslüman karşıtı eylemler saldırı kategorisinde değil ırk veya din temelli ayrımcılık kategorisinde değerlendirilmektedir.

Başkanlığımız tarafından 2023 yılında derlenen verilere göre, Hollanda'da 45 vaka raporlanmıştır.

Bir önceki yıla kıyasla %104'lük bir artış gösteren vakaların çoğunlukla İslam/Müslüman karşıtı motivasyonla gerçekleştiği görölmektedir. Genel olarak Müslüman toplumu hedef alan saldırılar, camiye saldırı ve tehdit/nefret söylemi olarak vuku bulmuştur. Saldırıların beşi ise dış temsilciliklerimizi hedef almıştır.

Genel Ayrımcılık Verileri

Hollanda İçişleri Bakanlığı, Hollanda Polis Teşkilatı, ayrımcılıkla mücadele çalışmaları yürüten Art.1 kuruluşu ve Movisie Araştırma Kurumu'nun 2024 yılının nisan ayında ortak yayımladığı senelik araştırma raporuna göre, 2023 yılında Hollanda Polis Teşkilatı tarafından kaydedilen ayrımcılık vaka sayısı 8.990 şeklindedir (Hollanda İçişleri Bakanlığı, Hollanda Polis Teşkilatı, Art.1 ve Movisie Araştırma Kurumu, 2024). Rapora göre ayrımcılık vaka sayısı 2022 yılına göre %33 oranında artış göstermiştir. Söz konusu artış, önceki yıllarda yaşanan artışa göre daha yüksek olmuştur. 2022 yılında bir önceki yıla göre %2,4 oranında, 2021 yılında ise bir önceki yıla göre %7,1 oranında artış yaşanmıştır.

Rapor kapsamında, Polis Teşkilatı'nın ayrımcılık verileri haricinde belediyeler düzeyinde ayrımcılığa karşı çalışmalar yürütmekle sorumlu olan ADV ofislerine (antidiscriminatievoorziening) vatandaşlar tarafından yapılan ayrımcılık bildirim sayısı, Hollanda'da 2011 yılında yasayla kurulan İnsan Hakları Enstitüsü'nün (College voor de Rechten van de Mens) ayrımcılık mağduriyeti yaşayan vatandaş talebi üzerine değerlendirdiği vaka sayısı, sanal mecralarda ayrımcılık vakalarını takip eden Meld.Online (MOD) kuruluşuna gelen bildiri sayısı ve Ulusal Ombudsman'a bildiren vaka sayısı olmak üzere beş kaynak ayrı ayrı ele alınmaktadır.

Bu çerçevede, Polis Teşkilatı haricinde ayrımcılık bildirimlerini kayıt altına alan ADV ofislerine göre 2023 yılında 6.351 vaka meydana gelmiştir. Vaka sayısında bir önceki yıla kıyasla %20 oranında artış yaşanmıştır. İnsan Hakları Enstitüsü ise 2022 yılında 670 vaka raporlarken bu sayı 2023 yılında 581 olmuştur. Meld.Online kuruluşu 2022 yılında sanal ortamda 247 vaka kaydederken 2023 yılında bu sayı %96 oranında artarak 483'e yükselmiştir. Ulusal Ombudsman ise 2022 yılında 284 vaka kaydederken 2023 yılında 253 vaka kaydetmiştir.

Hollanda'da Ayrımcılık ile İlgili Yasal Çerçeve

Hollanda'da ayrımcılık vakalarını kayıt altına alan söz konusu kurum ve kuruluşların kullandığı çerçeve farklılık gösterebilmektedir. Hollanda Polis Teşkilatı, ayrımcılık vakalarını Ceza Kanunu'nda (Wetboek van Strafrecht) suç sayılan altı motife göre kayıt altına almaktadır (137c ila 137g maddeleri, 429quater maddesi ve ayrımcılık motifiyle işlenmiş suçlar).

Kanunda sayılan saikler, ırk (köken), cinsiyet, din, inanç, cinsel yönelim ve engellilik şeklindedir. Ayrıca gamalı haç işareti ile tahrifat ve vandalizm vakaları da -ayrımcılık gerekçesi tespit edilememiş olsa bile- bu minvalde kayıt altına alınmaktadır. Somut ayrımcılık vakaları dışında Ceza Kanunu'nda hakaret veya vandalizm gibi genel suç türleri de herhangi bir ayrımcılık motifiyle yapılması halinde polis tarafından bu kategoride kayıt altına alınmaktadır. Bunlar "codis-feiten" ibaresi ile kayıt edilmektedir. Bu durumda savcılık, Ayrımcılık Kılavuzu'na göre ilgili suç için ceza talebinde bulunurken, ayrımcılık motifini dikkate alarak cezanın ağırlaştırmasını talep etmelidir.

ADV ofisleri ise Genel Eşit Muamele Yasası (Algemene wet gelijke behandeling) ve bununla bağlantılı mevzuata göre kayıt tutmaktadır. Söz konusu mevzuatta ayrımcılık gerekçeleri olarak yaş, cinsel yönelim, din, inanç, ırk, cinsiyet, uyruk, engellilik veya kronik hastalık, siyasi görüş, medeni durum, iş sözleşmesi türü, tam veya yarı zamanlı çalışma durumu baz alınmaktadır. ADV, kişinin sosyal pozisyonu veya dış görünüşü gibi yasada belirtilmemiş gerekçelere göre de kayıt yapmaktadır.

İnsan Hakları Enstitüsü, gelen başvuruları Genel Eşit Muamele Yasası (Algemene wet gelijke behandeling), Erkek ve Kadınların Eşit Muamele Yasası (Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen) veya Medeni Kanun'un 7. kitabının 646. maddesine göre değerlendirmektedir (College voor de Rechten van de Mens, 2024).

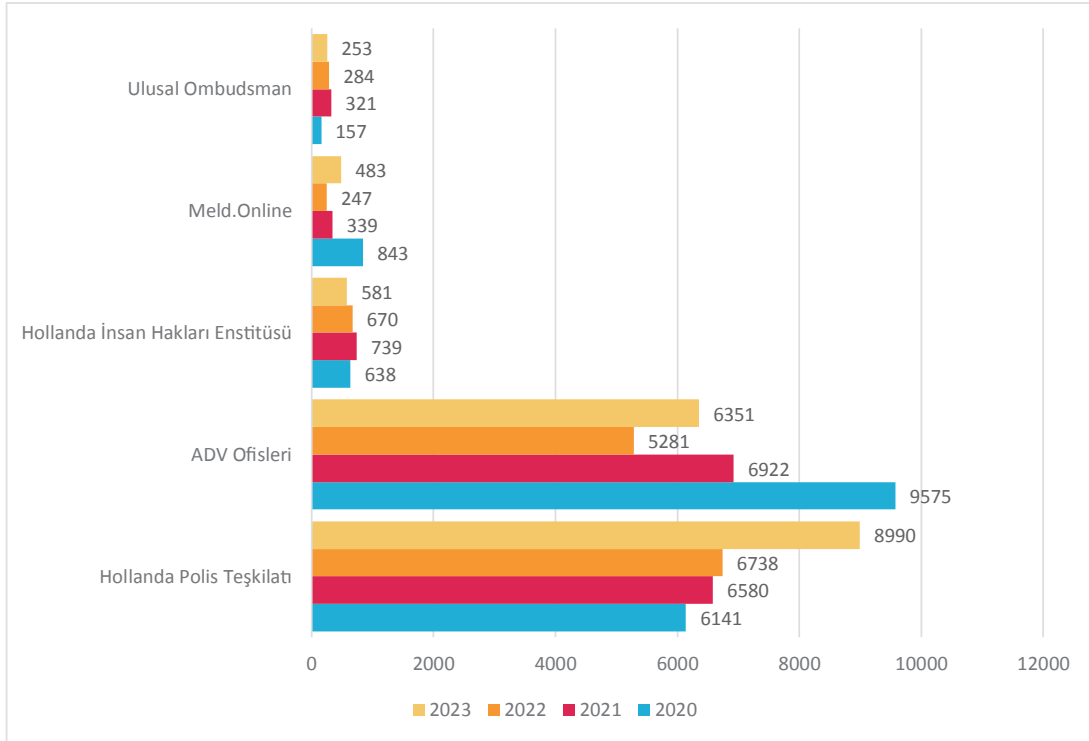
MOD, sanal ortamda yapılan ayrımcılık vakalarını, Ceza Hukuku'nun 137c – 137e maddeleri arasındaki yasal düzenlemelere ve bu maddelerin ek mevzuatına ve buna ilişkin içtihadı göre değerlendirip kayıt altına almaktadır.

Değerlendirme sonucunda sanal ortamda ayrımcı ifadenin kullanıldığı internet sitesinin yetkilisi ile irtibata geçip kaldırılmasını talep etmektedir. Eğer yanıt gelmezse, MOD yasal sürecin baŐlatılması için savcılığa suç duyurusunda bulunmaktadır (Meld.Online Discriminatie (MOD), 2024).

Ulusal Ombudsmanlık Hollanda'da Genel İdare Hukuku Yasası (Algemene wet bestuursrecht) çerçevesinde faaliyet göstermekte olup ayrımcılık ile ilgili kayıtları, Őikâyetle bulunan vatandaşların ayrımcılık tecrübelerine göre yapmaktadır. Dolayısıyla yapılan kayıtlar, sadece ayrımcılık tecrübelerini kapsamaktadır.

Şekil 1: Hollanda'da 2020-2023 yılları arasındaki ayrımcı vaka sayısı

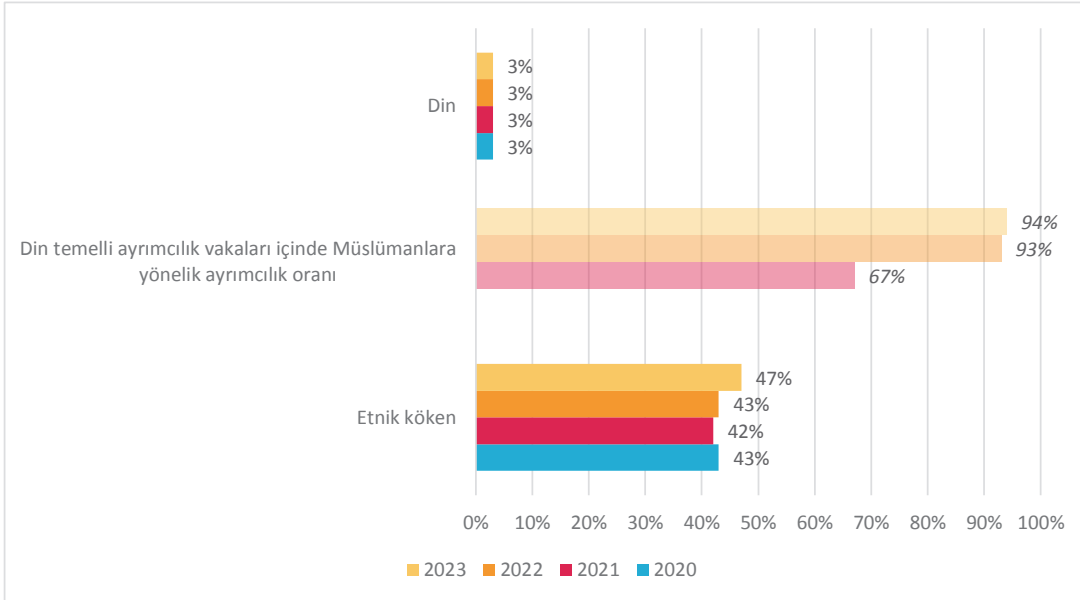
Kaynak: YTB

Ayrımcılık Sebepleri Olarak İrkçi, İslam ve Müslüman Karşıtı Saik

Polis Teşkilatı'ndaki ayrımcılık vakalarının en büyük bölümü, raporlara göre %47 ile etnik köken sebebiyle gerçekleşmiştir. Bu oran bir önceki seneye göre daha yüksektir (%43). Etnik köken sebebiyle yapılan ayrımcılık vakaları sayı olarak da artmıştır. 2022 yılında etnik köken sebebiyle 2.890 vaka kaydedilirken bu sayı, 2023 yılında %44,9 ile artarak 4.186'ya yükselmiştir.

Benzer bir oran (%49) ADV bildirimleri için de geçerlidir. Bu oran bir önceki yıl ile aynı olup düşüş yaşanmamıştır. Ulusal Ombudsman tarafından kaydedilen vakaların da büyük oranı %58 ile etnik köken temelli ayrımcılık vakalarıdır. Çocuk Ombudsmanı tarafından kaydedilen vakalarda bu oran %74 ile daha da yüksektir. Sanal ortamda yapılan ayrımcılık vakalarında yine en yüksek oran (%35) etnik köken temelli vakalardır. Sadece İnsan Hakları Enstitüsü'nde değerlendirilen vakalar arasında etnik köken temelli vakalar %19 ile üçüncü sıradadır. Bu sayılar, Hollanda'da ırkçı saikle işlenen suçlar ile ayrımcılık vakalarının yüksek olduğunu gösterir niteliktedir. Nitekim polis kayıtlarında 4.186 ırkçı saikle işlenmiş vaka, Hollanda'da toplumsal yaşamda ırkçılığın geldiği düzeyi ve yükseliş trendini göstermektedir.

Şekil 2: Hollanda'da polis kayıtlarında 2020-2023 yılları arasında ayrımcılık sebepleri

Kaynak: YTB

ADV ofislerine yapılan bildirimlerde etnik köken kategorisinin alt kategorileri de kayıt altına alınmakta olup %62 ile en fazla 'göçmen kökenli' alt kategorisine bildirim gelmiştir. İkinci sırada %23 ile 'siyahi' gibi dış görünüşten dolayı ayrımcılık bildirimleri yer almıştır.

2020-2023 yılları arasında Hollanda Polis Teşkilatı'nın ayrımcılık verilerinin %3'ü kişinin dini sebebiyle yapılan ayrımcılık vakalarını kapsamaktadır. 2022 yılında din temelli ayrımcılık vaka sayısı 173 iken bu sayı %57 ile artarak 2023 yılında 272'ye yükselmiştir.

Müslüman ayrımcılığı vakaları, 2021 yılından itibaren bir alt kategori olarak kayıt altına alınmaya başlanmıştır. 2021-2023 yıllarında din sebebiyle ayrımcılık kategorisindeki vakaların yarısından fazlası artarak Müslümanlara yönelik gerçekleşmiştir. Nitekim din kategorisindeki vakalarda Müslüman ayrımcılığını kapsayan vaka sayısı, 2021 yılında %67 iken bu sayı 2022 yılında %93'e kadar yükselmiş, 2023 yılında ise %94 oranında olmuştur. Bu veriler, din temelli ayrımcılık vakalarının artık neredeyse tamamının Müslümanlara yönelik olduğu anlamına gelmektedir.

Müslüman ayrımcılığında kayıt sayısı da artmıştır. 2022-2023 yılları arasında Müslüman ayrımcılığı kategorisindeki vaka kaydının sayısı %59,4 oranında artarak 160'dan 255'e yükselmiştir. Müslüman ayrımcılığı vakalarında özellikle tesettürlü kadınlar gibi dış görünüş ile ilgili faktörlerin belirleyici olduğu tespit edilmiştir. 255 vakadan 62'si (%24,3) tesettürlü kadınlara yöneliktir, 12'si ise 2023 ekim ayında Gazze'ye yönelik yapılan saldırılar ile bağlantılıdır. Hollanda Polis Teşkilatı, 40 vakada ise Müslüman ayrımcılığı ve etnik köken sebebiyle yapılan ayrımcılığın bir birleşiminden bahsetmektedir. Örneğin mağdur bu vakalarda hem dini hem etnik kökeni sebebiyle sözlü saldırıya uğramıştır.

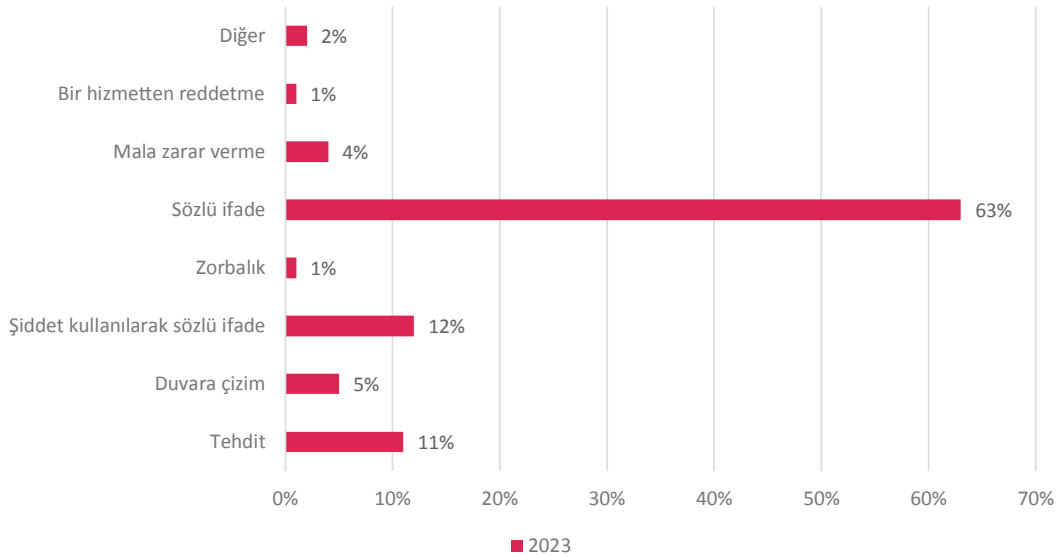
Endişe veren gelişmelerden bir diğeri Müslüman ayrımcılığı kategorisinde ayrımcılık şekli olarak şiddet kullanımının artmış olmasıdır. 2022 yılında şiddet kullanılarak yapılan Müslüman ayrımcılığında vaka sayısı 4 iken bu sayı 2023 yılında 30'a yükselmiştir. Yine bunların yarısı tesettürlü kadınlara yönelik gerçekleştirilmiş olup 5 vaka ise okul ortamında öğrenciler arasında gerçekleşmiştir. Tehdit yoluyla Müslüman ayrımcılık vakaları da artış göstermiştir. 2022-2023 döneminde bu kategorideki vaka sayısı 19'dan 43'e yükselmiştir.

ADV ofislerine yapılan Müslüman ayrımcılığı bildirimleri (2021-2023 arası 165'ten 285'e) her yıl artarak devam etmiş olup bu bildirimlerin çoğu tesettürlü Müslüman kadın mağdurlar tarafından yapılmıştır. Ayrımcı ifadelerin kullanılması ve başörtüsü ile spor yapılmasına izin verilmemesi örneklerden bazılarıdır. ADV ofislerinin kayıtlarında 2023 yılında 285 Müslüman ayrımcılığının 105'i (%37) Gazze'ye yönelik saldırılardan sonra olmuştur. 105 vakadan 43'ünde doğrudan bu saldırılar ile bağlantı kurulmuştur.

ADV ofisleri gelen 449 bildirim arasında bir vakada birden fazla ayrımcılık sebebi olduğunu analiz etmiştir. Örneğin siyahi kadınlar hem cinsiyet hem etnik köken sebebiyle ayrımcılık yaşayabilmektedir. En fazla tespit edilen birleşimler arasında ilk üç sırada 'etnik köken ve din,' 'etnik köken ve cinsiyet' ve 'etnik köken ve uyruk' yer almaktadır.

Polis Teşkilatı'nın kaydettiği vakaların %63'ünde eylemler sözlü ifade, %12'sinde şiddet ve %11'inde tehdit yoluyla gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3: 2023 polis teşkilatında ayrımcılık vakalarında kullanılan yöntem

Kaynak: Polis Teşkilatı

Etnik köken sebebiyle yapılan ayrımcılık vakalarında en çok başvuru yöntem sırasıyla sözlü ifade (2.862 - 68,4%), şiddet kullanılarak sözlü ifade (547 - 13,1%) ve tehdit (442 - 10,6%) olmuştur. Din sebebiyle yapılan ayrımcılık vakalarının ise %61,8'i (168) sözlü ifade, %10'u (27) şiddet kullanılarak sözlü ifade ve %15,8'i (43) tehdit yoluyla gerçekleştirilmiştir.

Camilere Yönelik Eylem Örneği

Camilere yönelik zikredilen örnekler, ülkede vukuu bulan eylem türlerinin en tipik örneklerindendir. 13 Şubat 2023 tarihinde Rotterdam'da Hollanda Diyanet Vakfı'na bağlı Anadolu Cami'nin giriş kapısının üzerinde bulunan cam, gece 02.40 sularında maskeli birisi tarafından taş atmak suretiyle kırılmıştır.

Mala zarar verme ve duvara/eşyaya çizim yoluyla yapılan bir diğer vaka örneği ise 18 Ekim 2023 tarihinde Hollanda Diyanet Vakfı'na bağlı Yıldırım Beyazıt Cami'ne yapılan saldırıdır. Sabah namazı sırasında caminin ön tarafında bulunan beton direğe kimliği belirsiz bir kişi tarafından Allah'a ve Kur'an-ı Kerim'e hakaret içeren ifadelerin yer aldığı bir kâğıt asılmıştır.

Kur'an-ı Kerim'e Yönelik Provokasyon Örneği

Sözlü ifade yoluyla ayrımcılık vakaları Hollanda polis kayıtlarında hakaret kategorisine girmektedir. 22 Ocak 2023 tarihinde Lahey'de yaptığı Kur'an-ı Kerim yırtma eyleminde PEGIDA lideri Edwin Wagenveld'in Müslümanları Nazilere benzetmesi, Kur'an-ı Kerim'in faşist bir kitap olduğunu söylemesi ve Adolf Hitler'in Kavgam kitabına benzetmesi üzerine 23 Kasım 2023 tarihinde Lahey Mahkemesi, Wagenveld'i gruba hakaretten suçlu bulmuştur. Mahkeme, para cezasını az bulduğunu ifade ederek daha ağır bir ceza niteliği taşıyan 40 saat kamu hizmeti cezası verilmesini kararlaştırmıştır.

Ayrımcılığın Gerçekleştii Alanlar

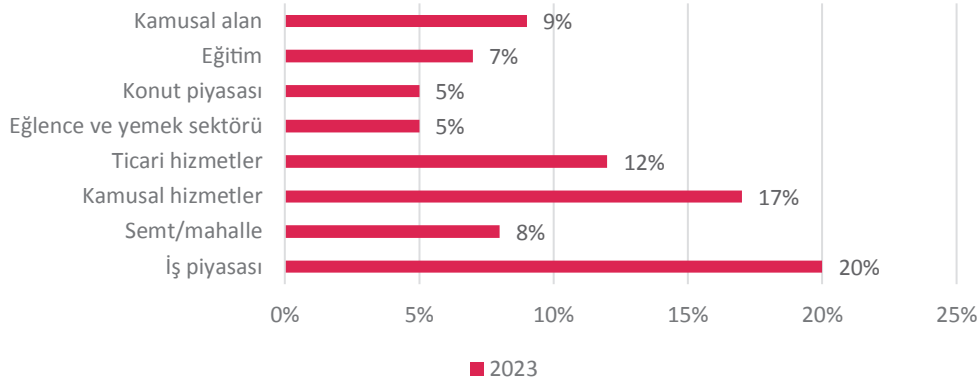
Hollanda Polis Teşkilatı tarafından vakaların gerçekleştiği mekânlar ve kategoriler için kayıt tutulmamaktadır. 2023 yılında ADV ofislerinin kayıtlarında en fazla ayrımcılık %20 ile çalışma hayatında, %17 ile ortak kamu hizmetlerine erişimde ve %12 ile ticari hizmetler alanlarında yaşanmıştır.

ADV kayıtlarında son yıllarda bütün alanlar arasında eğitim alanında ayrımcılık vakalarında artış gözlemlenmiştir, zira 2020-2023 döneminde ilgili oran %5'ten %7'ye yükselmiştir. Sayı olarak da önemli bir artış yaşanmıştır. 2022 yılında eğitimde ayrımcılık vaka sayısı 298 iken bu sayı 2023 yılında 414'e yükselmiştir. Eğitim alanındaki ayrımcılık vakalarının çoğu ise eğitim kurumlarında çalışan personellerin etnik kökeni ile ilgilidir.

Ticari hizmetler alanındaki vakaların %47'si etnik köken ile ilgilidir. Bildirim yapanların çoğu örneğin alışveriş için gittikleri bir markette hırsızlık şüphesiyle çantalarının daha sık kontrol edildiğini veya market personeli tarafından ten rengi veya etnik köken sebebiyle hakarete uğradıklarını belirtmiştir.

Semt/mahalledeki vakaların da büyük bölümü etnik köken ile ilgilidir. Söz konusu bildirimlerin çoğu komşu zorbalığını kapsamaktadır.

Şekil 4: 2023 yılında ADV kayıtlarına göre ayrımcılık alanları

Kaynak: ADV

Genel olarak tablodaki alanlardaki ayrımcılık vakalarında ilk sırada etnik köken sebebiyle yapılan ayrımcılık vakaları gelmektedir. Örneğin iş piyasasında 1.266 ayrımcılık vakalarının 547'si (%43,2) etnik köken sebeplidir. İş piyasasındaki ayrımcılık vakalarında ikinci sırada ise 213 vaka (%16,8) ile din sebebiyle ayrımcılık vakaları gelmektedir.

Sanal Ortamda Ayrımcılık

Sanal ortamda yapılan ayrımcılıkları kayıt altına alan Meld.Online kurumu 2023 yılında 483 vaka kayıt altına almıştır. Kayıt altına alınan vaka sayısı, 2022 yılına göre %95 artış göstermiş ve 2020 yılından itibaren kayıt altına alınan en yüksek sayı olarak nitelendirilmiştir. Bildirimlerin %73'ü sosyal medya mecralarında gerçekleşen vakalar ile ilgilidir. İkinci sırada %17 ile internet siteleri, üçüncü sırada %7'si insanların yorum yazabileceği blog ve benzeri sayfalar yer almaktadır. Kayıt altına alınan sosyal medya vakaları içinde %61'i X mecrasındaki paylaşımlar ile ilgilidir. Sanal ortamdaki vakalar arasında ilk sırada %35 ile etnik köken sebebiyle yapılan paylaşımlar dikkat çekmektedir.

Ayrımcılık İhbarının Yapılma Oranı

Hollanda Sosyal ve Kültürel Planlama Bürosu (SCP), ayrımcılık tecrübe eden vatandaşların her zaman ihbarda bulunmadığını, bu sebeple kayıt altına alınan vaka sayısının gerçekleşen vaka sayısını yansıtmadığını düşüncesinden hareketle mağdurların neden ihbarda bulunmadıklarını araştırmıştır. Araştırmaya göre ayrımcılık tecrübesine sahip olan sadece 5 kişiden 1'i bildirimde bulunmaktadır (Andriessen vd., 2020).

SCP araştırma sonucuna göre ihbarda bulunan vatandaşların çoğu; yaşadıkları mağduriyeti biriyle paylaşmak istedikleri için (%90), yaşadıklarını sindirebilmek için (%68), ayrımcılığın verdiği rahatsızlığı duyurmak istedikleri için (90%), sorumluların cezalandırılması için (%90) ve ayrımcılığa son verilmesi için (%90) ihbarda bulunmaktadır.

İhbarda bulunmayanlar, AVD ofislerine bildirim yapılabileceğini bilmedikleri ve bilseler de bu kurumlara karşı güven sorunu yaşadıkları için ihbarda bulunmamaktadır. Özellikle Müslüman ayrımcılığı konusunda kurumlara karşı güven sorunu olduğu belirtilmektedir. Araştırmaya göre ihbarda bulunulmamasının bir diğer sebebi, ayrımcılığın her zaman net bir şekilde gerçekleşmemesi, örneğin şaka yoluyla yapılan ifadeler üzerinden gerçekleşmesi sebebiyle mağdurların yaşanan vakanın ayrımcılık olup olmadığı konusunda tereddüt etmelerinden ve durumda art niyet olmadığına inanmak istemediklerinden kaynaklanmaktadır.

Ayrıca bazı kişilerin ihbar etmeyi tercih etmemesinin altında; ayrımcılığı kanıksadıkları (raporda kronik ayrımcılık olarak da ifade edilmektedir), yeterince önemli bulmadıkları veya olayı tekrar hatırlayacakları ve anlatacakları için ihbarın psikolojik ve duygusal strese yol açacağı gerekçeleri yatmaktadır. Bazı mağdurlar ise suçluların kendilerinden intikam alabileceği korkusundan dolayı ihbarda bulunmamaktadır. Raporda, mağdurların psikolojik tepkilerini ve bu sıkıntılarla başa çıkma yöntemlerinin bu süreçte anlaşılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Hollanda'daki Bölgelere Göre Vakalar

Hollanda'da 10 polis birimi bölgesinin toplamında, her 1.000 vatandaş içinde düşen ayrımcılık vaka sayısı orantısal olarak hesaplanarak, ayrımcılık vakalarının 2022 yılına göre arttığı gözlemlenmiştir. En fazla ayrımcılık vakası ise Amsterdam bölgesinde gerçekleşmiştir. Sonraki sıralarda Rotterdam, Lahey ve Orta-Hollanda polis birimi bölgeleri gelmektedir.

Yasal Süreçler ile İlgili Veriler

Hollanda Başsavcılığı'na 2023 yılında ulaşan 255 vakanın %48'i antisemitizm, %29'u ırk, %4'ü din ile ilgilidir (Openbaar Ministerie, 2024). Ayrımcılık vakalarının çoğunda gruba hakaret söz konusudur. Başsavcılığın kayıt ettiği en fazla vaka ise Rotterdam'dandır. Irk sebebiyle yapılan ayrımcılığın %13'ü siyahilere yönelik olmuştur. Başsavcılığa göre ayrımcılığın en fazla gerçekleştiği alan ise spor (%38), kamusal alan (%28) ve internet ortamıdır (%12). Rotterdam'da gerçekleşen futbol maçlarında yaşanan ayrımcılık vakalarından dolayı en fazla kayıt Başsavcılıkta spor alanında olmuştur. Başsavcılığın kayıt altına aldığı 211 vakadan en fazlası (133) Ceza Kanunu'nun 137c maddesi (gruba hakaret) kapsamında kayıt edilmiştir. İkinci sırada 37 ile 137e maddesi (gruba hakaretin yayılması) yer almıştır.

2023 yılında 126 şüpheliden 80'inin spor veya futbol destekçisi, 33'ü aşırı sağcı, 11'i ise siyasi görüşten dolayı ayrımcılık yaptığı tespit edilmiştir. 234 vakanın %46'sında şüpheli mahkemeye çağrılmakta, %19'una savcılık ceza kararı vermekte, %3'üne şartlı takipsizlik, %28'ine takipsizlik kararı ve %4'ü itiraz üzerine tekrar mahkemeye çağrılmaktadır. Hollanda'da Başsavcılık hapis cezası hariç bazı durumlarda örneğin para cezası veya kamu hizmeti cezası gibi cezalar verme yetkisine sahiptir (strafbeschikking).

Mahkeme nezdinde görölen davaların %87'sinde mahkûmiyet, %10'unda ise beraat kararı verilmiştir. Mahkûmiyet oranı, önceki yıllara göre daha yüksektir. Örneğın 2022 yılında bu oran %71'dir. Beraat kararı oranı da 2022 yılına (%17) göre 2023 yılında (%10) daha düşüktür.

Hollanda Devletinin Ayrımcılık Vakaları ile İlgili Açıklamaları

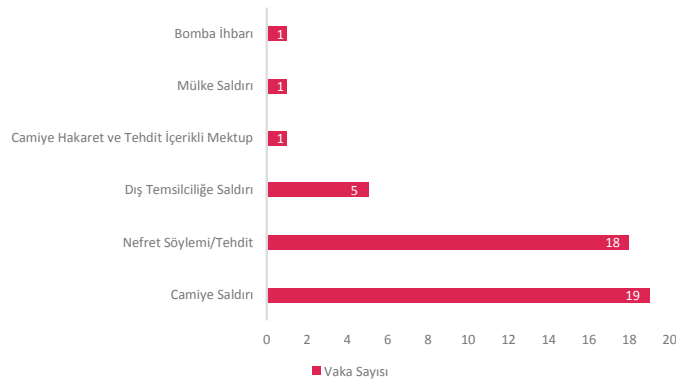
2021 yılında İçişleri Bakanlığının bünyesinde kurulan Ayrımcılık ve İrkçılıkla Mücadele Ulusal Koordinatörlüğü (NCDR) 2023 yılında yayımladığı '2023 Ayrımcılık ve İrkçılığa Karşı Ulusal Eylem Planı'nda Müslüman ayrımcılığının Hollanda'da büyük bir sorun olduğunu, ülke genelinde Müslümanların %55'inin kesin olarak ayrımcılığa uğradığını, %69'unun tecrübe ettiğinin muhtemelen ayrımcılık olduğunu vurgulamıştır (Bureau NCDR, 2023). Ayrıca SCP'nin araştırmalarına atıfta bulunularak özellikle Hollanda'da doğup büyümüş olan Müslüman gençlerin önceki kuşaklara göre daha fazla ayrımcılık ve dışlanma tecrübe ettikleri belirtilmiştir.

Sosyal İşler ve İstihdam Bakanlığı, DENK parti lideri Van Baarle'nın 2022 yılında sunduğu yasa tasarısı değişikliği teklifine binaen geniş çaplı bir Müslüman ayrımcılığı araştırmayı yapılmasını kararlaştırmıştır.

Hollanda Devletinin Ayrımcılık Vakaları ile İlgili Açıklamaları

Başkanlığımız tarafından 2023 yılında derlenen verilere göre, Hollanda'da 45 vaka raporlanmıştır.

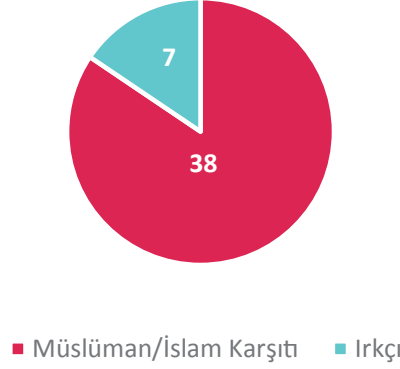
Şekil 5: 2023 yılı derlenen vaka sayısı

Kaynak: YTB

2023 yılında; 19 camiye saldırı, 18 nefret söylemi/tehdit, 5 dış temsilciliğe saldırı, 1 camiye hakaret ve tehdit içerikli mektup, 1 mülke saldırı ve 1 bomba ihbarı olmak üzere Hollanda'dan 45 saldırı kaydedilmiştir.

Şekil 6: Türlerine göre eylemler

Kaynak: YTB

45 saldırınının 38'i Müslüman/İslam karşıtı saikle, 7'si ırkçı saikle gerçekleşmiştir.

Şekil 7: Eylemlerin hedef kitleleri

Hedef Kitle	Vaka Sayısı			
	Şahıs	Kurum/Dernek	Varlık	Genel Toplam
Türk	3	5	1	9
Müslüman Toplum	13	21	-	34
Göçmen Kökenliler	2	-	-	2
Genel Toplam	18	26	1	45

Kaynak: YTB

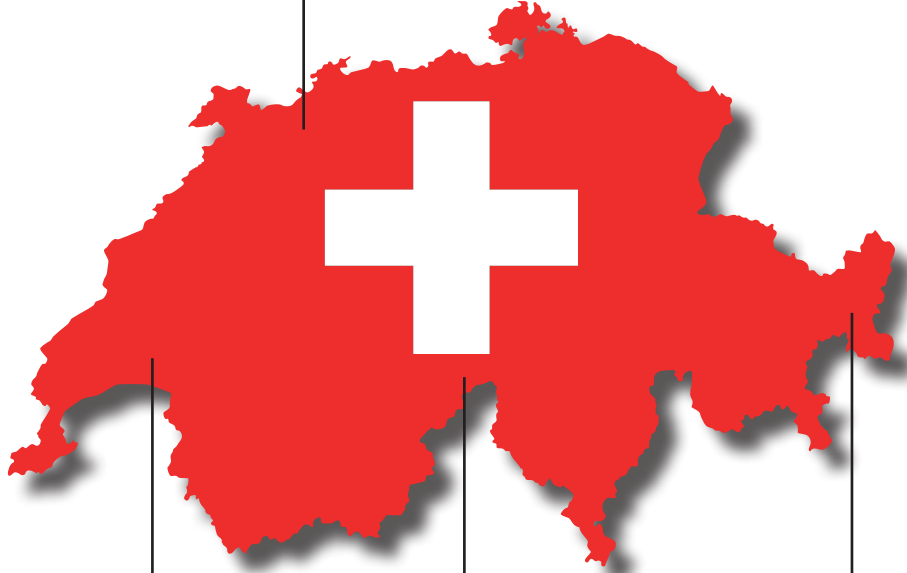
Türkleri hedef alan saldırıların 3'ü şahıslara, 5'i Türk kurum/derneklerine ve 1'i Türk varlığına yönelik gerçekleşmiştir. Müslüman topluma yönelik vuku bulan vakaların ise 13'ü şahısları ve 21'i kurum/dernekleri hedef almıştır. Bununla birlikte, iki göçmen kökenli şahsı hedef alan vaka, kayıtlara geçmiştir.

KAYNAKÇA

- Andriessen, I. D. (2020). *Ervaren discriminatie in Nederland II*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Bureau NCDR. (2023, 12 12). *Nationaal Programma 2023*. [https://www.bureauncdr.nl/nationaal-programma-2023/documenten/nationale-programmas/2023/12/12/nationaal-programma-2023-adresinden alndi](https://www.bureauncdr.nl/nationaal-programma-2023/documenten/nationale-programmas/2023/12/12/nationaal-programma-2023-adresinden%20alndi)
- College voor de Rechten van de Mens. (2024 ,07 31). *Wettelijke taken*. College voor de Rechten van de Mens: <https://www.mensenrechten.nl/over-ons/wettelijke-taken> adresinden alndi
- Hollanda İçişleri Bakanlığı, Hollanda Polis Teşkilatı, Art.1 ve Movisie Araştırma Kurumu. (2024). *DISCRIMINATIECIJFERS IN 2023*. Hollanda İçişleri Bakanlığı, Hollanda Polis Teşkilatı, Art.1 ve Movisie Araştırma Kurumu.
- Meld.Online Discriminatie (MOD). (2024, 01 05). *Hoe werkt het?* Meld.Online Discriminatie (MOD): <https://meld.onlinediscriminatie.nl/hoe-werkt-het> adresinden alndi
- Openbaar Ministerie. (2024, 04 19). *Strafbare Discriminatie in Beeld 2023*. Openbaar Ministerie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/04/19/rapport-strafbare-discriminatie-in-beeld-2023> adresinden alndi
- Rechtspraak. (2023, 11 23). *Voorman Pegida Nederland veroordeeld tot werkstraf voor groepsbelediging moslims*. Rechtspraak: <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Den-Haag/Nieuws/Paginas/Voorman-Pegida-Nederland-veroordeeld-tot-werkstraf-voor-groepsbelediging-moslims.aspx> adresinden alndi

İSVİÇRE

Federal İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan rapora göre, İsviçre'de 2022 yılında nüfusun **%17**'si son beş yıl içinde ırk ayrımcılığına maruz kaldığını belirtmiştir.

İsviçre'deki Irkçılığa Karşı Federal Komisyon'un raporuna göre, 2023'te **168 vakalık** artış ile **876 ırkçı** ayrımcılık vakası kaydedilmiştir. Bu vakaların **62**'si Müslüman karşıtı ırkçı saikle gerçekleştirilen vakalardır.

İrkçilik Mağdurları İçin Danışmanlık Ağı tarafından kaydedilen vaka sayısında 2019'dan 2021'e kadar yaklaşık **%79**'luk bir artış olduğu dikkat çekmektedir.

YTB tarafından derlenen verilere göre, 2023 yılında İsviçre'de **12 vaka** kaydedilmiştir. Bunlardan **3**'ü İslam/Müslüman karşıtı saikle ve **3** vaka da PKK yandaşları tarafından gerçekleştirilmiştir.

8,88 milyon (IMF, 2024) kişinin yaşadığı İsviçre'de nüfusun %32,1'i Roman Katolik, %20,5'i Protestan, %5,6'sı diğer Hristiyan topluluklar ve %5,9'u Müslüman olarak kaydedilmiştir (Federal Statistical Office, 2024). Federal İstatistik Ofisi'nin 2022 yılında yayımladığı verilere göre İsviçre nüfusunun yaklaşık %1'inin Türk kökenli olduğu bilinmektedir.

İsviçre'de ırkçı saikle ayrımcılık, nefret söylemi ve saldırılar hem devlet kurumları hem de sivil toplum örgütleri tarafından kayıt altına alınmaktadır. Raporlarda dikkat çeken husus, eğitim kurumlarında öğrencilere yönelik özellikle öğretmenler tarafından yapılan ayrımcı muamelenin yüksek olmasıdır. Ayrıca alanda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının raporlarında, mağdurlar veya tanıklar tarafından bildirimde bulunan ırkçı saikle işlenen ayrımcılık, söylem ve saldırı sayılarının düşük kaldığı ve aslında karşılaşılan ayrımcılık ve ırkçılığın çok daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Başkanlığımız tarafından kayıt altına alınan vaka sayısı bu tespiti doğrular niteliktedir. Zira bildirimde bulunan veya medyaya yansıtılan vaka sayısı oldukça düşüktür. Halbuki günlük yaşamda ırkçılık, İslam ve Müslüman karşıtlığı saikiyle gerçekleştirilen ayrımcı uygulamalar, söylem ve saldırıların çok daha yüksek olduğu saha ziyaretlerine de yansımaktadır. Dolayısıyla kanıksanmış ve mücadele edilmeyen yüksek düzeyde bir ırkçılıktan bahsetmek mümkündür.

Başkanlığımız tarafından kayıt altına alınan ve "Yurt Dışındaki Türk Varlığını Hedef Alan Saldırılar" Raporuna göre 2022 yılında İsviçre'de Türkleri hedef alan ya da etkileyen 8 saldırı kayıt altına alınmıştır. Bunların içinde şahıslara yönelik saldırı, kundaklama ve vandalizmle maddi hasara yol açan saldırı, derneğe saldırı türlerinde fiziki saldırı niteliğinde olan ve tehdit ve nefret söylemini içeren fiziksel olmayan nefret saikli saldırı niteliğinde olan saldırılar bulunmaktadır. Bu saldırılardan 7'si PKK yandaşları tarafından gerçekleştirilmiştir. 2023 yılında ise İsviçre'de 12 vaka kaydedilmiştir. Bunlardan 10'u nefret söylemi ve tehdit, 2'si ise mülke saldırılardır. 6 eylem ırkçı saikle, 3'ü İslam/Müslüman karşıtı saikle ve 3 vaka da PKK yandaşları tarafından gerçekleştirilmiştir. PKK yandaşları tarafından ve ayrıca ırkçı saikle yapılan iki örnek vaka durumun vahametini gösterir niteliktedir.

14 Haziran 2023'te Zürih'te gerçekleştirilen kadın yürüyüşü esnasında PKK terör örgütü sempatzanı bir grup tarafından Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı sembolize eden cansız manken ve Türk bayrağı ateşe verilmiştir. Olaya ilişkin polis tarafından gözaltı işlemi yapılmazken İsviçre'nin Ankara Büyükelçisi Dışişleri Bakanlığımıza çağırılmıştır. Sonrasında faille ilgili yargı sürecinin başlatıldığı haberleştirilmiştir.

24 Haziran 2023'te Türk iş adamı Murat H.'nin oğlu İzzet Hamza H. evinin balkonunda ve posta kutusunda yabancı düşmanlığı içerikli bir mektup bulduklarını; ayrıca, balkon mobilyalarının tahrip edildiğini bildirmişlerdir. Vaka polise intikal etmiştir.

Federal İçişleri Bakanlığı'nın "İsviçre'de İrkçilik: Sayılar, Tespitler ve Tavsiyeler" raporuna göre, 1,2 milyon kişinin son yıllarda ırkçı ayrımcılığa maruz kaldığını belirtmesi, ırkçılığın gelmiş olduğu düzeyi göstermesi bakımından endişe vericidir (Fachstelle für Rassismusbekämpfung FRB, 2024).

İrkçılığa Karşı Federal Komisyon Raporu

İsviçre'deki İrkçılığa Karşı Federal Komisyon (Eidgenössische Kommission gegen Rassismus-EKR) ve *humanrights.ch* kuruluşunun her yıl iş birliği içinde İrkçilik Mağdurları için Danışmanlık Ağı tarafından kaydedilen ve ele alınan olayların bir derlemesini yayımladığı rapora göre 2023'te danışmanlık ağı 876 ırkçı ayrımcılık vakası kaydetmiştir. Kaydedilen vakalarda bir önceki yıla kıyasla 168 vakalık bir artış söz konusudur. Raporda, gerçekte deneyimlenen ırkçılık vakalarının raporda yayımlanan sayıların çok üstünde olduğu ifade edilmektedir. Ek olarak, eğitim kurumlarında ırkçı ayrımcılık vakalarına dikkat çekilmiştir (Beratungsnetz für Rassismuspfer, 2024). 2022'de ECRI tarafından yayımlanan öncelikli tavsiyelerin uygulanmasına ilişkin sonuçlardan, İsviçre'de danışmanlık ağı tarafından kaydedilen vaka sayısında 2019'dan 2021'e kadar yaklaşık %79'luk bir artış olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu artışın İsviçre'de ırkçılıkla ilgili konularda farkındalığın artmasıyla paralel gittiği ifade edilmiştir (European Commission against Racism and Intolerance (ECRI), 2022).

Raporda mağdur, tanık, profesyonel ve doğrudan etkilenmeyen kişilerin ırkçılık deneyimlerini bildirmelerinde ve danışmanlık taleplerinde gerçekleşen artış, Orta Doğu'daki yaşananların etkisiyle toplumsal dinamiklerin yoğunlaşması ve seçim kampanyalarındaki ırkçı söylemlere karşı dayanışma seferberliğinin bir sonucu olarak ifade edilmiştir (Beratungsnetz für Rassismusopfer, 2024).

Söz konusu raporda, seçim yılında çeşitli ırkçı ve yabancı düşmanı kampanyaların artışı ile ırkçılıktan doğrudan etkilenmeyen insanların da bu bağlamda bu kampanyalara karşı tavır almaları memnuniyet verici olarak değerlendirilmiştir (Beratungsnetz für Rassismusopfer, 2024).

Danışmanlık ağı tarafından kaydedilen 1.058 vakanın 876'sında ırkçı ayrımcılığın veya ırkçı bir saikin mevcut olduğu veya göz ardı edilemediği belirtilmiştir. ırkçılığın ve ayrımcılığı temellendiren kategorilerde 387 kayıtlı vaka ile yabancı düşmanlığı birinci sırada iken bunu 327 kayıtlı vaka ile siyahi karşıtı ırkçılık takip etmektedir. 876 vakanın 69'u Arap dünyasından insanlara karşı ırkçılığı ve 62'si ise Müslüman karşıtı ırkçılığı içermektedir. Son olarak sağ popülizm adı altında 53 kayıt varken 46 vaka ise antisemitizm altında ele alınmıştır (Beratungsnetz für Rassismusopfer, 2024).

Tablo 1: ırkçılığı ve ayrımcılığı temellendiren kategoriler

Yabancı Düşmanlığı	387
Siyahi Karşıtı ırkçılık	327
Arap Dünyasından İnsanlara Karşı ırkçılık	69
Müslüman Karşıtı ırkçılık	62
Sağ Popülizm	53
Antisemitizm	46

Kaynak: Beratungsnetz für Rassismusopfer, 2024

Federal İçişleri Bakanlığı'nın "İsviçre'de ırkçılık: Sayılar, Tespitler ve Tavsiyeler" Raporu

Federal İçişleri Bakanlığı tarafından 2024'de yayımlanan "İsviçre'de ırkçılık: Sayılar, Tespitler ve Tavsiyeler" isimli rapora göre İsviçre'de 2022 yılında nüfusun %17'si son beş yıl içinde ırk ayrımcılığına maruz kaldığını belirtmiştir (Fachstelle für Rassismusbekämpfung FRB, 2024).

2010 yılından bu yana önemli bir artış kaydeden ırkçılık vakalarından özellikle genç ve göçmen kökenli kişilerin etkilendiğini aktaran rapora göre, İsviçre'de 1,2 milyon kişi son yıllarda ırkçı ayrımcılığa maruz kaldığını belirtmesine rağmen, sadece çok az vaka rapor edilmiştir. Genç insanlar ırk temelli ayrımcılığa yaşlı insanlardan önemli ölçüde daha sık maruz kaldıklarını bildirmektedir: 2022'de, ırk temelli ayrımcılık mağduru olduklarını söyleyenlerin üçte birini 15-24 yaşındakiler oluşturmaktadır. Zaman içinde en yüksek artış da bu yaş grubunda kaydedilmiştir: 2016 yılında %19 olan bu oran, 2022 yılına gelindiğinde neredeyse iki katına çıkmıştır (Fachstelle für Rassismusbekämpfung FRB, 2024).

Rapora göre, İsviçre'de etnik köken kamu anketlerinde ve istatistiklerinde kaydedilmediğinden, ırkçılığın çeşitli biçimlerini ölçmenin zor olduğu ifade edilmiştir. Rapor edilen olayların büyük bir kısmı, ırkçı söylemler olmakla birlikte vakaların sözlü taciz ve tehditlerden ayrımcı yorum veya davranışlara, iftira veya nefret söylemine kadar uzandığı belirtilmektedir. Raporda belirtildiği üzere şiddet içeren fiziksel saldırılar son yıllarda azalmıştır, ancak nadiren de olsa meydana gelmeye devam etmektedir. İnternet aynı zamanda ırkçı ifadeler ve içeriklere yeni bir dinamik kazandırmıştır çünkü bunlar hızla geniş bir kitleye ulaşmaktadır. İrkçı görüşleri benimseyen örgütler ve bireyler, sanal dünyanın sunduğu fırsatlardan hedefe yönelik olarak nasıl yararlanacaklarını bilmektedir ve çevrim içi mecraları kendi görüşlerini yaymak üzere kullanmaktadır (Fachstelle für Rassismusbekämpfung FRB, 2024).

Kantonların Entegrasyon Programlarına Göre İrkçılığa Karşı Alınması Gereken Önlemler

İsviçre'de ırkçılık ve ayrımcılıkla mücadele noktasında yaklaşık on yıldır "Kanton Entegrasyon Programları" hazırlanmaktadır. Sonuncusu 2024 yılında yayımlanan "Kanton Entegrasyon Programı 2024–2027 (KIP 3)" çerçevesinde, özel entegrasyon destekleri öngörülmektedir. Söz konusu programlar çerçevesinde kantonlar, ırkçılık ve ırk ayrımcılığından etkilenenler için danışmanlık hizmetleri kurmayı, genişletmeyi ve geliştirmeyi, ayrıca raporlamayı etkinleştirmeyi taahhüt etmişlerdir.

İrkçı saikli işlenen ayrımcılığın en çok istihdam alanında yaşandığı tespit edilen eylem planına göre, istihdam alanında ayrımcılığın önlenmesi için işverenler ve kamu kurumlarının bilgilendirme faaliyetleri başta olmak üzere çalışmalar yürütmesi ngrlmektedir. Rapora göre İsviçre'de yaŐayanların %60'ı, ırkçılığı toplumsal bir sorun olarak değerlendirmektedir.

2022'de ECRI tarafından yayımlanan öncelikli tavsiyelerin uygulanmasına ilişkin değerlendirmeye göre, söz konusu programların mevcut finansmanlarının çoğu kamuya aittir (European Commission against Racism and Intolerance (ECRI), 2022).

İrkçı Ayrımcılığa Karşı Yasal Düzenlemeler ve Yasal Düzenlemeler Temelinde Ayrımcılık

Kanton programı örneğinde olduğu gibi çeşitli düzeylerde ırk ayrımcılığı ile mücadele edilse ve bazı düzeylerde yasaklansa da İsviçre mevzuatında ayrımcılık karşıtı genel bir yasa yoktur. Federal Anayasa'nın 8. maddesinin 2. paragrafında yer alan ayrımcılık yasağı, ırkçılıkla mücadelede merkezi bir öneme sahiptir:

"Hiç kimse, özellikle kökeni, ırkı, cinsiyeti, yaŐı, dili, sosyal durumu, yaşam biçimi, dini, ideolojik veya siyasi düŐüncesi veya fiziksel, zihinsel veya psikolojik engeli nedeniyle ayrımcılığa maruz bırakılamaz."

Ayrımcılığın anayasal olarak yasaklanması, yalnızca devlet yetkililerini değil, aynı zamanda kamu görevi yapan özel kişi ve kuruluşları da yükümlülük altına sokmaktadır. Ayrıca, ırk ayrımcılığına karşı ceza hukuku ve özel hukukta belirli korumalar sağlanmışken Avrupa Birliği ülkelerinden farklı olarak özel bir yasa bulunmamaktadır (humanrights.ch, 2024).

1893'ten beri koŐer/helal kesim yasağı bulunan İsviçre'de yaşayan Müslüman topluluk, çeşitli idari düzenlemeler neticesinde ayrımcılığa maruz kalmaktadır. İsviçre tarihindeki ilk kez yapılan halk oylaması koŐer/helal kesim yasağı konusunda yapılmış ve halk oylamasına katılanların %60'ı yasak lehinde oy kullanmıştır. Ancak ülkede helal/koŐer etin ithaline izin verilmektedir. Müslüman topluma yönelik başka yasaklar da dikkat çekmektedir. Bunlar 2009 yılında kabul edilen minare yasağı ile 2020 yılında yürürlüğe giren pee (burka/nikap) yasağıdır.

29 Kasım 2009'da yapılan halk oylamasında, oylamaya katılanların %57,5'i minare yasağı lehine oy kullanmıştır. Dolayısıyla, federal anayasaya ülke topraklarında minare inşasını yasaklayan bir hüküm eklenmiştir. Bu anayasal değişiklikten sonra ayrıca Zürih, Basel-Stadt, Graubünden, Schwyz, Thurgau, Uri, Vaud ve Zug kantonları, kanton anayasalarında değişiklik yaparak mevcut dini cemaatler haricinde yeni dini cemaatlerin tanınmasını zorlaştıran veya tanınmalarını "halk oylaması" şartına bağlayan düzenlemeler getirmişlerdir. Minare yasağı aslında İsviçre halkı içinde Müslümanlara yönelik duyulan ötekileştirme düşüncesinin ve ayrımcı uygulamaların bir tezahürü olup ülkede belirginleşen Müslüman karşıtlığının bir simgesi haline gelmiştir.

2006 yılında, bazı sağcı partiler kamusal alanlarda burkanın yasaklanması için girişimlerde bulunmuşlardır. Bunun sonucunda, 2013 yılında Tessin Kantonu, kamusal alanlarda burka ve peçe gibi yüzü tamamen kapatan giysilerin yasaklanmasını öngören bir madde kabul etmiştir. 2016 yılında ise tüm ülkede burkanın yasaklanması için bir halk girişimi başlatılmıştır (Eskandari & Banfi, 2017). Burka ve nikap yasağı, 2017 yılında Egerkingen Komitesi tarafından başlatılan "Yüzü Kapatma Yasağına Evet İnisiyatifi" tarafından desteklenmiş ve seçmenlerden evet oyu istenmiştir.

İsviçre Federal Konseyi ve Parlamentosu, seçmenlere inisiyatifi reddetmeleri yönünde tavsiyede bulunmalarına rağmen, seçmenlerin %52'si evet yönünde oy kullanmıştır. İsviçre Federal Konseyi, burka ve nikabın yasaklanmasının Federal Devletin değil, kantonların yetkisinde olduğu gerekçesiyle halk inisiyatifini reddetmiştir. Ancak bu ret, düzenlemenin anayasaya eklenmesini engelleyememiş ve hüküm yürürlüğe girmiştir (Sakarya Üniversitesi, 2022).

Dolayısıyla 2021 yılında federal anayasanın 10/a maddesi olarak Müslüman kadınlara yönelik olarak getirilen "Burka Giyme Yasağı" eklenmiştir (Sakarya Üniversitesi, 2022). Ülkede bulunan kadınlardan çok azının, neredeyse yok denilecek sayıda kadının burka/nikap ve benzeri kıyafetler giydiği göz önünde bulundurulduğunda söz konusu yasağın sembolik bir değere sahip olduğu değerlendirilmektedir.

Aeschbach'ın 2016-2019 yılları arasında İsviçre medyasındaki Müslümanlar hakkında yayımladığı analizine göre, İsviçre'deki güncel kamusal tartışmaların merkezinde Müslüman kadınlar ve Müslüman kimliği yer almaktadır (Aeschbach, 2023).

PKK'nın Ülkedeki Faaliyetleri ve Türk Toplumuna Yönelik Saldırıları

İsviçre'de yaşayan Türk kökenlileri etkileyen önemli süreçlerden biri ise, ülkenin tarafsızlığı gerekçe göstermek suretiyle PKK'yı terör örgütü olarak tanımamasıdır. Söz konusu durum, PKK terör örgütü militanları ve sempatzanlarının ülkede etkinliklerini serbestçe yapabilmesine olanak sağlamaktadır.

PKK, ülkedeki hukuki serbestiyetten faydalanarak lojistik destek sağlama, militan devşirme, terör propagandası yapma ve finans kaynakları oluşturma gibi Avrupa kıtasındaki ana hedeflerini gerçekleştirme konusunda İsviçre'yi son derece etkili bir şekilde kullanabilmektedir. PKK'nın İsviçre yapılanması, örgütün Avrupa'daki en iyi organize olmuş yapılanmalarından biri olarak değerlendirilmektedir. (SETA , 2019).

İsviçre'nin 2023 İstihbarat Raporuna göre İsviçre'de Türkiye'nin dış temsilcilikleri, dernekler ve cami kuruluşları PKK'nın olası hedefleri arasında sayılmaktadır. İstihbarat Raporuna göre PKK'nın Avrupa'daki hedefi, şiddet eylemlerinden uzak durmak suretiyle AB terör listesinden çıkartılmaktır (Nachrichtendienst des Bundes(NDB), 2023).

Başkanlığımız tarafından kayıt altına alınan ve "Yurt Dışındaki Türk Varlığını Hedef Alan Saldırıları" Raporuna göre 2022 yılında PKK yandaşları tarafından 7 saldırı gerçekleştirilmiştir. 2023 yılında ise bildirilen veya Türk basınına yansıyan saldırı sayısı 3 olarak kaydedilmiştir. Dolayısıyla PKK'nın şiddetsizlik stratejisini bu minvalde İsviçre'de de uyguladığı görülmektedir.

2023 Ocak ayında Renens kentinde cami derneğine vandalizmle maddi hasara yol açan saldırı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu saldırının, Paris olayları ile bağlantılı olarak PKK terör örgütü mensupları tarafından yapıldığı düşünülmektedir. Terör örgütü PKK sempatzanları Lozan kentinde ise bir Türk derneğinin duvarlarına "PKK her yerde, intikam, Apo'nun fedailerini" gibi örgüt sloganları yazmıştır. Zürih kentinde terör örgütü PKK yandaşları Haziran 2023'te "Kill Erdogan" yazılı bir pankart açıp Erdoğan'a benzettikleri cansız manken ile Türk bayrağını yakmışlardır. İsviçre'de PKK yandaşları, ülkede bu tür eylemlerde bulunabilmekte, propaganda yapabilmekte ve para toplayabilmektedir.

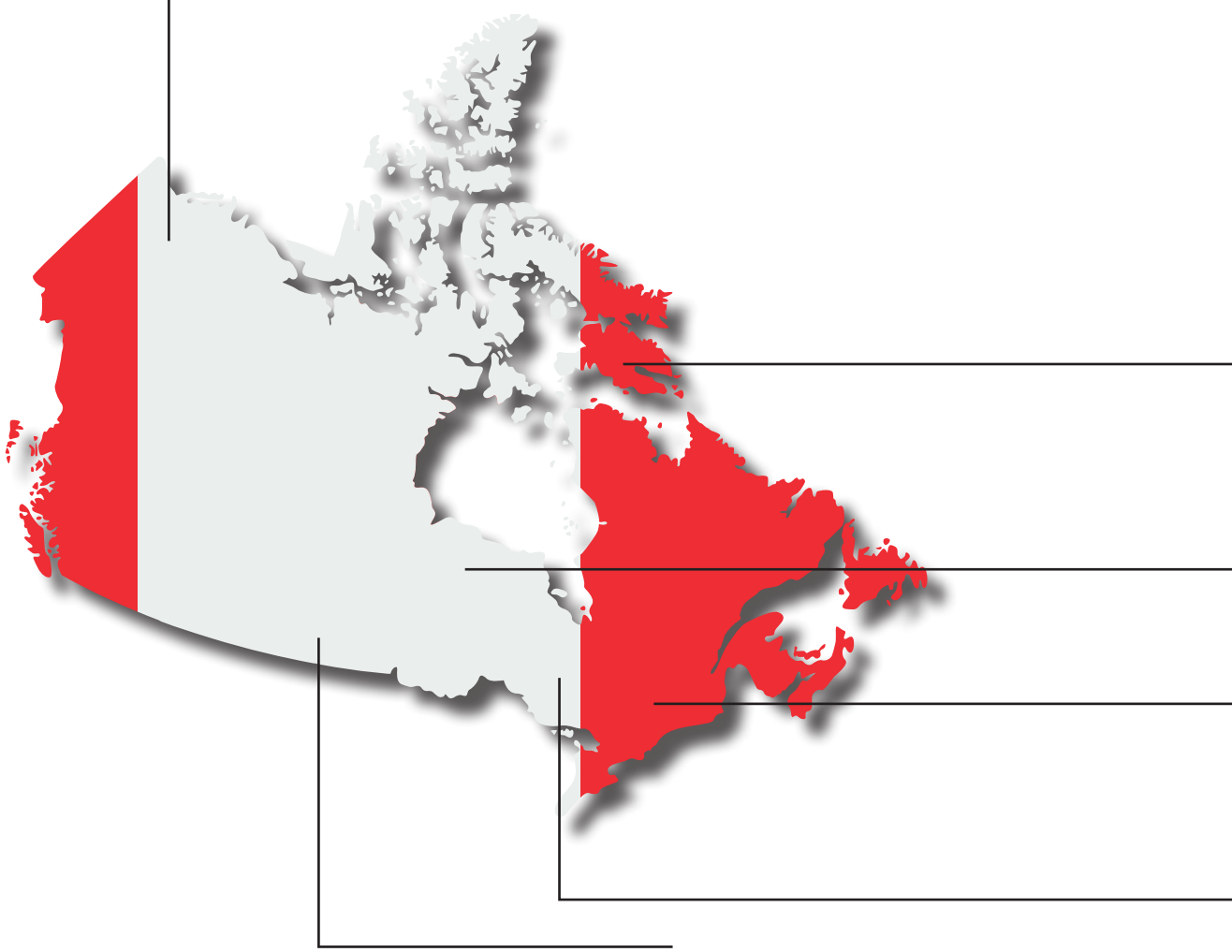
İsviçre'de Başkanlığımızca kaydedilen vakalar ile ülkede yayımlanan hem resmi hem de sivil toplum kuruluşlarının raporları, İsviçre'de ırkçı, İslam ve Müslüman karşıtı vaka sayısını göstermektedir. Buna göre ülkede 2023 yılında 876 ırkçı ayrımcılık vakası kaydedilmiştir. 2022 yılında yapılan araştırmaya göre, İsviçre'de 1,2 milyon kişinin son yıllarda ırkçı ayrımcılığa maruz kaldığını belirtmesi günlük yaşamda gerçek vaka sayısının çok daha yüksek olduğunu teyit eder niteliktedir.

KAYNAKÇA

- Aeschbach, M. (2023). *Bilder nationaler Zugehörigkeit: Muslimische Frauen und »akzeptable Differenz« in Deutschschweizer Mediendiskursen*. transcript.
- Beratungsnetz für Rassismuspfer. (2024). *Rassismuvorfälle aus der Beratungsarbeit 2023*. Bern: Beratungsnetz für Rassismuspfer.
- Egerkinger Komitee. (2024). *Aktuell*. Egerkinger Komitee: <https://egerkingerkomitee.ch/aktuell/page/3/>
- Eskandari, V., & Banfi, E. (2017). Institutionalising Islamophobia in Switzerland: The Burqa and Minaret Bans. *ISLAMOPHOBIA STUDIES JOURNAL*, 53-71.
- European Commission against Racism and Intolerance (ECRI). (2022). *ECRI CONCLUSIONS ON THE IMPLEMENTATION OF THE RECOMMENDATIONS IN RESPECT OF SWITZERLAND*. STRASBOURG: ECRI Secretariat.
- Fachstelle für Rassismusbekämpfung FRB. (2024). *Rassismus in der Schweiz: Zahlen, Fakten, Handlungsbedarf*. Bern: Fachstelle für Rassismusbekämpfung FRB.
- Federal Statistical Office. (2024). *Religions*. Federal Statistical Office Section Demography and Migration: <https://www.bfs.admin.ch/bfs/en/home/statistics/population/languages-religions/religions.html>
- humanrights.ch. (2024). *RASSISMUS - DOSSIER*. Schweizer Rechtsgrundlagen: <https://www.humanrights.ch/de/ipf/menschenrechte/rassismus/dossier/schweizer-rechtsgrundlagen/>
- IMF. (2024). *Population*. International Monetary Fund: <https://www.imf.org/external/datamapper/LP@WEO/CHE?zoom=CHE&highlight=CHE>
- Nachrichtendienst des Bundes(NDB). (2023). *SICHERHEIT SCHWEIZ*. Bern: BBL, Verkauf Bundespublikationen.
- Sakarya Üniversitesi. (2022). *Avusturya ve İsviçre'de Hak ve Özgürlükler 2021 Raporu*. Sakarya: Diaspora Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (DİAM).
- SETA . (2019). *Avrupa'da PKK Yapılanması*. İstanbul: SET Vakfı İktisadi İşletmesi.

KANADA

Kanada'nın resmi istatistiklerine göre, İslam ve Müslüman karşıtı nefret suçu sayısı bir önceki yıla (2022) oranla **%94** artarak 2023 yılında **211** olarak kayıtlara geçmiştir.

Kanada'da nefret suçlarının günlük bir sorun hâline geldiği, 2015 yılından itibaren 2024 yılına kadar gerçekleştirilen saldırıların kümülatif olarak **%250** oranında arttığı vurgulanmaktadır.

Kanada hükûmetinin verilerine göre, 2023 yılı için gerçekleşen nefret suçu sayısı **4.777**'dir.

Müslümanlara yönelik nefret suçu sayısının bir önceki yıla oranla **%94** artarak **211** olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Islamic Relief Canada tarafından yürütülen bir araştırmada, ankete katılan kişilerin yaklaşık **%60**'ı, yaşadıkları ayrımcılığı "ihbar sonrası yaşanabilecek olası huzursuzluk ve muhtemel sosyal etkileri" nedeniyle bildirmediğini belirtmektedir.

YTB tarafından derlenen verilere göre, **2023 yılında 19 vaka** kayıtlara geçmiştir.

Kanada'nın resmi istatistiklerine göre İslam ve Müslüman karşıtı nefret suçu sayısının bir önceki yıla (2022) oranla %94 artarak 2023 yılında 211 olarak kayıtlara geçtiği görülmektedir. Resmî açıklamalarda Kanada'da nefret suçlarının günlük bir sorun hâline geldiği, 2015 yılından itibaren 2024 yılına kadar gerçekleştirilen saldırıların kümülatif olarak %250 oranında arttığı vurgulanmaktadır.

Islamic Relief Canada adlı kuruluş tarafından yürütölen bir araştırmada, ankete katılan kişilerin yaklaşık %60'ı, yaşadıkları olayları "ihbar sonrası yaşanabilecek olası huzursuzluk ve muhtemel sosyal etkileri" nedeniyle bildirmediğini belirtmektedir. Dolayısıyla gerçek sayıların çok daha yüksek olduğu zira vakaların resmî kuruluşlara, sivil toplum kuruluşlarına ve medyaya gerçeği yansıtacak şekilde bildirilmediği değerlendirilmektedir.

Kanada'da İslam ve Müslüman karşıtı nefret ve ırkçılık tehdidinin nasıl ele alınacağı konusunda Federal Hükümete tavsiyelerde bulunmak üzere 2023 yılında "İslamofobi ile Mücadele Özel Temsilciliği" kurulmuştur.

Başkanlığımız Kanada'da gerçekleşen İslam/Müslüman karşıtı ırkçı saldırıların kayıtlarını kendisine yapılan bildirimler ve basın yoluyla derlemektedir. Kurumumuz tarafından tutulan verilere göre 2023 yılında 19 vaka kayıtlara geçmiştir. Bir önceki yıla göre vaka sayısındaki artış oranı %600'ün üzerindedir. İslam/Müslüman karşıtı saldırıları türlerine göre analiz edildiğinde nefret söylemi/tehdit kategorisinde 9 vaka, sivil toplum kuruluşuna ve camiye saldırı/vandalizm kategorisinde 6 vaka ve şahsa saldırılar türünde 4 vaka olarak gruplandırılabilir.

Nefret Suçlarına Dair Yasal Düzenlemeler

Kanada Ceza Kanunu'nda "nefret suçu" müstakil bir suç olarak yer almamakta olup "Nefret Propagandası" bölümü altında üç, "Zarar" bölümü altında ise bir suç tanımına yer verilmektedir. Söz konusu tanımlar şu şekildedir:

- Soykırımı savunan ya da teşvik eden herkes ceza gerektiren bir suçtan suçlu olur (Bölüm 318).

- Kamuya açık herhangi bir yerde, tanımlanabilir herhangi bir gruba karşı nefreti körükleyen ifadelerde bulunmak, bu tür bir tahrikin huzurun bozulmasına yol açmasının muhtemel olduğu durumlarda yasa dışıdır (Bölüm 319-1).
- Özel bir konuşma dışında "kasıtlı olarak nefretin teşvik edilmesi" ceza gerektiren bir suçtur (Bölüm 319-2).
- Dinî mekânlara zarar veren kişinin eyleminin renk, ırk, din, ulusal veya etnik köken, yaş, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, ifadesi veya zihinsel ya da fiziksel engelliliğe dayalı ön yargı, peşin hüküm veya nefret güdüsü ile gerçekleştirilmesi hâlinde ceza gerektiren bir suçtan suçlu olur (Bölüm 430-4.1).

Söz konusu dört suç tanımına ek olarak, nefret propagandasının fiziksel formatta (Bölüm 320) veya elektronik formatta (Bölüm 320.1) paylaşılması durumunda mahkemelere propagandanın yer aldığı materyale el koyma yetkisi veren hükümler de bulunmaktadır. İlgili başlıklar altında yer alan suçlar, "nefret motivasyonlu" ya da "ön yargı motivasyonlu" suçlar olarak kayıtlara geçmektedir. Yukarıda zikredilen eylemlerin suç olarak kayıt altına alınabilmesi için geleneksel suç kavramında yer alan suçlardan birisinin gerçekleşmesi gerekmektedir (Criminal Code, 1985).

Kanada'da geleneksel suç kapsamına giren nefret motivasyonlu eylemlere dair bilgiler, Kanada Adalet ve Toplum Güvenliği İstatistiği Merkezi tarafından kolluk kuvvetlerince suç verilerinin paylaşıldığı Birleşik Suç Raporlaması Anketi (UCR) üzerinden derlenmektedir (Department of Justice Canada, 2023). Kanada'da yer alan polis teşkilatları tarafından veri paylaşımının zorunlu olduğu anket, 1962 yılından itibaren devam etmekte olup 1988 yılında güncellenmiş ve "olay, mağdur ve suçlunun özellikleri"nin de kaydedildiği bir formata dönüştürülmüştür. 2004 yılında başlatılan yeni uygulama ise organize, siber ve nefret suçlarının ayrı birer değişken olarak eklenmesine olanak sağlamıştır (Government of Canada, 2019).

Raporlamanın Eksikliği ve Gerçek Sayıları Yansıtması Sorunu

Nefret suçlarının analizine imkân verecek uygulamalar genişletilmeye çalışılsa da mağdurların resmî yolları kullanma alışkanlığı diğer ülkelerde olduğu gibi düşük seviyede kalmaktadır.

Hamilton Polis Merkezi tarafından yayımlanan bir raporda, Kanada vatandaşlarının başlarına gelen nefret motivasyonlu saldırıları, yeterince önemli olduklarını düşünmemeleri ya da suçlunun polis tarafından yakalanma ihtimalinin düşük olduğuna inanmaları nedeniyle ihbar etmedikleri belirtilmektedir. Mağdurların bazılarının karşılaştıkları durumun suç olduğuna fark etmemeleri veya sorunlara kendi başlarına çözüm bulma yoluna gitmelerinin de sık yaşanan durumlardan olduğuna ifade edilmektedir. Raporda ayrıca, Kanada veya başka ülkelerde emniyet ya da hukuk sistemi ile yaşanan sorunlar nedeniyle mağdurların ihbarda bulunmadıklarının gözlemlendiği ve zikredilen tüm bu durumların yıllık olarak yayımlanan istatistiğin gerçekte var olandan azımsanmayacak düzeyde farklılaşmasına sebep olduğuna belirtilmektedir (Hamilton Police Service, 2023).

Islamic Relief Canada adlı kuruluş tarafından benzer konuda yürütölen bir araştırmada, ankete katılan kişilerin yaklaşık %60'ı, yaşadıkları ayrımcılığı "ihbar sonrası yaşanabilecek olası huzursuzluk ve muhtemel sosyal etkileri" nedeniyle bildirmediğini belirtmektedir. Detayına bakıldığında bunun %39'unun ihbar konusunda kendisini rahat hissetmemesi, %33'ü resmî ya da gayriresmî etkilerden çekinmeleri, %29'u iş arkadaşlarının tepkilerinden endişe etmeleri ve son olarak %10'u sorunu ilgili kişilerle çözmüş olması olarak ifade etmektedir (Barakat, 2023).

Bu bilgiler ışığında ilgili kuruluşlar tarafından yayımlanan raporlar ve ortaya konan değerlendirmelerin, ülkede yaşanan nefret suçlarına dair gerçekte yaşananların küçük bir kısmını yansıttığının bilinmesi gerekmektedir.

Kanada'daki Resmi Nefret Suç Sayıları, İrkçilik ve İslam/Müslöman Karşıtlığı

Kanada hükümetinin UCR üzerinden 2023 yılı için derlediği veri, 25 Temmuz 2024 tarihinde Statistics Canada adlı kuruluş tarafından kamuoyunun kullanımına sunulmuştur.

“Polis Tarafından Bildirilen Nefret Suçu, Olay Sayısı ve 100 Bin Nüfus Başına Düşen Oranı” başlığı ile paylaşılan istatistiğe göre 2023 yılı için gerçekleşen nefret suçu sayısı 4.777 olarak gerçekleşmiştir. 3.612 nefret suçu gerçekleşen 2022 yılı ile karşılaştırıldığında, ülkedeki nefret suçlarının %32,25 oranında arttığı görülmektedir. Son dört yıl değerlendirildiğinde ise polise yansıyan nefret suçlarının üçüncü kez keskin bir artış gösterdiği görülmektedir. İrk ya da etnik kimlik temelli nefret suçları 2.128, belirli bir dinî inancıya sahip topluluklara yönelik gerçekleştirilen suçların sayısı ise 1.284 olarak paylaşılmaktadır (Government of Canada, 2024).

2022 ile 2023 yılı verileri karşılaştırıldığında en büyük artışın %67 ile dinî gruplara yönelik saldırılar alt başlığında olduğu görülmektedir. Verinin detayına bakıldığında ise Müslümanlara yönelik nefret suçu sayısının bir önceki yıla oranla %94 artarak 211 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Bununla birlikte, Kanada’da ikamet eden Müslüman topluluğun büyük bir kısmını oluşturan Güney Asyalı ve Arap nüfusa yönelik ırk/etnik köken karıştılığına dayanan saldırıların da bir önceki yıla oranla arttığı, Araplara yönelik suçların %52, Güney Asyalılara yönelik suçların ise %35 artarak toplamda 527 suç işlendiği paylaşılmaktadır. Ayrıca Kanada’da nefret suçlarının günlük bir sorun hâline geldiği, 2015 yılından itibaren 2024 yılına kadar gerçekleştirilen saldırıların kümülatif olarak %250 oranında arttığı vurgulanmaktadır (Government Of Canada, 2024).

Kanada İnsan Hakları Daimî Senato Komisyonu tarafından yayımlanan raporda İslam karıştılığıının Müslümanlar için günlük bir gerçek hâline geldiğine dikkat çekilmektedir (Standing Senate Committee on Human Rights, 2023).

Resmî kurumlar tarafından yayımlanan vaka sayıları ile birlikte Kanada Müslüman Halkla İlişkiler Konseyi (Canadian Muslim Public Affairs Council) tarafından yayımlanan raporda da yakın zamanda özellikle ekim ayından itibaren başlayan İsrail saldırıları ile İslam karıştı söylemlerde endişe verici bir artış yaşandığı ifade edilmektedir. Müslüman toplumun durumu ve ihtiyaçlarına yönelik aktif faaliyet gösteren ve çeşitli alanlarda hazırladıkları raporlar ile öne çıkan Kanada Müslümanları Ulusal Konseyi (National Council of Canadian Muslims) bu dönemin, 11 Eylül sonrası iklimi anımsatarak görünür şekilde Müslüman olan bireyleri hedef alan sözlü ve fiziksel saldırılarda bir artış gözlemlendiğini belirtmektedir (Canadian Muslim Public Affairs Council, 2024).

Müslümanlara yönelik saldırıların özellikle "Quebec'te ikamet edenler, yaşlılar, düşük eğitim seviyesine sahip kişiler ve siyaseten kendisini muhafazakâr olarak tanımlayanlar" tarafından gerçekleştirildiği belirtilmektedir (Barakat, 2023).

Saldırıların sayıca yüksek olduğu eyaletler ve şehirler, eyalet büyüklüğüne göre aşağıdaki tabloda paylaşılmaktadır (Government of Canada, 2024).

Tablo 1: Saldırı sayıları

Eyalet	Suç Sayısı	Şehir	Suç Sayısı	Nüfus
Ontario	2.426	Toronto	1.082	5.647.656
		Ottawa Gatineau	379	1.068.821
Quebec	739	Montreal	482	3.675.219
British Columbia	669	Vancouver	483	2.426.160

Kanada'da Müslüman toplumun günlük yaşamını etkileyen güncel bakış açısı ve özel olarak Quebec eyaletinde bilhassa tesettürlü Müslüman kadınların yaşadığı sorunlara değinmek, Kanada'nın hâlihazırdaki durumunu anlamak için faydalı olacaktır.

2019 yılında ilk defa yayımlanan Kanada'nın "İrkçılıkla Mücadele Stratejisi" belgesinde İslam karşıtlığı şu şekilde tanımlanmaktadır; "Müslüman" terimi sadece gerçek Müslümanları değil, aynı zamanda Arap ya da Orta Doğulu görünen herkesi kapsayacak şekilde ırkçı bir bakış açısı ile doldurulmuştur. Bu stereotip, Müslüman bireylerin karmaşık kimliklerini tek bir olumsuz imaja indirgeyerek onları genellikle yabancı ve tehdit olarak görmektedir (Government of Canada, 2019).

Kanada'da Yaşanılan Sembolik Saldırıları ve Etkileri

Kanada'da 11 Eylül Saldırıları'nın ardından Müslümanların uyumuna ilişkin incelemeler artırılmış ve Kanada doğumlu Müslümanların da bir tehdit oluşturabileceği ihtimali birçok Kanadalı için derin bir endişe kaynağına dönüşmüştür (Ramadan, 2024).

Kanadalı Müslümanlar toplumsal kutuplaşmanın yanı sıra "popülist siyaset, yabancı düşmanlığı, ırkçı söylemin yükselişi" sonucunda ayrımcılık ve nefret suçu eylemlerine daha fazla maruz kalmışlardır (Royal Canadian Mounted Police, 2024).

Söz konusu artışın en önemli göstergesi olarak ülkede yaşanan ölümcül saldırılar gösterilmektedir.

Kanada'da yakın geçmişte özellikleri bakımından dikkate değer, şiddet içeren üç önemli saldırı bulunmaktadır. Söz konusu olaylar, Kanada'nın "çok kültürlülüğün yol göstericisi olma" iddiasının gerçekliğini sorgulatan önemli dönüm noktaları olmaları nedeniyle dikkat çekmektedir (Ramadan, 2024).

2017 yılının ocak ayında gerçekleşen Quebec Şehir Camisi'ne düzenlenen silahlı saldırı, 2020 yılında Toronto Uluslararası Müslüman Organizasyonu görevlisinin öldürülmesi ve 2021 yılı haziran ayında Ontario, London'da Afzaal ailesine yönelik gerçekleştirilen saldırı yakın geçmişte Kanada'da toplumun büyük kesimini etkileyen önemli dönüm noktalarıdır (Barakat, 2023).

Quebec Şehir Camisi'ne gerçekleştirilen saldırı, ülke tarihinde bir ibadet yerine yönelik gerçekleştirilen ilk saldırı olması nedeniyle ayrı bir öneme sahiptir (Elgawhaby, 2024). Bir başka değerlendirme noktası olarak; son yedi yılda Kanada'da hedef gözetilerek gerçekleştirilen saldırılarda diğer G7 ülkelerine kıyasla daha fazla Müslüman öldürülmesi de dikkate değer bir ayrıntıdır (Kilpatrick, 2024).

2019 yılında Kanada'daki beş büyük şehirde gerçekleştirilen bir çalışmada; Müslümanların sürekli olarak nefret olayları ve mikro saldırganlıklarla karşı karşıya kaldığı, bu saldırılar arasında sözlü saldırılar, dinî inanışları veya kıyafetleri nedeniyle takip edilme, fiziksel sataşmalar ve diğer hakaretlerin yer aldığı belirtilmektedir (Mercier-Dalphonde & Helly, 2021). Polis raporlarında özellikle British Columbia, Ontario ve Quebec'te yaşayan kişilerin bu tür saldırılar ile daha sık karşılaştığı paylaşılmaktadır (Royal Canadian Mounted Police, 2024).

Kanada için bir dönüm noktası olarak adlandırılan 2021 yılında, geleneksel kıyafetler giyen ve görünür bir şekilde "farklı" olan Afzaal ailesinin 4 ferdi ırkçı bir Kanadalı tarafından öldürülmüştür.

Olayın ardından Kanada toplumu ve resmî kurumları İslam karşıtlığına dair çözüm bulan çalışmalar yapılmasının kaçınılmaz olduğunu fark etmiştir.

Federal İrkçilikle Mücadele Sekreteryası (Federal Anti-Racism Secretariat) tarafından 21 Temmuz'da antisemitizm³, 22 Temmuz 2021 tarihinde İslam karşıtlığına dair geniş katılımlı ulusal zirveler düzenlenmiştir.

2023 yılında mevzubahis zirvelerin bir sonucu olarak Müslüman karşıtı nefret ve ırkçılık tehdidinin nasıl ele alınacağı konusunda federal hükümete tavsiyelerde bulunmak üzere "İslamofobi ile Mücadele Özel Temsilciliği" kurulmuŐ, Şubat 2023'te ödüllü gazeteci ve insan hakları savunucusu Amira Elghawaby ilk temsilci olarak atanmıŐtır. Temsilcilik Ofisi, Kanada Miras Bakanlığı bünyesinde yer almakta ve Özel Temsilci, Çeşitlilik, Kapsayıcılık ve Engelliler Bakanı'na rapor vermektedir. Temsilcilik Ofisi tarafından yayımlanan ilk raporda, geçen birkaç ay içinde Müslüman, Filistin ve Arap karşıtı tepkilerin artarak maddi kayıp, tehdit, taciz, Şiddet ve dışlanmaya yol açmasının endişe verici olduğu paylaşılmaktadır (Office of Canada's Special Representative on Combatting Islamophobia, 2024).

Kanada'da Müslüman toplumun maruz kaldığı ayrımcılık ve nefret suçları ile ilgili yapılan detaylı bir incelemede özellikle Müslüman oldukları kıyafetlerinden net bir biçimde anlaşılan tesettürlü kadınların, saldırıların hedefi hâline geldikleri görülmektedir.

Sosyal Hareketlilik Komisyonu tarafından gerçekleştirilen çalışmada "baŐ veya yüz örtüsü takan kadınların"; işe alımda daha büyük zorluklar yaşadıkları, mevcut rollerinde nitelikli adaylar olarak ciddiye alınmadıkları, pozisyon elde etme ve yükselme için engellenme dâhil olmak üzere iş yerinde diğer katılımcılara göre İslam karşıtlığına en yüksek düzeyde maruz kaldıkları bildirilmiştir.

Söz konusu gruba işe alınmalarını engelleyen nedenler sorulduğunda, katılımcıların %38'i Müslümanların yanlış temsil edilmesini ve tek tipleŐtirilmelelerini, %38'i ise tesettür, peçe, sakal veya diğer görsel dini ve/veya kültürel kıyafetleri gerekçe göstermiştir. %37'lik kitle ismini, %28'i alkol kültürüne olan mesafeli duruŐunu, %20'si ise diğer çalışanlarla özgürce kaynaŐamayacaĐına ilişkin ön yargıyı neden olarak göstermiştir.

³ Resmî kurumlar tarafından paylaşılan bilgilere bakıldığında antisemitizm motivasyonlu saldırıların, geçen beş yıl içinde İslam karşıtı suçlar ile benzer Şekilde artışa geçtiği görülmektedir.

Quebec Eyaletinde Karşılaşılan İslam ve Müslüman Karşıtlığı

Quebec eyaleti, kendine özgü kültürel ve ulusal tarihi bağlamında Müslüman toplumun karşılaştığı zorlukları daha da belirgin hâle getirmesi ile alakalı olması bakımından ayrıca incelenmektedir.

Quebec toplumunun, Kanada'da Fransızca konuşan nüfusun çoğunlukta olduğu tek eyalet olması nedeniyle dil, değer ve yaşam tarzlarının korunmasına ilişkin uzun süredir devam eden endişeleri bulunmaktadır. Bu sebeple, Kanada'da 1971'den beri çeşitlilik açısından zengin bir toplum oluşturulmaya çalışılırken Quebec, 1981 yılından itibaren göçmenlerin asimilasyonuna önem veren kültürlerarasılık fikrini savunmaktadır (Ramadan, 2024).

Söz konusu politika doğrultusunda çeşitli dönemde yürürlüğe giren kanunların sonuncusu olan 21 numaralı kanun, 16 Haziran 2019 tarihinde kabul edilmiştir. İlgili kanun ile laiklik ilkesine dayanarak başörtüsü, türban, nikap gibi sembolleri kullanan kişilerin okul, polis merkezi, mahkeme gibi kamu sektörünün birçok alanında çalışması yasaklanmıştır (Hasan vd., 2024).

Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından Müslüman çalışanlarla yapılan bir araştırmada Quebec'te yaşayan kişilerin iş deneyimlerinin Kanada'nın geri kalanından daha zorlu olduğunu düşündükleri paylaşılmaktadır. Ankete katılanların %71'i söz konusu 21 numaralı kanunun sadece kamu sektöründe değil özel iş alanlarında da etkisini göstermeye başladığını belirtmektedir (Barakat, 2023).

Kanada Müslümanları Ulusal Konseyi tarafından gerçekleştirilen farklı bir çalışmada Müslüman kadınlar bahis konusu kanunun kabulünden sonra iş yerlerinde "artan düşmanlık", iş arayışları sırasında "ayrımcı muamele", aidiyet duygularında ciddi bir düşüş ve "ruh sağlıkları üzerinde olumsuz etkiler" ile karşı karşıya kaldıklarını ifade etmişlerdir (Hasan vd., 2024). Birçok katılımcı, yasal olarak çalışmalarını yasaklandığı için kariyer yollarını değiştirmek veya çalıştıkları alanları değiştirmek zorunda kalmıştır. Kanada'da görünürde Müslüman kadınların İslam karşıtlığının yükünü taşıdığı gözlemlenmektedir (Barakat, 2023).

Buna göre; zikredilen kanun, 2010 yılında yürürlüğe giren 94 sayılı kanun ve onu takip eden 62 sayılı kanun, kamusal alanlarda ve iş yerlerinde dinî sembollerin yasaklanmasını amaçlayarak Müslüman kadınları orantısız bir şekilde etkilemektedir (Ramadan, 2024).

Kanada'da Sembolik Değere Haiz Vaka Örnekleri

Fiziksel Saldırı Örnekleri

- Başörtüsü ve nikap takan Müslüman genç bir kadın, Toronto şehrindeki bir zincir markette kimliği belirsiz bir erkek tarafından yumruklanmıştır. Saldırı sonucu genç kadın yürüyen merdivenlerden düşmüş, bilincini kaybederek ağır şekilde yaralanmıştır.
- Toronto şehrinde, 47 yaşında olduğu belirlenen bir erkek, metroda tesettürlü bir Müslüman kadına Müslümanlar hakkında itham edici sorular yöneltip hakaret etmiş ve bıçakla tehdit etmiştir.
- Toronto şehrinde cami saldırısı ve taksi şoförüne bilinmeyen bir madde püskürten şahıs, son olarak tesettürlü bir kadına yönelik aşağılayıcı ifadeler kullanmış ve fiziksel zarar vermeye çalışmıştır. Ottowada bir kişi detayları paylaşılmayan bir caminin plastik bir malzeme kullanarak merkez kapıların her tarafına insan dışkısı sürmüştür.
- Western Üniversitesi'nde bir erkek iki farklı yerde Müslüman öğrencilere saldırdığı gerekçesi ile tutuklanmıştır.
- Kıyafetlerinden Müslüman olduğu anlaşılan siyahi bir adam, Edmonton şehrinde bayram namazı sonrası hız limitinin üzerinde araç kullandığı gerekçesi ile polis tarafından durdurulmuştur. Eşi ve çocuklarının yanında araçtan sert bir şekilde çıkarılan kişi yere yatırıldıktan sonra polisin dizi ile boynuna baskı yapması sonucu vücudunda çeşitli yaralar oluşmuştur. Hız limiti nedeniyle yapılan müdahalenin bu boyutlarda gerçekleşmesinin kişinin görünür bir şekilde Müslüman olması ile alakalı olduğu belirtilmektedir.

Sözlü Saldırı Örnekleri

- Edmonton'daki bir eğitim kurumunda çalışan bir öğretmenin, Müslüman öğrencilere karşı İslam karşıtı ve taciz edici sözler söylediği bir video sosyal medyada paylaşılmıştır.
- Montreal'de arabasında Filistin bayrağı taşıyan bir kadın, diğer bir sürücü tarafından sıkıştırılmış ve kendisine, "inançları nedeniyle sokaklarda cinsel saldırıya uğraması gerektiği" söylenerek tehdit edilmiş ve hakarete bulunulmuştur.
- Winnipeg şehrinde ikamet eden bir kadın oğlunu okula bıraktığı sırada kendisine İslam karşıtı küfürler savuran bir kişi tarafından aynı gün iki kez saldırıya uğramıştır.

KAYNAKÇA

- Barakat, G. (2023). Muslims at the Margins: Islamophobia and Employment. In *Islamic Relief Canada*. Islamic Relief Canada.
- Canadian Muslim Public Affairs Council. (2024). CMPAC's Brief on Islamophobia and Anti-Palestinian Racism for Submission to the Standing Committee on Justice and Human Rights. In Canadian Muslim Public Affairs Council. https://canadianmuslimpac.ca/ova_doc/cmpacs-brief-on-islamophobia-and-anti-palestinian-racism-for-submission-to-the-standing-committee-on-justice-and-human-rights/
- Criminal Code, (1985). <https://laws-lois.justice.gc.ca/PDF/C-46.pdf>
- Department of Justice Canada. (2023). Victims of Crime Research Digest No.16. In Victims of Crime Research Digest No. 17. <https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/cj-jp/victim/rd8-rr8/rd8.pdf>
- Elgawhaby, A. (2024). Combatting Islamophobia: Addressing an Ongoing Threat to Building the Society We Deserve. *Consensus*, 45(1). <https://doi.org/10.51644/ajrr4404>
- Government Of Canada, S. C. (2024, July 25). Police-reported hate crimes, by detailed motivation, Canada, 2020 to 2023. Statistics Canada. <https://www150.statcan.gc.ca/n1/daily-quotidien/240725/t006b-eng.htm#fn01>
- Government of Canada, S. C. (2019, June 5). Uniform Crime Reporting Survey (UCR). [Www23.Statcan.gc.ca](http://www23.statcan.gc.ca). <https://www23.statcan.gc.ca/imdb/p2SV.pl?Function=getSurvey&SDDS=3302>
- Government of Canada, S. C. (2024, July 25). Police-reported hate crime, number of incidents and rate per 100,000 population, Census Metropolitan Areas. Statistics Canada. <https://www150.statcan.gc.ca/t1/tbl1/en/cv.action?pid=3510019101>
- Government of Canada. (2024, June 8). Changing Systems, Transforming Lives: Canada's Anti-Racism Strategy 2024-2028. [Www.canada.ca](http://www.canada.ca). <https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/services/combating-racism-discrimination/canada-anti-racism-strategy.html>
- Hamilton Police Service. (2023). 2023 Hate/Bias Crime Statistical Report.
- Hasan, N. Z., El Bakir, L., & Badawy, Y. (2024). Social Discord and Second-class Citizenship, A Study of the Impact of Bill 21 on Québec Muslim Women in Light of the COVID-19 Pandemic. In National Council of Canadian Muslims. National Council of Canadian Muslims. <https://www.nccm.ca/wp-content/uploads/2024/06/Bill-21-Report-ENGLISH.pdf>
- Kilpatrick, S. (2024, June 6). Canada worst in G7 for targeted killings of Muslims, MPs told. *The Globe and Mail*. <https://www.theglobeandmail.com/politics/article-canada-worst-in-g7-for-targeted-killings-of-muslims-mps-told/>

- Mercier-Dalphon, G., & Helly, D. (2021). Anti-Muslim Violence, Hate Crime, and Victimization in Canada: A Study of Five Canadian Cities. *Canadian Ethnic Studies*, 53(1), 1–22. <https://doi.org/10.1353/ces.2021.0000>
- National Council of Canadian Muslims. (2023). Retrieved August 1, 2024, from <https://www.nccm.ca/about/>
- Office of Canada's Special Representative on Combatting Islamophobia. (2024). A Hopeful Path Forward for Canada's Muslim Communities 2023-2024 Annual Report. In Canadian Heritage. Canada.ca/Canadian-Heritage
- Ramadan, K. (2024). From Victimhood to Mobilization: Stories of Muslim Women Activists in London, Ontario Responding to The Afzaal Family Murders [Thesis]. https://www.researchgate.net/publication/381295429_From_Victimhood_to_Mobilization_Stories_of_Muslim_Women_Activists_in_London_Ontario_Responding_to_The_Afzaal_Family_Murders
- Royal Canadian Mounted Police. (2024). Hate Crimes and Incidents in Canada: Facts, Trends and Information for Frontline Police Officers. In Royal Canadian Mounted Police. <https://rcmp.ca/sites/default/files/doc/hate-crimes-and-incidents-canada.pdf>
- Social Mobility Commission. (2017, September 6). Young Muslims in the UK face enormous social mobility barriers. GOV.UK. <https://www.gov.uk/government/news/young-muslims-in-the-uk-face-enormous-social-mobility-barriers>
- Standing Senate Committee on Human Rights. (2023). Combatting Hate: Islamophobia and Its Impact on Muslims in Canada. In Senate of Canada. https://sencanada.ca/content/sen/committee/441/RIDR/reports/Islamophobia_FINAL_e.pdf

Bölüm 4

RAPORLANAN EMSAL VAKALAR

YURT DIŞINDAKİ TÜRK VARLIĞINI HEDEF ALAN SALDIRILAR 2023

Emsal Vakalar

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın canlarına ve mallarına, izzeti nefislerine, kurmuş oldukları STK'lara ve camiler ile dış temsilciliklerimize yönelik gerçekleştirilen saldırıları, Başkanlığımız her yıl derleyip raporlamaktadır. Bir takvim yılı süresince gerçekleşen vakalar her gün düzenli takip edilmekte, yılın tamamlanmasının ardından tasnif edilerek gruplandırılmakta ve ertesi yıl kamuoyunun istifadelerine sunulmaktadır. Raporlarda ağırlıklı olarak yurtdışı vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadıkları ABD, Almanya, Avustralya, Avusturya, Belçika, Birleşik Krallık, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İsveç, İsviçre, İtalya, Norveç gibi ülkelerdeki vuku bulan vakalara yer verilmektedir.

2019, 2020, 2021 ve 2022 yıllarına ilişkin yayımlanan Yurt Dışındaki Türk Varlığını Hedef Alan Saldırılar Raporlarında, yukarıda zikredilen ülkelerde gerçekleşen ve Başkanlığımızca kayıt altına alınan saldırıların tamamı yer almaktadır. Bu yıl ise önceki yıllardan farklı olarak, Başkanlığımızca tutulan kayıtların, saldırıların gerçekleştiği ülkelere göre kronolojik olarak yayımlanmasında değişikliğe gidilmiştir.

Bu yıl önceki dönem raporlarımızdan farklı olarak saldırıların yoğunlaştığı ülkelere dair yakın plan analiz çalışmalarını yapılmış, sadece 2023 yılı süresince Türk varlığına yönelik gerçekleşen vakaların yayımlanmasının yerine saldırılar arasından önemli olarak görülenleri emsal olarak seçilmiş ve detaylarına yer verilmiştir.

"Yurt Dışındaki Türk Varlığını Hedef Alan Saldırılar 2023 Raporu"nda söz konusu vakalar, şahsa saldırı, mala zarar verme – mülke saldırı, nefret söylemi – tehdit – hakaret ve Kuran-ı Kerim'e saldırı üst başlıklarında kategorize edilmiş ardından olayın muhteiyatına göre alt başlıkları yapılmıştır.

Bu şekilde oluşan gruplandırmalar şu şekildedir:

Şahsa Saldırı

- İnsan Öldürme
- Yaralama
- Fiziksel Şiddet ve Taciz
- PKK/Terör Saikli

Mülke Saldırı - Mala Zarar Verme

- Sivil Toplum Kuruluşuna ve Camiye Saldırı/Vandalizm
- Dış Temsilciliğe Saldırı
- Özel Mülke Zarar Verme
- Mezarlığa Zarar Verme
- Kundaklama

Nefret Söylemi /Tehdit / Hakaret

- Eğitim Kurumunda Nefret Söylemi
- Camiye Mektup ve Paket Gönderimi
- Sözlü Taciz
- Bomba İhbarı
- PKK Propagandası

Kuran-ı Kerim'e Saldırı

Emsal vakalar ülkelere göre gruplandırılmış, olayın dahil edilebileceği dört ana başlık altında saldırının türüne göre ait olduğu alt türü belirtilerek kısaca özetlenmiştir. Devamında ise olayın gerçekleştiği ve kayıtlara girdiği tarih belirtilerek vuku bulunduğu yer (varsa eyalet ve şehir) bilgisi eklenmiştir.

ABD

ŞAHSA SALDIRI

16.10.2023
Illinois
Őikago

İnsan Öldürme ve Yaralama

ABD'nin Őikago kentinde 71 yaşındaki bir adam, 6 yaşındaki bir çocuğu Filistinli olduğu için 26 defa bıçaklayarak öldürdü. Çocuğun annesini de 12 defa bıçaklayarak yaraladı. Will County Őerif Ofisinden yapılan açıklamada, 71 yaşındaki Joseph M. Czuba'nın cinayeti işleme sebebinin "çocuğun ve annesinin Müslüman kimliği ve İsrail-Hamas çatıőması" olduğu belirtildi.

ABD Başkanı Joe Biden da vahői cinayetin ardından yaptığı açıklamada "Bu korkunç nefret eyleminin Amerika'da yeri yok. Amerikalılar olarak bir araya gelmeli ve İslamofobiyi, nefretin her biçimini reddetmeliyiz." açıklamasında bulundu. Czuba birinci derece cinayet, birinci derece cinayete teşebbüs, iki nefret suçu ve ölümcül bir silahla ağırlaştırılmış darp ile suçlanıyor.

26.11.2023
Vermont
Burlington

Yaralama

Vermont'ta 3 Filistinli öğrenci, kimliği belirsiz kişi veya kişilerce silahlı saldırıya uğradı. Gazze'den Amerika'ya okumaya geldikleri öğrenilen öğrenciler, bir aile yemeğine giderken vuruldu. Saldırıya uğrayan öğrencilerin; Hisham Awartani'nin Brown Üniversitesi'nde, Kinnan Abdel Hamid'in Haverford Üniversitesi'ne ve Tahseen Ahmed'in Trinity Üniversitesi'nde okuduğu öğrenildi. Yetkililer, sırtından vurulan Awartani ile göğsünden vurulan Ahmed'in ağır yaralı olduğunu, Hamid'in ise hafif Şekilde yaralandığını açıkladı. Awartani'nin boyundan aőaĐısının felç olduğu bilgisi ailesi tarafından paylaőtıldı.

06.11.2023
Kaliforniya
Stanford

Yaralama

ABD'de Stanford Üniversitesi'nde, kimliği bilinmeyen bir kişi, Arap asıllı Müslüman öğrenciye arabasıyla vurup kaçtı. Saldırgan olay yerinden kaçarken de öğrenciye sözlü hakarete bulundu. Olay "nefret suçu" kapsamında soruşturuldu.

30.09.2023
Los Angeles

Fiziksel Şiddet ve Taciz

Los Angeles'taki Güney Kaliforniya Üniversitesi'nde düzenlenen "Türk Dış Politikasında Kamu Diplomasisinin Rolü" isimli konferansa katılan Türk diplomatlara Ermeni asıllı provokatörler tarafından sözlü ve fiziki saldırıda bulunuldu. Konferans süresince, Ermeni asıllı provokatörler toplantı salonunun dışında da gürültü yaparak, programın olağan akışını etkilemeye çalıştı.

KUR'AN-I KERİM'E SALDIRI

08.09.2023
New York

New York'taki Türkevini'nin önüne gelen kimliği belirsiz bir kişi, Kur'an-ı Kerim'in İngilizce baskısını yere atarak tekmeyle saldırdı.

NEFRET SÖYLEMİ/TEHDİT/ HAKARET

24.03.2023
Massachusetts
Cambridge

Eğitim Kurumuna Dair Nefret Söylemi

Cambridge'te yerleşik "Massachusetts Institute of Technology"ye (MIT) ait bir binada Türk çocuklarına pazar günleri Türk Dili ve Kültürü eğitimi veren, şehit Fahri Başkonsolosumuzun adını taşıyan Orhan Gündüz Okulu'nun resmî sitesinin iletişim bölümüne çok sayıda nefret mesajı gönderildi.

15.12.2023
Massachusetts
Cambridge

Sözlü Taciz

Harvard Üniversitesi Ekonomi Profesörü Jason F.'nin eşi Eve A. G., bir öğrenciyi kefiye taktığı için sözlü taciz etti. "Mahalleleri ve aileleri terörist Őalınla tehlike altında hissettirdiğin için teŐekkürler" diyerek öğrenciyeye nefret söyleminde bulunan G. sosyal medyadan büyük tepki gördü.

ALMANYA

MÜLKE SALDIRI - MALA ZARAR VERME

01.01.2023
Hessen
Frankfurt

STK'ya ve Camiye Saldırı/ Vandalizm

Almanya'da Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Frankfurt Birliği'ne ait büroya, yılbaşı gecesi saldırı düzenlendiği bildirildi. Olay anında boş olan binanın camları kırılarak Atatürk posterine zarar verildi.

20.05.2023
Aşağı Sanksonya
Bad Bentheim

STK'ya ve Camiye Saldırı/ Vandalizm

Bad Bentheim beldesindeki DİTİB'e bağlı bir camiye gündüz saatlerinde kimliği belirlenemeyen kişi veya kişiler tarafından boyalı saldırı düzenlendi. Saldırıda caminin dış duvarlarına terör örgütü PKK'nın ve sözde liderinin isimleri yazıldı. Polis olay yerine intikal etti ve incelemelerde bulundu.

14.08.2023
Baden Württemberg
Wiesloch

STK'ya ve Camiye Saldırı/ Vandalizm

Wiesloch'taki DİTİB'e ait Kanuni Sultan Süleyman Camii saldırıya hedef oldu. Saat 22.15 sıralarında kimliği belirsiz kişiler bilinmeyen bir cisimle caminin camına zarar verdi. Saldırıda maddi hasar oluştu. Polis soruşturması başlatıldı.

06.10.2023
Kuzey Ren Vestfalya
Köln

STK'ya ve Camiye Saldırı/ Vandalizm

DİTİB Siegburg Merkez Camii'ne gece saatlerinde bir taşlı saldırı gerçekleştirildi. Kamera kayıtlarından, saldırganların dört kişi olduğu, saldırganlardan ikisinin saldırıyı gerçekleştirdiği, birinin gözcülük ve diğerinin ise Őoförlük yaptığı tespit edildi.

28.10.2023
Hessen
Darmstadt

STK'ya ve Camiye Saldırı/ Vandalizm

Darmstadt Şehrinde yerleşik Alevi Kültür Merkezi'ne kimliği belirsiz bir kişi tarafından taşlı saldırı düzenlenerek camları kırıldı.

18.11.2023
Saksonya Anhalt
Magdeburg

Mezarlığa Zarar Verme

Magdeburg kentindeki Müslüman kabristanında bulunan mezarlara, Gamalı Haç ve Davut Yıldızı çizildi. Magdeburg polisi, konuyla ilgili başlatılan soruŐturmanın, anayasaya muhalif "yasaklanmış örgüt sembollerinin kullanımı" ve "maddi zarar verme" suçlaması yönünde yapıldığını bildirdi.

06.09.2023
Hannover

Özel Mülke Zarar Verme

Hannover'de bulunan Dean & David Restaurant isimli iŐletmenin dış penceresine spreyci boya ile "Kahrolsun Türkler" ifadeleri ile hakaret içeren sözler yazıldı.

30.12.2023
Bavyera
Würzburg

Özel Mülke Zarar Verme

Almanya Würzburg Şehrine yakın Rimpar'da birkaç Müslüman ailenin yaşadığı bir sokağın duvarlarına gece saatlerinde gamalı haçlar çizildi. Ayrıca 16 arabanın lastikleri kesildi.

19.11.2023**Kuzey Ren Vestfalya
Düsseldorf**

Özel Mülke Zarar Verme

Düsseldorf'ta Müslümanların da aralarında bulunduğu sakinlerinin çoğunluğu göçmen kökenli olan bir konut binası, kimliği belirsiz kişiler tarafından Nazi sembolleriyle boyandı. Olaya ilişkin suç duyurusunda bulunuldu. Devlet güvenliği (Staatsschutz) birimi olaya ilişkin bilgilendirildi.

13.02.2023**Kuzey Ren Vestfalya
Marl**

Kundaklama

Almanya'nın Marl kentinde depremzedeler için yardımların toplandığı Ani Süpermarketin depo alanı ateşe verildi ve yardım malzemesinin tamamı kül oldu. Çıkan yangın 30 itfaiye eri tarafından 2 saatlik müdahale sonunda söndürüldü. Kameralara 2 erkek saldırganın görüntüleri yansıdı. Saldırganlar ayrıca marketin önündeki asılı Türk bayrağını indirdikten sonra ateşe attı.

10.05.2023**Saksonya
Dresden**

Kundaklama

Almanya'nın Dresden kentindeki DİTİB Fatih Camisi'ne kundaklama girişiminde bulunuldu. Elinde yanıcı madde ile akşam saat 21:35 sularında camiye giren 34 yaşındaki saldırgan, caminin kitaplığını ateşe verdi. Bu esnada camiye gelen ve saldırgan ile karşılaşan imam, bir süre saldırgan ile boğuştu ve saldırgan imamın üzerine yanıcı madde döktükten sonra olay yerinden kaçtı. Saldırgan olaydan kısa süre sonra tutuklandı. Saldırganın 18 Nisan tarihinde de başka bir camide Kur'an-ı Kerim'i yaktığı ortaya çıktı.

06.09.2023**Hessen
Kassel**

Kundaklama

Kassel'de yaşayan bir vatandaşımıza ait oto galerisine gece saatlerinde kimliği belirsiz 3 kişi tarafından molotof kokteyli saldırısı düzenlendi. Oto galerisine 6-7 adet molotof kokteyli atılması neticesinde açık alanda bulunan 8 adet araç zarar gördü.

25.12.2023
Hessen
Wächtersbach

Kundaklama

Wächtersbach Şehrinde yabancıların yaşadığı bina gece 1 civarlarında kundaklandı ve tamamen yandı. 350 bin avro maddi zarara sebebiyet veren yangında yaralanan olmazken binanın duvarlarına "Yabancılar Dışarı" yazıldığı görüldü.

KUR'AN-I KERİM'E SALDIRI

08.07.2023
Baden Württemberg
Maulbronn

Maulbronn Şehrinde, DİTİB'e bağlı Mimar Sinan Camii önünde 8 Temmuz Cumartesi gecesini gerçekteşen olayda, seyir halindeki bir araçtan ateşe verilen bir Kur'an-ı Kerim atıldı. Sabah namazı için camiye gelen cemaat tarafından fark edilen olaya dair polis soruşturma başlattı.

ŞAHSA SALDIRI

28.01.2023
Kuzey Ren Vestfalya
Mettmann

Yaralama

Heiligenhaus kasabasında yaşayan Türk aile Alman komşularının ırkçı saldırısına maruz kaldı. İrkçı komşu sabah saat 6:25 sularında elindeki balta ile evin kapısını kırıp içeriye girdi. Saldırgan elindeki tüfekle ateş açarak çifti sırt, kol ve ayaklarından yaraladı. Çift, sekiz aylık kız bebekleri ile balkona kaçarak kurtuldu. Balta ile eşyaları parçalayan fail, sprej kutusunu ateşleyip yangın çıkardı. Yaralanan çiftin hayati tehlikesi bulunmadığı kaydedildi. Saldırgan özel kuvvetler tarafından gözaltına alındı.

15.12.2023
Baden Württemberg
Heilbronn

Yaralama

Obersulm'da yaşayan 63-67 yaşlarındaki yaşlı çift, komşuları tarafından gerçekteşen çirkin saldırı sonucu büyük bir travma yaşadı. Ambulansla hastaneye kaldırılan yaşlı kadının diz kapağının kırıldığı, yaşlı adamın ise burnunun kırılıp gözünün altına dikiş atıldığı ve kafasının arkasında yarık darbeleri olduğu belirtildi.

30.01.2023
Saksonya
Halle

Fiziksel Şiddet ve Taciz

Merseburg kasabesindeki tren istasyonunda Müslüman bir aileye HFC futbol kulübü taraftarı olan ve yaşları 19 ile 33 arasında değişen 7 kişilik grup önce sözlü ve nefret içerikli hakaretlerde bulundu, ardından aileye saldırdı. Saldırı çevrede bulunan kişilerce engellendi. Polis olaya ilişkin soruşturma başlattı.

01.09.2023
Bavyera
Rosenheim

Fiziksel Şiddet ve Taciz

Rosenheim'da 13 ve 15 yaşlarındaki üç Müslüman genç kız perşembe akşamı eve dönerken iki erkek ve bir kadın tarafından ırkçı saldırıya uğradı. Saldırganlar biri başörtülü olan çocukları yoldan geçerken önce itti, ardından ırkçı hakaretlerde bulunarak darp etti. Yoldan geçen 27 yaşında bir gencin olaya müdahale ederek saldırganları engellediği bildirildi. 2 erkek saldırgan polis tarafından olay yerinde tutuklandı. Olay yerinden kaçan kadın saldırgan ise, polis tarafından tespit edildi.

17.10.2023
Bavyera
Würzburg

Fiziksel Şiddet ve Taciz

Almanya'nın Würzburg şehrinde başörtülü 15 yaşındaki genç kız, ışıklarda karşıdan karşıya geçmek için beklerken bisiklet süren bir kadının önce sözlü ardından fiziki saldırısına uğradı. Saldırgan hakaret ettikten sonra genç kızın başörtüsünü başından çıkartmaya çalıştı, mağdurun boynunu yaraladı. Faili meçhule karşı soruşturma başlatıldı.

NEFRET SÖYLEMİ/TEHDİT/ HAKARET

28.01.2023
Schleswig Holstein
Flensburg

Hakaret ve Tehdit

DİTİB Flensburg Fatih Camii'nde din dersi alan 8-12 yaşlarındaki çocuklar teneffüs sırasında bahçeye elinde bıçakla gelen 30 yaşlarındaki Alman kadın tarafından, "Domuzsunuz, caminizi de sizi de yakacağım, öldüreceğim." sözleriyle tehdide uğradı. Polis olaya ilişkin tutanak tuttu.

02.02.2023
Hessen
Hanau

Tehdit

19 Şubat 2020 tarihinde Hanau Saldırısında hayatını kaybedenlerin ailelerinin halen aynı mahallede oturdukları saldırganın babası Hans-Gerd tarafından sistematik tacize uğradıkları bildirildi. Hans-Gerd'in Unvar ailesinin çocuklarının okulda gözetlediği, her sabah köpeğiyle kurban ailelerin kapısının önünden geçtiği ve ailelere neden Almanya'ya yerleştiklerini sorarak rahatsızlık verdiği kaydedildi.

22.12.2023
Rheinland-pfalz
Ludwigshafen

Nefret Söylemi

Ludwigshafen kentinde bir Arap lokantasına: "Müslümanlara ölüm. Gazze'deki hastaneler yok edilmeli." yazılı açıklama gönderildi.

27.04.2023
Kuzey Ren Vestfalya
Dortmund

Camiye Mektup ve Paket Gönderimi

Dortmund şehrindeki Sultan Ahmet Camiine NSU 2.0 imzalı bir tehdit mektubu gönderildi. "Nasyonal Sosyalist Yeraltı," adlı terör örgütüne atıfla "NSU 2.0" imzası kullanılarak, 2018 yıllarından itibaren çok sayıda kişi ve kuruluşa tehdit mektupları gönderiliyor.

18.11.2023
Berlin

Camiye Mektup ve Paket Gönderimi

Berlin'deki DiTİB Koca Sinan Camisi'ne içerisinde yanmış Kur'an-ı Kerim sayfaları, dışkı ve et parçaları bulunan bir zarf gönderildi.

18.05.2023
Aşağı Saksonya
Göttingen

Camiye Mektup ve Paket Gönderimi

DİTİB Göttingen Camiine üzerinde NSU 2.0 ibaresi ve gamalı haç bulunan bir tehdit mektubu gönderildi. Mektupta "Bütün İslamı öldürün. Artık uzun sürmeyecek. Almanlar size gösterecek..." gibi ifadeler yer aldı. Camiye önceki senelerde de benzer tehdit mektupları gönderildi. Olaya ilişkin polise suç duyurusunda bulunuldu.

27-30.10.2023
Kuzey Ren Vestfalya
Bochum
Castrop-Rauxel ve
Recklinghausen

Camiye Mektup ve Paket Gönderimi

Kuzey Ren Vestfalya'nın Bochum, Castrop-Rauxel ve Recklinghausen kentlerinde yer alan üç camiye 27, 28 ve 30 Ekim günlerinde içerisinde dışkı, domuz eti, hakaret içerikli yazılar, yırtılmış Kur'an-ı Kerim sayfalarının olduğu zarflar gönderildi. 7 Ekim'den itibaren Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde bulundan 10'dan fazla camiye bu tür zarfların gönderildiği bildirildi.

AVUSTRALYA

MÜLKE SALDIRI - MALA ZARAR VERME

19.10.2023
Güney Avustralya
Marion

Kundaklama

Kimliği belirsiz kişilerce Marion Camii yanında bulunan otluk alan ateşe verilerek kundaklama girişiminde bulunuldu. Polis olayla ilgili soruşturma başlattı.

23.10.2023
Güney Avustalya
Adelaide

Kundaklama

Gece saat 02.00'de Adelaide'in kuzeyinde bulunan Al-Khalil Camii önünde bir gaz tüpü ateşe verildi. Güney Avustralya İslam Cemiyeti, olayı polise bildirdi. Dışişleri Bakanı Penny Wong, Güney Avustralya'daki iki camiye yapılan son iki Şüpheli kundaklama saldırısının ardından Avustralyalıları İslamofobiye karşı durmaya çağırđı.

13.11.2023
Viktorya
Melbourne

Kundaklama

Melbourne'da bulunan Müslüman bir iş adamına ait hamburger zincir Őubesi kundaklandı ve tamamen yakıldı. Sosyal medya üzerinden ve telefon üzerinden de ölüm tehditleri alan iŐletmeci ailesiyle güvenliği için başka bir yere taŐındı. Polis olayı soruşturmaya başladı.

AVUSTURYA

MÜLKE SALDIRI - MALA ZARAR VERME

04.09.2023
Steiermark
Graz

STK'ya ve Camiye Saldırı/ Vandalizm

Graz şehrindeki ATİB Mevlana Camii'ne kimliği belirsiz kişilerce geç saatlerde kesik domuz başı bırakıldı. Anayasayı Koruma Birimi konuya ilişkin incelemelere başladı. Graz'da önceki senelerde yine benzer bir olay yaşanmıştı.

19.09.2023
Tirol
Landeck

STK'ya ve Camiye Saldırı/ Vandalizm

Gece saat 22:00 sularında ATİB Landeck dernek binasının giriş kapısındaki pencerelerden biri taşlı saldırı sonucu kırıldı.

19.09.2023
Tirol
Landeck

Özel Mülke Saldırı

Landeck'teki bir Türk marketine kimliği belirsiz kişilerce taşlı saldırı gerçekleşti. Marketin penceresi kırıldı.

01.01.2023
Viyana

Kundaklama

Viyana'nın Ottakring bölgesindeki ATİB Fatih Camii'nin giriş kısmı kundaklandı. Saldırganın kimliği soruşturmada belirlenemedi.

ŞAHSA SALDIRI

13.04.2023
Viyana

Yaralama

Meslek okulu öğrencisi 16 yaşındaki bir Türk genci, öğretmeni tarafında şiddet gördü. Mağdur uğradığı şiddet sonucu 2 gün hastanede kalarak kendisine darp raporu verildi. Konu adli makamlara yansıdı.

NEFRET SÖYLEMİ/TEHDİT/ HAKARET

09.11.2023
Yukarı Avusturya
Bad Ischl

Nefret Söylemi ve Hakaret

Turistik Bad Ischl kasabasında, bir restoranın girişinde bulunan tabelada Müslümanları hedef alan ifadeler yer aldı. Restoranın girişindeki "İstatistiklere göre, domuz eti yiyen insanların kendileri ve diğer insanları havaya uçurma (intihar saldırısı) eğilimi daha az oluyor." ifadelerinin yazılı olduğu tabela, müşterilerin tepkisine yol açtı. Tepkilerden sonra işletme sahibi yazıyı kaldırdı.

BELÇİKA

MÜLKE SALDIRI - MALA ZARAR VERME

06.04.2023
Brüksel

STK'ya ve Camiye Saldırısı/ Vandalizm

Kapsayıcılık ve İslamofobiye Karşı Kolektif adlı derneğin ofisine saldırı yapıldı. Saldırıda ofis malzemeleri tahrip edilip yağmalandı. Polis soruşturması başlatıldı.

ŞAHSA SALDIRI

30.04.2023
Paris, Strazburg ve
Bordeaux'l

PKK/Terör Saikli

Cumhurbaşkanlığı ve genel seçimleri için Belçika'da yaşayan Türkler, kurulan oy kullanma merkezine gittiklerinde terör örgütü PKK yandaşlarının provokasyonu ve sözlü hakaretlerine maruz kaldı. Terör örgütü PKK yandaşlarının Paris, Strazburg ve Bordeaux'daki başkonsoloslukları önünde de eş zamanlı provokatif eylemler düzenlediği tespit edildi. Polisin olaya müdahale etmediği gözlemlendi.

25.05.2023
Brüksel

PKK/Terör Saikli

Meslek okulu öğrencisi 16 yaşındaki bir Türk genci, Brüksel'de Cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci turu için oy verme işleminin tamamlanmasının ardından oy kullanılan binadan ayrılırken, terör örgütü PKK yanlıları tarafından sokakta saldırıya uğradı. PKK yandaşları gence kesici aletlerle saldırdı ve yüzünü yaraladı. Olay yerinde gence yardım etmek için gelen vatandaşlar ile PKK yandaşları arasında arbede çıktı ve olay yerinde bulunan araçlar hasar gördü. Olay yerine çağrılan polis müdahalede bulundu.

NEFRET SÖYLEMİ/TEHDİT/ HAKARET

13.12.2023
Brüksel
Evere

Nefret Söylemi

Evere Belediyesi merkezindeki Paduwa otobüs durağına üzerinde 'Müslümanlara hediye' yazan bir domuz kemiği bırakıldı. Olayın ardından bölgedeki camilere yönelik güvenliğin artırılması talimatı verildi.

BİRLEŞİK KRALLIK

MÜLKE SALDIRI - MALA ZARAR VERME

02.11.2023
İskoçya
Aberdeen

STK'ya ve Camiye Saldırı/ Vandalizm

Aberdeen'de kâin "Aberdeen Turkish Education and Culture Trust" adlı derneğe ait binanın gece saatlerinde kimliği belirsiz şahıslar tarafından camlarının kırıldığı ve duvarına yazılama yapıldığı tespit edildi.

29.10.2023
İngiltere
Oxford

STK'ya ve Camiye Saldırı/ Vandalizm

Oxford Merkez Camisine sabah saatlerinde bisikletiyle yaklaşan bir kişi, üzerinde IDF yazılı kırmızı renkli iki benzin bidonunu kapının üzerinden camiye doğru attı. Camide herhangi bir maddi hasar oluşmadı. Bir cemaat mensubunun da geçen hafta aynı camide baltalı saldırıya uğradığı tespit edildi.

26.09.2023
İngiltere
Londra

Kundaklama

Londra'da Müslüman kadınlar için İslam merkezi görevi gören enstitü 26 Eylül tarihinde gece saat 22:00 sularında vandalizm eylemine maruz kaldı. Binanın alarm sistemini devre dışı bırakan saldırganlar ön kapının camını kırmak suretiyle binanın içine girdi ve koyu renkli spreyci boya ile duvarlara, halılara, mobilyalara ve yüzlerce Kur'an-ı Kerim'e zarar verdi. Alarm sistemi şirketinin dernek yetkilileri araması üzerine olay yerine saat 02:00 civarında intikal eden polis ekipleri binanın kundaklandığını ve büyük çaplı maddi hasar oluştuğunu kaydetti. İlk ihbarın ardından (kayıtlara hırsızlık ihbarı olarak girmiş) zamanında müdahale edilmemesi, binanın kundaklanmasında polisin ihmalinin bulunduğu iddiasını gündeme getirdi.

ŞAHSA SALDIRI

22.10.2023
İngiltere
Londra

Fiziksel Saldırı ve Taciz

Londra'da düzenlenen Filistin halkıyla dayanışma yürüyüşünün ardından elinde Filistin bayrağı bulunan genç kadın, Victoria tren istasyonunun dışında kimliği belirsiz bir adamın sözlü ve fiziksel saldırısına maruz kaldı.

NEFRET SÖYLEMİ

16.02.2023
İngiltere
Londra

Camiye Mektup ve Paket Gönderimi

Londra'da Türkler tarafından kurulan iki camiye hakaret ve nefret dolu mektuplar gönderildi. Mektubun içeriğinde "Türkiye'de meydana gelen büyük deprem felaketinde çok daha fazla insan ölmeliydi" nefret söylemi yer aldı.

DANİMARKA

KUR'AN-I KERİM'E SALDIRI

27.01.2023
Kopenhag

27 Ocak 2023 tarihinde Aşırı sağcı Stram Kurs Partisi'nin lideri Rasmus Paludan Kopenhag'da bulunan Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği önünde Kur'an-ı Kerim yaktı. Söz konusu eylem sırasında 50 polis Paludan'ı korurken, Elçiliğin bulunduğu sokak trafiğe kapatıldı.

29.04.2023
Kopenhag

29 Nisan 2023 tarihinde Danimarka'daki İslam düşmanı ve aşırı milliyetçi Patrioterne Gar Live (Vatanseverler Canlı Yayında) isimli marjinal grup üyesi bir kişi tarafından Türkiye'nin Kopenhag Büyükelçiliği önünde Türk bayrağı ve Kur'an-ı Kerim'e saldırı düzenlendi. Saldırı esnasında İslam düşmanı pankartlar açıldı ve eylem sosyal medya hesabı üzerinden de yayımlandı. Danimarka'da Türkiye'deki Cumhurbaşkanı ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçimleri kapsamında oy kullanmak için büyükelçiliğe gelen Türk seçmenler bu provokasyona tepki gösterdi.

FİNLANDIYA

MÜLKE SALDIRI - MALA ZARAR VERME

26.10.2023
Helsinki

Dış Temsilcilğe Saldırı

26 Ekim 2023 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Helsinki Büyükelçiliği girişine maskeli kişilerce boyalı ve sis bombalı saldırı düzenlendi. Finlandiya polisi saldırının 4 kişilik bir grup tarafından düzenlendiği üzerinde durulduğunu ve olayla ilgili soruşturma başlatıldığını açıkladı. Finlandiya Dışişleri Bakanı Elina Valtonen, X sosyal medya hesabından, Türk Büyükelçiliğinde meydana gelen vandalizmden üzüntü duyduğunu ifade ederek diplomatik misyonlara yönelik düşmanca eylemlerin kesinlikle kabul edilemez olduğunu ve olayın polis tarafından soruşturulduğunu duyurdu.

FRANSA

MÜLKE SALDIRI - MALA ZARAR VERME

02.05.2023
Strazburg

Mala Zarar Verme

2 Mayıs 2023 tarihinde Fransa'nın Strazburg kentinde oy kullanan ve "Dombra" adlı meşhur seçim şarkısını çalan 4 Türk gencinin bulunduğu araca çekiçle saldırı gerçekleştirildi. Çevredekiler tarafından kaydedilen görüntülerde, saldırganın koşarak araca doğru geldiği ve elindeki çekiçle defalarca araca vurduğu görüldü. Saldırıya uğrayan gençlerin 19-20 yaşlarında olduğu öğrenilirken, Strazburg polisinin saldırının ardından 3 kişiyi gözaltına aldığı belirtildi.

18.03.2023
Hauts-de-France
Wattignies

STK'ya ve Camiye Saldırı/ Vandalizm

18 Mart 2023 tarihinde Fransa'nın kuzeyindeki Lille şehrine yakın Wattignies kentinde El Emel Derneği bünyesindeki cami, kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce saldırıya uğradı. Saldırı sonucu caminin tavanları dahil iç kısmı kullanılamaz hale geldi. Faillerin, alarm ve kameraları devre dışı bırakmak için binanın elektrik kablolarını önceden kestikleri ortaya çıktı. Wattignies Belediye Başkanı Alain Pluss, saldırının İslam karşıtı bir eylem olduğunu düşündüğünü ifade etti. Dernek yetkilileri de saldırının şeklinin planlı yapıldığını gösterdiğini belirtti. Fransız Milletvekili David Guiraud da sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımda, "Wattignies'deki tahammül sınırlarını aşan bu İslamofobik vandalizmi şiddetle kınıyorum." ifadesini kullandı. Saldırı hakkında soruşturma başlatıldı.

26.11.2023

Auvergne-Rhône-Alpes
Valence

STK'ya ve Camiye Saldırı/ Vandalizm

26 Kasım 2023 tarihinde Fransa'nın Drome vilayetinde Thomas isimli gencin aldığı bıçak darbesi sonucu yaşamını yitirmesinin ardından 2 cami tehdit mesajları aldı. Fransız avukat Nabil Boudi'nin X sosyal medya platformundan yaptığı açıklamaya göre, Drome'a bağlı Valence kentindeki bir camiye Hz. Muhammed'e hakaret içeren bir karikatürün de yer aldığı tehdit mesajı gönderildi. Karikatürün altına "İyi bir Müslüman, ölü bir Müslüman. Thomas için adalet" yazıldığı görüldü. Öte yandan ülkenin kuzeyindeki Cherbourg-en-Cotentin kentindeki bir caminin duvarına "Araplara ölüm" ve "Thomas için adalet" yazıldı.

ŞAHSA SALDIRI

12.11.2023

Rhône-Alpes
Lyon

Yaralama

12 Kasım 2023 tarihinde Fransa'nın Lyon kentinde aşırı sağcı bir grup, Filistin temalı konferansı basarak 3 kişiyi hafif yaraladı. Konferans alanına saldıran grup, ellerinde sopalar ve havai fişeklerle saldırı gerçekleştirdi. Olayda 1 saldırgan gözaltına alındı.

NEFRET SÖYLEMİ/TEHDİT/HAKARET

06.02.2023

Nefret Söylemi

6 Şubat 2023 tarihinde Charlie Hebdo, binlerce kişinin hayatını kaybettiği Türkiye'deki depremleri nefret diliyle karikatürize etti. Derginin Twitter hesabında, "Türkiye'de deprem" başlığıyla yapılan paylaşımda, yıkılan binalar ile devrilen bir aracın bulunduğu çizimin üstüne "tank göndermeye ihtiyaç kalmadı" yazıldı.

30.6.2023

Tehdit

30 Haziran 2023 tarihinde, bir polis yoldan geçen Müslüman bir kadına copunu doğrultarak "Baőörtünü çıkar" diye bağırarak saldırdı.

13.10.2023
Paris

Nefret Söylemi

Paris'te Avukat Nabil B., yaptığı açıklamada, bir kadın müvekkilinin oturduğu binadaki işçilere "Selamünaleyküm" dediğini duyan komşusu tarafından polise Şikâyet edildiğini aktardı. Avukat, Şikâyet kapsamında gözaltına alınan kadın müvekkilinin bir süre sonra serbest bırakıldığını belirtti. Müvekkilinin neden gözaltına alındığına ilişkin ise polisin, "mevcut bağlamda hiçbir risk alınamayacağı" yanıtını verdiği ifade edildi.

HOLLANDA

KUR'AN-I KERİM'E SALDIRI

22.01.2023
Lahey

22 Ocak 2023 tarihinde Hollanda'da ırkçı Batı'nın İslamlaşmasına Karşı Vatansever Avrupalılar (PEGIDA) hareketi lideri Edwin Wagenveld, başkent Lahey'deki parlamento binası önünde tek başına yaptığı eylemde Kur'an-ı Kerim yırttığı görüntüyü X sosyal medya hesabından paylaştı. İrkçı liderin gösterisine Kur'an-ı Kerim'i yakmaması şartıyla izin verildiği belirtildi. Fakat paylaşımın devamında yırtılan Kur'an-ı Kerim sayfalarının başka bir yerde tava içinde yakıldığı görüldü.

23.09.2023
Lahey

23 Eylül 2023 tarihinde Batı'nın İslamlaşmasına Karşı Vatansever Avrupalılar (PEGIDA) hareketi lideri Edwin Wagenveld, Türkiye'nin Lahey Büyükelçiliği önünde yaptığı eylemde yine Kur'an-ı Kerim yırttı.

ŞAHSA SALDIRI

31.03.2023
Nijmegen

Yaralama

31 Mart 2023 tarihinde Hollanda'nın Nijmegen kentinde Hollanda Diyanet Vakfı'na (HDV) bağlı Eyüp Sultan Selim Camisine cuma namazı öncesi gelen ve cemaatten olmadığı anlaşılan bir kişi, önce sağı solu kırıp dökmeye başladı, ardından elindeki bıçakla kendisine engel olmak isteyen bir kişiyi yaraladı. Olay yerine gelen polis, cami çevresini koruma altına aldı. Cami tedbir amaçlı bir günlüğüne kapatıldı.

MÜLKE SALDIRI - MALA ZARAR VERME

18.10.2023
Middelburg

STK'ya ve Camiye Saldırı/ Vandalizm

Middelburg'da bulunan HDV Yıldırım Beyazıt Camii'nde 18 Ekim 2023 Çarşamba günü, sabah namazı sırasında, kimliği belirsiz bir kişi tarafından caminin minaresine ve yakındaki elektrik direğine İslam ve Filistin aleyhine hakaret içerikli yazılar asıldı.

İSVEÇ

MÜLKE SALDIRI - MALA ZARAR VERME

10.11.2023
Stockholm

STK'ya ve Camiye Saldırı/ Vandalizm

10 Kasım 2023 tarihinde başkent Stockholm'de bulunan Stockholm Camii'nin kapısına İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırılarına atıfla İslam karşıtı semboller çizildi. Stockholm Camisi Derneği İsrail'in abluka altındaki Gazze'ye yönelik saldırılarıyla bağlantılı olarak son dönemde artan İslam karşıtı ve ırkçılık hareketlerini kınadı.

KUR'AN-I KERİM'E SALDIRI

21.01.2023
Stockholm

21 Ocak 2023 tarihinde aşırı sağcı Stram Kurs Partisinin lideri Rasmus Paludan Stockholm'de bulunan Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği Rezidansına elli metre mesafedeki parkta İsveç polisinin gözetiminde Kur'an-ı Kerim yaktı. Eylem sonrası Paludan, İsveç polisine ait botla olay yerinden ayrıldı.

NEFRET SÖYLEMİ/TEHDİT/HAKARET

07.02.2023
Stockholm

Nefret Söylemi

7 Şubat 2023 tarihinde depremde hayatını kaybeden ve mağdur olan binlerce vatandaş için sözde 'geçmiş olsun' mesajı paylaşan Rasmus Paludan, bunu yaparken İslam'a saldırmaktan geri durmadı. Yaşanan felaketin, İslam inancı tarafından 'uygun görüldüğüne' dair çirkin ifadeler kullanan aşırı sağcı isim, hemen ardından yeni bir eylemde bulunacağını açıkladı.

17.11.2023
Göteborg

PKK Propagandası

17 Kasım 2023 tarihinde İsveç'te provokasyonlarını sürdüren terör örgütü PKK yandaşları Göteborg kentinde belediye binası direklerine örgüt paçavralarını çekerek propaganda yaptı. Terör örgütünün bu provokasyonunun görüntüsü ayrıca PKK propagandası yapan sosyal medya hesaplarından da paylaşıldı.

İSVİÇRE

MÜLKE SALDIRI - MALA ZARAR VERME

24.06.2023
Aargau
Erlinsbach

Özel Mülke Saldırı/Mala Zarar Verme

Türk iş adamı Murat H.'nin oğlunun evinin balkonunda ve posta kutusunda yabancı düşmanlığı içerikli bir mektup bulundu ve ayrıca, balkon mobilyaları tahrip edildi. Olay polise intikal etti.

03.11.2023
Zürich

Özel Mülke Saldırı/Mala Zarar Verme

UID İsviçre Başkanı ve iş insanı Murat Ş.'nin sahibi olduğu Zürich'te kâin Netto Shop isimli markete kimliği belirsiz kişiler tarafından bir saldırı gerçekleştirildi.

04.01.2023
Vaud
Renens

STK'ya ve Camiye Saldırı/Vandalizm

Renens cami derneğinin hizmet binasına faşizan yazılar yazıldı; caminin kapılarına, pencerelerine ve duvarlarına kırmızı boya ile zarar verildi.

KANADA

MÜLKE SALDIRI

06.10.2023
Toronto

STK'ya ve Camiye Saldırı/ Vandalizm

Toronto Polisi, son bir hafta içinde kentin doğu bölgesinde iki farklı camiye nefret içeren semboller ve yazılar yazdığı gerekçesiyle bir kişiyi 14 Ekim Cumartesi günü tutukladığını bildirdi.

ŞAHSA VE KUR'AN-I KERİM'E SALDIRI

10.04.2023
Ontario

Kanada'nın Toronto kentindeki Markham İslam Cemiyeti Camii'nin otoparkında sabah namazından çıkanların üzerine aracını süren saldırgan gözaltına alındı. Saldırgan eylemden önce camiye giderek cemaate hakaret etti ve ayrıca Kur'an-ı Kerim'i yırtarak parçaladı. Polis tarafından yakalanan saldırgan duruşma tarihine kadar tutuklu kaldı.

NORVEÇ

KUR'AN-I KERİM'E SALDIRI

31.07.2023
Oslo

Norveç'in başkenti Oslo'da İslam düşmanı grup Sian, parlamento binası önünde Kur'an-ı Kerim'in sayfalarını yaktı. Provokasyon esnasında Kur'an-ı Kerim'e ve Hz. Muhammed'e yönelik hakaretler eden grubun eylemi ifade özgürlüğü kapsamında polis korumasında düzenlendi.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

NEŞAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele
nesam.ytb.gov.tr

    @yurtdisiturkler www.ytb.gov.tr

Eylül 2024

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

NEŞAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele